

ट्रान्सपरेन्सी
इन्टरनेशनल
नेपाल

भ्रष्टाचार विरुद्धको सहकार्य

पारदर्शी

वर्ष १८, अङ्क २, ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालको बुलेटिन, २०७६ असोज

भ्रष्टाचार विरुद्धको चित्रकला, कृष्णादेवी महर्जन

सक्रियताको निरन्तरता

विसं २०७६ साल असोज महिनामा कार्यसमितिले आफ्नो एक वर्षे कार्यकाल पूरा गरेको छ । यस अवधिमा टीआई नेपालले सक्रियरूपमा सम्बद्ध सरोकारवालाहरूलाई भ्रष्टाचारविरुद्ध भक्कमकाउने काम गरी नै रह्यो । यसै सिलसिलामा समसामयिक मुद्दाहरूमा छलफल, सुशासन र पारदर्शिता कायम गराउने पहल, नेपाल सरकारसँग भेट, सार्वजनिक महत्वका विषयमा गोष्ठी र संवाद, नीतिगत मुद्दाहरूमा सरकारको ध्यानाकर्षण, तथ्यमा आधारित अनुसन्धान र आवश्यक पैरवी गर्ने कामले निरन्तरता पाएका छन् ।

संस्थाले राष्ट्रिय र स्थानीय स्तरमा देखिएका बेथिति र नीतिसंगत नदेखिएका कार्यको अनुगमन र मूल्यांकनका लागि सक्रियता बढाएको छ । सरकारी योजनाहरू कार्यान्वयन भएका छन् कि छैनन् भन्ने सुनिश्चित गर्न सरोकारवाला तथा पदाधिकारीहरूलाई ध्यानाकर्षण गराइएको छ । साभेदार संस्था र सरोकारवालाहरूसँग थप प्रभावकारी कार्यसम्पादनका लागि सुझाव दिइएको छ । पदाधिकारीबाट संस्थाका आफ्ना आधिकारिक दृष्टिकोण फैलाउन नियमित अवलोकन र समीक्षा गरिएको छ ।

राष्ट्रियस्तरमा यस अवधिमा सरकारबाट केही प्रयासहरू सुरु गरिएको छ । विशेषगरी आवश्यक कानून निर्माण, विकासका आधारभूत संरचनाको योजना तर्जुमा, कार्यसम्पादन सम्झौता ई-गभर्नेन्समा केही गति आएको देखिन्छ, जुन निश्चय नै स्वागतयोग्य कदम हुन् । तर पनि, समग्रमा नेपालको राष्ट्रिय सदाचार प्रणालीमा अपेक्षित सुधार भएको देखिँदैन । सर्वसाधारणका लागि अति आवश्यक

सार्वजनिक सेवा सहज, सरल र सर्वसुलभ हुने अवस्थाका लागि अझ समय लाग्ने देखिन्छ । यी अनुभव सात प्रदेश र ७५३ स्थानीय सरकार क्रियाशील भएका स्थानमा समेत महसुस भएको यथार्थ आम-सञ्चारमाध्यम र सार्वजनिक बहसमा व्यक्त हुने गरेको छ । भ्रष्टाचार नियन्त्रण हुने र अनियमितता हट्नेतर्फ सकारात्मक स्थिति विकसित भएको अनुभव गर्न नसकिएको जनगुनासो कायमै छ । खासगरी स्थानीय सरकारका सेवाग्राहीहरूबीच यो गुनासो अझ घनीभूत रूपमा कायम रहेको छ । आम-सञ्चारमाध्यम, नागरिक समाज तथा सार्वजनिकरूपमा अभिव्यक्त जनभावना तथा गुनासोलाई अवलोकन गर्दा यही नै संकेत स्पष्ट हुन्छ ।

सेवाग्राहीलाई सरकारी कार्यालय, बजार, सार्वजनिक यातायात, तथा अन्य सेवा प्रदान गर्ने संस्थामा अनियमितता, अव्यवस्था, तथा अनावश्यक भ्रमेला भेल्लुपर्ने बाध्यतामा कमी गर्न जरुरी छ । संघीयता कार्यान्वयन क्रममा तीन तहको (संघीय, प्रादेशिक र स्थानीय) सरकार क्रियाशील भएपछि गाउँमा 'सिंहदरबार'को जनादेशको आशामा विरोधाभासको खाडल हटाउनेतर्फ सबै उन्मुख हुन जरुरी छ ।

बदलिएको राजनीतिक परिवेशअनुरूप लगातार पहरेदारको भूमिका निर्वाह गर्न टीआई नेपाल क्रियाशील छ । आगामी दिनमा आफ्नो रणनीतिक कार्यदिशाअनुसार सम्बद्ध सरोकारवालासँग सहकार्यमा जुटिरहने प्रतिबद्धतासहित विधिको शासनलाई संस्थागत गर्ने उद्देश्यले चालिने हरेक कदमको टीआई नेपाल स्वागत गर्दछ ।

निम्न संस्थाको सहयोगमा सञ्चालित कार्यक्रमहरूबाट यो बुलेटिन प्रकाशनमा गरिएको हो ।

त्यागबन्द: यो बुलेटिन ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालद्वारा सुशासन तथा सदाचार प्रवर्द्धनका लागि प्रकाशन गरिएको हो । यस बुलेटिनमा प्रकाशित आलेख लेखकका निजी विचार हुन् । यिनले प्रकाशक संस्थाको आधिकारिक धारणा प्रतिबिम्बित गर्ने छैनन् ।

बुलेटिन: पारदर्शी ।

प्रकाशक: ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपाल ।

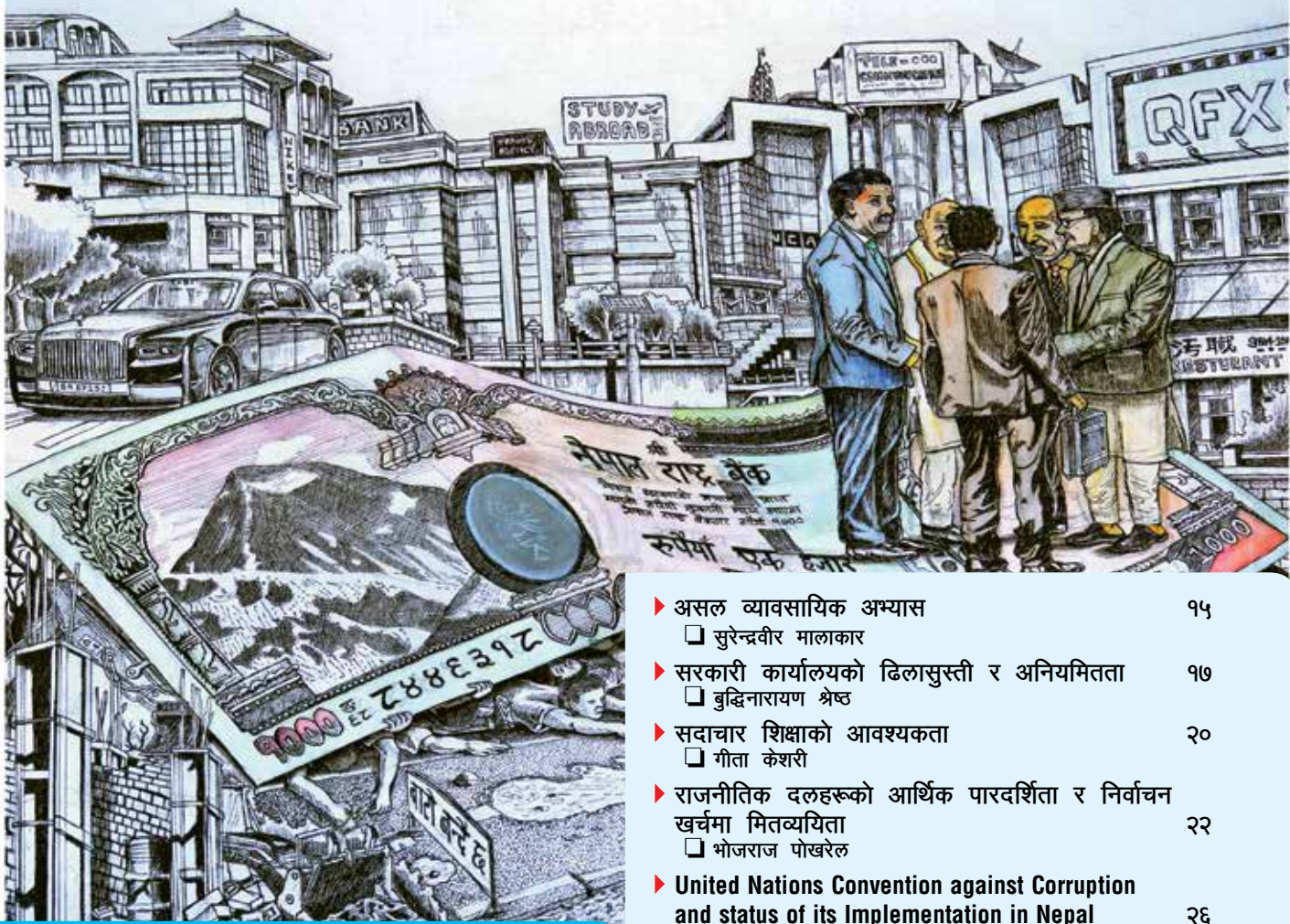
छकुबकु मार्ग, नयाँबानेश्वर, काठमाडौं, नेपाल । **पोष्ट बक्स नं:** ११४८६

फोन: ००९७७-१-४४७५०६२, ४४७५०६२, **फ्याक्स:** ००९७७-१-४४७५११२

एलाक टोल फ्री नम्बर: १६६०-०१-२२-२११

नोटिस बोर्ड सेवा: १६१८-०१-४४७५११२

Email: trans@ginepal.org, **Web:** www.tinepal.org, /tinepal

पैसा लिएर टिकट
बाँड्ने पार्टी-पद्धति
भ्रष्टाचारको मुहान हो

❑ खेमराज रेग्मी
अध्यक्ष, टीआई नेपाल

**Public Administration and
Politics: A Comparative
View of the Panchayat
Years and Post-1990
Nepal for Possible
Lessons for Today's
Public Administrators**

❑ **Devendra Raj Pandey**
Founder, TI Nepal

- ▶ असल व्यावसायिक अभ्यास १५
 - ❑ सुरेन्द्रवीर मालाकार
- ▶ सरकारी कार्यालयको ढिलासुस्ती र अनियमितता १७
 - ❑ बुद्धिनारायण श्रेष्ठ
- ▶ सदाचार शिक्षाको आवश्यकता २०
 - ❑ गीता केशरी
- ▶ राजनीतिक दलहरूको आर्थिक पारदर्शिता र निर्वाचन
खर्चमा मितव्ययिता २२
 - ❑ भोजराज पोखरेल
- ▶ **United Nations Convention against Corruption
and status of its Implementation in Nepal** २६
 - ❑ Raju Man Singh Malla
- ▶ अन्तर्राष्ट्रिय सहयोगको पारदर्शिता एवं वैदेशिक
रोजगारीमा जवाफदेहिता ३१
 - ❑ विनोदप्रसाद विष्ट
- ▶ भ्रष्टाचार नियन्त्रणमा सञ्चारक्षेत्रको भूमिका र दायित्व ३३
 - ❑ हरिबहादुर थापा
- ▶ भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण प्रगति प्रभाव तथा चुनौतीहरू ३६
 - ❑ डा. अन सिंह भण्डारी
- ▶ गुनासो व्यवस्थापन ३८
 - ❑ विनोद भट्टराई
- ▶ भ्रष्टाचार: एक रोग ४२
 - ❑ मनोज रेग्मी
- ▶ टीआई नेपालको २४औं स्थापना दिवसमा विशेष मन्तव्य ४६
- ▶ २४ औं वार्षिक साधारणसभा ४८
- ▶ कार्यसमिति र व्यवस्थापन उपसमितिका निर्णय ५७
- ▶ केही मुख्य नीतिगत विषयमा प्रेस विज्ञप्ति ६०
- ▶ कार्यक्रम र गतिविधि ६७
- ▶ जेलको गेटमा स्वागत ८९
 - ❑ जुनु ढकाल
- ▶ पेल्लैपर्छ तोरीलाई निकल्छ है तब तेल ९२
 - ❑ तुम्बरू गौतम
- ▶ 'म भ्रष्टाचारी होइन' ९२
 - ❑ बबिता शर्मा
- ▶ आय/व्यय विवरण ९३
- ▶ फोटो फिचर ९९

पैसा लिएर टिकट बाँड्ने पार्टी-पद्धति भ्रष्टाचारको मुहान हो

□ खेमराज रेग्मी

अध्यक्ष, टीआई नेपाल

अहिले मुलुकमा भ्रष्टाचार मौलाएको छ । सरकारले भ्रष्टाचार उन्मूलन गर्ने उद्घोष पनि गरेको छ तर यसलाई व्यवहारमा लागू गर्न अक्षम देखिन्छ । यसै सन्दर्भमा लामो समयसम्म जनता र सरकारको सेवामा आबद्ध पूर्वगृहसचिव एवं भ्रष्टाचारविरुद्धका अभियन्ता ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेसनल नेपालका अध्यक्ष खेमराज रेग्मीसँग नेपाल समाचारपत्रका लागि मनोज रेग्मीले गरेको कुराकानी :

पछिल्लो समय मुलुकमा भ्रष्टाचार बढेको, घटेको वा यथास्थितिमा रहेको के पाउनुहुन्छ ?

वास्तवमा भ्रष्टाचार घट्न सकेको छैन तर यो यथास्थितिमा अथवा विगतका वर्षहरूमा जस्तै छ भन्ने पनि होइन । यद्यपि सरकारले भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्ने नारा पनि दिएको छ । भ्रष्टाचारमा शून्य सहशीलता अपनाउने भन्ने पनि सरकारको उद्घोष छ तापनि विभिन्न क्षेत्रहरूमा भ्रष्टाचार घट्न सकेको छैन बरु बढेको छ । चाहे सरकारी निकायमा होस्, चाहे गैरसरकारी संस्थालगायत विभिन्न सामाजिक क्षेत्रहरूमा होस्, चाहे विकास निर्माणका क्षेत्रहरूमा होस्, भ्रष्टाचार निकै मौलाएको पाइन्छ ।

यसमा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले

स्टिड अपरेसन वा अन्य विभिन्न माध्यमबाट भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्ने प्रयास गरिरहेको छ । तापनि सम्बन्धित निकाय र केन्द्रीय सरकार स्वयंको प्रयास त्यति सफल देखिएको छैन र जनतालाई अनुभूत हुनेगरी भ्रष्टाचार नियन्त्रण हुन सकेको छैन । जसरी सरकारले जनतालाई भ्रष्टाचार नियन्त्रणका लागि मौखिक आश्वासन दिएको छ, त्यसअनुरूप काम भएको देखिँदैन ।

सामान्यतः भ्रष्टाचार भन्नाले आर्थिक अनियमितता र अर्थको दुरुपयोग भन्ने बुझिन्छ । भ्रष्टाचार भनेको अर्थसँग मात्रै जोडिएको कुरा हो र ?

होइन । आर्थिक भ्रष्टाचार भन्ने पनि एउटा पाटो हो । मूलतः भ्रष्टाचार भन्नाले व्यक्तिगत स्वार्थका लागि अधिकारको दुरुपयोग गर्नु नै हो । सामान्यतः भ्रष्टाचार भनेको जोसँग अख्तियार छ त्यसको दुरुपयोग गर्नु नै भ्रष्टाचार हो । त्यसमा सधैं रकमको लेनदेन हुन्छ भन्ने होइन । जस्तैः काम गर्दा नातावाद, कृपावाद, आफन्तवाद भन्ने कुराहरू आउँछन् । त्यस्तोमा आर्थिक क्रियाकलाप नहुन पनि सक्छ तर त्यस्तोमा अन्य कसैको हक अधिकारलाई विमुख पार्ने गरी आफन्तहरूलाई सुविधा प्रदान गर्नु पनि एक प्रकारको भ्रष्टाचार नै हो । यस्तै नैतिक पतन हुने गरी काम गरिनु पनि भ्रष्टाचार हो ।

पछिल्लो समय सरकारले भ्रष्टाचार पूर्ण रूपमा नियन्त्रण गर्ने, सन् २०३० सम्ममा मुलुकमा शून्य भ्रष्टाचार बनाउने भन्ने नारा लगाएको पाइन्छ ।

अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगले स्टिड अपरेसन वा अन्य विभिन्न माध्यमबाट भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्ने प्रयास गरिरहेको छ । तापनि सम्बन्धित निकाय र केन्द्रीय सरकार स्वयंको प्रयास त्यति सफल देखिएको छैन र जनतालाई अनुभूत हुनेगरी भ्रष्टाचार नियन्त्रण हुन सकेको छैन । जसरी सरकारले जनतालाई भ्रष्टाचार नियन्त्रणको मौखिक आश्वासन दिएको छ, त्यसअनुरूप काम भएको देखिँदैन ।

के सरकार आफ्नो प्रतिबद्धता पूरा गर्न सक्षम बनेको देख्नुहुन्छ ?

भ्रष्टाचार नियन्त्रणमा सरकारले कुनै बलियो कदम चालेको देखिँदैन । वास्तवमा भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्ने मुख्य जिम्मेवारी भनेको सरकारको हो । जस्तो: उदाहरणका लागि कुनै पनि घरमा आगलागी हुन नदिन सबैभन्दा बढी सचेत हुनुपर्ने भनेको घरमूली हो । त्यसपछि केही गरी आगो लागिहाल्यो भने दमकलको काम हुन्छ तर दमकल छ भन्दैमा लापरबाही गरियो भने घर आगलागीबाट बच्न सक्दैन । त्यस्तै हो, दमकल भनेको अस्त्रियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग हो । भ्रष्टाचार भइसकेपछि उनीहरूले कदम चाल्ने हुन् तर भ्रष्टाचार हुन नदिन पहिला सरकारले काम गर्ने लक्ष्य स्पष्ट हुनुपर्छ र त्यस कामका लागि योग्य व्यक्ति छानेर सम्बन्धित ठाउँमा खटाउनुपर्छ, त्यस व्यक्तिलाई जिम्मेवार बनाउनुपर्छ र सो व्यक्तिले राम्रो काम गरेको खण्डमा पुरस्कृत गर्नुपर्छ, नगरेको खण्डमा दण्ड सजाय दिनुपर्छ । सरकारले यसो गर्न नसकेर बढी कमाउ हुने ठाउँमा आफूलाई नजराना अथवा सेवा उपलब्ध गराउने खालका कर्मचारीहरू पठाउने प्रवृत्ति बढ्दो छ ।

जसले गर्दा सरकारले अपेक्षा गरेअनुरूपका कामको नतिजा आउन सक्दैन । जस्तै, अहिले मुलुकमा कैयौं विकास निर्माणका काम भइरहेका छन्, कैयौं सडक, पुल निर्माणका काम भइरहेका छन् । त्यस्ता ठाउँमा जसले विभागीय प्रमुख, सचिव अथवा मन्त्रीहरूलाई सेवा पुऱ्याउन सक्छ । त्यो मान्छे योग्य होस् या नहोस् त्यस्ता मान्छेहरू पठाइन्छ । त्यस्ता व्यक्ति र सरकार स्वयंबाट हामीले राम्रो कामको अपेक्षा कसरी गर्न सक्छौं ? त्यसैले भ्रष्टाचार नियन्त्रणका लागि मूलतः जिम्मेवारी तोकिनुपर्छ र तोकिएअनुरूपको जिम्मेवारी पूरा गर्न सक्षम व्यक्तिहरूलाई पठाइनुपर्छ । यस्तै काममा खटाइएका ती व्यक्तिहरूले अनियमितता गरेमा कानुनबमोजिम आवश्यक कडा कारबाही गरिनुपर्छ ।

तर सरकार यसो गर्न इमानदारीपूर्वक लागेको देखिँदैन । त्यसैले विभिन्न विकास निर्माणका कामहरूमा भ्रष्टाचार बढ्दै गएको, नियन्त्रण हुन नसकेको र विकासका सम्पूर्ण काम अपारदर्शी ढंगले अघि बढेकाले गर्दा सरकारले वास्तवमा ओठे प्रतिबद्धताको दिशा समातेको देखिन्छ । मुखले भ्रष्टाचार नियन्त्रणका कुरा गर्ने तर व्यवहारमा कार्यान्वयन गर्ने भन्ने कुराको पद्धति, प्रक्रिया बसालेको र त्यसअनुसार चलेको देखिँदैन ।

सरकारले भ्रष्टाचार उन्मूलनका लागि कहाँबाट सुरु गर्दा राम्रो हुन्छ ?

सबैभन्दा पहिला प्रधानमन्त्री स्वयंबाट । उहाँले भ्रष्टाचारप्रति ओठे प्रतिबद्धता मात्रै नभई काम पनि गर्ने अटोट देखाउनुपर्छ । यदि त्यस्तो खालको प्रवृत्ति आत्माबाटै निस्केको हो भने त्यो संकल्प बन्छ । कृतसंकल्पित प्रधानमन्त्री हुने हो भने भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्न निकै सजिलो छ किनकि उहाँमा थुप्रै सांसदमध्ये इमानदार मन्त्रीहरू चुन्न पाउने अधिकार छ । जसले भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्न सक्छन्, यसको विरुद्धमा आवाज उठाउन सक्छन् र लड्न सक्छन् । त्यसपछि सचिवहरूमध्ये पनि योग्य सचिव नियुक्त गर्न सरकारलाई कसैले पनि रोकेको हुँदैन ।

सोहीअनुरूप जिल्लाका प्रमुख, विभागीय प्रमुखलगायतका कर्मचारीमा योग्य व्यक्ति छानेर पठाउनु कुनै कठिन कार्य होइन । यसमा पनि सबै कर्मचारी र राजनीतिकर्मी

मान्छे योग्य होस् या नहोस् त्यस्ता मान्छेहरू पठाइन्छ । त्यस्ता व्यक्ति र सरकार स्वयंबाट हामीले राम्रो कामको अपेक्षा कसरी गर्न सक्छौं ? त्यसैले भ्रष्टाचार नियन्त्रणका लागि मूलतः जिम्मेवारी तोकिनुपर्छ र तोकिएअनुरूपको जिम्मेवारी पूरा गर्न सक्षम व्यक्तिहरूलाई पठाइनुपर्छ । यस्तै काममा खटाइएका ती व्यक्तिहरूले अनियमितता गरेमा कानुनबमोजिम आवश्यक कडा कारबाही गरिनुपर्छ ।

भ्रष्ट हुन्छन् भन्ने कुरा पनि गलत हो । त्यसैले भएका राजनीतिज्ञमध्ये इमानदार छानेर मन्त्री नियुक्त गर्ने हो भने भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्न सकिन्छ । यसका लागि न कुनै ठूलो रकम चाहिन्छ, न त कुनै विज्ञता नै आवश्यक पर्छ ।

भ्रष्टाचार बढ्नुको कारण गलत निर्वाचन प्रणाली पनि हो भन्ने गरिन्छ । यहाँलाई के लाग्छ ?

अहिले पार्टीका कार्यकर्ता स्वयं नै पार्टीप्रति इमानदार देखिँदैनन् । जसले पार्टीका लागि इमानदारी र निष्ठापूर्वक काम गरेका छन्, त्यस्ता कार्यकर्ताहरू पाखा लागेका छन् तर जुन व्यक्ति विभिन्न माध्यमबाट नेताहरूलाई खुसी बनाउँछन् र तस्करी तथा अन्य अवैध धन्दामा लागेका हुन्छन्, त्यस्ता व्यक्तिहरूको राजनीतिमा प्रवेश बढ्दो छ । यस्ताखालका नैतिक पतन भएका व्यक्ति विभिन्न नेतासँग नजिक भई चुनावमा टिकट प्राप्त गर्न सफल भएका छन् । पैसा लिएर निर्वाचनका लागि टिकट दिने पार्टी-पद्धति भ्रष्टाचारको मुहान हो ।

भ्रष्टाचार नगर्ने कार्यकर्ताकै अभाव भएकाले भ्रष्ट व्यक्तिलाई टिकट दिन बाध्य हुनुपरेको हो कि ?

त्यस्तो होइन । राजनीति भनेको एउटा समाज सेवा हो र समाज सेवाका लागि सधैं उद्यत हुनुपर्छ भन्ने जुन इमानदार निष्ठावान कार्यकर्ताहरू छन्, अहिले उनीहरू पछि परेका छन् । अवैध ढंगबाट पैसा दिएर टिकट किनेर राजनीतिक नेतृत्वमा आउन चाहने व्यक्तिहरूको वर्चस्व बढेकाले निर्वाचन अहिले धेरै महँगो भएको छ । यस्तोखालको प्रवृत्ति मुलुकका सम्पूर्ण पार्टीहरूमा छ, जसले रकम बुझाउँछ उनीहरूलाई नै पार्टीले टपक्क टिपेर ल्याएर राजनीतिक नेतृत्वमा पुर्‍याएका दर्जनौं उदाहरण छन् ।

पैसाको भरमा जनताको मत बटुल्ने जुन गलत र दूषित प्रवृत्ति बढेको छ यसले गर्दा इमानदार मानिसले पनि गलत मानिससँग सम्झौता गरेर करौडौं रकम लिएर चुनावमा खर्च गर्नुपर्ने भएको छ तर यसलाई चुनावी प्रक्रियाको गल्ती भन्न मिल्दैन । यो त राजनीतिक नेतृत्वको टिकट दिने र आफ्ना निष्ठावान इमानदार कार्यकर्ताहरूलाई पाखा लगाउने प्रवृत्तिले गर्दा निर्वाचन पद्धति महँगो देखिएको हो । जसले गर्दा भ्रष्टाचार तीव्र गतिमा अगाडि बढेको देखिन्छ ।

सरकारले सिंहदरबार गाउँ-गाउँमा पुर्‍याउने भन्यो तर भ्रष्टाचार पो अघि लाग्यो त ?

यस्तो होइन । यसलाई नियन्त्रण गर्न सकिन्छ । अहिले करिब-करिब दुई-तिहाइको सरकार छ । जिल्लामा र प्रान्तमा पनि उसैको सरकार छ । त्यसैले यदि केन्द्रीय सरकारले चाहने हो भने प्रदेश र स्थानीय तहमा उचित खबरदारी गर्नसक्छ । यस्तै स्थानीय तहभन्दा तल वडास्तरमा हुने भ्रष्टाचार सिंहदरबारबाट वडा-वडा पुग्यो भनेर भनिएको हो । अहिले अधिकांश ठाउँमा विभिन्न आर्थिक प्रलोभनमा पारेर टिकट खरिद गरी निर्वाचन जितेका पुराना निर्माण व्यवसायीहरू र ठेकेदारहरू राजनीतिक नेतृत्वमा देखिएका छन् ।

तर, यस्ता व्यक्तिहरूसँग समाजसेवाको मनस्थिति नभई कसरी पैसा कमाउने भन्नेमा ध्यान केन्द्रित छ । उनीहरूले शुद्ध दक्षता देखाएर पैसा कमाउनुभन्दा राजनीतिमा लागि आर्जित पद र शक्तिको दुरुपयोग गरी पुरानो पेसालाई बढावा दिने गरेको पाइन्छ । यसले गर्दा विजयी उम्मेदवारले परिवारका सदस्यको नामबाट निर्माण कम्पनीहरू र ठेक्कापट्टाको काम गर्ने, आफैँले योजना पार्ने र आफैँले रकम भुक्तानी दिने हुँदा स्वार्थको द्वन्द्व उत्पन्न हुन्छ । जहाँ स्वार्थको द्वन्द्व हुन्छ, त्यहाँ भ्रष्टाचार हुन्छ । त्यसैले राज्यले व्यवसायमा लागेका र अवैध काम गरी कारबाहीमा परेकाहरूलाई राजनीतिज्ञ बनाइनु गलत हो ।

(नेपाल समाचारपत्र दैनिकमा २०७६ साउन १२ गते आइतबार प्रकाशित अन्तर्वार्ता)

शुभकामना

**दसैँ, तिहार, नेपाल संवत् तथा छठ पर्व २०७६ को
उपलक्ष्यमा सम्पूर्ण महानुभावहरूलाई
हादिक शुभकामना**

**ट्रान्सपरेन्सी
इन्टरनेशनल
नेपाल**
भ्रष्टाचार विरुद्धको सहकार्य

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपाल

रणनीतिक योजना २०१८–२०२२

रणनीतिक दिशा

यो नयाँ रणनीतिक योजना २०१८–२०२२ ले पुरानै योजनालाई टीआईएन र मुख्य साभेदारहरूबीच सर्वेक्षण, छलफल, अन्तर्वाता र लिखित सुझावका आधारमा फराकिलो र समावेशी परामर्शको प्रक्रियाद्वारा निरन्तरता दिनेछ । दोस्रो रणनीतिक योजना २०१३–०१७ पछिको

यो नयाँ योजनाले निम्नलिखित मुख्य चार दिशालाई मार्गचित्र बनाउनेछ :

- (१) वकालत तथा हस्तक्षेप,
- (२) निवारण, कार्यान्वयन तथा निष्पक्षता,
- (३) आम नागरिकको संलग्नता,
- (४) समुदाय, संस्था तथा साभेदारहरू ।

रणनीतिक दिशा १ : वकालत तथा हस्तक्षेप

प्राथमिकता

- राज्यका निकायहरूको जवाफदेहिता सुनिश्चित गर्न विधायिकी पहलका लागि थप उपायहरू खोज्ने र सुझाउने ।
- सार्वजनिक सदाचार, विशेषगरी दण्डहीनताको बुझाइ वा बढ्दो अवस्थालाई सम्बन्धित विषयलाई ध्यान दिँदै कार्यकारी जिम्मेवारीलाई मुख्य प्रस्थानविन्दु ठानेर हस्तक्षेप गर्ने ।
- न्यायिक प्रणालीको पारदर्शिता तथा जवाफदेहितालाई राज्यका अरु अङ्गसँगै सरहमा ल्याउने ।
- राजनीतिक दलको आर्थिक कार्यप्रणालीको पारदर्शिता र उनीहरूको जवाफदेहिताका लागि विशेष तरिकाले हस्तक्षेप गर्ने ।
- सार्वजनिक कोषजस्तै वैदेशिक सहायताको पनि प्रवाह र प्रयोगमा पारदर्शिताका लागि वकालत र हस्तक्षेप गर्ने ।
- विद्यालय पाठ्यक्रममा भ्रष्टाचार विरुद्धको सिकाइ र मान्यतालाई समावेश गर्न दबाब दिने ।
- सरकारी पदाधिकारीमा सदाचार अभिवृद्धि गर्न आचारसंहिता र स्वार्थको द्वन्द्वको खोजी र अनुगमन गर्ने ।
- निजी क्षेत्रमा पारदर्शिता र जवाफदेहिताका लागि पैरवी गर्दै हस्तक्षेप गर्ने ।

रणनीतिक दिशा २ : निवारण, कार्यान्वयन तथा निष्पक्षता

प्राथमिकता

- भ्रष्टाचार विरुद्ध विशेष मापदण्डको कार्यान्वयनलाई प्राथमिकीकरण गर्ने, सुझाव दिने र निरीक्षण गर्ने ।
- सरकारलाई नीति तथा विधायिकी सुधार, निरीक्षण विधि र मापदण्डका लागि सुझाव दिने ।
- अदालतहरूको न्यायिक प्रवाहमा निष्पक्षता सुनिश्चित गर्न न्यायिक मुद्दाहरूको निरीक्षण गर्ने ।
- संघीय, प्रादेशिक र स्थानीय सरकारका सरोकारवाला संस्थालाई संलग्न हुने ।
- भ्रष्टाचार विरोधी अभियानमा समान उद्देश्यले काम गर्ने राज्यका निकायहरू र संसदीय समितिसँग कार्यगत सम्बन्ध स्थापित गर्ने
- सम्बन्धित पक्षहरूसँग राष्ट्रिय सहकार्य गर्दै राज्यका कार्यकलापमा निष्पक्षताका लागि सुझाव दिने ।

रणनीतिक दिशा ३ : आम-नागरिकको संलग्नता

- ❑ नागरिकहरूलाई केन्द्रविन्दुमा राखेर भ्रष्टाचार विरोधी सार्वजनिक अभियानको विकसित गर्ने ।
- ❑ शिक्षा, स्वास्थ्य, सरकारी काम, सार्वजनिक सेवा प्रवाह र राजस्व सेवा आदिमा आम-नागरिक सक्रियरूपमा संलग्न हुनेखालका कार्यक्रम र गतिविधि सञ्चालन गर्ने ।
- ❑ टीआईएनका मूल्य-मान्यताहरूलाई नागरिकसँग जोड्न सञ्चार र सूचना प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउने ।
- ❑ टीआईएनका वार्षिक प्रतिवेदन, अनुसन्धान र अन्य प्रकाशनहरूलाई आम-नागरिकमा सचेतना जगाउने गरी बाहिर ल्याउने ।
- ❑ निश्चित संवेदनशील क्षेत्र र प्रक्रिया तथा त्यसभित्रका ज्यादाती र दुरुपयोगमा केन्द्रित हुने र सुधारका उपायहरू सुझाउने ।
- ❑ भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण, जलवायु परिवर्तन, सामाजिक विकास, सूचनाको हक र खुला सरकारको सुधारका लागि निगरानी गर्ने तथा उपायहरू सुझाउने ।
- ❑ सदाचारको उदाहरणीय कार्यलाई पहिचान गर्ने र सम्मान गर्ने ।

रणनीतिक दिशा ४ : समुदाय, संस्था तथा साभेदारहरू

प्राथमिकता

- ❑ साभेदार संस्थाहरूको नीति तथा कार्य सञ्चालनमा पारदर्शिता र जवाफदेहिता सुनिश्चित गर्ने ।
- ❑ ज्ञान उत्पादन गर्ने संस्थाहरू (विश्वविद्यालय, अनुसन्धानमूलक संस्थाहरू)सँग कार्यगत सम्बन्धको विकास गर्ने ।
- ❑ समाजभित्रका भ्रष्टाचार विरुद्ध लड्न प्रतिबद्ध समूहलाई सबलीकरण गर्दै उनीहरूसँग सहकार्य पनि गर्ने ।
- ❑ भ्रष्टाचार विरुद्धको अभियानमा मिडियालाई अभिन्न साभेदारका रूपमा लिई मिडियासँग प्रभावकारी समन्वय गर्ने ।
- ❑ नेपालमा शासकीय पद्धति र दिगो विकासमा काम गरिरहेका अन्तर्राष्ट्रिय संस्थाहरू, दुईपक्षीय र बहुपक्षीय निकायहरूसँग समन्वयात्मक सम्बन्ध विकास गर्ने ।
- ❑ सूचना, ज्ञान, भ्रमण र साभा कार्यक्रमहरूको आदान-प्रदानमार्फत् दक्षिण एसियाका टीआई च्याप्टर्ससँग सञ्जाल विकास गर्ने ।

कार्यप्रणालीको प्रबन्ध (अपरेसनल अरेन्जमेन्ट)

प्राथमिकताहरू

ॐ शासकीय सुधार

- ❑ सदस्यता वृद्धि तथा संलग्नता
- ❑ टीआईएनको प्रयासमा युवा तथा महिला सहभागिता
- ❑ आन्तरिक संरचनामा परिवर्तन
- ❑ नयाँपन र लचकता

ॐ सचिवालयको क्षमता अभिवृद्धि

- ❑ निरीक्षण तथा मूल्याङ्कन
- ❑ मानव संसाधन विकास
- ❑ टीआईएन भवन तथा भौतिक सुविधा
- ❑ वार्षिक योजना ।।

Public Administration and Politics: A Comparative View of the Panchayat Years and Post-1990 Nepal for Possible Lessons for Today's Public Administrators*

□ Devendra Raj Panday

Founder, Former President, TI Nepal

In Public Administration literature, we can read about the idea [the value of public administration in democratic consolidation] associated with the existence or otherwise of the 'dichotomy' between politics and administration. Woodrow Wilson was the first scholar...to argue that the study and practice of administration is distinct from politics, deserving the status of an academic discipline in its own right and a consideration that can treat administrative matters separately from political matters in government. He had a special—and practical—reason to pursue this line, which he did as a result of what he was witnessing in his country as a keen observer of politics and government....

Wilson believes that politics proper is about legislating and framing policies, while public administration performs the perhaps more critical role of administering the law and implementing policies. Administration is, thus, distinct from the political sphere with its tribulations and strives by which Wilson means that administrative issues are different from political issues, requiring specialized and timely investigations and considerations. The task calls for special skills and motivations. Handling administrative issues well becomes critical because, in the end, it is administrative

performance that affects peoples' daily lives and future prospects....

The current state of governance in Nepal is indefensible. There is widespread corruption, inefficiency, inequalities, and a disregard of popular will as evidenced in the perceived anxiety in the population not only about its economic and social security but also fundamental rights. The source of the problem can be traced to politics, but finding a cure and ensuring governmental accountability cannot all be left at the hands of politics and politicians. Public administration has to assume its fundamental responsibility as a field of knowledge with a body of practitioners who can take a long term and professionally more mature view of administrative purposes than politicians. To put it differently, the civil servants cannot be allowed to abdicate their designated role, indeed, duty and moral responsibility by artfully claiming that they are hapless at the hands of their political masters. In other words, if there are difficulties they face because of the politicians, the civil servants have to rise to the occasion and become, to use a colloquial expression, 'the adult in the room full of toddlers'.

* Excerpts, with minor editing, of a Lecture at a function under the aegis of Public Administration Association of Nepal (PAAN), July 2019

[In the Panchayat period] the civil servants, who we would call the generic public administrators as distinguished from political bureaucrats [the politicians of the Panchayat polity], had a special place in the operation of the System and in pursuing 'the mandate'. The apparent political functionaries had a short tenure in any case, even if many of them would be rewarded with posts and privileges again and again, warranted as it were by the game of musical chair. Contrariwise, the civil servants were the tenured bunch as it should be in a modern government. This did not mean that any of them would be necessarily protected against the possible wrath of the King or any of his powerful advisors or family members. Also at times, when it was necessary to demonstrate the seriousness or sincerity of the government in promoting good governance or public welfare, selected civil servants could be fired for corruption without giving them a meaningful chance to defend themselves.

The point is that it was the top civil servants the King really depended on for the implementation of his Will or what he considered the 'people's mandate'. They were the ones, together with the technocrats in the national planning agency and elsewhere, who were supposed to deliver development, not the nominal politicians occupying political posts. They would be selected carefully for important posts and then trusted and given responsibility to carry out their duties as capable administrators. Basic qualification for the job was demonstrated loyalty to the King and his regime. In addition, education and competence were certainly valued. Usually, the top administrators came from within the civil service. There was well-established system of promotion and placement where the King could use his discretion to influence the process when necessary. At certain times, there could also be lateral entry from the Army, and less often, the academia. The primary objective of the administration was to uphold and buttress the image of the monarch and his regime. This would also help maintain stability of the System for which development slogans with some physical achievements were also the means. To a foreign aid

dependent country, able administrators were also indispensable for communicating development ideas and programs to the donors whose financial support also translated into support for the regime. Similarly, the Ministry of Foreign Affairs was the home of competent diplomats who provided support for the conduct of the King's foreign policy.

Now the entire situation and relations have changed, and there is plenty of politics in the land, whatever politics might mean. For the citizens, the principal achievement since 1990 and in today's Republic is the ability to exercise their right of free speech and dissent. We also have competitive politics with parties, competing theoretically for power in the name of their preferred policies and programs. The reality is different; the political parties appear to represent neither the people nor their aspirations. In the relationship between civil service and the political leadership, the two values I have stressed appear to be missing today. They are impersonal trust (that is, grounded on not on personal or party loyalty, but mutual concerns for the completion of organizational tasks) and adequate delegated authority flowing from the political level to the administrative. The administrative system, too, could do more to show the level of responsibility and better professional competence necessary to compensate for the pitfalls in politics, although, I am sure there have been civil servants who did or are doing their best in difficult circumstances. In this situation, and looking back to the Panchayat era, the question that arises in my mind is: Can civil service emerge as a responsible public agency and be the system's savior, as it were? Can the ethos of public administration serve the interest and objectives of the current political process, as the civil service did for the Panchayat polity?

In Nepal's present appalling situation, we cannot look for succor in the overused, conventional places. If we must look back to look ahead, we should probably go way back to the ancient teachings and experience on governance. Invoking the Ramayana

or the Mahabharata here would be too much for me and for this presentation. But we can at least remember the rishi gurus of yore who imparted wisdom to the rulers of their time when the latter were at a loss as to what to do or were clearly misguided in the path they took. In the Age we live in there are no gurus (partly because those who may matter—any of the ubiquitous ‘sallahakars’, for example—would rather be a ‘ruler’ than an intrepid advisor or a guru, and there is no use speaking of the rishis. What we have are ‘consultants’, and by now we know their true worth, whether they are indigenous or foreign. I am, therefore, suggesting that gurus should emerge from within, that is, from some corners within the System itself. Public administration can be that corner, and conscientious and capable civil servants can be, nay, must bethe gurus, in effect, to their political masters. Let me explain.

For the country’s politics to function properly Nepal needs a fresh initiative to help the politicians learn their job, learning by doing through an iterative process, as it were; the premise here is that they do not know much about the job they have been hired for by the people. Since they do not know their job, they digress resulting in a waste of national energy and misuse of resources that could otherwise help alleviate the multidimensional problems facing the country. I am putting my view as generously as I can; I am implying that the leaders have been acting irresponsibly only because they have yet to learn what their ‘job requirements’ are. That is why they do not seem to know that the speeches they recite regularly for the public or the press, the ‘directives’ they issue (the mind boggling ‘Nirdeshans’ by ministers who themselves should be addressing the problems in question), the dumb jokes they crack, frivolous comments they make on serious social issues, or the collusions in many colors (called ‘bhabganda’ in Nepali lingo) they engage in with or without the brokers (the ‘bichauliyas’), and the general disregard of people’s voices constitute neither politics nor governance. Politics is about articulating and aggregating interests, that is, managing conflicts or diverse interests, and

communicating with the people on the why and how of the decisions so made, and taking responsibility for them. Governance in a competitive democracy is about creating institutions and policies that can address the mandate of the party in power wherefrom the government decisions flow. Politics and governance together is about addressing conflicts and securing an optimum resolution for the nation and its diverse interests. When the leaders are focused on this task, they can produce far-reaching results for the country, helping in the process to promote their own political career and a place in history. Politicians in Nepal have been so blind-sighted that they are unable to see, let alone absorb, these facts of politics, even electoral politics. What they have been doing instead is leading the life of a self-regarding mortal (no offence to ‘mere mortals’!), going primarily after factional interests, shameful gains and entitlements, and unearned luxuries for themselves and their political and social clans—all at the cost of pubic exchequer. The premise here is that if they knew what they were doing, they would refrain from engaging in activities that an average human person usually scorns or stays sway from.

My...point is that the politicians are not alone to be blamed for the country’s predicament. They have not received much help from the environment around them, external and internal. Externally, the international community, especially the donor community, has waylaid them from the beginning, that is, from the time the Panchayat system fell and multiparty polity was ushered in. The donor representatives and experts from the West have been trying to teach us democracy, fair and free elections, civil activism, inclusion, globalization and, above all, good governance for three decades. Being naturally a polite lot and a bit over-anxious that following the donors’ advice might bring some benefits eventually, the political leadership and nearly everybody else in government (and civil society) encouraged the donors to do what they wanted. But their help, as we can tell, has not been of much assistance in terms of building institutions or inculcating values conducive to democracy. The

leaders were not allowed to 'learn democracy' (or development) on their own, using their sovereign mind in the background of the country's political and social history, resource endowments and limitations, and their own aspirational visions. In exercising political power, they were not able to make their own mistakes and discern right from wrong as the country's past got conflated with the present due to the intermingling of contradictory tensions in society. They got consultants and advisors and modern management and control systems (the ubiquitous and useless 'Citizens' Charter' hanging in the government premises come to mind) installed in their newly refurbished offices under the 'good governance' projects. But there was no one to warn them about the difference between what works and what does not in Nepal's hierarchical, patrimonial society. Among other things, the leaders could not find out where 'the old' needed to be retained in Nepal's administrative practices, where some adjustments were needed, and where new ideas and approaches had to be installed in place of the old. All of us forgot that the donors, in their scheme of things, see 'history and indigenous values' playing a role in governance and development only when they themselves fail to show the results for their efforts and have to find local scapegoats to blame.

Structurally...the Constitution provides for all the usual institutions one finds in a modern democracy. Apart from the executive with its Council of Ministers, there are legislature, independent judiciary, Office of the Auditor General, Public Service Commission, Election Commission and even a powerful anticorruption agency, the Commission for the Investigation of Abuse of Authority (CIAA). There are parliamentary committees presumably playing their oversight role. The reality is that all these institutions have been incapable of providing a semblance of check and balance in the government. Political intrigues and systematic partisanship usually get the better of these institutions that are supposed to be independent and capable of conducting their business with professional and moral rectitude. The word for this ailment commonly appearing in the

media is that every such institution is politicized, meaning they are under the thumb of one party or another or, more often, the party in power. But that is not all. When an institution like the Auditor General does its job fully and freely, bringing out its annual report without fail, the reports are ignored by both the legislature and the executive year after year. The media makes hue and cry for one day and forgets all about it next morning.

To come to my final point, there are two institutions that can exert themselves to rescue the country from the morass. The two agencies, civil society and civil service, are important on their own; they play special role in every democracy in helping to maintain order and some dynamism in politics, providing some check and balance—and ensuring justice—in the exercise of political power. The problem, again, is that both agencies are heavily politicized (in Nepal, it means party-ized), rendering them incapable of playing the role one expects from them in taming politics. My present interest is only in the second agency, that is, the civil service and the role it can play in engendering the functional and moral shifts in the government the country needs. Civil society is important, too, but that will be for another day.

I do not claim to know much about what goes on in administration today, its successes or failings or the challenges civil servants have to manage vis-à-vis the current crop of political leaders in government or in the opposition. I know I should not generalize or be unduly critical of the civil servants struggling, I am sure, in immensely difficult, perhaps, increasingly agonizing, conditions since 1991.

What I am after here is simply an answer to one question, drawing from the earlier discussion of the Panchayat years: Can the civil servants of today, especially those at the top echelons, play the role for safeguarding the democratic system the way their counterparts did earlier for the then Panchayat System several decades ago. My answer is, yes, and they must.

If politics remains what it has been and if politicians will only play politics of the kind they have been

playing, without coming to terms with their failings and the role expected of them in competitive politics, public administration has to fill the vacuum in both policymaking and administrative matters. If all that matter for politics and politicians are elections and winning them and, to that end, cultivating cronyism or patron-client relationship with groups around them at public expense, let that be, for the time being. In this situation, however, it is of utmost necessity for the civil servants to stop making excuses and focusing on their survival and start taking initiatives as the custodian of the rule of law and probity and 'rationality' in government. Advising ministers has always been accepted as a critical function civil servants play in policymaking; it is uncertain in today's Nepal if this practice is as a routine affair as expected or required. If it is not and if, for that reason, public policies are announced by the Cabinet or ministers without due analyses and fall short of earning a consensus or popular consent leaving the concerned decisions in more or less a limbo, there is no alternative for conscientious public administrators but to step in. They have to do the same when politicians come up with impossible ideas or projects and programs that cannot be executed in reasonable amount of time at reasonable cost, or without public pain. If the politicians want to engage in reckless thinking and frivolous policies just because they want to make some political or financial capital, it again falls on the civil servants to bring everyone concerned down to their senses. In other words, public administration has to claim its rightful space in governance, especially when politics either does not play its role properly or intrudes into the administrative realm by not allowing the civil servants to play their part. This does not mean, however, that they become more political than the politicians, which can happen out of misplaced conviction, prejudice, or personal interests. Civil servants, especially, at some service delivery departments in central, district and local establishments, are known to harass innocent citizens or even deny them their rights for reasons best known to them. Such attitudes and behavior will go against the spirit of what I have been

suggesting and recommending in this presentation. Civil servants have to learn to be both 'civil' and a 'servant' of the people.

Political accountability is important in a democracy, but so is the accountability of civil service. Government performance, including the ability to administer justice, maintain order and promote economic and social development cannot be improved by simply debating politics and the constitutional frame, or even passing laws and formulating fanciful or politically motivated policies or projects. We have seen how many of the declared policies go unimplemented; more importantly, we have seen how not only decisions on policies and programs but also the bills enacted by the parliament are later discovered to have holes in them rendering them unnecessarily controversial or un-implementable. This can happen, in my view when civil servants and their advice are ignored in the process or when the civil servants prefer to stay away avoiding possible personal risks for them. Experts and professionals, individually and collectively, are supposed to have the knowledge, skills, and moral wherewithal to withstand political pressure that violates the country's constitution, public trust, rule of law, norms of fiscal and administrative prudence, or basic tenets of humanity. Assigning all blames for the social ills to the political class even as the taxpayers have to support huge administrative apparatus and the ever-expanding and privileged top bureaucracy is thus not tenable. There are, no doubt, enormous problems with the way politicians have handled democracy at the center and in the provinces in today's Federal Republic. If this is the case, public administration has to come to rescue politics and politicians from their excesses and shortcomings, as, indeed, Woodrow Wilson thought it should be done for the United States of America of his time.

[C]omparing the two political periods in modern Nepal, my submission is that the public administrators have an obligation to protect and preserve the legitimacy and effectiveness of the

political system they are a part of. This means that they must intervene to whatever extent they can, when political decisions of questionable legal, moral and practical merit are proposed from the political side. For them to sit back in such situations arguing that as civil servants their job is to execute policies, not to contribute to framing them would be indefensible. Civil servants, as advisors to the political leadership in their agencies, have a role in governance they cannot shirk, whatever the implications for their career prospects. This is so especially when the political leadership is misguided, and unable or unwilling to carry out its constitutional duty and address issues pertinent to securing the welfare of the people.

[P]oliticians might have drafted the Constitution or passed the law, but ministers do not necessarily choose to know the law, or be guided by it if it comes in the way of their politics or personal interests. It is the responsibility of the civil servants to know the law—yes, both the spirit and the letter of the law—and make their ‘political masters’ abide by it. Public administrators cannot, therefore, allow any policy proposal by the political leadership that is

contrary to the spirit of the law of the land to gain traction. It is the responsibility of the civil servants to check politicians also when their partisan or personal interests intrude in government decisions leading to the misuse of public resources, loss of public property, damage to the environment, aggravation of social inequities, denial of human rights, dislocation of economic and social lives, and so on. It is the responsibility of the civil servants to at least protest publicly (if they cannot act) when partisan trade unionism distorts decision-making in government, promotes mediocrity rather than merit in administration, and disturbs discipline across the government offices. It is the responsibility of the civil servants, at the center and in the provinces, to question the level of preparation or due diligence done before implementation when political leadership vaunts one pet project or another. Again, it is their responsibility when self-serving financial profligacy in support of the whim and fancy of the prime minister or ministers crosses all reasonable bounds threatening fiscal discipline in the government and economic stability in the country. I could go on, but I believe I have made my point. ◀◀

भ्रष्टाचारका सम्बन्धमा विभिन्न संस्थाले गरेको परिभाषा

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल भ्रष्टाचार भन्नाले सार्वजनिक क्षेत्रमा काम गर्ने पदाधिकारी र राजनीतिक वा सरकारी अधिकृतले आफूलाई सुम्पिएको अख्तियारी र शक्तिको दुरुस्मयोग गरी कुनै पनि व्यक्ति वा सम्बद्ध व्यक्तिहरूको निजी फाइदाका लागि प्रयोग गर्ने वा गैरकानूनी व्यवहारलाई जनाउँछ ।

विश्व बैंक निजी फाइदाका लागि सार्वजनिक ओहदाको दुरुस्मयोग नै भ्रष्टाचार हो ।

संयुक्त राष्ट्रसङ्घ भ्रष्टाचार भन्नाले निजी लाभका लागि सार्वजनिक शक्तिको दुरुस्मयोग हो, जसले सार्वजनिक हितमा अवरोध पैदा गर्दछ । (UN Manual on Anti-Corruption Policy Vienna 2001)

एशियाली विकास बैङ्क भ्रष्टाचार भन्नाले सार्वजनिक र निजीक्षेत्रमा कार्यरत पदाधिकारीहरूको त्यस किसिमको व्यवहारलाई जनाउँछ, जसबाट उनीहरू आफैं तथा आफ्ना नजिकका जो-कोहीलाई पदको दुरुस्मयोग गरी अनुचित र गैरकानूनीस्ममा फाइदा पुऱ्याउने काम गरिन्छ ।

युरोपेली सङ्घ भ्रष्टाचार भन्नाले सम्बद्ध पदाधिकारीलाई आफ्नो कार्यसम्पादनको क्रममा आवश्यक हुने पदीय दायित्व र व्यवहारबाट विमुख तुल्याउने गरी प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्षस्ममा घूस वा अरु कुनै अनुचित फाइदा लिने, दिने, माग्ने, स्वीकार्ने र स्वीकार गर्न सक्ने स्थितिलाई जनाउँछ ।

असल व्यावसायिक अभ्यास

□ सुरेन्द्रवीर मालाकार

सदस्य, टीआई नेपाल

पृष्ठभूमि

नेपालमा सन् १९९० को दशकमा खुला बजारको अवधारणालाई स्वीकार गर्दै राज्यले सरकारी संस्थानहरूको निजीकरणको अभियान सुरु गरेको हो । छोटो अवधिमा व्यापक स्वीकार्यता पाएको निजी क्षेत्रले नेपालमा उद्योग, व्यवसाय, बैकिङ, बीमा, शिक्षा, स्वास्थ्य, यातायात, दूरसञ्चार आदि क्षेत्रमा नेपाली जनतालाई उल्लेख्य सेवा सुविधा प्रदान गर्दै आइरहको छ । निजीकरणले फड्को मार्न नपाउँदै सुरु भएको सशस्त्र द्वन्द्वले निजी क्षेत्रको विकासलाई प्रतिकूल प्रभाव पार्यो । द्वन्द्वले अबैध मूल्य बराबरका पूर्वाधारहरूको विनाश, गरिएका लगानीहरूको संकुचनका साथै सम्भावित लगानीको ढोका बन्द गर्ने वातावरणसमेत निम्त्यायो । उद्योगी व्यवसायीहरू द्वन्द्व प्रभावित अर्थतन्त्रमा येनकेनै समाहित हुनुपर्ने बाध्यतात्मक स्थिति सिर्जना भयो भने केही व्यवसायीले द्वन्द्वबाट सिर्जित अराजकताको फाइदा लिई 'छोटो बाटोबाट मात्र धनी हुने नियति अपनाए ।

देशको संक्रमणकालमा खराब व्यावसायिक आचरणहरूलाई विभिन्न शक्ति केन्द्रहरूबाट संरक्षण प्राप्त हुने प्रवृत्ति निरन्तर वृद्धि हुँदै गएकाले असल व्यवसायीहरू ओभरलमा पर्न थाले । समाजमा उद्योगी-व्यवसायीहरूको व्यावसायिक छवि नै धूमिल भयो । केही व्यवसायीहरूका कारण सबै व्यवसायीहरूमाथि विभिन्न किसिमका आरोप, लाञ्छना लगाउने प्रक्रिया सुरु भयो । अर्कोतर्फ व्यावसायिक समुदाय आफैं पनि विभिन्न गुट-उपगुटमा विभक्त हुँदा समस्या समाधानका लागि गरिएका पहलहरू प्रभावहीन भए ।

यसै सन्दर्भमा असल व्यावसायिक अभ्यासको अवधारणालाई प्रवर्द्धन गर्न विभिन्न सरकारी तथा गैर-सरकारी निकायहरूबाट थुप्रै प्रयास पनि भए ।

राज्यद्वारा विभिन्न समयानुकूल कानूनहरूको तर्जुमा एवं संयन्त्रहरूको निर्माण भए तापनि राज्यको प्राथमिकतामा नै यी विषयवस्तु नपर्दा आर्थिक स्रोतको अभाव, विज्ञहरूको अभाव, भ्रष्टाचार आदिका कारणले यी निकायहरूबाट जनताले सोचेजस्तो उपलब्धि प्राप्त गर्न सकेनन् ।

नागरिक समाजको गठन र विभिन्न सामाजिक आन्दोलनहरूले विकासको अधिकारमुखी अवधारणालाई देशको मूल आर्थिक-सामाजिक मान्यताका रूपमा स्थापित गर्‍यो । यसै क्रममा एकाध अधिकारकर्मीबाट सुरु भएको उपभोक्ता आन्दोलन अहिले विभिन्न संगठित गैर-सरकारी संस्थाहरूको नेतृत्वमा सशक्त ढंगबाट अगाडि बढेको छ । यसले जनतामा उपभोक्ता अधिकारसम्बन्धी चेतनामा वृद्धि गरेको छ । व्यावसायिक जगत्ले यसको प्रभावलाई जिम्मेवारीसाथ महसूस गरेको छ । उपभोक्ता अधिकारसम्बन्धी चेतनाको जुन गतिले समाजमा विकास भयो सो स्थितिलाई दृष्टिगत गरी राजनीतिकरूपमा संरक्षित प्रत्येक राजनीतिक पार्टीका आ-आफ्नै उपभोक्ता अधिकारसम्बन्धी संगठनहरूको पनि विस्तार भयो । तर सीप र प्रविधिको विकासका साथसाथै उपभोक्ता अधिकारकर्मी तथा राज्यको चौथो अंग मानिने पत्रकार वर्गमा समेत ज्ञान र क्षमताको जुन गतिमा विकास हुनु पर्‍थ्यो, सो अनुपातमा भने विकास हुन सकेको छैन । उपभोक्ता अधिकारका क्षेत्रमा काम गर्ने असल उपभोक्ता अधिकारकर्मीहरू पनि यसै कारणले विवादमा परे ।

विद्यमान अवस्था

असल, स्वच्छ, जिम्मेवारपूर्ण व्यावसायिक वातावरण बनाउनुपर्छ भन्ने मान्यतालाई आत्मसात् गर्ने निजी क्षेत्रका उद्योगी व्यवसायीहरूको ठूलै समूह रहेको छ । असल व्यवसायीहरूलाई पहिचान गर्ने, संगठित

गर्ने र तिनीहरूको संगठित प्रयासबाट कानुन निर्देशित भएरभन्दा पनि स्व-नियमनबाट अर्थतन्त्रलाई शुद्धीकरण गर्नेतर्फ राज्यले पर्याप्त प्रयास गरेको देखिँदैन । कानुनी दृष्टिकोणले व्यवसायीबीच भेदभाव गरिनु, कानुनी स्पष्टताको कमी, असल व्यवसायीहरूलाई राज्यले उचित सम्मान दिन नसक्नु र भ्रष्टाचारलगायतका कारणले असल व्यवसायीहरूको जमात निरीह बन्न पुगेको छ । एकातर्फ समग्र निजी क्षेत्रलाई खराब, करछली गर्ने, उपभोक्तामारा, श्रमशोषक, नाफाखोर आदि विशेषणले परिभाषित गर्ने तर अर्कोतर्फ केही खराब आचरणका व्यवसायीहरूसँग कुण्ठित स्वार्थका निमित्त राष्ट्रिय हितविपरीत साँठगाँठ गरी भ्रष्टाचार गर्ने प्रवृत्तिको समेत अहिले विकास भएको छ ।

आचारसंहिताको विकास एवं प्रचार-प्रसारसँगै संस्थाले जिम्मेवार व्यवसाय सम्मेलनको पनि आयोजना गरिसकेको छ । नेपाली निजी क्षेत्रका जिम्मेवार व्यवसायका विभिन्न आयामहरूमा भएका सकारात्मक प्रयासलाई अगाडि ल्याउन पहिलो र दोस्रो जिम्मेवार व्यवसाय सम्मेलनको आयोजना गरिएको छ ।

नयाँ अग्रसरता

यस्तो जटिल अवस्थामा राष्ट्रिय व्यावसायिक पहलले राष्ट्रिय दायित्वप्रति जिम्मेवार भई नेपालमा असल व्यावसायिक अभ्यासको अवधारणालाई अधि सादै निजी क्षेत्रले नेतृत्व गरेको एक दीर्घकालीन राष्ट्रिय अभियान सञ्चालन गर्ने निर्णय लियो । यस संस्थाको परिकल्पना "सक्षम व्यावसायिक समुदायको सक्रिय र सामूहिक पहलबाट नेपालमा असल व्यावसायिक अभ्यासहरूको अभिवृद्धि गर्नु हो ।"

यो संस्थाको प्रमुख उद्देश्य हाल नेपालका निजी क्षेत्रले गर्दैआएका तर ओभेलमा परेका असल व्यावसायिक अभ्यासहरूलाई सार्वजनिक जानकारीका लागि प्रचार-प्रसारमा ल्याई तिनीहरूको प्रवर्द्धन गर्ने र असल व्यावसायिक अभ्यासको अभियानको सशक्तिकरणका लागि समन्वय र सहजीकरण गर्नु हो । यो संस्थाले (क) उपभोक्ता अधिकार, (ख) प्रतिस्पर्धात्मक बजार, (ग) भ्रष्टाचार नियन्त्रण, (घ) कर तथा आर्थिक पारदर्शिता, (ङ) श्रम व्यवस्थापन र (च) वातावरण संरक्षणका क्षेत्रमा यस अभियानलाई अधि बढाउने लक्ष्य लिएको छ ।

यसैक्रममा विभिन्न क्षेत्रका करिब एक सय उद्योगी व्यवसायीहरूसँग छलफल, अन्तर्क्रिया सम्पन्न

भई यस अभियानको समर्थनमा प्रतिबद्धता पनि प्राप्त भइसकेको छ । यो छलफल र प्रतिबद्धता प्राप्त गर्ने कार्य निरन्तररूपमा चालू नै रहनेछ । तर सार्वजनिक प्रतिबद्धतापछि पनि संस्था चुप लागेर बसेको छैन । ती प्रतिबद्धताहरूलाई २६ बुँदे आचारसंहिताको स्वरूप दिएको छ । नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघले सन् २००३ मा जारी गरेको आचारसंहिताको परिष्कृतरूपमा यो आचारसंहिता आएको मानिएको छ ।

आचारसंहिताको विकास एवं प्रचार-प्रसारसँगै संस्थाले जिम्मेवार व्यवसाय सम्मेलनको पनि आयोजना गरिसकेको छ । नेपाली निजी क्षेत्रका जिम्मेवार व्यवसायका विभिन्न आयामहरूमा भएका सकारात्मक प्रयासलाई अगाडि ल्याउन पहिलो र दोस्रो जिम्मेवार व्यवसाय सम्मेलनको आयोजना गरिएको छ । पहिलो सम्मेलन सन् २०१४ मा सम्पन्न भयो भने दोस्रो सम्मेलन सन् २०१७ मा सञ्चालन भयो । प्रत्येक सम्मेलनमा करिब पाँच सय उद्योगी व्यवसायी एवं सरोकारवालाहरूको उपस्थिति रह्यो ।

यसबीच राष्ट्रिय व्यावसायिक पहलले तेस्रो जिम्मेवार व्यवसाय सम्मेलन २०१९ सेप्टेम्बरका लागि तय गरेको छ । यसपटक दिगो विकास लक्ष्यमा निजी क्षेत्रको भूमिका विषयमा केन्द्रित रहने गरी विभिन्न स्वदेशी विदेशी संघ-संस्थाहरूसँगको सहकार्यमा विगतभन्दा अझ बढी गम्भीर र सारगर्भित छलफल गर्ने जोड रहेको छ ।

निष्कर्ष

राष्ट्रको चतुर्दिक विकासका निमित्त निजी क्षेत्रको सक्रिय उपस्थिति र योगदान अपरिहार्य छ । आर्थिक वृद्धि, रोजगारी सिर्जना, आयआर्जन र समन्यायिक वितरण, सन्तुलित र दिगो विकास, सामाजिक न्याय, मानव विकास तथा राष्ट्रिय स्वाभिमान र अखण्डताको जगेर्ना, राष्ट्रका यी हरेक प्राथमिक आवश्यकता र चुनौतीको सम्बोधनका लागि निजी क्षेत्रको अग्रसरता र सहकार्य जरुरी छ । तर निजी क्षेत्र यसका निम्ति सदाचारी, कार्यकुशल, राष्ट्रहितमा प्रतिबद्ध, प्रतिस्पर्धात्मक उत्कृष्टतायुक्त र व्यावसायिक दृष्टिले सक्षम हुनैपर्छ । निजी क्षेत्रलाई यस दिशामा डोर्न्याउनका लागि एउटा सक्रिय एवं सकारात्मक अग्रसरतासाथ स्थापित राष्ट्रिय व्यावसायिक पहलले संस्थाको उद्देश्य र लक्ष्यअनुरूपको छवि निर्माण गर्दै व्यावसायिक नैतिकता, सदाचार, पारदर्शिता र असल व्यावसायिक अभ्यासलाई अवलम्बन गरेर पनि नाफा आर्जन गर्न सक्षम, प्रतिस्पर्धी एवं कुशल व्यवसायी बन्न सकिन्छ भन्ने सन्देश देशव्यापीरूपमा दिन सक्नुपर्छ ।

(संस्थाको रणनीतिक योजनाका प्राथमिकताका क्षेत्रसम्बन्धी सदस्य मालाकारद्वारा तयार गरिएको अवधारणापत्रको संक्षिप्त आधारपत्र)

सरकारी कार्यालयको ढिलासुस्ती र अनियमितता

□ बुद्धिनारायण श्रेष्ठ

सदस्य, टीआई नेपाल

पृष्ठभूमि

सर्वसाधारण नागरिक तथा व्यक्ति विशेषको जनजीवनमा आइपर्ने कतिपय घर-व्यवहार तथा व्यक्तिविशेषको कामकुराका निम्ति सरकारी कार्यालयहरूमा सम्पर्क गर्नुपर्ने हुन्छ । विशेषतः जग्गा जमिनको प्रशासन गर्ने मालपोत, नापी तथा भूमिसुधार कार्यालयसँग जनताको प्रत्यक्षरूपमा र बढी मात्रामा सम्बन्ध रहेको हुन्छ । जिल्लास्थित यस्ता सरकारी कार्यालयमा सधैंजसो जनता तथा सर्वसाधारणको भीडभाड देखिन्छ ।

ढिलासुस्तीका कारण

नेपालमा जग्गाको कित्ता र जनसंख्या लगभग बराबरीजस्तै रहेको छ । भूमि व्यवस्था मन्त्रालयका अनुसार व्यक्तिगत सरकारी, सार्वजनिक र गुठी गरी देशभर ३ करोड जग्गा कित्ता रहेको छ । (कान्तिपुर दैनिक, २०७५ फागुन १४) । यसमध्ये ०.१ प्रतिशत कित्ता दैनिक लेनदेन सुक्रिबिक्री बन्धक गरिएमा दैनिक ३०,००० कित्ता कारोबार हुन आउने देखिन्छ । देशभर रहेका ८० मालपोत कार्यालयमध्ये प्रत्येकले दिनको सालाखाला ३७५ कित्ताको काम गर्नुपर्ने भए र एक सेवाग्राहीको औसत ५ कित्ता भएमा त्यस्तो काम गराउन ७५ व्यक्ति बिक्री गर्न आउने देखिन्छ । अनि त्यतिकै मात्रा अर्थात् अर्को ७५ जना किन्न आउने हुन्छन् । जग्गा किन्न अनि बेच्न आउने १५० जनासँग एक/दुईजना आफन्त पनि आउँछन् । लेखनदास बिचौलियाको संख्या त छँदै छ । यस संख्याअनुसार प्रत्येक मालपोत कार्यालयमा प्रतिदिन घटीमा ४०० व्यक्तिको भीडभाड हुन आउँछ । राजधानीको डिल्लीबजार अथवा कलंकी कार्यालयमा

त यसको २ गुणा धेरै अर्थात् प्रतिदिन ८०० जना आउने गर्छन् । जग्गा बिक्री गर्न आउने ७५ जनामध्ये १० जनाको काम हुन सकेन भने ती भोलिपल्ट आउँदा ९०० जनासम्मको भीडभाड पुग्ने हुन्छ । अन्ततः कामको बोझअनुसार कर्मचारीको दरबन्दी नभएकाले र भएकाले छिटो/छरितो चुस्त तरिकाले काम नगर्दा ढिलासुस्ती हुन पुग्छ ।

अनियमितताका कारण

कामको मात्रा बढी, तर कर्मचारी संख्या कम हुँदा छिटो काम गरी माग्नेसँग कर्मचारीले मोलतोल गर्न सक्ने परिपाटी ठाउँठाउँमा देखिएको छ । सेवाग्राही पनि सय पचास रुपैयाँ दिएर काम आजै हुन्छ भने तयार हुन्छन् । अनि काम गर्ने/गराउनेहरूमा यस्तो मनोभावना पैदा भएपछि अनियमितता सिर्जना हुनपुग्छ । नियमानुसार पहिला आउने व्यक्तिको काम पहिला हुनुपर्ने हो । कतिपय कार्यालयमा टोकन प्रणाली पनि अपनाइएको छ । तर क्रमानुसार आउने काममा एउटा बिडो लगाएर अड्काई उनीभन्दा पछि आउने सेवाग्राहीबाट शुभलाभ गर्दा/गराउँदा निमुखा व्यक्ति अनियमितताको चङ्गुलमा पर्न सक्छन् । उदाहारणार्थ, जग्गा बिक्री गर्ने फाराम भर्ने क्रममा कुनै महल नभरिँदा तथा ल्याप्चे सही लाउने ठाउँमा लिखत परे, त्यस्तोलाई बिडो लगाई काम रोकिन्छ, ढिलो गरिन्छ ।

जग्गा हालसाबिकमा भ्रष्टाचारको गन्ध

देशमा भूमिसुधार कार्यक्रम लागू भएपछि संवत् २०२२ देखि २०२५/२६ सम्म काठमाडौं, ललितपुर, भक्तपुर, मोरङ, भापा, पर्सा, रुपन्देही, बाँके जिल्लामा कित्ता नापी नक्सा गरी मोट स्रेस्ता तयार पारी जग्गाधनी प्रमाणपुर्जा (लालपुर्जा) वितरण

गरिएको थियो । अहिले आएर त्यस्ता लालपुर्जाभित्रको जग्गालाई हालसाबिक गर्नुपर्ने परिपाटी अपनाइएको छ । साबिक लालपुर्जाको १५ आना जग्गामा (उदाहरणार्थ) अहिले आएर नापजाँच गर्दा जमिनमा आधा आनामात्र जग्गा बढी देखिन आए, यस्तो कसमा भ्रष्टाचारको गन्ध पारिहालिन्छ । बिचौलियाको चलखेल र अदृश्य माध्यमद्वारा केही रकम लिई साबिक लालपुर्जा र हालको जग्गा ठीक दुरूस्त देखिएको भनी नापी कर्मचारीको फिल्ड रिपोर्ट सच्याई/बनाई गर्ने गरिएको भन्ने पनि केही सेवाग्राहीको भनाइ रहेको पाइन्छ ।

बेलाबखत परिवर्तन गरिने पद्धति

खाद्य सुरक्षा र खाद्य सम्प्रभुताको संवैधानिक प्रत्याभूतिलाई सुनिश्चित गर्न कृषियोग्य जग्गामाथिको बढ्दो खण्डीकरण नियन्त्रण गर्दै उत्पादकत्व वृद्धि गर्नका लागि भूमिसम्बन्धी ऐन, २०२१ बमोजिम भूमि व्यवस्थापन मन्त्रालयको मन्त्रीस्तरबाट मिति २०७४ साउन २६ मा निर्णय गरी जग्गा फ्लटिङ गर्ने व्यक्ति,

सरकारले २०७४ साउन २६ मा जग्गा खण्डीकरण गर्न रोक्का गरेकालाई पुनः खुला गर्दै भूमि व्यवस्थापन, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालयले २०७५ पुस २७ गते जग्गा चक्काबन्दी गर्ने व्यक्ति, फर्म, संस्था वा कम्पनीले सम्बन्धित निकायबाट अनुमति लिई जग्गा खण्डीकरण (किताकाँट) गरी घडेरीका रूपमा बिक्री वितरण गर्न सक्ने निर्देशिका जारी गर्‍यो

फर्म, संस्था वा कम्पनीले सम्बन्धित निकायबाट अनुमति लिएर वा नलिइकन कृषियोग्य जग्गा कुनै पनि प्रकारले खण्डीकरण गर्न नपाउने भनी किताकाँट कार्य रोक्का गरियो ।

सरकारले २०७४ साउन २६ मा जग्गा खण्डीकरण गर्न रोक्का गरेकालाई पुनः खुला गर्दै भूमि व्यवस्थापन, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालयले २०७५ पुस २७ गते जग्गा चक्काबन्दी गर्ने व्यक्ति, फर्म, संस्था वा कम्पनीले सम्बन्धित निकायबाट अनुमति लिई जग्गा खण्डीकरण (किताकाँट) गरी घडेरीका रूपमा बिक्री वितरण गर्न सक्ने निर्देशिका जारी गर्‍यो । यसअघि मन्त्रालयले गरेको निर्णय स्पष्ट र व्यावहारिक नभएको

भन्दै 'पहिले गरेको निर्णय व्यावहारिक र स्पष्ट पनि थिएन । त्यसकारण विभिन्न निकायको राय/सुभावबाट आएको सन्दर्भका किताकाँट फुकुवा गरिएको हो' भनियो ।

यसैबीच, संघीय सरकारको भूमि व्यवस्थापन, सहकारी तथा गरिबी निवारण मन्त्रालयले २०७५ पुस २७ गतेको निर्देशनअनुसार केही समयदेखि रोक्का गरिएको जग्गाको खण्डीकरण प्राविधिक समितिमार्फत अध्ययन गराई खुला गर्न सकिने भनिए तापनि सुर्खेतको वीरेन्द्रनगर नगरपालिकाले भविष्यलाई मध्यनजर राख्दै वीरेन्द्रनगर बचाउने कदमस्वरूप हाललाई सुर्खेत उपत्यकाभित्र पर्ने खेतीयोग्य जमिनमा किताकाँट रोक्का गर्ने निर्णय २०७५ माघ २० मा गरेको छ ।

यसरी कुनै बखत जग्गा किताकाँट रोक्का, अनि फुकुवा, फेरि रोक्का/फुकुवा गरिँदा कर्मचारीले चलखेल गर्न पाउने सम्भावना भएकाले काममा ढिलासुस्ती अनि अनियमितता पनि हुने गरेको छ । उदाहरणार्थ, किताकाँट रोक्का गरिँदा कतिपय जग्गा फ्लटिङ गर्ने कम्पनी व्यवसायीबाट शुभलाभ गरेर अधिल्लो मिति उल्लेख गर्दै काम गरेको भुक्तभोगीको अनुभव रहेको बुझिन्छ ।

समाधान

जग्गा/जमिनसम्बन्धी सेवा प्रदान गर्ने सरकारी कार्यालयमा ढिलासुस्ती, अनियमितता र चलखेल हुन नदिन अधिकारवाला पदाधिकारी तथा विभागीय मन्त्री परिवर्तन हुँदैपिच्छे पद्धति परिवर्तन गर्न दिनुहुँदैन । त्यसैगरी, विद्यमान नियमावलीका कतिपय प्रावधानलाई रोक्ने अनि इच्छा लागे फुकुवा गर्ने स्वविवेकीय इच्छाशक्ति पनि स्वेच्छाचारी ढंगमा प्रयोग गरिनु हुँदैन । समाधानका अन्य उपाय यी पनि हुन सक्छन् :

- ❑ आजभोलिको सूचना प्रविधिको युगमा जग्गा जमिनको स्रेस्ता कागजात पूर्णरूपमा डिजिटल प्रणालीमा परिणत गरिनुपर्छ ।
- ❑ घरजग्गा सुक्रिबिक्री गर्दा, धितोबन्धक राख्दा, अंशबन्डा गर्दा स्वचालित कम्प्युटरमा आधारित पद्धति अपनाइनु पर्छ ।
- ❑ किताकाँट तथा कितामिलान कार्य गर्दा भौतिक जग्गाको क्षेत्रफल डिजिटल प्रविधिद्वारा यकिन गरी किता विभाजन गर्ने तथा मिलान गर्ने परिपाटी अवलम्बन गरिनुपर्छ ।
- ❑ किता नापी/नक्सा सेवाग्राहीले शुल्क तिरेको केही मिनेटभित्रै कम्प्युटर प्रिन्ट उपलब्ध गराउने

व्यवस्था हुनुपर्छ ।

- प्रत्येक मालपोत/नापी कार्यालयमा एकद्वार पद्धतिको व्यवस्था गरिनुपर्छ ।
- सेवाग्राही हातमा फाइल लिँदै भ्यालैपिच्छे (काउन्टरपिच्छे) अनधिकृत रूपमा रकम बुझाउँदै हिँड्नुपर्ने परिपाटी बन्द गर्नुपर्छ ।
- बिचौलिया कटकन्दार सरकारी कार्यालयमा प्रवेश गर्न नपर्ने व्यवस्था गरिनुपर्छ र उनीहरूले आफ्नै प्राइभेट कन्सल्टिङ कार्यालयबाट सेवाग्राहीलाई सेवा प्रदान गर्न सक्छन् ।
- हरेक मालपोत कार्यालयमा सीसीटीभी जडान गरी मन्त्रालय र विभागबाट अनुगमन गर्ने कुरा पनि सरकारका तर्फबाट आएको छ, जुन नराम्रो हैन ।
- सम्पत्तिको रजिस्ट्रेशन शुल्क मोबाइल, बैंकबाट तिर्न सकिने व्यवस्था गरिनुपर्छ ।
- मालपोत कार्यालयलाई क्यासलेस बनाउँदै लगनुपर्छ ।
- वेबसाइटबाट सरलीकृत फाराम डाउनलोड गरेर लिखत तयार पार्न सकिने प्रणाली सुरु गर्नुपर्छ ।
- घरमै बसेर जग्गाको विवरण हेर्न सकिने बनाउनुपर्छ ।

□ जग्गाधनी दर्ता सेस्ता, लिखत, मिसिलहरू स्क्यान गर्नुपर्छ ।

□ सेवाग्राहीलाई सहज सेवा दिन सहायता कक्षाको व्यवस्था गर्नुपर्छ ।

निष्कर्ष

प्रविधिको प्रयोगले भ्रष्टाचार, अनियमितता र ढिलासुस्ती निकै हदसम्म न्यून हुने कुरा अध्ययन-अनुसन्धान तथा प्रयोग र अनुभवबाट समेत स्थापित भइसकेको छ । माथि उल्लेख गरिएका कतिपय समाधानमूलक सुभावहस्को कार्यान्वयनमा सरकारले तत्परता देखाएको पनि छ, तर व्यवहारमा त्यो अनुभूत हुन बाँकी छ । प्रविधिको उपयोगसँगै त्यसको परिचालनमा संलग्न जनशक्तिको सोच, दक्षता र इमान महत्वपूर्ण कुरा हुन् । जनशक्ति व्यवस्थापनलाई सोअनुरूप व्यवहारमा उतार्न कर्मचारीको सदाचारसंहिता, कार्यसञ्चालनविधि (SoPs), नियमित अनुगमन र निरीक्षण, प्रोत्साहन तथा दण्डजस्ता शासकीय एवं व्यवस्थापकीय उपकरणहरूको कार्यान्वयनमा पनि उत्तिकै जोड दिनु आवश्यक छ ॥११॥

(संस्थाको रणनीतिक योजनाका प्राथमिकताका क्षेत्रसम्बन्धी सदस्य श्रेष्ठद्वारा तयार गरिएको अवधारणापत्रको संक्षिप्त आधारपत्र)

विपद् व्यवस्थापन

सबैले ध्यान दिऊँ

विपद् व्यवस्थापन
सम्बन्धी नीति, कानून,
योजना र पूर्व
तयारीको जिम्मेवारी
स्थानीय सरकारको हो
भन्ने यहाँलाई थाहा छ ?

- विपद्बाट हुने जोखिम र बच्ने उपायबारे जनचेतना अभिवृद्धि गरौँ ।
- जोखिमयुक्त घर/बस्ती/स्थानको पहिचान गरौँ ।
- विपद् व्यवस्थापन योजना तर्जुमा गर्न सहयोग गरौँ ।
- विपद्मा सुरक्षित हुने स्थान र खास क्षेत्रहरू पहिचान गरौँ ।
- विपद्बाट हुने क्षति न्यूनीकरण गर्नेबारे पूर्वतयारी सुरु गरौँ ।
- आफ्नो क्षेत्रको घर धुरी तथ्यांक अध्यावधिक गरौँ ।
- विपद् व्यवस्थापनको काम र बजेटबारे जानकारी लिऔँ ।
- साथै, विपद् व्यवस्थापनमा स्थानीय सरकारले गर्नुपर्ने कामहरू भए-नभएको बारे जानकारी लिऔँ ।

विपद् व्यवस्थापन, पुनःस्थापना र पुनर्निर्माणमा
सबैले सहयोग गरौँ अनि क्षति र जोखिम न्यूनीकरण गरौँ ।

ट्रान्सपरेन्सी
इन्टरनेशनल नेपाल
भ्रष्टाचार विरुद्धको सहकार्य

छकुबकु मार्ग, नयाँबानेश्वर, काठमाडौं, नेपाल, पोष्ट बक्स नं: ११४८६
फोन: ००९७७-१-४४७५२६२, ४४७५०६२, फ्याक्स: ००९७७-१-४४७५११२
टोलफ्री नं: १६६०-०१-२२-२११, नोटिस बोर्ड सेवा: १६१८-०१-४४-७५-११२
E-mail: trans@tinepal.org, Web: www.tinepal.org ००/tinepal

सहयोग:

European Union

सदाचार शिक्षाको आवश्यकता

□ गीता केशरी
सदस्य, टीआई नेपाल

पृष्ठभूमि

सदाचार व्यक्तिको स्वभावमा आन्तर्निहित इमानदारी, समझदारी र नैतिकताको भाव हो । अर्को शब्दमा यो व्यक्तिमा हुनुपर्ने राम्रो वा असल आचरण हो । यो भावले स्वच्छ चालचलनतर्फ विद्यार्थीलाई अभिप्रेरित गर्छ । सही काम गर्न प्रेरित गर्छ र नहच्की यो मार्गमा अगाडि बढ्न हौस्याउँछ । साथै चरित्रमा निहित सदाचारिताले स्वार्थलाई पन्छाई बन्धुत्वभाव जगाई, शान्तिको स्थितिको सिर्जना गर्छ । यसले 'सबैको भलाइ मेरो भलाइ' भन्ने नीतिलाई पछ्याएको हुन्छ ।

सदाचार प्रत्येक व्यक्तिको निहित क्षमताको उच्चतम सकारात्मक उपयोग गर्दै देखेर, सुनेर, पढेर र भोगेर प्राप्त गरेको ज्ञान र अनुभवलाई व्यवहारमा प्रयोग गर्दै जाने संस्कार र मनोवृत्ति पनि हो । सदाचारको अभिवृद्धिले व्यक्तिको आचरणमा सुधार र परिवर्तन ल्याउँछ र नागरिकलाई असल, स्वच्छ र शान्त जीवनयापन गर्न सक्ने दक्ष र कर्मठ नागरिकको सिर्जना गर्न सघाउ पुऱ्याउँछ । यस्तो सुधार र परिवर्तनका लागि शिक्षा नै मुख्य तत्व हो, जसले व्यक्तिमा अन्तर्निहित बुझाइ वा बुझ्न सक्ने खुबीलाई तिखारेर ठीक दिशातर्फ डोऱ्याउँदै दृढतापूर्वक कर्म क्षेत्रमा उतार्छ ।

सदाचार विषयको शिक्षा के बालबालिका, के युवा, के प्रौढ सबैका लागि उत्तिकै जरूरी छ । राजनीतिज्ञ, प्रशासक, व्यवस्थापक, सुरक्षाकर्मी र सम्पूर्ण व्यवसायी एवं पेसाकर्मीहरूका निम्ति सदाचार शिक्षा आवश्यक छ ।

तर त्यस्तो शिक्षा (सिकाइ, बुझाइ र गराइ) को जग विद्यालयस्तरमै राखिदिनुपर्छ, जतिखेर

बालबालिकाहरू काँचो माटो सदृश कलिलो मस्तिष्क र मन लिएर शिक्षा आर्जन गरिरहेका हुन्छन् । त्यतिबेला उनीहरूले सिकेको र बुझेको कुरा उनीहरूको मनमस्तिष्कमा अमिट रहिरहन्छ । भनाइ पनि छ, "यन्त्रवे माजने र्नः संस्कारो नान्यथा भवेत् ।" अर्थात् नयाँ भाँडोमा कुँदेको बुट्टा कहिल्यै पनि मेटिएर जाँदैन ।

यसरी बालबालिकाहरूलाई सदाचार शिक्षातर्फ उत्प्रेरित तुल्याउन अनेक सरल र सुबोध श्रव्य-दृश्य शैक्षिक सामग्रीहरू प्रयोग गर्न सकिन्छ ।

सदाचार विषयको ज्ञानगुनका कुराहरू पढाउनु र सम्झाउनु त पर्छ नै तर यसले दिन खोजेको सन्देशको मर्म सबै तहका जनताहरूलाई सम्झाउन र अर्थ्याउन प्रचार प्रसारको माध्यमबाट पनि सहयोग लिनु आवश्यक छ । जस्तो भित्ते पर्चा, सरल चित्राङ्कित पोस्टर जस्ता सामग्री, उखान टुक्काहरू, जसलाई सम्झनासाथ भट्ट अर्थ लागिहाल्छ । त्यस्तै विषयगत पुस्तकहरूको प्रकाशन देशका विभिन्न ठाउँमा स्थलगत भ्रमण अनुभवको आदान-प्रदान आदि गतिविधिबाट बालबालिकाको सोचाइमा शिष्टता, इमानदारी, आत्मबल, देशभक्ति र सहिष्णुताको भाव पैदा हुन्छ ।

सदाचार शिक्षाको विस्तार

सदाचारमूलक यस किसिमको नैतिक शिक्षा हाल विद्यालयस्तरको ६-८ कक्षासम्म मात्र सीमित रहेकाले यो विषयको गहनतालाई प्राथमिकता दिँदै १२ कक्षासम्मकै पाठ्यक्रममा केही विषयगत बुँदा थप गरी लागू गर्नु अत्यन्त आवश्यक भएको छ । यसका अतिरिक्त प्राविधिक तथा व्यावसायिक तालिमअन्तर्गत ८ कक्षादेखि १२ कक्षासम्मका विद्यार्थीहरूलाई

उनीहरूको रूचिअनुसार विभिन्न क्षेत्र जस्तो चित्रकला, हस्तकला, वाद्यवादन, काष्ठकला, मूर्तिकला, कृषि र पशुपालन, शिक्षक तालिमजस्ता विषयहरूमध्ये कुनै एक विषयको तालिम दिलाउनुपर्छ, जसबाट उनीहरू आफ्नै रूचिअनुसार कुनै एक विषय छानेर त्यसमा पोख्त भई आफूले रूचाएको व्यवसायबाट जीविकोपार्जनमा संलग्न हुन सक्छन् । यसले गर्दा बेरोजगारी घट्न सक्छ, सक्षम उद्यमीहरूको उत्पादन हुन सक्छ र उत्पादकत्व पनि बढ्न सक्छ ।

सदाचार शिक्षालाई विद्यालयको पठन-पाठनमा मात्र सीमित नगरी महाविद्यालय, विश्वविद्यालय र पेसागत

जीवनका सबै चरणहरूमा प्रवेश गराउन सकियो भने यो शिक्षाको उद्देश्यलाई व्यक्तिको स्वभाव, व्यवहार र कर्ममा रूपान्तरित गर्न सकिन्छ । किनभने शिक्षाले ज्ञान-प्रवाहका साथै व्यावहारिक जीवनमा यसको प्रयोगको मौका पनि दिन सक्यो भनेमात्र यसको औचित्य रोकिन्छ र परिणाम निस्कन्छ । तर हाल सदाचार शिक्षालाई पठन-पाठनमा मात्र सीमित राखिएको छ । त्यसैले सदाचार शिक्षालय ज्ञानोपार्जनका साथसाथै आचरण र अभ्याससँग पनि जोड्ने गरी पाठ्यक्रम तर्जुमा गर्नुपर्ने हुन्छ ।

(संस्थाको रणनीतिक योजनाका प्राथमिकताका क्षेत्रसम्बन्धी सदस्य केशरीद्वारा तयार गरिएको अवधारणापत्रको संक्षिप्त आधारपत्र)

रेडियो सन्देश	पात्र : जनता १, जनता २ र नेता
जनता १: नेताज्यू तपाईंले स्वास्थ्य क्षेत्रमा हुने सार्वजनिक खरिद र पूर्वाधार निर्माणमा पारदर्शिता बढाउँदै खरिद प्रक्रियाका सूचनाको उपलब्धता हुन्छ भनिदिए त कति राम्रो हुन्थ्यो नि ।	
नेता: अब तपाईंहरूले चिन्तै गर्नु पर्दैन । हामीले स्वास्थ्य क्षेत्रमा हुने खरिदबिक्री र पूर्वाधार निर्माणमा पारदर्शिता बढाउन पहल गर्नेछौं । सरकारले अब औषधि उत्पादक, व्यावसायी र नागरिकसँग सहकार्य गरी स्वास्थ्य सेवा प्रभावकारी बनाउन पहल गर्नेछ ।	
जनता २: ओहो कति राम्रो कुरा सुन्न पाइयो । नेपालको स्वास्थ्य क्षेत्रमा पारदर्शिता प्रवर्द्धन गर्ने पहल अघि बढ्ला जस्तो छ ।	
आवाज: स्वास्थ्य सेवासम्बद्ध खरिदबिक्रीमा खुला करार प्रणाली अवलम्बन गरी जनतासामु सत्यतथ्य छर्लङ्ग पारौं ।	
ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपाल ।	

सरकारले नागरिकहरूलाई निःशुल्क स्वास्थ्य सेवा उपलब्ध गराउँछ रे भन्ने समाचार सुनियो, साहै राम्रो लाग्यो । तर यसलाई अझै प्रभावकारी ढंगले अगाडि बढाए त सुनमा सुगन्ध थपिए जस्तै हुन्थ्यो है । यसको लागि के गर्नु पर्ला त नेताज्यू ?
नेता: □स्वास्थ्य क्षेत्रको खरिद प्रक्रियामा पारदर्शिता ल्याउने । □औषधीको सहज आपूर्तिको व्यवस्था मिलाउने । □खरिद प्रक्रियामा हुने अनियमिततालाई निरुत्साहित गर्ने । □र, गलत औषधीको घुसपैठलाई रोक्न सके मात्रै पनि सरकारले नि शुल्क उपलब्ध गराउने स्वास्थ्य सेवाहरू सवैले सहज रूपमा पाउनेछन् ।
आवाज: स्वास्थ्य क्षेत्रको खरिद प्रक्रियालाई पारदर्शी बनाऔं,
आम नागरिकको बाँच्न पाउने अधिकारलाई सुनिश्चित गरौं ।
ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपाल ।

राजनीतिक दलहरूको आर्थिक पारदर्शिता र निर्वाचन खर्चमा मितव्ययिता

□ भोजराज पोखरेल
सदस्य, टीआई नेपाल

पृष्ठभूमि

राजनीतिक दलहरूले खेल्ने बहुआयामिक भूमिकालाई सहज तुल्याउन स्वभावतः साधन र स्रोतको आवश्यकता पर्छ नै । यसका लागि विभिन्न मुलुकले आ-आफ्ना ढंगबाट निकास दिएका छन् । नेपालमा दलहरूको यस्तो खर्चको व्यवस्था आफ्नै आन्तरिक आम्दानी र दाताबाट प्राप्त हुने सहयोग वा चन्दा आदिबाट समेत गर्ने कानुनी प्रावधान रहेको छ । नेपाललगायत विश्वका अधिकांश मुलुकका राजनीतिक दलहरूमा दाताबाट प्राप्त हुने सहयोग एवं खर्चलगायतमा पारदर्शिता नहुने भनी दलहरू आलोचित हुँदैआएका छन् ।

स्वच्छ निर्वाचन स्वच्छ सरकार र लोकतन्त्रको कडीका रूपमा रहेको हुन्छ । तर, निर्वाचनको स्वच्छतामा धेरै तत्त्वहरूले प्रभाव पारेका हुन्छन् । कोफी आननको अध्यक्षतामा गठित Global Commission on Democracy, Election and Security ले सन् २०१२ को आफ्नो प्रतिवेदनमा “uncontrolled, undisclosed and opaque political finance poses a fundamental threat to the

integrity of elections.” भन्ने निष्कर्ष निकाल्दै सोको व्यवस्थापनका लागि राज्यहरूलाई, “Control political finance by regulating donations and expenditures, public financing of political campaigns, disclosure and transparency of donations and expenditures, and sanctions and penalties for noncompliance” जस्ता विषयमा केन्द्रित हुन सुझाएको छ । वास्तवमा राजनीतिमा पैसाको प्रभावले निर्वाचनको वैधतादेखि प्रजातन्त्र, सरकार र विकासमा समेत नराम्रो असर पारेको छ । राजनीतिक दलको आर्थिक व्यवस्थापन र निर्वाचन खर्चका कुरा विपन्नदेखि सम्पन्न सबै मुलुकमा चासो र चिन्ताको विषय बन्दै आएको छ ।

दल र निर्वाचन खर्च व्यवस्थापनमा भएका प्रयास

दल र निर्वाचनको खर्चको व्यवस्थापन गर्न तथा दलहरूलाई पारदर्शी र उत्तरदायी बनाउन विभिन्न मुलुकले विविध उपायको अवलम्बन गरेको देखिन्छ । यसमा खासगरी पब्लिक फन्डिङको व्यवस्था, लिन वा दिन पाउने सहयोगको सीमा, खर्च सीमामा नियन्त्रण, आयव्ययमा पारदर्शिता, निर्वाचन प्रचारप्रसारमा नियमितता आदि उपायको अवलम्बन भए-गरेको देखिन्छ । त्यसैगरी दलका निर्वाचित वा अन्य सदस्य वा पदाधिकारीहरूबाट अनिवार्य पारिश्रमिक कट्टी, दलको आफ्नै नाफामूलक व्यावसायिक लगानीबाट प्राप्त प्रतिफल, दलको सदस्यता शुल्क, वैयक्तिक वा कर्पोरेट क्षेत्रको सहयोग, दान-दातव्य वा चन्दा आदि उपाय पनि दलहरूले अंगीकार गर्ने गरेका छन् ।

निर्वाचन खर्चको परिभाषा

निर्वाचन खर्च केलाई मान्ने र क-कसले गरेको खर्चको लेखाजोखा गर्ने भन्ने अर्को महत्वपूर्ण सवाल

दलका निर्वाचित वा अन्य सदस्य वा पदाधिकारीहरूबाट अनिवार्य पारिश्रमिक कट्टी, दलको आफ्नै नाफामूलक व्यावसायिक लगानीबाट प्राप्त प्रतिफल, दलको सदस्यता शुल्क, वैयक्तिक वा कर्पोरेट क्षेत्रको सहयोग, दान-दातव्य वा चन्दा आदि उपाय पनि दलहरूले अंगीकार गर्ने गरेका छन् ।

छ । सामान्यतया निर्वाचनको सञ्चालन र खासगरी निर्वाचन प्रचारप्रसारमा हुने खर्चलाई निर्वाचन खर्च भन्ने गरिन्छ । तर यसमा मतदाता नामावली तयारी, मतदाता परिचयपत्र, क्षेत्र निर्धारण, निर्वाचन सञ्चालन, मतदान र व्यवस्थापन, मतगणना र परिणाम व्यवस्थापन, विवाद निरूपण व्यवस्थापन, नागरिक शिक्षा, मतदाता शिक्षा र जानकारी (दल, आयोग, सरकार, गैरसरकारी निकाय सबैबाट हुने), दल तथा उम्मेदवारबाट हुने प्रचार-प्रसार र निर्वाचन तयारी खर्च, आन्तरिक वा अन्तर्राष्ट्रिय पर्यवेक्षण आदि पर्दछन् । यी सबैले गर्ने खर्चको जोडबाट मात्र वास्तविक खर्चको अनुमान गर्न सकिन्छ ।

खर्चका क्षेत्रमा विविधता भएजस्तै खर्च गर्ने निकायहरूमा पनि विविधता रहने गरेको छ । यस्ता निकायमा, निर्वाचन सञ्चालन गर्ने निकाय, दल र उम्मेदवारका अतिरिक्त सरकार (केन्द्र, प्रादेशिक, स्थानीय), सुरक्षा निकाय, न्यायपालिका, गैरसरकारी संघ-संस्था र निजी क्षेत्रबाट हुने खर्चसमेत समावेश गरी गरिएको हिसाब-किताबबाट मात्र निर्वाचन खर्चको यथार्थ प्रवृत्ति बुझ्न र बुझाउन सकिन्छ । अझ कतिपय अवस्थामा त दातृ निकायहरूले निर्वाचनका विविध कार्यक्रममा सिधै सहयोग पुऱ्याउने गरेका र त्यस्ता खर्च पारदर्शी नहुने गरेको गुनासा पनि आउने गरेका छन् ।

निर्वाचन खर्चको प्रवृत्ति र चुनौती

निर्वाचनका विविध प्रक्रियामा असीमित हिसाबले बढ्दै गएको खर्चले लोकतन्त्रकै भविष्यमाथि प्रश्न उठाउने गरेको छ । निर्वाचन व्यवस्थापनमा हुँदै गएको अत्यधिक खर्च एवं दल वा उम्मेदवारले गर्ने खर्चको आयाम र आयतन अस्वाभाविक रूपमा बढ्दै जानु सबै मुलुकका लागि चिन्ता, चासो र सरोकारको विषय भएको छ ।

निर्वाचन व्यवस्थापनतर्फ हाल विश्वको सालाखाला खर्च प्रति मतदाता ३ देखि २०० डलरसम्म हुने गरेको छ । यस्तो खर्चको सीमा निर्वाचन प्रणाली र परिस्थिति, प्रजातन्त्रको प्रौढता, द्वन्द्वको अवस्था आदि विभिन्न कारणले तल/माथि हुने गरेको छ । नेपालको निर्वाचन खर्च हेर्दा व्यवस्थापन वा दल-उम्मेदवार सबैतिरको खर्चमा अन्यत्रको भै बढोत्तरी नै भएको देखिन्छ । दि हिमालयन टाइम्समा नोभेम्बर १०, २०१७ मा प्रकाशित एक लेखमा नेपालको प्रति मतदाता खर्च सन् २००८ मा रु. २७९, २०१३ मा रु. ९८६ र २०१८ मा ४००० पुगेको उल्लेख गरिएको छ ।

२०७४ सालमा सम्पन्न तीनवटै निर्वाचनमा भएको खर्चको लेखाजोखा गरेको अर्को अनुसन्धानले दल वा सरकारबाट भन्दा उम्मेदवारबाट धेरै खर्च हुने तथ्य

सार्वजनिक गरेको छ । यस अनुसन्धानका अनुसार यी तीनै चुनावमा सरकार, दल वा उम्मेदवारको गरी करिब १ खर्ब ३१ अर्ब ६३ करोड खर्च भएको अनुमान छ । यसमध्ये स्थानीय तहमा उम्मेदवार र दलबाट करिब ५० अर्ब ९५ करोड र सरकारीतर्फ रु. १८ अर्ब ४६ करोड गरी जम्मा ६९ अर्ब ४२ करोड र प्रति मतदाता रु. ४९२३ खर्च भएको दाबी गरेको छ । त्यस्तै, केन्द्रीय र प्रादेशिक सांसदको चुनावमा दल, उम्मेदवार वा तिनका समर्थकबाट रु. ४५ अर्ब ९५ करोड, सरकारतिरबाट १६ अर्ब २६ करोड गरी कुल ६२ अर्ब २१ करोड र प्रति मतदाता रु. ४०४० खर्चको अनुमान छ । यहाँ उल्लिखित यी सबै खर्च सरकारी वा दल वा उम्मेदवारको खर्च निर्वाचन व्यवस्थापन र सञ्चालनको अवधिमा भएका हुन् । निर्वाचनका अरु चरणमा गरिएका अरु खर्चहरू समावेश गर्दा यी रकमको आयतन अझै मोटाउनेछ ।

नेपालमै पनि २०७४ को संसदीय चुनावको क्रममा काठमाडौँका १० निर्वाचन क्षेत्रका प्रमुख ५ दलका तीसजना उम्मेदवारले गरेको खर्चको सूक्ष्म अनुगमनले के देखायो भने ५७% उम्मेदवारले सीमाभन्दा ३ देखि १३६% सम्म बेसी खर्च गरेका र ९०% उम्मेदवारले आयोगमा पेस गरेको खर्च ढाँटेका छन् ।

यी तथ्य र तथ्यांकले के स्पष्ट देखाउँछन् भने सरकार, दल वा उम्मेदवार सबैका लागि निर्वाचन बेपत्ता महेँगो हुँदै गएको छ । निर्वाचनमा पैसाको प्रभावबाट परिणाम प्रभावित हुने गरेको अनेकौँ अनुसन्धानले देखाएका छन् । नेपालमै पनि २०७४ को संसदीय चुनावको क्रममा काठमाडौँका १० निर्वाचन क्षेत्रका प्रमुख ५ दलका तीसजना उम्मेदवारले गरेको खर्चको सूक्ष्म अनुगमनले के देखायो भने ५७% उम्मेदवारले सीमाभन्दा ३ देखि १३६% सम्म बेसी खर्च गरेका र ९०% उम्मेदवारले आयोगमा पेस गरेको खर्च ढाँटेका छन् । त्यस्तै, जसले बेसी खर्च गर्‍यो, उसैले बेसी मत पाएको देखाएको छ । विजयी सांसदको खर्च सालाखाला २ करोड १३ लाख देखिन्छ भने निकटतम प्रतिद्वन्द्वीको रु. १ करोड ४९ लाख खर्च भएको देखाइएको छ । स्मरणीय कुरा के छ भने आयोगले केन्द्रीय संसदको प्रति उम्मेदवार २५ लाखसम्म खर्च गर्न पाउने अधिकतम सीमा तोकेको छ । साथै, राजनीतिक दलहरूले आयोगमा पेस गर्नुपर्ने आम्दानी खर्चको विवरण समयमै नबुझाउने रोग त छँदै

छ, त्योभन्दा ठूलो रोग भनेको उनीहरूले पेस गरेको विवरण सत्यको नजिक छ भनेर पत्याउन भनै गाह्रो छ । त्यस्तै अवस्था निर्वाचनका उम्मेदवारहरूले पेस गर्ने खर्च विवरणको रहेको छ ।

पैसाले निर्वाचन परिणाम प्रभाव पारेको, वास्तविक राजनीतिज्ञ निर्वाचनबाट पाखा लाग्ने र पैसावालले तिनको ठाउँ लिने गम्भीर चिन्ता र डर पसेको छ । निर्वाचनका क्रममा कतिपय स्वच्छ छविका राजनीतिज्ञहरूले चुनाव लड्न आफूसँग पैसा नभएकाले टिकट फिर्ता गरेका उदाहरण हामीबीच नै छन् ।

योभन्दा पनि ठूलो डर चुनावका लागि प्रयोग हुने यति ठूलो रकमको स्रोत के-कसरी र कहाँबाट जुट्यो; यीमध्ये कति वैध वा अवैध स्रोत हुन् भन्ने र अवैध स्रोतको प्रयोगबाट निर्वाचन परिणाम प्रभावित हुँदा त्यसबाट दीर्घकालीनरूपमा शासन र समस्त लोकतन्त्रलाई पार्न सक्ने गम्भीर दुष्परिणाम आजको सर्वाधिक चासो र चिन्ताको विषय हो ।

निर्वाचन खर्चका लागि अलग्गै खाताको प्रयोग गर्ने, त्यस्तो खाताको रकम खर्च आधिकारिक व्यक्तिबाट मात्र गराउने, पाँच हजारभन्दा बेसीको सहयोग-चन्दा लिँदा बैंकमार्फत लिनुपर्ने, रकम लिएको भर्पाई दिनुपर्ने, खर्चका बिल भर्पाई राख्ने, तोकिएको समयमा आयोगमा विवरण बुझाउनुपर्ने आदि कुरालाई निर्वाचन आचारभित्र समावेश गरिएको छ ।

दल र निर्वाचन खर्च व्यवस्थापनमा नेपालले गरेका प्रयास

दलका आय-व्यय

राजनीतिक दलको काम-कारबाही तथा आर्थिक व्यवस्थापनलाई पारदर्शी र जिम्मेवार बनाउन राजनीतिक दलसम्बन्धी ऐनले विविध व्यवस्था गरेको छ । दलको कोषमा सदस्यता शुल्क वा नवीकरण शुल्क; स्वेच्छिक आर्थिक सहयोग; दलले कुनै कार्यक्रम आयोजना गरी संकलन गरेको रकम; दलको प्रकाशन आदिको बिक्रीबाट प्राप्त आय; बैंक मौज्दातबाट प्राप्त ब्याज; सदस्यबाट नियमितरूपमा पाउने सहयोग रकम आदि आम्दानीको स्रोत हुने र यस्तो आम्दानी बैंक खातामा जम्मा गरी दलको नामबाट हुने सबै खर्च कोषबाट

व्यहोरिने व्यवस्था भएको छ । त्यस्तै, दललाई कसले सहयोग गर्न सक्ने र कसले नपाउने भन्ने कुरा पनि कानुनले तोकेको छ ।

दल वा उम्मेदवारको निर्वाचन खर्च

निर्वाचन खर्च र त्यसको व्यवस्थापन र नियमितता वा कारबाही गर्ने सम्बन्धमा निर्वाचन आयोग ऐन, २०७३; निर्वाचन (कसूर तथा सजाय) ऐन, २०७३ तथा निर्वाचन आचारसंहिताले उम्मेदवारले गर्ने निर्वाचन खर्चलाई वाञ्छित सीमाभित्र राख्न, यसमा पारदर्शिता सुनिश्चित गर्न र अटेर गर्नेउपर दण्डात्मक कारबाही गर्नेसम्मको व्यवस्था गरेको छ ।

निर्वाचन आचारसंहिताले पनि निर्वाचन खर्चलाई व्यवस्थित गर्न थप प्रावधानहरूको व्याख्या गरेको छ । उदाहरणका लागि, निर्वाचन खर्चका लागि अलग्गै खाताको प्रयोग गर्ने, त्यस्तो खाताको रकम खर्च आधिकारिक व्यक्तिबाट मात्र गराउने, पाँच हजारभन्दा बेसीको सहयोग-चन्दा लिँदा बैंकमार्फत लिनुपर्ने, रकम लिएको भर्पाई दिनुपर्ने, खर्चका बिल भर्पाई राख्ने, तोकिएको समयमा आयोगमा विवरण बुझाउनुपर्ने आदि कुरालाई निर्वाचन आचारभित्र समावेश गरिएको छ ।

प्रमुख समस्यामूलक प्रवृत्ति

राजनीतिक दलहरूको खर्चलाई पारदर्शी बनाउन तथा निर्वाचनको खर्चलाई वाञ्छित सीमाभित्र राख्न नेपालले गरेका उक्त प्रयास अन्तर्राष्ट्रिय परिपाटीअनुरूप नै छन् । तर व्यवहारमा भने आम-जनताले त्यसलाई अनुभूत गर्न नपाएको कटु तथ्य हाम्रासामु छ । त्यस्तै, निर्वाचन अति महँगो भएको, निर्वाचन परिणामको स्वच्छतामा पैसाले प्रभाव पारेको र निर्वाचन खर्च मुलुकले धान्नै नसक्ने गरी बढेकामा गहिरो चासो र चिन्ता बढेको छ ।

यी विषयवस्तुहरूले नेपालको सन्दर्भमा खासगरी देहायका प्रमुख प्रवृत्ति देखाउँछन्:

क) नीति, कानुन र संरचना बनाइएका छन्, तर तिनको पालना वा कार्यान्वयन हुन सकेको छैन । त्यो नहुनुमा या त नियतको समस्या छ या क्षमताको ।

ख) दल वा उम्मेदवारहरूका आम्दानी र खर्च दुवैमा पारदर्शिता अभाव छ ।

सुधारको आवश्यकता र सम्भावना

१. राजनीतिक दलहरूको आर्थिक पारदर्शिता र विश्वसनीयतामा अभिवृद्धि

१.१ दलहरूलाई आम-निर्वाचनमा प्राप्त गरेको

मतलाई आधार मानी दल सञ्चालनका लागि राज्य कोषबाट अनुदान दिने: यसो गर्दा दलहरूले पारदर्शी हुन कर लाग्ने, दलहरूको आय-व्ययको परीक्षण महालेखापरीक्षकबाट हुने र दल सञ्चालनका नाममा राजनीतिक फण्ड भनी अपारदर्शी ढंगबाट लेनदेन गर्ने निरुत्साहित हुने ।

१.२ दललाई दिइने चन्दाको रकममा राज्यले कर छुट दिने: चन्दा दाताले चन्दाको रकममा कर छुटको लाभ लिन पारदर्शिता कायम गर्नुपर्ने ।

१.३ दलहरूको आम्दानी खर्चको सम्पूर्ण विवरण स्वतः अनलाइनमा राख्ने र सोमा आम-नागरिकबाट निगरानी बढाउने ।

२. निर्वाचन खर्चको मितव्ययिता

२.१ सरकारी खर्च

२.१.१ मतदाता नामावली संकलनको काम स्थानीय सरकारको जिम्मामा दिने,

२.१.२ निर्वाचनको व्यवस्थापनको काम स्थानीय तहमा प्रत्यायोजन गर्ने,

२.१.३ निर्वाचन व्यवस्थापनमा स्थानीय स्वयंसेवकको प्रयोग,

२.१.४ मतगणना मतदान स्थलमै गर्ने,

२.१.५ निर्वाचनमा हुने सुरक्षा खर्च घटाउने तथा अस्थायी प्रहरी भर्ना गरी प्रयोग गर्ने परिपाटीको अन्त्य गर्ने,

२.१.६ निर्वाचन आयोगलगायत निर्वाचनमा संलग्न हुने निकायबाट गरिने अनुत्पादक खर्चको नियन्त्रण

गर्नुकासाथै यी निकायबाट हुने सबै खर्चको पूर्ण पारदर्शिताको प्रत्याभूतिमा जोड दिने,

२.१.७ उम्मेदवारका लागि हाल तोकिएको निर्वाचन खर्चको सीमा यथार्थभन्दा निकै कम रहेको सम्बन्धितहरूको गुनासो रहेको सन्दर्भमा खर्चको सीमालाई व्यावहारिक यथार्थपरक बनाउने,

२.१.८ प्रविधिको प्रयोगमा जोड: निर्वाचन व्यवस्थापन खर्च कम गर्न उपलब्ध प्रविधिको प्रयोग गर्ने,

२.२ दल वा उम्मेदवार,

२.२.१ निर्वाचन मिति संविधान र कानूनमै तोक्ने,

२.२.२ निर्वाचन प्रचार-प्रसारको समय कटौती गर्ने,

२.२.३ निर्वाचन प्रणालीमा पुनरावलोकन गर्ने,

२.२.४ निर्वाचन प्रचार-प्रसारमा हुने खर्चको अनुगमनमा नागरिक सम्बन्ध बढाउने,

२.२.५ निर्वाचन अपराध (निर्वाचन खर्चसमेत) सम्बन्धी मुद्दा हेर्ने छुट्टै अदालत गठन गर्ने,

२.२.६ निर्वाचन खर्चको सीमा तोकेपछि त्यसभित्रका तपसिलका सीमा नराख्ने,

२.२.७ नागरिक र मतदाता शिक्षामा विशेष जोड दिने,

२.२.८ राजनीतिक शिक्षामा जोड,

२.२.९ खर्चको स्रोतको विवरण प्रस्तुत गराउने,

२.२.१० उम्मेदवारले आफ्नो सम्पूर्ण सम्पत्ति विवरण पेस गरी सार्वजनिक गर्ने ।

(संस्थाको रणनीतिक योजनाका प्राथमिकताका क्षेत्रसम्बन्धी सदस्य पोखरेलद्वारा तयार गरिएको अवधारणापत्रको संक्षिप्त आधारपत्र)

हामी आह्वान

तपाईंले कतै भ्रष्टाचार, अनावश्यक हैरानी वा ढिलासुस्तीको सामना गर्नुपरेको छ ? छ भने हाम्रो निःशुल्क नम्बर १६६०-०१-२२-२-११ मा सम्पर्क गर्नुहोस् । हामी तपाईंलाई मद्दत गर्न तयार छौं ।

शुल्क नलाग्ने नम्बर १६६०-०१-२२२११

(गुनासो सुन्न व्यवस्था गरिएको)

भ्रष्टाचार विरुद्धको सहकार्य

United Nations Convention against Corruption and status of its Implementation in Nepal

□ **Raju Man Singh Malla**
Member, TI Nepal

Definition of Corruption:

Corruption is dishonest actions that destroy people's trust in the person or group. Corruption is the abuse of entrusted power for private gain.¹ Corruption is a key element in economic under performance and a major obstacle to poverty alleviation and development. For this reason, considering corruption as an international crime and to combat it collectively the United Nation adopted the Convention against Corruption (UNCAC). This Convention is a remarkable achievement, and it is a landmark in international criminal law and also a first international instrument that attempts to regulate corruption in a single instrument. It is also the first global legally binding instrument against corruption.

UNCAC was adopted by the United Nation General Assembly by its resolution 58/4 of October 31, 2003 and open for signature from December 9-11, 2003 in Merida, Mexico and till December 9, 2005 in UN headquarter, New York. The Convention was entered into force on December 14, 2005. As of today 183 states are parties to the Convention. Nepal signed the Convention on December 10, 2003 and ratified on 2067/11/12 February 24, 2011 and instrument of its ratification was deposited in UN on March 31, 2011.

Significance of the Convention:

The provisions of UNCAC are not self-executing.

It requires States to have appropriate legislation and measures in place to implement the Convention. So, as being a party to it Nepal have to fulfil the responsibility allocated by it like among other member States for the prevention of trans-border corruption crimes. It obliges the states for harmonization of their domestic laws with the provisions of UNCAC. The provisions of the convention do not all have the same level of obligation. Generally, the provisions of the convention can be grouped into three categories: Mandatory provisions, which consist of obligations to legislate (either absolutely or where specified conditions have been met); Measures that states parties must consider applying or endeavour to adopt and; Measures that is optional. UNCAC is also manifestation of international consensus on what the states should do to prevent and criminalize corruption, and to improve international cooperation in combating corruption and recovering.

Besides Chapters on General Provision, Implementation Mechanism and Final Provisions, UNCAC contains following major substantive chapters, namely:

1. Preventive Measures²
2. Criminalization and law enforcement³
3. International cooperation⁴
4. Assets recovery⁵

Implementation of UNCAC:

1. Overview of the legal and institutional framework of Nepal:

Nepal signed the Convention on 10 December 2003, ratified it on 23 February 2011 and deposited its instrument of ratification on 29 March 2011. With regards to implementation of Chapter I and II of UNCAC which provides for general provisions and preventive measures which calls on State Parties to incorporate and implement mandatory⁶ and non-mandatory⁷ provisions.

For the implementation of these two chapters several anti-corruption bodies have been established. The Commission for the Investigation of Abuse of Authority (CIAA) and the Department of Revenue Investigation (DRI) are involved in investigation and prosecution. A separate anti-money laundering department (i.e. the Department of Money Laundering Investigation, DMLI) has been set up. Further pertinent institutions include the National Vigilance Centre (NVC), the Judicial Council and the Independent Review Committee under the Public Procurement Act.

Chapter III contains the set of offences that State Parties are mandated to establish as crimes, followed by a number of offences that States Parties are required to consider criminalising.

i. Bribery of national and foreign public official (Art. 15 and 16), embezzlement and misappropriation by public official (Art. 17), money-laundering (Art. 23) and obstruction of justice (Art. 25) are the mandatory provisions that States Parties are required to criminalize:

- ☐ Bribes include advantages in any form, whether material or non-material. The legislation does not address third party beneficiaries or indirect bribery.⁸ However, the solicitation of bribes, as well as third party beneficiaries and indirect bribery are not specified. There is no specific offence of active or passive transnational bribery.
- ☐ Embezzlement or other diversion outside the person's functions is not covered. Nepal does not cover all types of unlawful conduct in the

discharge of functions for purposes of obtaining an undue advantage.

- ☐ Section 17 of POCA is limited to public property⁹, and does not cover private funds, securities or other things of value entrusted to public officials by virtue of their position.
- ☐ Annex 1 of the MLPA provides a list of predicate offences, which does not include obstruction of justice. A lack of statistics was noted and Nepal has not furnished copies of its anti-money laundering laws to the United Nations. Section 3(1) (b) of MLPA criminalizes the concealment of property while Section 3(1) (c) criminalizes the continued retention of property.
- ☐ Nepal has not criminalized obstruction of justice in relation to offences under the Convention outside the context of organized criminal activity, although Section 51 of POCA punishes persons who cause hindrance or obstruction of investigations and inquiries under the Act. The maximum period of imprisonment of 6 months for obstruction of justice may present impediments to international cooperation.

ii. Trading in influence (Art. 18), abuse of function (Art. 19), illicit enrichment (Art. 19), bribery in the private sector (Art.21), embezzlement of property in the private sector (Art. 22) and concealment (Art. 24) are the non-mandatory provisions that States Parties are required to consider criminalising:

- ☐ A specific offence on trading in influence is not established.
- ☐ Nepal has not criminalized bribery in the private sector.
- ☐ Nepal has not comprehensively criminalized the embezzlement of property in the private sector.
- ☐ Section 3 of Money Laundering Prevention Act 2008 criminalizes any act of concealing, disguising or changing the true nature, source, location, disposition, movement or ownership of property or rights with respect thereto knowing or having reasonable grounds to believe that it is proceeds of crime.

iii. Furthermore, the Convention calls on State Parties to take appropriate measures

- ☐ to establish the liability of legal person for participation in the offences¹⁰ (Art.26)
- ☐ to adopt such legislative and other measures as may be necessary to establish as a criminal offence, in accordance with its domestic law¹¹ (Art.27);
- ☐ to establish a long statute of limitations period under its domestic law (Art.29);
- ☐ to make the commission of an offence established in accordance with this Convention liable to sanctions that take into account the gravity of that offence¹² (Art.30): Nepal has not adopted agreements or arrangements with other States on the mitigation of punishment or granting of immunity to cooperating offenders.
- ☐ for protection of witnesses and reporting persons (Arts. 32 and 33),
- ☐ for freezing, seizing and confiscation; bank secrecy (Art. 31 and 40),
- ☐ for maintaining criminal record (Art. 41),
- ☐ related to Jurisdiction (Art. 42),
- ☐ consequences of acts of corruption; compensation for damage (Art. 34 and 35)
- ☐ for specialized authorities and inter-agency coordination (Art. 36, 38 and 39)

Recommendations:

Before recommending Nepal in implementation of provisions of UNCAC, here are some of the good practices of Nepal with regards to measures taken towards anti-corruption are: Section 3 of POCA covers the bribery of persons expecting to become public servants, as well as giving advantages as a reward for acts or omissions already performed. The CIAA is a constitutional body that cannot be dissolved by act of parliament and whose financial autonomy is enshrined in the Constitution. The removal of commissioners is by impeachment by two-thirds majority of Parliament or by resignation. Nepal undertakes a variety of activities to raise awareness and encourage reporting on corruption,

including through a radio programme aired every Saturday.

Apart from these good practices, some of the recommendations for implementation of provisions of UNCAC that might be boon for Nepal are as follows:

☐ For Mandatory Provisions: Amend the legislation to cover all categories of public officials listed in Article 2 of the Convention. Explicitly criminalize the promise and offer, as well as the solicitation of bribes, address third party beneficiaries and indirect bribery, and consider harmonizing the relevant penalties for bribery (Art. 15). Criminalize the active bribery of foreign public officials and officials of public international organizations and consider establishing the passive version of the offence (Art. 16). Expand the legislation criminalizing misappropriation to include embezzlement, misappropriation and diversion of all types of property and irrespective of any loss, abuse or damage caused during the course of official duties (Art. 17). Amend its legislation to include all offences established in accordance with the Convention as predicate crimes to money-laundering; strengthen data collection systems to allow for the identification and tracking of money-laundering cases, including by category of predicate offence; and furnish copies of its anti-money laundering laws to the United Nations (Art. 23). Criminalize obstruction of justice in line with the Convention and consider amending the applicable punishment to ensure such offences are extraditable (Art. 25).

☐ For Non-Mandatory Provisions: Consider criminalizing trading in influence (Art. 18). Consider adopting legislation to criminalize any type of unlawful conduct in the discharge of functions for purposes of obtaining an undue advantage (art. 19). Clarify its legislation on illicit enrichment in regard to the precondition of a formal disclosure or statement of property having been submitted, to facilitate the conduct of investigations (art. 20). Consider comprehensively criminalizing bribery and embezzlement in the

private sector (arts. 21, 22). Adopt measures to clearly establish the liability (civil, criminal or administrative) of legal persons for offences under the Convention, without prejudice to the criminal liability of natural persons. Ensure that legal persons are subject to effective, proportionate and dissuasive sanctions, for example by specifying the applicable monetary sanctions and through the enforcement of existing penalties (art. 26). Ensure the liability of accomplices and instigators, and consider criminalizing the preparation of corruption offences (art. 27). Extend the statute of limitation for corruption offences and provide for its extension or suspension where the offender has evaded the administration of justice (art. 29). Consider harmonizing the relevant

penalties for corruption offences (art. 30(1)). Strengthen its data collection systems to allow for the tracking and reporting of confiscation actions, including by type of underlying offence (art. 31). Take measures to provide effective protection for witnesses, experts, victims and, as appropriate, their relatives or associates (art. 32). Consider adopting protection measures for reporting persons (art. 33). Consider adopting measures to strengthen the CIAA's ability to address consequences of corruption in the private sector (art. 34). Consider taking previous foreign convictions into consideration during criminal proceedings (Art. 41). Establish jurisdiction over offences committed on board vessels or aircraft (Art. 42, Para. 1 (b)).◀◀

- ¹ The corruption has a wide range of corrosive effects on societies. It undermines democracy and the rule of law, leads to violation of human rights, distorts markets, erodes the quality of life and allows organized crime, terrorism and other threats to human security to flourish. This evil phenomenon is found in all countries- big and small, rich and poor- but it is in the developing world that its effects are most destructive.
- ² The convention requires states parties to introduce effective policies aimed at the prevention of corruption. It devotes an entire chapter to this issue, with a variety of measures concerning both the public and the private sector. The measures range from institutional arrangements, such as the establishment of a specific anti-corruption body, to codes of conduct and policies promoting good governance, the rule of law, transparency and accountability.
- ³ The convention goes on to require the state parties to introduce criminal and other offenses to cover a wide range of acts of corruption, to the extent these are not already defined as such under domestic law. The criminalization of some acts is mandatory under the convention, which also requires that state parties consider the establishment of additional offences. An innovation of the convention against corruption is that it addresses not only basic forms of corruption, such as bribery and the embezzlement of public funds, but also acts carried out in support of corruption, obstruction of justice, trading in influence and the concealment or laundering of the proceeds of corruption. This part also deals with corruption in the private sector.
- ⁴ The convention emphasizes that every aspect of anti-corruption efforts (prevention, investigation, prosecution of offender, seizure and return of misappropriated assets), necessitates international cooperation. The convention requires specific forms of international cooperation, such as mutual legal assistance in the collection and transfer of evidence, extradition, and the tracing, freezing seizing and confiscating of proceeds of corruption.
- ⁵ The most significant innovation and fundamental principles of the conventions is the return of the assets. This part of the convention specifies how cooperation and assistance will be rendered, how proceeds of corruption are to be returned to a requesting state and how the interests of other victims or legitimate owners are to be considered.
- ⁶ To have an independent anti-corruption body or bodies (Art. 6); to establish appropriate public procurement as well as public finance management systems based on transparency, competition, and objective criteria (Art. 9); to enhance transparency in the public administration; to strengthen integrity among members of the judiciary and the prosecution service (Art. 11); to enhance ethics, integrity, and transparency in the private sector through, inter alia, promoting transparency among private entities, post-employment restrictions on public officials, the adoption of accounting and auditing standards as well as the establishment of penalties at civil, administrative and criminal levels (Art. 12); to promote active participation of civil society and non-governmental organizations in the prevention of and fight against corruption (Art. 13); and to establish regulatory and supervisory regimes to deter and detect money laundering (Art. 14).
- ⁷ To enhance transparency, efficiency and use of objective criteria in the recruitment, hiring, retention, promotion and retirement of public officials (Art. 7.1); to enhance transparency in the funding of electoral campaign and political parties (Art. 7.3); to apply codes of conduct (and of ethics) to the performance of public functions (Art. 8.2); and adopting procedures to facilitate public access to information and to competent decision-making authorities (Art. 10).
- ⁸ In Section 2(b) of POCA the term "public servant" is limited to persons holding public office, which does not cover judicial officers, unpaid public officials, and persons performing public functions or providing public services who are not public office holders.

- ⁹ Sec. 17 of POCA criminalizes misappropriation and acts causing loss, abuse, destruction or misuse of property for personal purposes committed by public servants while performing duties pertaining to their office.
- ¹⁰ Nepal's legislation addresses the criminal liability of legal persons only for money-laundering, the existing laws do not prescribe the criminal, civil or administrative liability of legal persons for corruption related offences, Sanctions against legal persons for corruption offences are not specified in POCA. It was explained that the range of administrative penalties could include fines, blacklisting, compensation for damages, revocation of licenses, and dissolution.
- ¹¹ Sections 21, 22 of POCA Nepal have criminalized the liability of accomplices and attempts, but no provisions covering assistants or instigators to corruption exist. The preparation for offences is not criminalized.
- ¹² Apart from the Head of State, there are no criminal immunities for public office holders. However, certain officials holding constitutional posts are excluded from CIAA's investigative reach for conduct committed during their term in office. Nepal has adopted provisions in the CIAA Act, POCA and Special Court Act to ensure that decisions on release pending trial or appeal account for the need to ensure the presence of defendants in criminal proceedings. Section 21 of POCA persons attempting to commit offences are subject to half of the punishment of principal offenders. Article 239 of the Constitution, They can only be prosecuted once removed through impeachment. The CIAA Act and POCA provide for the suspension of public officials who have been detained and against whom a corruption case is filed, or who could tamper with evidence or interfere in proceedings. Once the person has been convicted, he or she is also dismissed from the public service (Civil Service Act, 1993). The possibility of reassignment of public officials accused of corruption is not established. A number of provisions address the disqualification of convicted persons from holding public office and positions in public enterprises. There are no measures on the reintegration of prisoners into society. Cooperating offenders can be granted total or partial remission of punishment if they assist in investigations and present themselves as witnesses for the investigating authority (Sections 55 POCA, 44 MLPA). Not all offences established in accordance with the Convention are criminalized through these Acts. Cooperating offenders may be given rewards for their assistance (Section 35A CIAA Act), and their identity can be kept confidential (Section 60 POCA). However, their protection from potential retaliation or intimidation is not established. Nepal does not grant immunity from prosecution to cooperating offenders.

भूकम्पपछिको पुनर्निर्माणमा सदाचार अपनाऔं

भूकम्पपछिको
पुनर्निर्माण र
पुनर्स्थापनामा
समस्या छ ?
भए हामीलाई
खबर गर्नुहोस्

हटलाइन (निःशुल्क)

१६६० ०१ २२ २११

एसएमएस
९८४३२४९०९

इमेल
complain@tinepal.org

टेलिफोन
०१-४४७५२६२

फ्याक्स
०१-४४७५११२

**ट्रान्सपरेन्सी
इन्टरनेशनल नेपाल**
भ्रष्टाचार विरुद्धको सहकार्य

छकुबकु मार्ग, नयाँबानेश्वर, काठमाडौं, नेपाल
पोस्ट बक्स नं: ११४८६
E-mail: trans@tinepal.org
Web: www.tinepal.org
/tinepal

नोटिस बोर्ड: १६९८-०१-४४-७५-११२

भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनर्स्थापनामा सदाचार कार्यक्रम (IPERR) जिल्ला सम्पर्क
ओखलढुङ्गा: सिद्धिचरण नगरपालिका वडा नं. १२, जिविस टोलबजार, फोन: ०३७-५२०२४६
दोलखा: भीमेश्वर नगरपालिका वडा नं. ३, चरिघडाबजार, फोन: ०४९-४२९४९१
रामेछाप: मन्थली वडा नं. १, विनिताचोक, फोन: ०४८-५४०५२९
सिन्धुली: कमलामाई नगरपालिका वडा नं. ६, प्लट नं. २ बजार, फोन: ०४७-५२९९९८
सिन्धुपाल्चोक: चौतारा साँगाचोकगढी नपा वडा नं. ५, जुगल बजार, फोन: ०१९-६२०९५५
काभ्रेपलान्चोक: धुलिखेल नगरपालिका वडा नं. ७, सरस्वतीबजार, फोन: ०१९-४९९०६८
रसुवा: गोसाईकुण्ड गाउँपालिका वडा नं. ५, धुन्चे बजार, फोन: ०१०-५४००७४
नुवाकोट: विदुर नगरपालिका वडा नं. ४, नगरपालिका अफिसरोड, फोन: ०१०-५६०४०७
घादिङ: निलकण्ठ नगरपालिका वडा नं. ३, शान्तबजार, फोन: ०१०-५२९३९६
मकवानपुर: हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ५, सिचाई टोल, फोन: ०५७-५२३४०३
गोरखा: गोरखा नगरपालिका वडा नं. १, शक्तिचोक, बैकरोड, फोन: ०६४-४२०००८
भक्तपुर/ललितपुर/काठमाडौं: छकुबकुमार्ग, नयाँबानेश्वर, फोन: ०१-४४७५२६२, ४४७५०६२

सहयोग:

European Union

भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनर्स्थापनासम्बन्धी नीति-निर्माण, योजना कार्यान्वयन र अनुगमनमा सहकार्य

अन्तर्राष्ट्रिय सहयोगको पारदर्शिता एवं वैदेशिक रोजगारीमा जवाफदेहिता

□ विनोदप्रसाद विष्ट

सदस्य, टीआई नेपाल

पृष्ठभूमि

नेपालको योजनाविज्ञ विकास कार्यक्रम र आयोजनाहरूको सञ्चालनका लागि आउँदा अझै केही वर्षसम्म अन्तर्राष्ट्रिय सहायताको आवश्यकता र औचित्यलाई अस्वीकार गर्न सकिँदैन । तर त्यसको व्यवस्थापन कसरी गर्ने भन्ने प्रश्न महत्वपूर्ण छ । वैदेशिक सहयोग (अनुदान, ऋण, प्राविधिक वा वस्तुगत सहायता, लगानी र व्यापारसमेत) लाई देशको आवश्यकता र प्राथमिकताअनुरूप निर्देशित गर्ने, प्राप्त सहयोगको अत्युत्तम उपयोग गर्ने, भ्रष्टाचार कमिसनखोरी र अन्य आर्थिक अथवा स्वार्थको लेनदेन (Rent-Seeking) हुन नदिने, खर्चको सदुपयोग भए-नभएको जाँच गर्ने, दाताको अनुचित दबाब र सर्त नमान्ने, सहायताको क्षेत्रगत प्राथमिकीकरण गरी वित्तीय प्रतिफल आउने र आर्थिक वृद्धि तथा रोजगारी सिर्जना गर्ने पूर्वाधार विकास आयोजनामा मात्र ठूलो परिमाणको ऋण लिने, सामाजिक विकास (शिक्षा, स्वास्थ्य, खानेपानी, पोषण आदि) का क्षेत्रका अनुदान दिने, नवीनतम प्रविधि, ज्ञान र सीप विकास र हस्तान्तरणका लागि प्राविधिक सहायता लिने, उत्पादनमूलक, निर्यातमूलक रोजगारी सर्जक औद्योगिक तथा व्यापारिक वस्तु तथा सेवाको विकासका द्विपक्षीय एवं बहुपक्षीय लगानी र व्यापारलाई बढावा दिने खालको अन्तर्राष्ट्रिय सहायता नीति अहिले मुलुकले खोजेको छ । त्यसैगरी, प्राप्त सहयोगको राशि स्वदेशमै अत्यधिक खपत होस्, न्यूनतम अन्तर्राष्ट्रिय परामर्श दाता र विज्ञहरूका निम्ति सो रकम खर्च होस् र स्वदेशकै विज्ञ र परामर्शदाताको क्षमता परिचालन होस् भन्नेतर्फ पनि उत्तिकै सचेत रहनु जरुरी देखिएको छ ।

त्यसैगरी, वैदेशिक रोजगारीतर्फ अझै पनि नेपालको

अर्थतन्त्रको प्रमुख हिस्सा वैदेशिक रोजगारीबाट आर्जित विप्रेषण आयबाटै परिचालित भएको तथ्यलाई दृष्टिगत गर्दा यसबाट तत्काल मुक्ति खोज्नेभन्दा पनि यसलाई कसरी व्यवस्थित अर्थात् सुरक्षित, भरपर्दो, सहज र उचित आम्दानी आर्जन गर्न सक्नेखालको बनाउने भन्नेतर्फ नै अहिले सरकारको बढ्ता ध्यान जानुपर्ने देखिन्छ । साथसाथै, यस क्षेत्रमा देखिएका विकृति र विसंगतिहरू जस्तै बिचौलिया दलालहरूको चलखेल, वैदेशिक रोजगारीमा पठाउन भनी खुलेका कम्पनीहरूको मिलेमतो र साँठगाँठ (Syndicate), सरकारको कमजोर अनुमगन, पीडितहरूको सुनुवाइ र क्षतिपूर्तिको पर्याप्त प्रबन्ध नहुनु आदिका साथै वैदेशिक रोजगारीको सुरक्षा, विश्वसनीयता, आम्दानीको सुनिश्चितता, सीप र तालिमको आवश्यकताजस्ता विषयमा रोजगारीमा जाने युवाहरूमा पर्याप्त शिक्षा, सूचना र चेतनाको अभाव, दुर्घटना बीमा, स्वास्थ्योपचार बीमाजस्ता जोखिम व्यवस्थापनका उपकरणहरूको समुचित कार्यान्वयन हुन नसक्नुलगायतका विभिन्न समस्याले गर्दा यो क्षेत्र अव्यवस्थित, अमर्यादित र असुरक्षित बन्न पुगेको छ । समस्या त के छ भने यतिका कमजोरी हुँदा पनि तिनको समाधानको जिम्मेवारी कसले कुन मात्रामा के कति लिने र जवाफदेही कहाँ रहने भन्ने कुराको निकर्च हुन सकेको देखिँदैन । एकले-अर्कोलाई रोषरोध गरेर पन्छिने प्रवृत्ति बढ्दो छ ।

आवश्यकता

यस पृष्ठभूमिमा, वैदेशिक (अन्तर्राष्ट्रिय) सहायतालाई व्यवस्थित बनाउन देहायका काम गरिनु आवश्यक छ भन्ने ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल ठान्दछ :

१) सरकारले वैदेशिक सहायतासम्बन्धी नीति

बनाउँदा राष्ट्रिय हितलाई सर्वोपरि राखी देशको विकास आवश्यकता र प्राथमिकतासाथै आयोजनाको सम्भाव्यता, उपयुक्तता, सहजता र शीघ्रताजस्ता पक्षलाई विचार गर्दै दाताको अनुचित दबाबसामु नभुक्ने तर आवश्यकता र औचित्य हेरी लचिलो पनि बन्न सकिने किसिमको सन्तुलित नीति तर्जुमा गरी इमानदारीपूर्वक लागू गरोस् । हाल बन्दै गरेको संशोधित "विकास सहायता नीति २०७६"ले त्यो दिशामा काम गरोस्, हाम्रो शुभकामना छ ।

- २) वैदेशिक सहायता व्यवस्थापनको कार्य गर्ने सरकारी संयन्त्रको क्षमता अभिवृद्धि गरी यसलाई चुस्त, दुरुस्त, सुस्थिर र दक्ष पेसाविद्हरूबाट सुसज्जित बनाउनुपर्ने ।
- ३) सहायताको उपयोग र प्रतिफलको अनुगमन

निजी र गैरसरकारी सामुदायिक क्षेत्रले त सरकारलाई सघाउने, सुभाब र सल्लाह दिने र आवश्यक पर्दा निगरानी गरी सचेत बनाउनेसमेत हो । यसमा ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपाल सदा सक्रिय र तत्पर रहिरहनेछ ।

संयन्त्रलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्ने ।

- ४) सहायताको उपयोगबारे जनतालाई सुसूचित गर्ने, दुरुपयोग रोकने काममा सरकार बाहिरका सरोकारवालाहरू (संघ-संस्था, मिडिया, नागरिक समाज) को सहयोग लिने र सहकार्य गर्ने परिपाटी बसाल्नुपर्ने ।
- ५) वैदेशिक सहायताको प्रभावकारितासम्बन्धी अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिबद्धता (जरतै: २००५ मा पारित 'पेरिस सिद्धान्त') को पूर्ण पालना र कार्यान्वयनका लागि दातृ पक्षलाई अनुरोध, आग्रह, पृष्ठपोषण, पक्षपोषण र दबाब आदि माध्यमबाट निरन्तर घच्चच्याइरहनुपर्ने ।

त्यसैगरी, वैदेशिक रोजगारीको सुव्यवस्थापन (पारदर्शिता र जवाफदेहिता) का लागि सरकारको सम्बद्ध निकायले देहायका कुरामा विशेष ध्यान देओस् भन्ने ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपाल चाहन्छ :

- १) वैदेशिक रोजगारीमा जान चाहने युवाहरूलाई जान चाहेको गन्तव्य मुलुक, गर्न भनिएको काम र सोसँग गाँसिएका सबै सेवा, सर्तका सम्बन्धमा सुस्पष्ट र पर्याप्त जानकारी दिलाउने संस्थागत संयन्त्र र प्रविधिको विकास सरकारको सम्बद्ध निकायले

गरोस् ।

- २) रोजगारीमा जान चाहने त्यस्ता युवाहरूलाई रोजगारीले खोजेको योग्यता, दक्षता, सीप, तालिम, अनुभव र अन्य सर्तका बारेमा पूरा प्रशिक्षित गराई योग्य बनाएर मात्र पठाउने संयन्त्र र प्रणालीको स्थापना र सञ्चालन सरकारको सम्बद्ध निकायले गरोस् । यसमा वैदेशिक रोजगार प्रवर्द्धन बोर्ड, श्रम तथा रोजगार मन्त्रालय एवं वैदेशिक रोजगार विभाग, वैदेशिक रोजगार महासंघ, प्राविधिक तथा व्यावसायिक तालिम केन्द्र तथा अन्य सम्बद्ध गैरसरकारी एवं निजी संघ-संस्थाहरूसँगको सहकार्य अत्यन्त जरूरी छ । तर अग्रसरता र नेतृत्व सरकारले लिनुपर्छ ।
- ३) युवाहरूलाई वैदेशिक रोजगारीमा कहिलेसम्म पठाइरहने, कुन गन्तव्य मुलुकको रोजगारी बजारको अवसर र सहायता कस्तो छ, सेवामा जोखिम र खतरा के छन्, जस्ता कुराका बारेमा अध्ययन-अनुसन्धान गरी तथ्यसहित त्यसको निष्कर्षात्मक प्रतिवेदन सरकारलाई प्राप्त भइरहने अवस्थाको निर्माण होस् ।
- ४) रोजगारीमा जाँदा र रहँदा तिनका स्वदेशस्थित परिवारले भोग्नुपर्ने समस्या र जटिलता राम्ररी मनन गरी यसको सामाजिक तथा मनावैज्ञानिक पक्षबारे आवश्यक अध्ययन भई त्यसको निचोडका रूपमा भने सामाजिक परामर्श सेवा सुचारु गरियोस्, नत्र यसले निम्त्याइरहेको पारिवारिक तथा सामाजिक विखण्डन र विग्रहले कुनै दिन विकराल रूप लिन बेर लाग्नेछैन ।
- ५) रोजगारीबाट आर्जित रकमको उत्पादनशील, दिगो र परिवार तथा समाजका दीर्घकालीन हित हुनेखालको कार्य (परिवारको शिक्षा-दीक्षा, स्वास्थ्योपचारका लागि बचत गर्नुकासाथै आय एवं रोजगारीमूलक क्रियाकलापमा लगानी) लाई प्रोत्साहन गर्ने गरी रोजगारीमा गएका र रहेका युवाहरूलाई सरकारले शिक्षण, प्रशिक्षण, अनुशिक्षण र अभिमुखीकरण गर्दै रहनुपर्छ ।

यी केवल सांकेतिक सुभाब हुन् । मुख्य कुरा सरकार निजी र सामुदायिक (गैरसरकारी) क्षेत्रको समेत 'अभिभावक' र 'नियामक' भएकाले यसको जिम्मेवारी बढ्ता छ र यो जवाफदेही बन्नुपर्छ । निजी र गैरसरकारी सामुदायिक क्षेत्रले त सरकारलाई सघाउने, सुभाब र सल्लाह दिने र आवश्यक पर्दा निगरानी गरी सचेत बनाउनेसमेत हो । यसमा ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपाल सदा सक्रिय र तत्पर रहिरहनेछ ।

(संस्थाको रणनीतिक योजनाका प्राथमिकताका क्षेत्रसम्बन्धी सदस्य विष्टद्वारा अंग्रेजीमा तयार गरिएको अवधारणापत्रको संक्षिप्त आधारपत्र)

भ्रष्टाचार नियन्त्रणमा सञ्चारक्षेत्रको भूमिका र दायित्व

□ हरिबहादुर थापा

सदस्य, टीआई नेपाल

भ्रष्टाचारका सन्दर्भमा संयुक्त राष्ट्र संघ, विश्व बैंक हुँदै ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनलसम्मको लगभग एकैखाले सिद्धान्त छ, 'निजी फाइदाका लागि सार्वजनिक पद, अधिकार र शक्तिको दुरुपयोग गर्नु।' जसमा ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनलको अलि विस्तृत वाक्यांश छ, 'सार्वजनिक क्षेत्रमा काम गर्ने पदाधिकारी र राजनीतिक वा सरकारी पदाधिकारी/अधिकारीहरूले आफूलाई सुम्पिएको अख्तियारी र शक्तिको दुरुपयोग गरी कुनै पनि व्यक्ति वा सम्बद्ध व्यक्तिहरूको निजी फाइदाका लागि गरिने गैरकानुनी काम।'।

१. पृष्ठभूमि

भ्रष्टाचार न्यूनीकरणमा पत्रकारिता र मिडिया जगतको महत्वपूर्ण भूमिका हुन्छ भन्ने विश्वव्यापी रूपमा स्वीकारिएको मान्यता हो। मिडियाले नागरिक समाजलाई भ्रष्टाचारविरुद्ध माहौल सिर्जना गर्न र त्यस्ता कर्मको न्यूनीकरण गर्न सघाउने काम गर्छ। मिडियाको सक्रियता बढेको खण्डमा राज्यका संयन्त्र र नागरिक करमा सञ्चालित निकायहरू पारदर्शी बन्न बाध्य हुन्छन्।

प्रेसलाई राज्यको चौथो अंग मानिन्छ, यद्यपि संवैधानिक या कानुनी हैसियत प्राप्त अंग यो होइन। प्रेसले निर्वाह गरेको भूमिकाका कारण अनौपचारिक रूपमा चौथो अंगको दर्जा यसलाई प्राप्त भएको हो। कार्यपालिका, व्यवस्थापिका र न्यायपालिकाका काम-कारबाहीमा प्रेसलाई 'वाचडग' अर्थात् राज्यको हतियारविहीन पहरेदार मानिन्छ।

प्रेसको मूलभूत दायित्व तीन अंगलाई सन्तुलनमा राख्ने हो। त्यही कारण असल र खराबबीचको भेद छुट्याउन सक्ने गरी कुनै पत्रकार पनि

सक्षम हुनुपर्छ। बदनियत र सदनियत खुट्याउन सक्ने क्षमता प्रेसमा हुनुपर्छ। संक्षेपमा पेसागत व्यावसायिकता, निष्पक्षता, निर्भीकता, विषयगत ज्ञान र क्षमता एवं सदाचार मिडियाकर्मीका लागि नभई नहुने गुण हुन्।

२. समस्या र चुनौती

सार्वजनिक सेवाका पदाधिकारीहरू सामान्यतः आफूविरुद्धको आलोचना सुन्न भने मन पराउँदैनन्, चाहे जतिसुकै तथ्यपूर्ण र तर्कपूर्ण आलोचना किन नहोस्। फलस्वरूप, पत्रकारहरूले तथ्य संकलनका दौरानमा दुःख, डर, धम्की तथा चुनौतीको सामना गर्नुपर्नेदेखि अनुसन्धान रिपोर्ट सार्वजनिक भइसकेपछि अनेक चेतावनी र भन्फट बेहोर्नुपर्ने हुन्छ। त्यस्तो चेतावनी कहिले घुमाउरो प्रकृतिको हुन्छ, त कहिले प्रत्यक्ष। सरकारले आफ्ना कमजोरी सिर्जनात्मक तरिकाले औल्याउन आग्रह गर्नुपर्ने हो। तर सत्तापक्षले हतपत्त त्यो सदाशयता, उदारता र सहिष्णुता प्रदर्शन गर्दैन। उल्टो मिडिया नियमनका नाममा नानाथरी नियन्त्रणात्मक र दमनपरक निर्देशन दिनमा रुचि देखाउँछ।

सरकारको सार्वजनिक स्रोत-साधनमा आधिकारिक पहुँच र नियन्त्रण हुन्छ। त्यसबाहेक अनेकथरी अनौपचारिक र अदृश्य स्रोत-साधनमा पनि सीमाको पहुँच पुग्छ। यसको प्रभावस्वरूप सिक्न वा सत्तापक्ष दम्भी, अहंकारी र आत्मप्रशंसक बन्नमा रमाइराख्छ। आत्मरति र आत्मश्लाघा यसका अभिन्न विशेषता बन्न पुग्छन्। त्यसको आलोचना गर्नेहरू सरकारका शत्रु बन्न पुग्छन् र दमनको शिकार बन्छन्।

सरकार र सत्ताधारी दलको प्रयत्न हुन्छ- मिडियामा प्रभुत्व बढाउने। आफ्नो पक्षमा नभएको खण्डमा

मिडियालाई दुःख दिने सवालमा छिमेकी भारतमा पनि अनगन्ती घटना सार्वजनिक भएका छन् । भ्रष्टाचारका विषय उदांगो पारेको रिसमा तामिलनाडु राज्यका अखबारविरुद्ध एक सयभन्दा बढी मुद्दा दायर भएका थिए, सन् २०००-२००१ का बीचमा । तर त्यति हुँदाहुँदै पनि पत्रकारले आफ्नो धर्म भुल्नुहुन् ।

३. मिडियाको दायित्व

पत्रकारिता- सरकार र सत्तारूढ पार्टीको गोटी बन्यो भने लोकतान्त्रिक अभ्यास र पद्धति आडम्बर र आवरणमा परिणत हुन्छ । सञ्चारमाध्यम शासकहरूको औजारमा परिवर्तित हुन्छ । मिडियाको दायित्व सार्वजनिक पदधारकहरूलाई 'जवाफदेही' र 'जिम्मेवार' बनाउनु हो ।

विगत अनुभवले निर्वाचन व्यवस्थापनभन्दा पनि सुरक्षामा बेसी खर्च हुने गरेको पाइन्छ । यसो हुनुमा प्रमुख दुई कारण देखिन्छन्, पहिलो, निर्वाचन सुरक्षाको कुरा केन्द्रीकृत तथा सुरक्षाकर्मीमुखी हुनु तथा दोस्रो, सुरक्षाकर्मीको कमी हुन नदिन अस्थायी प्रहरी राख्ने बाध्यता ।

मिडियाको प्रमुख दायित्व भ्रष्टाचार, आर्थिक अनियमिता एवं अपराध र अवैध कारोबारको अनुसन्धान गरी वास्तविकता बाहिर ल्याउन केन्द्रीय तहको भूमिका निर्वाह गर्नु हो । त्यस्ता घटनाको अनुसन्धानात्मक रिपोर्टिङका आधारमा भ्रष्टाचारविरुद्धको कारबाहीलाई अघि बढाउन मद्दत पुऱ्याउँछ, अर्थात् छानबीन र कारबाहीको तहसम्म पुऱ्याउने माहौल निर्माण गर्न सक्छ । हामीकहाँ उत्पन्न धेरैजसो प्रकरणका हकमा पत्रकारहरूले तथ्य बाहिर ल्याएपछि संसदीय समिति, अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग र सरोकारवाला निकायहरू थप छानबीनमा अघि बढेका अनेकन् उदाहरण छन् ।

पत्रकारका खोजीमूलक समाचारका कारणले नेपालमा धेरै उच्च अधिकारी कारबाहीका भागीदार बनेका उदाहरण छन् र भ्रष्टाचारविरुद्ध कडा कानून निर्माण गर्न बल पुगेको छ । एनसेल, आयल निगम जग्गा प्रकरण, कर छलीदेखि पुराना काण्डहरू एलसी, मल काण्ड, लेबीको चिनी, जहाज खरिद, भाडा काण्ड, एयरपोर्ट ठेक्का केही उदाहरण हुन् ।

अदृश्य थलोमा भ्रष्टाचार र घूसखोरीले अड्डा जमाउँछ । अदृश्य खेललाई दृश्यमा ल्याइदिने र अँध्यारो ठाउँलाई पारदर्शी तुल्याउने काम मिडियाको हो । अनुसन्धानमूलक पत्रकारिता अचूक अस्त्र मानिन्छ, भ्रष्टाचारी र बदमासी नियन्त्रणका सवालमा । गोप्य वा रहस्यमय विषयको गहिराइसम्म पुगेर सत्यतथ्य बाहिर ल्याउन सकेको खण्डमा भ्रष्ट पात्रहरूलाई सजाय दिलाउन सकिन्छ । तर लुकेका तथ्य अनुसन्धान गर्न सजिलो हुँदैन । यस्ता कार्यमा शक्तिशालीको संलग्नता हुने हुँदा अनुसन्धान कार्य चुनौतीपूर्ण र जोखिमपूर्ण हुन्छ । त्यसले धैर्यपूर्वक अन्वेषण गर्नुपर्ने हुन्छ ।

३.१ पत्रकारले खोतल्ने विषय

- ❑ मन्त्रिपरिषद् र संसद्का नीतिगत निर्णयमा अन्तर्निहित स्वार्थ खोतल्नैपर्ने अवस्था सिर्जना भएको छ । किनभने पछिल्लो समयमा नीति र कानुनी प्रावधानमै 'छूट र छिद्र' राख्ने खेल बग्रेल्लो मात्रामा आएको हुँदा तिनको 'बदनियत' खोतल्नु पनि पत्रकारको दायित्व भएको छ । सार्वजनिक पदाधिकारीका बदनियत र बदमासी उजागर गर्न पत्रकारहरूको सक्रियता आवश्यक छ ।
- ❑ नीतिगतरूपमा बृहद् प्रकृतिका भ्रष्टाचार अन्तर्निहित हुन्छन्, त्यो अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको छानबीनको दायराबाट बाहिर पारिएको हुँदा त्यसमा पत्रकारहरूले विश्लेषणात्मक तथ्यहरू सार्वजनिक गरी आममानिसलाई सचेत तुल्याउने र शासकहरूलाई जवाफदेही बनाउनुपर्छ ।
- ❑ विकास-निर्माणमा अथाह लगानी हुन्छ, त्यो प्राविधिक सवाल भएको हुँदा पत्रकारहरूले धेरै खोजी गर्न सकेको पाइँदैन । त्यो पक्षलाई उजागर गर्ने खेलमा पत्रकारहरूको सक्रियता आवश्यक छ ।
- ❑ स्वार्थको द्वन्द्व हाम्रा निम्ति नौला विषय हुन् । यस विषयमा गहन रिपोर्टिङ हुन बाँकी छ । निर्णयकर्ताको स्वार्थ पहिचान गर्नु र तिनको स्वार्थ खोतल्ने पत्रकारहरूले अनुसन्धानसम्बन्धी सक्रियता बढाउनैपर्छ ।
- ❑ सरकारी संयन्त्रमा स्वार्थमा नमिलेको बखतमा मात्र भ्रष्टाचारका सूचना र तथ्य बाहिर आउने गर्छ । मिलेमतो र साँठगाँठमा भ्रष्टाचार पहिचान गर्न कठिन हुन्छ । सामान्य तहका कर्मचारीसँग संगत बढाएर पनि लुकाउन खोजिएको तथ्य बाहिर ल्याउने प्रयत्न मिडियाकर्मीले गर्नुपर्ने हुन्छ ।
- ❑ सरकारी संयन्त्रका पात्रहरू मिडियाकर्मीलाई आफ्नो अनुकूल पनि प्रयोग गर्न खोज्छन् । पत्रकारले शंकालु जातको कित्तामा आफूलाई उभ्याउनुपर्छ,

तिनीहरू यतिखेर त्यो किन सूचना दिँदैछन् भनी शंका गर्नेपछि । तिनीहरूको 'म्यानुपुलेट' गर्ने शैलीबाट बच्न प्राप्त सूचनालाई अनेकन् कोणबाट परीक्षण गर्नुपर्छ । कुनै पनि विषय (इस्यू) मा धेरै जनासँग सम्पर्क गर्दा भिन्न भिन्न स्वार्थ र द्वन्द्वबाट बच्न सकिन्छ ।

□ सारमा भन्दा पत्रकारको रिपोर्टिङ र लेखनशैली वस्तुनिष्ठ र तथ्यपरक हुनैपर्छ ।

३.२ बलियो जनमत निर्माण

भ्रष्टाचारीका सम्बन्धमा विश्वव्यापी प्रचलित सिद्धान्त हो- भ्रष्टाचार तथा आर्थिक अनियमितताका सन्दर्भमा प्रत्यक्ष फाइदा र चुकाउनुपर्ने नोक्सानीबीच मात्रामा जुन बढी 'लाभदायक' हुन्छ, त्यही पक्ष हावी बन्छ । नेपालको हकमा खतराको मात्रा कम भएपछि भ्रष्टाचार गर्नेहरू प्रोत्साहित भएका हुन् । मिडियाकर्मीले भ्रष्ट कर्ममा संलग्नहरूका कर्तृत बाहिर ल्याउन सकेको खण्डमा तिनमा डर सिर्जना गर्न सकिन्छ । समाजमा तिनलाई फरक दृष्टिकोणबाट हेर्ने वातावरण निर्माण गर्न सकिन्छ ।

सिंगापुर, ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनलको सूचीमा कम भ्रष्ट दस मुलुकभित्र पर्छ । त्यहाँ शासकीय संरचनालाई कम भ्रष्ट बनाउन पूर्वप्रधानमन्त्री ली क्वान यूको नाम आउँछ । उनको शब्दमा- 'भ्रष्टाचारको सबभन्दा

'भ्रष्टाचारको सबभन्दा बलियो नियन्त्रणविधि जनमत हो । जहाँ कडा निन्दा वा आलोचना हुन्छ, त्यहाँ भ्रष्टाचार गर्न कठिन हुन्छ । प्रचारको माध्यमले जनतामा परेको छापले एउटा भ्रष्टाचारीलाई यति नंग्याउँछ कि उसलाई आफूमाथि लागेको दाग पखाल्ने कुरा जेलको सजायभन्दा पनि बढी हुन्छ ।'

बलियो नियन्त्रणविधि जनमत हो । जहाँ कडा निन्दा वा आलोचना हुन्छ, त्यहाँ भ्रष्टाचार गर्न कठिन हुन्छ । प्रचारको माध्यमले जनतामा परेको छापले एउटा भ्रष्टाचारीलाई यति नंग्याउँछ कि उसलाई आफूमाथि लागेको दाग पखाल्ने कुरा जेलको सजायभन्दा पनि बढी हुन्छ ।

अर्थात्, भ्रष्टाचारविरुद्ध जनमत निर्माण गर्न त्यससम्बन्धी खोजमूलक रिपोर्ट प्रकाशन गर्नु पत्रकारको धर्म हो । असल पत्रकारिताले जनताको पीर, मार्का र भ्रष्टाचार प्रकरण जनतासमक्ष ल्याउन सक्छ ।

(संस्थाको रणनीतिक योजनाका प्राथमिकताका क्षेत्रसम्बन्धी सदस्य थापाद्वारा तयार गरिएको अवधारणापत्रको संक्षिप्त आधारपत्र)

रेडियो सन्देश	पात्र : १ र २
१: हैन सर ! ठूला ठूला सरकारी खरिद-बिक्रीबारे अनेक किसिमका समाचारहरू आउँछन्, खे के हो के हो कुरै बुझ्न सकिएन त ?	
२: सरकारले त्यस्ता तथ्य सबैका सामु ल्याइदिए त नचाहिने हल्ला हुँदै हुँदैनथ्यो । अनि नराम्रो गर्नेलाई कारबाही गर्न पनि सजिलो हुन्थ्यो । केही नभए पनि शिक्षा, स्वास्थ्य जस्ता जनसरोकारका कामबारे सहज तवरले सूचना दिए हुन्थ्यो भन्ने लाग्छ है मलाई त ।	
१: यो काम कसले गर्नुपर्ने हो सर ?	
२: सरकारी निकाय र निजीक्षेत्रले नै गर्ने हो नि । सरकार र उद्योगी/व्यवसायीबाट हुने खरिदबिक्री विवरण खुला भए जनताले विश्वास गर्ने वातावरण बन्थ्यो । अनेकौं शंका उपशंका पनि हुँदैनथ्यो ।	
आवाज: सरकार, व्यवसायी र नागरिकको सहकार्यमा खुला खरिद-बिक्रीमार्फत नागरिकमैत्री वातावरण बनाऔं ।	
ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपाल	

भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण प्रगति प्रभाव तथा चुनौतीहरू

डा. अन सिं भण्डारी
युएसडीसी

परिचय

नेपाल संसारकै उच्च भूकम्पीय जोखिमयुक्त क्षेत्र (Seismic Zone) मा अवस्थित रहेकाले विशेषगरी यहाँको हिमाल, पहाड तथा उपत्यका लगायतका भूभागहरूमा जुनसुकै बेला पनि ठूलठूला भूकम्प जानसक्ने सम्भावनालाई भूगर्भशास्त्रीहरूले बेलाबेलामा आँल्याउँदै आइरहेका हुन् । नेपालको इतिहासमा वि.सं. १९९० अर्थात् नब्बे सालको भूकम्पबारे नसुन्ने नेपाली विरलै होलान् । १९९० माघ २ गते (१९३४ जनवरी १५) का दिन भारतको बिहार राज्यमा केन्द्रविन्दु रही भूकम्पीय मापनमा ८ रिक्टर स्केलको महाभूकम्पले नेपालमा ठूलो तहसनहस गरेको थियो । उक्त भूकम्पको केन्द्रविन्दु भारतको बिहारमा रहे तापनि नेपालमा समेत ठूलो धनजनको क्षति पुऱ्याएको हुँदा नेपाल कति जोखिमपूर्ण अवस्थामा रहेको छ भन्ने कुरा पुष्टि गर्छ । नब्बे सालको महाभूकम्पपश्चात् पनि नेपालको पूर्वदेखि पश्चिमसम्म बेला बेलामा शक्तिशाली भूकम्प गई नै राखेका छन् जसमध्ये वि. सं. २०३८ मा सुदूरपश्चिमको बझाङ जिल्लामा केन्द्रविन्दु भएर गएको भूकम्प र २०४५ सालमा पूर्वी नेपालमा गएको भूकम्पले धेरै ठूलो धनजनको क्षति गराएको थियो ।

नब्बे सालको महाभूकम्पपश्चात् पनि नेपालको पूर्वदेखि पश्चिमसम्म बेला बेलामा शक्तिशाली भूकम्प गई नै राखेका छन् जसमध्ये वि.सं. २०३८ मा सुदूरपश्चिमको बझाङ जिल्लामा केन्द्रविन्दु भएर गएको भूकम्प र २०४५ सालमा पूर्वी नेपालमा गएको भूकम्पले धेरै ठूलो धनजनको क्षति गराएको थियो ।

हालसालै २०७२ वैशाख १२ गते गोरखा जिल्लाको बार्पाक केन्द्रविन्दु भएर ७.८ रिक्टर स्केलको शक्तिशाली भूकम्पले ल्याएको त्रासदी नेपालीहरूको मानसपटलमा ताजै छ । २०७२ सालको भूकम्प नब्बे सालको महाभूकम्पपछिको शक्तिशाली र विनाशक मानिन्छ । नेपालमा बारम्बार गइरहने यस्ता भूकम्पहरूले हामीलाई भूकम्प प्रतिरोधक प्रविधि निर्माणमा ध्यान दिनुपर्नेमा बाध्य बनाएको भए तापनि त्यसतर्फ पूर्ण तयारी हुन नसकेको महसुस भएको छ ।

२०७२ सालको भूकम्पका असरहरू

२०७२ सालको भूकम्पले नेपाली जनमानसमा त्रासदीको वातावरण सृजना गर्‍यो । यस भूकम्पले गर्दा हजारौं जना मानिसको मृत्यु भयो, हजारौं मानिस घाइते भए, लाखौं परिवार घरवारविहीन भए, विद्यालयहरू भत्किएर बालबालिकाहरूको पठनपाठनमा अवरोध सिर्जना भयो । नेपालका अनुपम पुरातात्विक सम्पदाहरू ध्वस्त भए, जसको फलस्वरूप पर्यटन व्यवसायमा नकारात्मक असर पर्न गयो । यसका साथै भौतिक संरचनाहरूमा पुगेको क्षतिले विकास निर्माणमा अवरोध सिर्जना भई वैदेशिक व्यापार व्यवसायसमेत अवरुद्ध हुन पुग्यो । उदाहरणका लागि नेपालको कोदारी राजमार्गमा पुगेको क्षतिले सो राजमार्ग हालसम्म पनि सञ्चालनमा आउन सकेको छैन । समग्रमा नेपाललाई आर्थिक हिसाबले खर्बौं रुपैयाँको क्षति पुग्न गयो । २०७२ सालको भूकम्पको प्रभाव गोरखा लगायतका ३२ वटा जिल्लामा परे तापनि सबभन्दा बढी प्रभावित भएका जिल्लाहरूमा गोरखा, धादिङ, काठमाडौं, नुवाकोट, ललितपुर, भक्तपुर, रसुवा, दोलखा, सिन्धुपाल्चोक, काभ्रेपलाञ्चोक, सिन्धुली, मकवानपुर, रामेछाप र ओखलढुंगा हुन् ।

भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण कार्य प्रगति

भूकम्पपछिको पुनर्निर्माणसँग सम्बन्धित सबै सरोकारवाला निकायहरूसँग समन्वय गरी एकीकृतरूपमा पुनर्निर्माण कार्यलाई अगाडि बढाउन नेपाल सरकारद्वारा उच्चस्तरीय राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरण (National Reconstruction Authority) गठन गरियो । उक्त भूकम्प र तत्पश्चात् पटक-पटक गएका पराकम्पबाट भएको जनधनको क्षति एवं घरबारविहीन हुन पुगेका परिवारलाई तत्काल राहत एवं आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराउन आवास पुनर्निर्माण योजनामा लगभग ८ लाखभन्दा बढी घरपरिवारलाई सूचीकृत गरेको कुरा राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणको वार्षिक प्रतिवेदन २०७४/७५ मा उल्लेख गरिएको छ । त्यसैगरी निजी आवासहरूका अतिरिक्त विद्यालयहरू, सरकारी भवन एवं पुरातात्विक सम्पदाहरूको पुनर्निर्माण कार्य सुचारु हुँदै आएको छ । नेपाल सरकारको सक्रियतामा पुनर्निर्माण कार्यका लागि आवश्यक आर्थिक स्रोत जुटाउन विभिन्न संघ-संस्था तथा विदेशी दातृ राष्ट्रहरू संलग्न लगानी सम्मेलन आयोजना गरिएको थियो । तत्पश्चात् नेपाल सरकारले भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त सूचीकृत घरपरिवारहरूलाई पुनर्निर्माणका लागि प्रतिपरिवार रु. चार लाख उपलब्ध गराउँदै आइरहेको छ ।

पुनर्निर्माणमा देखापरेका समस्याहरू

भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण कार्य जटिल प्रकृतिको भएको हुनाले यससँग जोडिएका समस्या पनि थुप्रै हुनु स्वाभाविक हो । जसमध्ये केही प्रमुख समस्या निम्नानुसार उल्लेख गरिएका छन् :

- राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणमा नेतृत्वको फेरबदल भइरहनु
- पुनर्निर्माणका लागि आवश्यक निर्माण सामग्री समयमा उपलब्ध हुनु नसक्नु
- पुनर्निर्माणमा खटिएका प्राविधिकहरूको सेवा सुविधाप्रतिको असन्तुष्टि
- पहिलो किस्ता पुनर्निर्माण गर्न अपुग भएको जनगुनासा तथा किस्ता लिएर पनि सबै सेवाग्राहीले घर बनाउन तत्परता नदेखाउनु
- पुनर्निर्माण तथा पुनःस्थापनासँग सम्बन्धित निकायहरूबीच प्रभावकारी रूपमा समन्वयको कमी हुनु
- नयाँ बस्ती विकास गर्न भूकम्प पीडित परिवारहरू पहिलेदेखि बसोबास गर्दै आएको थातथलो छोड्न अनिच्छुक देखिनु

पुनर्निर्माणमा ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेसनलको भूमिका

पुनर्निर्माण कार्य बहुआयामिक एवं बहुपक्षीय भएको हुनाले

प्रभावित घरपरिवारले पाउने राहत र सरकारी नीति नियम तथा कार्यान्वयन पक्षबारे सचेतना, पैरवी र खबरदारी गर्न ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपाल (Transparency International Nepal) को भूमिका महत्वपूर्ण रही आएको छ । यसै सन्दर्भमा ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालले "भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनःस्थापनामा सदाचार परियोजना (Integrity in Post Earthquake Reconstruction and Rehabilitation Project) मार्फत नीतिगत विषयमा छलफल, अध्ययन र वकालत, निर्माणको अवलोकन, निर्वाचित प्रतिनिधिहरूको संलग्नता, सदाचार र प्रतिबद्धता, सामाजिक जवाफदेहिताका उपायहरूको प्रयोग, सम्बन्धित निकायसँग सहकार्य, प्रचारप्रसार सामग्री वितरण, वित्तीय प्रतिवेदनको विश्लेषण, व्यवसायी र नागरिक समाजको सहभागितामा जोड दिँदै आएको

भूकम्प र तत्पश्चात् पटक-पटक गएका पराकम्पबाट भएको जनधनको क्षति एवं घरबारविहीन हुन पुगेका परिवारलाई तत्काल राहत एवं आवश्यक सहयोग उपलब्ध गराउन आवास पुनर्निर्माण योजनामा लगभग ८ लाखभन्दा बढी घरपरिवारलाई सूचीकृत गरेको कुरा राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणको वार्षिक प्रतिवेदन २०७४/७५ मा उल्लेख गरिएको छ ।

छ । त्यसैगरी सेवा प्रवाहबारे सहयोग कक्ष सञ्चालन, सार्वजनिक सुनुवाइ, घुम्ती गुनासा संकलन आदि कार्य गर्न महत्वपूर्ण भूमिका निर्वाह गर्दै आइरहेको छ । सोही परिप्रेक्ष्यमा ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालले भूकम्पबाट अति प्रभावित १४ जिल्लाहरूमा भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण प्रगति प्रभाव तथा चुनौतीहरूबारे अध्ययन गर्न पेसागत परामर्श दातृसंस्थालाई जिम्मेवारी सुम्पेको छ । यस अध्ययनमार्फत १४ वटै जिल्लाका सहरी तथा ग्रामीण बस्तीहरूका जनधारणाहरू, पुनर्निर्माण कार्यको प्रगति, निर्माण कार्यमा आइपरेका समस्या, सुधारका उपायहरूको पहिचानका साथै सरकारले पुनर्निर्माणसम्बन्धी तर्जुमा गरिएका नीति, नियम, कार्यविधि, बजेट परिचालन तथा खर्चको विवरणसमेत विश्लेषण गरी यथार्थपरक प्रतिवेदन तयार गर्ने ध्येय राखेको छ । यस अध्ययनकार्यमा युनिभर्सल सस्टेनेबल डेभलपमेन्ट कन्सल्टेन्सी (USDC) नामक परामर्शदाता कम्पनी संलग्न रहेको छ ।

गुनासो व्यवस्थापन

□ विनोद भट्टराई
वरिष्ठ अधिकृत, टीआई नेपाल

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपालले स्थापना कालदेखि नै नागरिकहरूका सवाल विशेष गरी भ्रष्टाचार, ढिलासुस्ती, अनियमितताविरुद्ध तथा सदाचारको पक्षमा गुनासो सुन्ने र समाधानका लागि पहल गर्दै आइरहेको छ । औपचारिक रूपमा गुनासोको डेस्क स्थापना नगरीकन नागरिकका गुनासाहरू समाधानमा पहल गरिरहेको टीआई नेपालले वि.सं. २०६५ मा ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनलको सहयोग र समन्वयमा गुनासो व्यवस्थापनका लागि गुनासो डेस्क एलाक (एडभोकेसी एन्ड लिगल एडभाइस सेन्टर) सहित विशेष संयन्त्रको स्थापना गर्‍यो । यही संयन्त्रले हालसम्म निरन्तर रूपमा गुनासोको व्यवस्थापन गरिरहेको छ । कार्यालयमा स्थापना गरिएको निःशुल्क हटलाइन १६६००१२२२११ नम्बर नागरिकका लागि अत्यन्त प्रभावकारी रहेको छ भने यसका अतिरिक्त पोस्ट बक्स, इमेल, एसएमएस, मोबाइल (सेवा प्रदायक कार्यालयको सामुन्ने अस्थायी गुनासो डेक्सको स्थापना) एलाक, र विभिन्न छलफल तथा कार्यक्रमबाट समेत गुनासो गर्ने गरेका छन् । टीआई नेपालले सञ्चालन गर्ने सबै परियोजनाहरूमा नागरिकका गुनासो सम्बोधन प्रभावकारी गर्न मोबाइल एलाक कार्यक्रम र छलफल तथा अन्य कार्यक्रमहरूमा उठाइएका सवालहरूलाई समेत गुनासोकै रूपमा लिएर समाधानका लागि पहल गर्ने गरिएको छ ।

धेरै प्रकृतिका गुनासोहरू दर्ता गर्ने गरिएको छ । राष्ट्रिय रूपमा उठेका ठूला मुद्दाहरू, सरकारी कार्यालय, संस्थान तथा विश्वविद्यालयहरूमा हुने घुस, लेनदेन, ढिलासुस्ती तथा अनियमितता, केन्द्रदेखि स्थानीय सरकारले गरेका काममा भएका भ्रष्टाचारका विषय गुनासोका रूपमा दर्ता हुने गरेका छन् । नागरिकहरूले कानुनी सल्लाहका लागि पनि टीआई नेपालको गुनासो डेस्कमा सम्पर्क गर्ने गरेका छन् । यस्तो कानुनी सहयोग विशेष गरी वकिलहरूको पहुँच नपुगेका दुर्गम बस्तीहरूमा बढी प्रभावकारी रहेको छ । यस अतिरिक्त गुनासो डेस्कको विषयमा जानकारी राख्नसमेत धेरै मानिसहरूले सम्पर्क गरिरहने गरेका छन् । यी सबै सम्पर्ककर्ताहरूको विवरण संस्थाले व्यवस्थित डाटा सिटमा राख्ने गरेको छ ।

कतिपय राष्ट्रिय स्तरका विषय नागरिकले गुनासोको रूपमा दर्ता गराउने गरेका छन् । राष्ट्रिय सवालहरू नीतिगत तह राजनीतिक दल, न्यायालय, संवैधानिक निकायहरू, सरकार, आदिसँग जोडिने हुँदा गुनासोकर्ताले सहजै प्रमाण जुटाउन नसक्ने अवस्थामा टीआई नेपालले त्यस्ता विषयमा प्रेस विज्ञप्ति निकालेर वा सम्बन्धित नियमन निकायलाई पत्रमार्फत ध्यानाकर्षण गराएर समाधानमा पहल गर्ने गरिएको छ । टीआई नेपालले गरेको यस्तो प्रयासका कारण राष्ट्रमा हुर्कदै गरेका विकृति तथा विसंगतिविरुद्ध आम नागरिकहरू सूसुचित हुँदै यसविरुद्ध सशक्त आवाज बुलन्द हुन सहयोग पुगेको छ । आमसञ्चार माध्यमले यस्ता विषयलाई थप उजागर पारेका छन् ।

विषयवस्तुको गम्भीरतालाई ध्यानमा राख्दै प्राप्त हुने गरेका समसामयिक विषयलाई ध्यानाकृष्ट

नागरिकहरूले कानुनी सल्लाहका लागि पनि टीआई नेपालको गुनासो डेस्कमा सम्पर्क गर्ने गरेका छन् । यस्तो कानुनी सहयोग विशेष गरी वकिलहरूको पहुँच नपुगेका दुर्गम बस्तीहरूमा बढी प्रभावकारी रहेको छ ।

गर्न टीआई नेपालले संसद् अन्तर्गत विभिन्न समितिका सभासद्, मन्त्री, तथा मन्त्रालयका सचिवहरूलाई भेटेर विभिन्न क्षेत्रमा भइरहेका अराजकता तथा बेथितिहरूलाई प्रोत्साहन नगर्न र त्यस्तो कार्य रोक्ने गरी कानुन निर्माण गर्न तथा सुशासन कायम राख्न अनुरोध गरिएको छ ।

टीआई नेपालको गुनासो सुन्ने कार्यक्रम एलाक हो । एलाक र संस्थाले सञ्चालन गरेका अन्य कार्यक्रमहरूमा देशका प्रायः सबै क्षेत्रमा भएको भ्रष्टाचार, अनियमितता तथा ढिलासुस्तीको विषयमा गुनासो प्राप्त हुने गरेका छन् । धेरै गुनासोहरू स्थानीय सरकारको सेवा, अनियमितता, ढिलासुस्ती विषयमा प्राप्त हुने गरेका छन् । विशेषगरी वडाध्यक्षहरू कार्यालयमा नभेटिनाले सिफारिस लगायतका काममा ढिलासुस्ती हुने, स्थानीय सरकारका प्रतिनिधिहरू आफ्नो ड्युटीभन्दा बढी राजनीतिमै संलग्न हुने, सार्वजनिक जग्गाको दुरुपयोग, बजेटको दुरुपयोग, निजी विद्यालय सम्बन्धका गुनासाहरूको समाधान समयमा नहुनु आदि रहेका छन् । यस्तै राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणले बनाउने नीति समयमा नबनाएको, बनेका नीतिहरू पनि पटक पटक संशोधन गर्दा अस्थिरताले समस्या भएको, बनेका नीतिहरूले सबै समस्या सम्बोधन गर्न नसकेको, भूकम्प पीडितहरू लाभग्राही सूचीमा नपरेको, घर नलडेकाहरू सूचीमा रहेका, एकै घरबाट एकभन्दा धेरै जना लाभग्राही सूचीमा परेका, प्रबलीकरण नगरेर अति ढिलासुस्ती भएको, इन्जिनियरहरूले दुःख दिएका, ढिलासुस्ती गरेका, पैसा मागेका, जिल्लाहरूमा उपयोग नै नहुने एककोटे घरहरू बनेका, नगरपालिका तथा राजमार्गहरूको मापदण्डमा परेका लाभग्राहीहरूले घर बनाउन नसकेका, बैंकहरूले पीडितहरूलाई दिनुपर्ने ऋण प्रवाह नगरेका, गैरसरकारी संस्थाहरूको काम पारदर्शी नभएको, एकल महिला, वृद्ध, अपाङ्गहरूले लाभग्राही सूचीमा नाम भएर पनि घर निर्माण गर्न नसकेको, भूमिहीन, सुकुम्बासीहरूले घर बनाउन नपाएको, पुनर्निर्माण भएका घरहरूले परम्परा संस्कृतिको जगेर्ना नगरेको, एनआरएको किस्ता वितरणमा ढिलासुस्ती भएको जस्ता गुनासाहरू टीआई नेपालमा दर्ता भएका छन् ।

गुनासोकर्ताहरूले सरकारी स्वास्थ्य सेवा प्रभावकारी नभएको, स्वास्थ्य संस्थामा औषधि नपाएको, डाक्टरहरू निजी क्लिनिकमा बढी धाएको, बिरामी चेकअपदेखि लिएर सबै सेवामा ढिलासुस्ती भएको, स्कुलहरूमा शिक्षक नियुक्ति पारदर्शी ढङ्गले नभएको, स्कुलको फन्डको अनियमितता भएको, पुनर्निर्माण गर्नुपर्ने स्कुलहरू पहुँच भएकाहरूको सामान्य क्षतिको पहिल्यै

निर्माण गर्ने सूचीमा परेको तर पहुँच नहुनेहरूको रातो स्टिकर भएर पनि समयमा बन्न नसकेको, गुणस्तरमा ध्यान नदिएको, सरोकारवालाहरूसँग आवश्यक समन्वय हुन नसकेको, निर्माणमा ढिलासुस्ती भएको, रातो स्टिकर लगाइएका भवनहरूमा पठनपाठन भएको जस्ता गुनासो दर्ता भएका छन् ।

सबभन्दा ज्यादा भिडभाड हुने मालपोत र नापी कार्यालयहरूमा अत्यन्त ढिलासुस्ती हुने गरेको, सहायता कक्ष नभएको, नापी कार्यालयले नापी गर्ने कार्यमा ढिलासुस्ती गरेको, अनावश्यक अत्तो थापेर काममा ढिलासुस्ती गरेको जस्ता गुनासा प्राप्त भएका छन् । यस्तै गरी खानेपानीको धारा जडान गरेर पनि नियमित पानी नआएको, पाइप फुटेर पानी खेर गएकाबारे गुनासो

एलाक र संस्थाले सञ्चालन गरेका अन्य कार्यक्रमहरूमा देशका प्रायः सबै क्षेत्रमा भएको भ्रष्टाचार, अनियमितता तथा ढिलासुस्तीको विषयमा गुनासो प्राप्त हुने गरेका छन् । धेरै गुनासोहरू स्थानीय सरकारको सेवा, अनियमितता, ढिलासुस्ती विषयमा प्राप्त हुने गरेका छन् ।

गर्दा समेत समयमा मर्मत नगरेको, विद्युत्को पोल ढलेको, ट्रान्सफर्मर जलेको जस्ता विषयहरूमा गरेका गुनासोको सम्बोधन नगरेको, नयाँ मिटर जडानमा थप पैसा माग्ने गरेको, कार्यालयबाट प्रदान गरिएको सेवा प्रभावकारी नभएको, मिटर रिड गर्ने व्यक्ति समयमा नआउने गरेको जस्ता गुनासाहरू प्राप्त हुने गरेका छन् ।

यसरी प्राप्त भएका गुनासोहरूलाई टीआई नेपालले पत्रमार्फत सम्बन्धित कार्यालयहरूमा ध्यानाकर्षण गरेर समाधान गर्न पहल गरिएको छ । कतिपय नीतिगत गुनासो तथा समस्याहरूलाई नेपाल सरकारका सम्बन्धित मन्त्रालय तथा कार्यालयहरूमा ध्यानाकर्षण गराएर समाधान खोजिएको छ । मोबाइल एलाक, सार्वजनिक सुनुवाइ जस्ता कार्यक्रमहरूमा सम्बन्धित नियमन कार्यालयहरूका अधिकारीहरूलाई उपस्थित गराएर गुनासो स्थलमा नै गुनासोकर्ताका गुनासो समाधान गर्ने गरिएको छ । धेरै गुनासोहरूलाई गुनासो सम्बन्धित भएको कार्यालयका प्रमुखलाई टेलिफोनमार्फत समाधानका लागि अनुरोध गरेर ध्यानाकर्षण गरिएको छ ।

भूकम्पपछिको पुनर्निर्माणको अवस्थासम्बन्धी अवधारणा सर्वेक्षण

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालले भूकम्पबाट अति प्रभावित १४ जिल्लाहरूमा भूकम्पपछि भइरहेको पुनर्निर्माणको अवस्थासम्बन्धी अवधारणा सर्वेक्षण सम्पन्न गरेको थियो । यो सर्वेक्षण, भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनःस्थापनामा सदाचार (आईपीईआरआर) परियोजनाअन्तर्गतका १४ वटा जिल्लाहरूमार्फत गरिएको थियो । सर्वेक्षण गरी तयार पारिएको प्रतिवेदनमा, लाभग्राही संख्या र वास्तविक भूकम्प पीडितको संख्या, विभिन्न क्षेत्रको पुनर्निर्माण कामको अवस्था, पुनर्निर्माणको काममा हुने अनियमितता तथा अनुगमनलगायतका विषयप्रति मानिसहरूको अवधारणाका नतिजाहरू समेटिएका थिए ।

१. उत्तरदाताको जनसङ्ख्या तथा सामाजिक-आर्थिक अवस्था

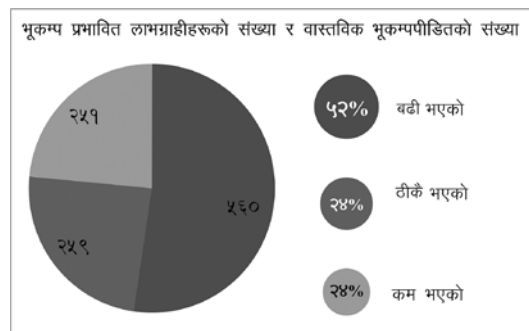
सर्वेक्षण गरिएका १४ जिल्लामा जम्मा १०७० जना उत्तरदातामध्ये ७२५ (६८ प्रतिशत) पुरुष र ३४५ (३२ प्रतिशत) महिला थिए । जीविकोपार्जनको मुख्य आयस्रोतको आधारमा, कृषिमा ६३ प्रतिशत, व्यापार तथा व्यवसायमा १९ प्रतिशत, सरकारी/निजी नोकरीमा ९ प्रतिशत, वैदेशिक रोजगारमा १ प्रतिशत र बाँकी ८ प्रतिशतको अन्य आयस्रोत पाइएको थियो । १०७० उत्तरदातामध्ये, ८२ प्रतिशत भूकम्पको लाभग्राही सूचीमा परेका र बाँकी १८ प्रतिशत भूकम्पको लाभग्राही नरहेको पाइएको थियो ।

२. भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण कामको अवस्था

२.१ भूकम्प प्रभावित लाभग्राहीहरूको संख्या र वास्तविक भूकम्प पीडितको संख्या

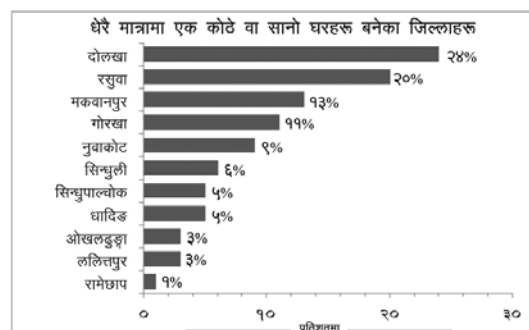
यस सर्वेक्षणमा, ५२ प्रतिशत उत्तरदाताहरूले भूकम्प प्रभावित लाभग्राहीहरूको संख्या वास्तविक भूकम्प पीडितको संख्याभन्दा धेरै नै बढी भएको भनी बताएका थिए भने २४ प्रतिशत उत्तरदाताहरूले लाभग्राहीको संख्या ठीकै रहेको बताएका थिए । बाँकी २४ प्रतिशतले लाभग्राहीको संख्या वास्तविक

भूकम्प पीडितको संख्याभन्दा कम रहेको भनीसमेत प्रतिक्रिया जनाएका थिए ।

२.२ धेरै मात्रामा एक कोठे घर वा साना घर बनेका जिल्लाहरू

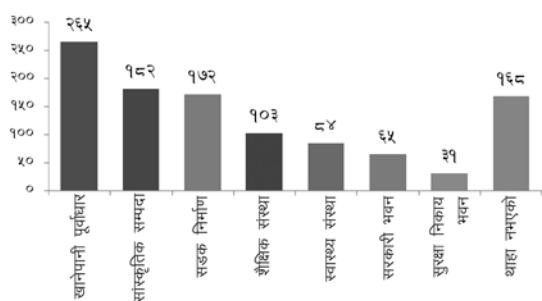
सर्वेक्षणको क्रममा, बढी मात्रामा एक कोठे वा धेरै साना घर दोलखा जिल्ला र रसुवा जिल्लामा बनेको पाइएको थियो । २४ प्रतिशत उत्तरदाताहरूले दोलखा जिल्ला, २० प्रतिशतले रसुवा, र १३ प्रतिशतले मकवानपुरमा बढी मात्रामा एक कोठे घर बनेको कुरा बताएका थिए ।

२.३ निजी आवासबाहेक पुनर्निर्माणमा कम प्रगति भएका क्षेत्रहरू

यस सर्वेक्षणमा, निजी आवासबाहेक खानेपानी पूर्वाधारको पुनर्निर्माणको काममा कम प्रगति भएको पाइएको थियो । २५ प्रतिशत उत्तरदाताहरूले

निजी आवास बाहेक पुनर्निर्माणमा कम प्रगति भएका क्षेत्रहरू

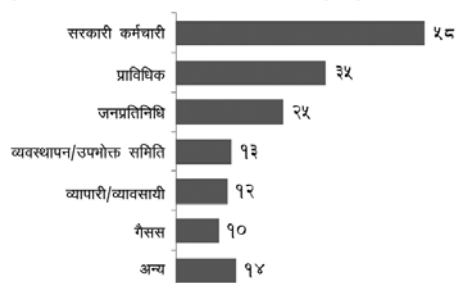

खानेपानी पूर्वाधार र त्यसैगरी १७ प्रतिशतले सांस्कृतिक सम्पदा र १६ प्रतिशतले सडक निर्माणको काममा कम प्रगति भएको कुरा उल्लेख गरेका थिए ।

२.४ पुनर्निर्माणको काममा हुने भ्रष्टाचार/अनियमितताको मुख्य माध्यम

यस सर्वेक्षणमा, ८५ प्रतिशत उत्तरदाताले पुनर्निर्माणको काममा कुनै पनि भ्रष्टाचार/अनियमितताबारे थाहा

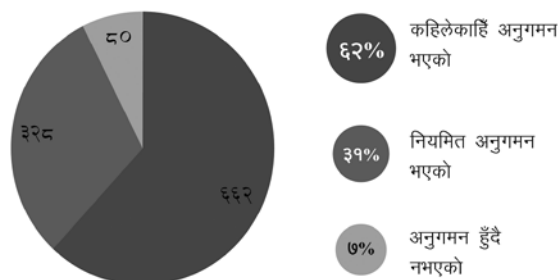
पुनर्निर्माणको काममा भ्रष्टाचार/अनियमितता हुने मुख्य माध्यम

नभएको कुरा बताए पनि १५ प्रतिशतले देखेको वा भोगेको कुरा उल्लेख गरेका थिए । ती १५ प्रतिशत उत्तरदातामध्येका ५८ जनाले यस्तो अनियमितता सरकारी कर्मचारीहरूबाट हुने गरेको कुरा बताएका थिए । त्यसैगरी, ३५ जनाले प्राविधिक र २५ जनाले जनप्रतिनिधिहरूबाट समेत अनियमितता हुने कुरा बताएका थिए ।

२.५ पुनर्निर्माणको काममा अनुगमन

पुनर्निर्माणको काममा अनुगमन

धेरैजसो उत्तरदाताहरूले पुनर्निर्माणको काममा कहिलेकाहीँ मात्र अनुगमन हुने कुरा बताएका थिए । ३९ प्रतिशतले नियमित अनुगमन हुने कुरा बताए पनि ७ प्रतिशतले सम्बन्धित निकायबाट पुनर्निर्माणको काममा कहिल्यै पनि अनुगमन नभएको कुरा उल्लेख गरेका थिए ।

(यस सर्वेक्षणबारे प्राप्त तथ्यांकको विश्लेषण र प्रस्तुति उत्तम राउतले गर्नुभएको हो ।)

**भूकम्पपछिको पुनर्निर्माणमा
सदाचार अपनाऔँ ।**

भ्रष्टाचार: एक रोग

□ मनोज रेग्मी

पत्रकार

भ्रष्टाचार एक भयानक र डरलाग्दो अपराध हो । यो प्रवृत्ति हो । क्यान्सर हो । रोग हो । भ्रष्टाचार सत्ता र कानुनी शक्तिसम्पन्न पदाधिकारी-सँगको मिलेमतोमा हुन्छ । सानातिना बिल मिलाउने, सानातिना घुस लिने-दिने पेटी 'करप्सन' सानो-सानो एकाइ वा व्यक्तिगत रूपमा हुन्छ भने ठूला ठूला 'ग्रान्ड पोलिसी' करप्सन एकलै हुन सक्दैन । यसमा राज्यका कानुनी वैधता प्राप्त शक्तिसम्पन्न सार्वजनिक पदाधिकारी, निकाय वा कुनै अमुक समूह र एजेन्टको प्रत्यक्ष संलग्नता रहने गर्छ । निजी क्षेत्र बजारमा हुने भ्रष्टाचार फरक प्रकृतिको हुन्छ । निजी बजारमा बिचौलिया समेतको मिलेमतोमा कर छली, कालोबजारी, मानव बेचबिखन, तस्करी, सिन्डिकेट, अधिक मुल्यवृद्धि जस्ता माध्यमबाट अनौपचारिक बजारिया छायाँ अर्थतन्त्र खडा गरी राज्यको औपचारिक अर्थतन्त्र कमजोर भई मूलतः सरकार कमजोर बन्दै जान्छ । त्यस्तै सरकारी क्षेत्रमा सार्वजनिक पदधारण गरेका पदाधिकारीका हातमै राज्यको अर्थव्यवस्था सञ्चालन गर्ने कानुनी वैधता साँचो प्राप्त हुँदा बिचौलिया समेतको संलग्नतामा

खरिद-बिक्री, टेन्डर, पूर्वाधार निर्माण सञ्चालन, कन्सल्टेन्सी आदि माध्यमद्वारा मनोमानी ढंगले राज्यकोषबाट ठूलो आर्थिक रकम दुरुपयोग भई अर्थतन्त्रमा नकारात्मक असर परिरहेको हुन्छ । वास्तवमा भ्रष्टाचार कुनै एक अमुक समाज वा मुलुकको रोग नभई विश्वव्यापी भयावह क्यान्सर रोग हो । विकसित देशमा जनता सक्रिय हुने र सरकार सञ्चालनको उपयुक्त प्रणाली हुने हुँदा विकसित देशको तुलनामा विकासोन्मुख र अविकसित देशमा बढी भ्रष्टाचार हुन्छ । अफ दलाल पुँजीवादी अर्थव्यवस्था भएका मुलुकमा भ्रष्टाचार नै हुँदैन भन्दा पत्याउन गाह्रो हुन्छ । विकासोन्मुख मुलुक राज्यको ढुकुटीको नियन्त्रण दलाल कमिसन एजेन्टको हातमा रहने हुँदा भ्रष्टाचारको स्वरूप फरक र अदृश्य हुन्छ । नीतिगत, विधिगत र मिलिभगतरूपमा राज्यको ढुकुटी स्वाहा हुँदै गइरहेको आम नागरिकलाई पत्तै हुँदैन ।

मानिसको मुख्य उत्प्रेरक भनेकै व्यक्तिगत स्वार्थ र लोभ हुन् । नैतिक मूल्यलाई कम महत्त्व दिने हाम्रो जस्तो समाजको संस्कृति पनि भ्रष्टाचार बढाउनमा प्रमुख भूमिका खेल्नरहेका छन् । पदमा हुँदा राम्रो बन्दोबस्त गर्न नसक्नेलाई 'हुतिहारा'को संज्ञा दिने छिमेकीहरू भ्रष्टाचारका लागि त्यतिकै बढी जिम्मेवार रहनुपर्छ । भ्रष्टाचारमा व्यक्तिलाई मात्रै दोष दिन मिल्दैन । नेता र उच्च पदस्थ कर्मचारीहरूमा बिचौलिया भ्रष्टलाई काखी च्याप्ने र राजनीतिक पेसालाई कमाऊ पेसाका रूपमा उपयोग गर्ने गलत प्रवृत्ति मूल भ्रष्टाचार हो । नेपालमा विगतका दिनहरूमा भएका ठूला भ्रष्टाचार काण्डहरूले भ्रष्टाचारीलाई भन् बढावा दिइरहेको छ । उनीहरूमा भन् साहस उत्पन्न भएको छ । वाइडबडीदेखि

अफ दलाल पुँजीवादी अर्थव्यवस्था भएका मुलुकमा भ्रष्टाचार नै हुँदैन भन्दा पत्याउन गाह्रो हुन्छ । विकासोन्मुख मुलुक राज्यको ढुकुटीको नियन्त्रण दलाल कमिसन एजेन्टको हातमा रहने हुँदा भ्रष्टाचारको स्वरूप फरक र अदृश्य हुन्छ । नीतिगत, विधिगत र मिलिभगतरूपमा राज्यको ढुकुटी स्वाहा हुँदै गइरहेको आम नागरिकलाई पत्तै हुँदैन ।

बूढीगण्डकीसम्म, सिक्टा सिँचाइदेखि सुन तस्करीसम्म भ्रष्टाचार मौलाएको छ । तीनवटै तहमा भ्रष्टाचार भन्नु उल्टो छ । देशमा विकास भएन, घुस कमिसन बढ्यो, कालोबजारी बढ्यो, सिन्डिकेट व्याप्त छ, नेताहरू भ्रष्ट भए, कर्मचारीहरू घुस नलिई काम गर्दैनन् जस्तै अन्य नैराश्र्यका वाक्यहरू आम जनताबाट सधैं सुनिने गर्छन् । तर, नियन्त्रणका प्रयास कमै भएको देखिन्छ । भ्रष्टाचार नियन्त्रण अहिले हरेक नेता वा कर्मचारीको आदर्शवादी वाक्य बनेको छ । शब्द नसुन्ने वा नबुझ्ने सायद कोही छैन होला । तर, भ्रष्टाचारको क्यान्सर माथिदेखि तलसम्म नहटाएसम्म समृद्धि र विकासको कुनै परिकल्पना गर्न सकिँदैन । सुशासन र सदाचारको नमुना प्रत्येक व्यक्तिबाट सुरु हुन्छ । यसमा खालि नेतालाई मात्र दोष दिन मिल्दैन ।

नेपालको वर्तमान परिवेश

नेपालको संविधान २०७२ को निर्माणसँगै वि.सं. २०७४ मा संघीयताको कार्यान्वयन स्वस्म्य संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको निर्वाचन भई देश संविधान र संघीयताको सफल कार्यान्वयनतर्फ अग्रसर छ । निर्वाचनपछि केन्द्रमा र बाँकी ६ वटा प्रदेशमा नेकपा नेतृत्वको सरकार छ । केन्द्रमा केपी शर्मा ओली नेतृत्वको सरकार छ । प्रधानमन्त्री केपी ओलीले २०७४ फागुन ३ गते वर्तमान सत्ता समालोचनबित्तिकै भ्रष्टाचारविरुद्ध 'शून्य सहनशीलता' अवलम्बन गरिने बताए । राष्ट्रको कार्यकारी प्रमुखबाट आफूले पनि भ्रष्टाचार नगर्ने र अरूलाई पनि गर्न नदिने अभिव्यक्ति आएपछि जनतामा केही आशा जगायो । तर, पछिल्लो समय भ्रष्टाचार नियन्त्रणमा सन्तोषजनक परिणाम हासिल गर्न नसक्नु विडम्बना हो । अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको वार्षिक प्रतिवेदनले यसलाई पुष्टि गर्छ । विशेष अदालतमा दायर मुद्दामध्ये ६७८२ प्रतिशत मुद्दामा आयोगले असफलता बेहोरेको देखिन्छ । आर्थिक वर्ष ०७४/०७५ मा विशेष अदालतमा दायर भएको १ सय ९४ भ्रष्टाचार मुद्दामध्ये ९४ मुद्दा घुससहित रंगेहात पक्राउको र अन्य मुद्दाको हकमा समेत सबल अनुसन्धानपछि अदालत लगिएको आयोग बताउँछ तर पछिल्लो वर्ष भ्रष्टाचार मुद्दामा अदालतबाट असफलता प्रतिशत वृद्धि भइरहेको आयोग स्वीकार्छ । यस्तै, 'क्राइसिस स्टेट्स रिसर्च सेन्टर'ले प्रकाशित गरेको असफल राष्ट्रको सूचीमा नेपाललाई सावधानी अपनाउनुपर्ने (अलर्ट) वर्गमा राखेको छ । यस्ता तथ्यहरूले नेपालको गिर्दो अवस्थाको संकेत गरिरहेका छन् । तर, विडम्बना हाम्रा नीति निर्माताहरू र कानुन कार्यान्वयनको वैधता प्राप्त गरेका कर्मचारी तथा पदाधिकारीहरू गम्भीर भएको देखिँदैन । नेपालको

वर्तमान स्थितिको चित्रण गर्नुपर्दा सरकारदेखि सेनासम्म, अदालतदेखि प्रहरीसम्म, व्यापारिक प्रतिष्ठानदेखि भन्सारसम्म, गगनचुम्बी महलदेखि सिंहदरबारसम्म सबैतिर भ्रष्टाचारको कार्यालय छ । नेपालमा भ्रष्टाचार मौलाउँदै जानुको मूल कारणमा घुसलाई न्यून पारिश्रमिकको बोनसका रूपमा लिने कर्मचारीको गलत प्रवृत्ति, बजार व्यापारीका लागि कर छल्ने, कालो बजारी र सिन्डिकेट जस्ता माध्यमले हो । पछिल्लो समय नेपालमा नेता, कार्यकर्ता, कर्मचारी, व्यापारी, ठेकेदार सबैले कमिसनको भरमा काम गर्ने प्रवृत्ति बढ्दो छ । दलका नेताका लागि भ्रष्टाचार एक उपयोगी 'फण्ड'का रूपमा स्थापित छ । यस्तै कर्मचारीका लागि पनि घर चलाउने र छोराछोरीई उच्च शिक्षा पढाउने

भ्रष्ट आचार निर्मूल गर्ने दशकौं लामो प्रतिबद्धताका बाबजुद आज हाम्रो समाज र मुलुकको दुरवस्थाले विभिन्न शासन व्यवस्था अन्तर्गतका राजनीतिक नेतृत्व कर्मचारीतन्त्र र निजी क्षेत्रको सत्य-निष्ठामाथि ठूलो प्रश्न खडा गरेको छ । भ्रष्ट आचार विरुद्धको लडाइँ नागरिक, सामाजिक र राज्य संरचनाका सामूहिक राष्ट्रिय जिम्मेवारी भए पनि यसको नेतृत्व गर्ने प्रमुख दायित्व भने जनताद्वारा निवारित अख्तियारधारी र सार्वभौम जनताप्रति जवाफदेही राजनीतिक नेतृत्वकै हो ।

उत्कृष्ट बहाना बनेको छ । नेपालमा भ्रष्टाचार बढी हुनुमा सत्तासीन राजनीतिज्ञ र तिनका आसेपासे नै भ्रष्ट आचरणका प्रमुख कारक र लाभग्राहीमध्ये पर्छन् । भ्रष्ट आचार निर्मूल गर्ने दशकौं लामो प्रतिबद्धताका बाबजुद आज हाम्रो समाज र मुलुकको दुरवस्थाले विभिन्न शासन व्यवस्था अन्तर्गतका राजनीतिक नेतृत्व कर्मचारीतन्त्र र निजी क्षेत्रको सत्य-निष्ठामाथि ठूलो प्रश्न खडा गरेको छ । भ्रष्ट आचार विरुद्धको लडाइँ नागरिक, सामाजिक र राज्य संरचनाका सामूहिक राष्ट्रिय जिम्मेवारी भए पनि यसको नेतृत्व गर्ने प्रमुख दायित्व भने जनताद्वारा निवारित अख्तियारधारी र सार्वभौम जनताप्रति जवाफदेही राजनीतिक नेतृत्वकै हो ।

भ्रष्टाचार नियन्त्रणमा हालसम्मका प्रयासहरू

नेपालको संविधान २०१९ को दोस्रो संशोधन २०३३ ले अख्तियार दुरुपयोग निवारण आयोगको गठनसम्बन्धी

व्यवस्था गरेको थियो । फेरि २०४७ सालको संविधान जारी भएपछि २८ माघ २०४७ मा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको गठन भयो । पञ्चायतकालमा नै भ्रष्टाचार निवारणका लागि स्वायत्त र शक्तिशाली निकायको आवश्यकता महसुस भएको थियो । गणतन्त्रात्मक शासन व्यवस्थामा अन्तरिम संविधान २०६३ र नेपालको संविधान २०७२ ले अख्तियारको आवश्यकता बोध गरेको छ ।

नेपालको संविधानको भाग २१ को धारा (२३८-२३९) मा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग र यसको काम, कर्तव्य र अधिकारबारे व्यवस्था छ । भ्रष्टाचार निवारण ऐन २०१७ सालमै बनेको थियो । उक्त ऐनलाई प्रतिस्थापन गर्ने गरी २०५९ सालमा 'भ्रष्टाचार निवारण ऐन २०५९' बनेको हो । यस्तै नेपालले भ्रष्टाचार रोकथामका लागि संयुक्त राष्ट्रसंघद्वारा डिसेम्बर ९, २००३ मा पारित भ्रष्टाचारविरुद्धको अभिसन्धि अनुमोदन गरेर पक्ष राष्ट्र बनिसकेको छ । त्यसैले नेपालमा भ्रष्टाचार रोकथामका लागि कानूनको अभाव छैन । हामीकहाँ आचारयुक्त व्यक्तिहरूको कमी छैन, खडेरी छैन । भ्रष्टाचार मुद्दामा अनुसन्धान गर्न कानुनी कारबाही अघि बढाउन संवैधानिक आयोग क्रियाशील त देखिन्छ । तर, ठूला भ्रष्टाचार मुद्दालाई बेवास्ता गरेर सानातिना मुद्दामा मात्र आफ्नो क्रियाशीलता देखाउने आलोकाँचोपनबाट आयोग मुक्त देखिँदैन । किनकि माथिल्लो दर्जाका व्यक्ति र कर्मचारी कम पक्राउ परेका

छन् । अभै गम्भीर भएर भन्नुपर्दा ठूला पद किनबेच हुन्छन् अनि उनीहरू पदधारण गरेपछि कमाउनमै ध्यान दिन्छन् । यस्तो अवस्थामा सुशासनको कल्पनाको अर्थ हुँदैन । संवैधानिक निकायमा रहेका बेला भ्रष्टाचारको कारबाहीका निम्ति केही उन्मुक्ति दिइएको हुन सक्छ । तर पदबाट मुक्त भएपछि ती व्यक्तिहरूबारे छानबिन गर्ने पद्धति बस्न सकेको छैन ।

अन्त्यमा, भ्रष्टाचार एक रोग हो । त्यसैले सबैलाई उचित दण्ड दिएर जनतामा फेरि सुशासन र भ्रष्टाचारबाट मुक्तिको आशा जगाउनु पर्छ । सिंहदरबारको अधिकार गाउँगाउँमा त पुगेको छ । तर अधिकारसँगै भ्रष्टाचार समेत भइरहेको छ । त्यसैले स्थानीय तहमा समेत सम्बन्धित निकायले निगरानी बढाउँदै रोकन थाल्नुपर्छ र सरकारले पनि भ्रष्टाचारप्रति लिने भनेको कडा रवैया बोली र कागजमा सीमित हुनुहुँदैन, व्यवहारमा पनि लागू गरिनुपर्छ । प्रमाणित भइसकेका सबै दोषीलाई कानूनबमोजिम दण्डित गर्ने, न्यायालयजस्ता संवैधानिक निकायहरूलाई बिनाहस्तक्षेप काम गर्ने, भ्रष्ट र अपराधीहरूले अहिलेसम्म पाउँदै आएको राजनीतिक संरक्षण अन्त्य गर्ने र सबै सार्वजनिक निकायहरूमा नियुक्ति दलीय बफादारिता वा चन्दादानको आधारमा नभई इमान हेरेर गर्ने हो भने बल्ल 'समृद्ध नेपाल सुखी नेपाली' नारा सफल बन्न सक्छ ॥

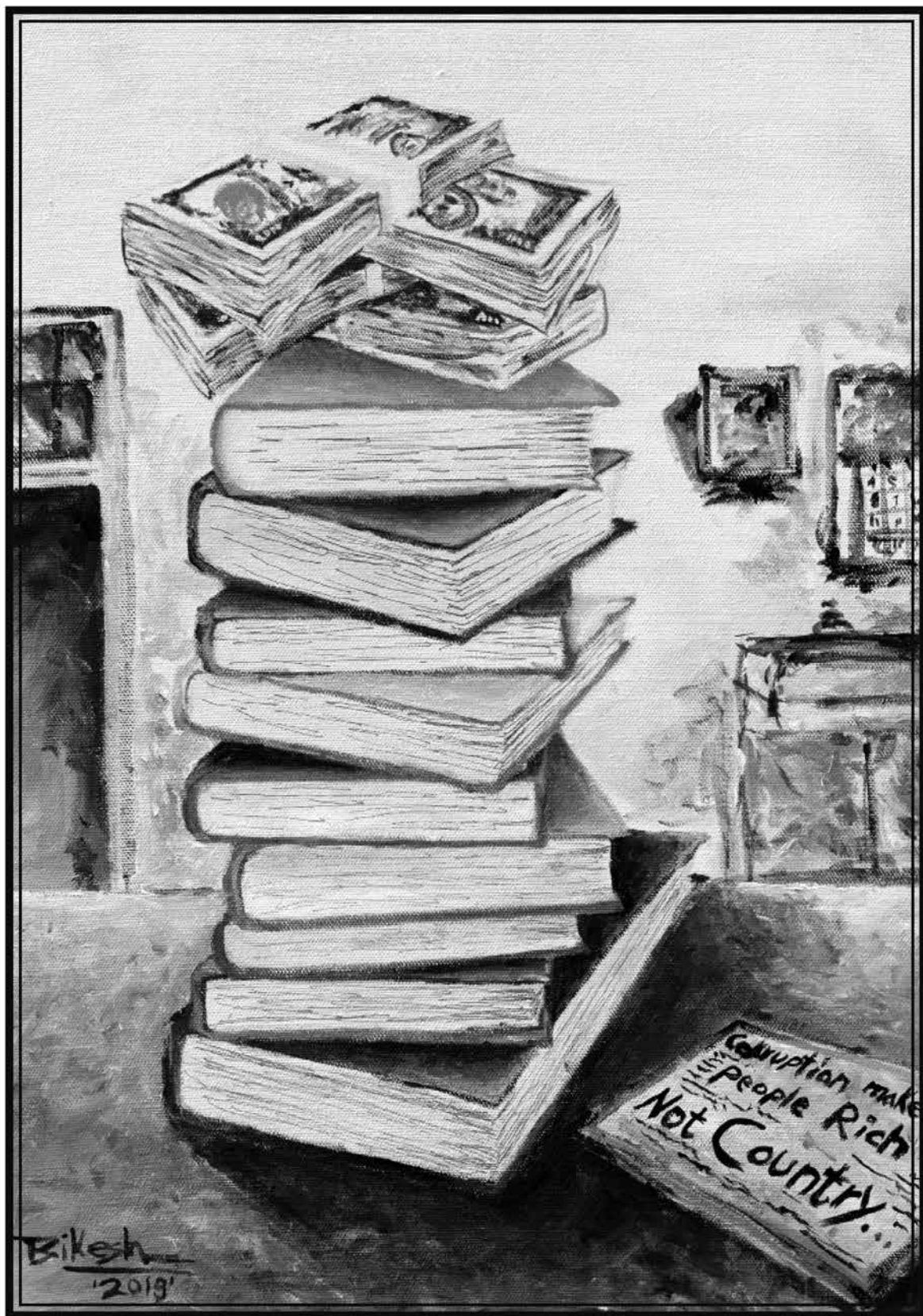
अपिल

शिक्षा, स्वास्थ्यजस्ता जनसरोकारका कामसम्बन्धी योजना, बजेट र खर्चका विवरणबारे सहज तवरले सूचना पाउनु हरेक नागरिकको अधिकार हो । सरकार, नागरिक समाज र निजी क्षेत्रको सहकार्यमा आम-नागरिकको स्वास्थ्य र जीवन रक्षाका लागि स्वास्थ्य क्षेत्रसम्बन्धी खरिद-बिक्री, सेवा र सूचनाप्रवाह खुला र पारदर्शी बनाऔं ।

**ट्रान्सपरेन्सी
इन्टरनेशनल
नेपाल**

भ्रष्टाचार विरुद्धको सहकार्य

टीआई नेपालद्वारा आयोजना गरेको भ्रष्टाचार विरुद्धको चित्रकला प्रतियोगितामा प्रदर्शित चित्रकला ।

टीआई नेपालको २४ औं स्थापना दिवसमा विशेष मन्तव्य 'सुशासन र राजनीतिक सदाचार'

माननीय श्री नवीनकुमार घिमिरे, प्रमुख आयुक्त,
अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग

अख्तियारमा ३५१ वटा मुद्दा २९४ दिनमा अदालतमा परेका छन् । सफलता दर ८८ प्रतिशत छ । कारबाही बढ्दै जाँदा हिरासत व्यवस्थापन गर्नुपर्ने आवश्यकता छ । विद्यार्थी तहमा सुशासनको चेतना दिइँदै छ । वडावडामा संयुक्त रूपमा कार्यक्रम लैजाँदै छौ । आयोगले समयमै नसक्ने ठेक्का कामको अनुसन्धान गर्दछ ।

विश्वविद्यालयको व्यवस्थापन गर्न लागिएको छ । मानवीय सम्बन्धभन्दा कर्तव्य ठूलो भन्ने लाग्छ । नीतिप्रधान हुनुपर्नेमा कहिलेकाहीँ नियतप्रधान हुन्छ । सम्पत्तिको छानबीनमा गहिरो अनुसन्धान थालिएको छ । आयोगले सम्पत्तिको विवरण नबुझाउने १९ हजारलाई जरिवाना गरेको छ । भावी पुस्ताका लागि पाठ्यक्रममा सुशासनको कुरा राख्न खोजिँदै छ ।

१५ सयभन्दा बढी विषय आयोगमा अनुसन्धानमा छन् । सानो माछा ठूलो माछा भन्ने कुरा केही छैन । १ रुपैयाँ खाए पनि त्यो भ्रष्टाचार नै हो । सबैलाई हामी कारबाहीको दायरामा ल्याउँछौ । नयाँ मुलुक निर्माणका लागि बहसको सुरुवात टीआई नेपालले गर्नुपर्छ । हाम्रो पूर्ण समर्थन छ । प्रभावकारी प्रतिपक्ष भएमा अझ महत्वपूर्ण हुने थियो । प्रेस स्वतन्त्रता अनिवार्य हुनुपर्छ । भ्रष्टाचारको उजागर मिडियाले नै गर्छ ॥

माननीय श्री टंकमणि शर्मा, महालेखा परीक्षक
महालेखा परीक्षकको कार्यालय

आगामी दिनमा यस्ता विषयको छलफलमा राजनीतिक प्रतिनिधित्व अनिवार्य गराउँदा राम्रो हुन्छ । सदाचार नभए सुशासन हुँदैन । सबैलाई थाहा छ, भ्रष्टाचार छ भन्ने । सुशासन भनेकै असल शासन हो । तर कम छ । राजनीतिक सदाचारको कुरा गर्दा राजनीतिक पार्टीहरू इमानदार हुनुपर्छ । भ्रष्टाचार बढ्दा सदाचार घट्छ । यो उल्टो हुन्छ । धेरै राष्ट्रहरूमा राष्ट्रिय सदाचार कमिसन बनाउनु पर्छ भन्ने मान्यता छ ।

राजनीतिक पार्टीलाई जिम्मेवार बनाउनुपर्छ । बदमासी गर्ने अन्य देशमा पनि छन् । सन् १९८० देखि भ्रष्टाचार बढेको छ । राजनीतिमा पछिल्लो अवधिमा बिचौलिया, माफियासम्बन्धी कुरा बढ्दो छ । स्वार्थ भएका ठाउँमा आफ्नो पक्षमा नीति बन्छन् । राज्यको स्रोतसाधन दुरुपयोगबाट रोक्नुपर्छ । राजनीति फोहोरी खेल होइन भन्ने प्रस्ट बनाउनु पर्छ । मुख्य कुरा स्वार्थरहित काम नै हो । विद्यालय स्तरबाटै नैतिक शिक्षा जोडेर ल्याउनु पर्छ ॥

टीआई नेपालको २४ औं स्थापना दिवसमा विशेष मन्तव्य 'सुशासन र राजनीतिक सदाचार'

श्री केदारभक्त माथेमा, पूर्वउपकुलपति,
त्रिभुवन विश्वविद्यालय

टोकियोको रोटरी क्लबमा जाँदा खाममा यातायात खर्च दियो । मैले राजदूतलाई यातायात खर्च चाहिँदैन भनै । नेपाल सरकारको प्रतिनिधित्व गरेर विदेश जाँदा पनि हामीले सदाचार अपनाउनु पर्छ । परम्परागत सोच भएको समाजमा बढी भ्रष्टाचार हुन्छ । आफन्तहरूको काम गर्नु परिवारवाद हो । यो नेपालमा बढी छ । स्पेन, इटाली, पोर्चुगल आदिमा पनि परिवारवाद छ । त्यहाँ पनि बढी भ्रष्टाचार छ ।

कुनै दिन इतिहासकारले अहिलेको नेपालको इतिहास लेख्छन् । नराम्रो रेकर्ड रहने भयो, जहाँ भागबन्डा छ । बाथरूम गएर आउँदा अर्को पार्टी चेन्ज हुन्छ । स्वार्थका लागि युनिभर्सिटी अव्यवस्थित बनाइएको छ ।

विश्वविद्यालय भनेको सबैले गुहार्ने स्थान हो । यो राजनीतिबाट माथि हुनुपर्छ, तर नेपालमा छैन । अपनत्व केहीमा छैन । इतिहास रच्ने अवसर यो सरकारलाई छ, तर त्यो अवसर लिन सक्दैन ॥

श्री हरिबहादुर थापा, प्रधान सम्पादक
अन्नपूर्ण पोस्ट दैनिक

सैद्धान्तिक नभई तथ्यमा कुरा गर्नु । यहाँ जे काम गर्दा पनि पार्टी कार्यकर्ताको परिचय चाहिने । अनि फरक बोल्दा असजिलो हुन्छ । आज योग्य र इमानदारहरू सही ठाउँमा पुग्न नसकेको अवस्था छ ।

स्रोत कम छ, राष्ट्रपतिको निवासमा ११,४०३ रोपनी जग्गा हडपन लागेको सुनिन्छ । जताततै अनियमितता छ । मुलुकको अवस्था कस्तो छ, त्यो मतलब छैन । राज्यले वहन गर्ने दायित्व धेरै छन् ।

सेनाले जहाज खरिद गर्न खोज्दा महेगो भनेर पञ्चायत कालमा पनि संसदले निर्णय उल्टाएको थियो । तर हाल त्यो परिपाटी रहेन । पत्रकारले लेख्ने क्रम पनि कम छ । संसद्मा प्रतिपक्षी छ भन्ने अनुभूति पनि छैन । अहिले सामाजिक सञ्जाल हेर्दा भद्रगोल र सरकारप्रतिको आक्रोश देखिन्छ ।

महिलामैत्री र युवा स्वरोजगार कार्यक्रम पनि प्रभावकारी भएको छैन । सुशासन हराउँदै गएको देखिन्छ । सुविधा भोग्ने लालसा बढी भयो । सुशासन कायम गर्ने प्रमुख जिम्मा सरकारकै हो ॥

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपाल

२४ औं साधारणसभा (१७ असोज २०७६)

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपालको २४ औं साधारणसभा २०७६ असोज १७ गते अल्फा हाउस, काठमाडौंमा गणपूरक संख्या पुगेपश्चात अध्यक्ष खेमराज रेग्मीको सभापतित्वमा विधिवत् सुरु गरियो ।

सभाको निर्णयः

१. २३ औं साधारणसभाले गरेका निर्णयहरू २४ औं साधारणसभाद्वारा जानकारीमा लिइयो ।
 २. संस्थाले सम्पन्न गरेका विभिन्न क्रियाकलापहरू विस्तृत रूपमा उल्लेख गरि अग्रिम रूपमा सदस्यहरूलाई उपलब्ध गराइएको ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपालको वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन २०७५/०७६ संस्थाका महासचिव मुकुन्दबहादुर प्रधानद्वारा प्रस्तुत गरी छलफल भएपश्चात् साधारणसभाद्वारा सर्वसम्मतिले स्वीकृत गरियो ।
 ३. संस्थाको आम्दानी र खर्चको विस्तृत विवरण उल्लेख गरी अग्रिम रूपमा सभासदस्यहरूलाई उपलब्ध गराइएको ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपालको आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ को लेखापरीक्षण प्रतिवेदन संस्थाका कोषाध्यक्ष किरण थापाद्वारा प्रस्तुत गरी छलफल भएपश्चात् साधारणसभाद्वारा सर्वसम्मतिले स्वीकृत गरियो ।
 ४. आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ को लेखापरीक्षकको नियुक्ति र पारिश्रमिक सम्बन्धी निर्णय गर्न कार्यसमितिलाई अधिकार प्रदान गरियो ।
- अध्यक्ष खेमराज रेग्मीद्वारा संस्थाले प्रभावमूलक काम गरेको बारे विस्तृत जानकारी दिँदै सल्लाह, सुझाव र सहयोगका लागि सदस्यहरूलाई धन्यवादज्ञापन गर्दै २४ औं साधारणसभाको बैठक समापन गरियो ।

२४ औं वार्षिक साधारणसभा बैठक

२४ औं वार्षिक साधारणसभा

वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन २०७५/०७६ मा आधारित महासचिवको मन्तव्य

सभाका अध्यक्षज्यू, मानार्थ सदस्यज्यूहरू तथा सदस्यज्यूहरू,

हार्दिक अभिवादन ।

आजको यस गरिमामय सभामा टीआई नेपालको कार्यसमितिबाट पारित वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्न पाएकामा गौरवान्वित भएको छु । वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन साधारणसभा अगावै सम्पूर्ण सदस्यज्यूहरूलाई उपलब्ध गराइ सकिएको हुँदा यहाँ म यसको केही संक्षिप्त विवरणमात्र प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु ।

राष्ट्रिय सदाचार प्रणालीको वर्तमान परिवेश

नेपालमा आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ मा राष्ट्रिय सदाचार प्रणालीका सन्दर्भमा केही सकारात्मक कार्यहरू भए । संरचनाको हिसाबले संघीयता कार्यान्वयनमा आएको छ । सोही संरचनामा हाल ७ प्रदेश र ७५३ स्थानीय सरकार क्रियाशील छन् । १५ औं योजनाले 'समृद्ध नेपाल र सुखी नेपाली'को लक्ष्य प्राप्त गर्ने मार्ग देखाएको छ । सन् २०३० सम्म भ्रष्टाचार उल्लेखनीयरूपमा न्यूनीकरण गर्ने र दिगो विकासको संयुक्त राष्ट्रसंघीय लक्ष्य एसडीजी हासिल गर्नेतिर नेपाल अग्रसर बनेको छ । यसका लागि आवश्यक नीति-नियम र कानुन निर्माणकार्य चालू छ । राज्यको पुनर्संरचनाका कामहरू र राजनीतिक प्रक्रियाहरू अघि बढिरहेका छन् । सरकारले यातायातलगायतका क्षेत्रमा हुने सिन्डिकेट तोड्ने, तस्करी, पुनर्निर्माणमा देखिएको ढिलासुस्ती हटाउने, सरकारी कोषको प्रयोगबाट हुने अनावश्यक विदेश भ्रमण रोक्ने, अर्थतन्त्रमा अराजकता रोक्नेजस्ता कार्यक्रमहरू प्रस्तुत गरी केही प्रयास सुरु गरेको छ ।

तर कार्यान्वयन पक्ष हेर्दा राष्ट्रिय सदाचार प्रणालीका सबै अंग सदाचार र सुशासन कायम गर्न एवं भ्रष्टाचार, अनियमितता तथा पद-अधिकारको दुरुपयोग रोक्न क्रियाशील भएको अनुभूति हुन सकेको छैन ।

सुशासनतर्फको यात्रामा कानूनी पक्ष र संवैधानिक प्रावधानमात्र हेर्ने हो भने ती धनिकाहरूमा पर्याप्त अधिकार नभएका होइनन्, तर तिनको कार्यान्वयन प्रभावकारीरूपमा हुनसकेको छैन ।

संसद् क्रियाशील छ, तर सरकारलाई आफूप्रति जवाफदेही बनाउन सकेको छैन, त्यहाँ प्रतिपक्ष कमजोर भएकाले संसदीय बहस पनि गम्भीर भएको देखिन्छ,

विधेयकहरू सरकारको सुविधामा औपचारिकता पूरा गर्दै, निहित स्वार्थलाई देखे/नदेखेभैं गरी पारित हुने क्रम छ । सरकार एकोहोरो हिसाबले राज्यका अन्य अंगलाई किनारामा पार्दै दुई तिहाइ बहुमतको आडमा आफ्नो सुविधामा अघि बढिरहेछ ।

स्थानीय सरकारलाई जनताप्रति थप जिम्मेवार तथा जवाफदेही बनाई 'जनताको घरदैलोमा सिंहदरबार' भन्ने नारालाई साँच्चिकै सार्थक बनाउनुपर्ने खाँचो टड्कारो छ । जनताले पाउनुपर्ने सेवा-सुविधालाई कहाँ सरल र सुगम देखिए पनि यसका लागि चुकाउनुपर्ने महंगो शुल्क र कर भयावह भएको आम-जनगुनासो छ ।

भ्रष्टाचार विरुद्ध कार्य गर्ने संस्था धेरैलाई प्रधानमन्त्री कार्यालयअन्तर्गत पुऱ्याइएको छ, जसले गर्दा तिनमा कार्यकारी प्रभाव र दबाबका कारण अपेक्षित नियमन वा नियन्त्रण हुन नसक्ला कि भन्ने चिन्ता बढ्दो छ । अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग विगतमा भन्दा थप क्रियाशील देखिन्छ, नियमित कामले सार्वजनिक उपस्थिति पनि कायम राखेको पनि छ, तर पनि ठूला भ्रष्टाचार प्रभावकारी ढंगमा नियन्त्रण गर्छ भन्नेमा विश्वस्त हुने उदाहरणीय काम भएको पाइएको छैन । साथै, आयोगमा नियुक्त हुने पदाधिकारीको सक्षमता र सदाचारको कडा परीक्षण गरी सार्वजनिक जीवनमा उनीहरूबारे कुनै प्रश्न उठ्न नसक्ने अवस्था सिर्जना गर्दै नियुक्ति प्रक्रियालाई परिष्कार गर्नुपर्ने देखिन्छ । नीति र नियतको भ्रष्टाचारलाई कडा नियन्त्रण गर्नेतर्फ राज्यका यस्ता निकायहरूलाई थप सक्रिय बनाउनुपर्ने देखिन्छ । महालेखा-परीक्षक कार्यालय पूर्ववत् कार्यमा व्यस्त छ । संघीयताअन्तर्गत काम गर्ने प्रावधान तयार छ, प्रतिवेदनले खुलारूपमा आर्थिक अनियमितता र बेरुजुलाई औल्याइरहेको छ । तर, सम्बन्धित निकायले त्यसलाई बेवास्ता गर्ने क्रम जारी छ । साथै, संसद्को लेखासमिति पनि उक्त प्रतिवेदन कार्यान्वयनमा उदासीन देखिन्छ ।

आम-सञ्चारमाध्यम सूचना प्रवाहमा निकै अघि छ, सार्वजनिक चासोका नीति-निर्माणमा स्वस्थ बहस चलाउनमा अरु निकायभन्दा अघि देखिएको छ तर व्यापारिक र राजनीतिक प्रभावबाट मुक्त हुन यसलाई पनि सकस परेको देखिन्छ । नागरिक समाज सचेत छ, बेला-बेलामा संसद्मा सबल प्रतिपक्षको अभाव पूरा गर्न सडकमा उत्रन्छ, जनहितविरुद्धका विधेयकको विरोध

गर्छ, तर यस क्षेत्रमा पनि कतै राजनीतिक परिसरको अप्रत्यक्ष प्रभाव परेको समय/समयका क्रियाकलापले देखिन्छ । स्वतन्त्र प्रेस लोकतन्त्रको पथ-प्रदर्शक एवं मेरुदण्ड हो । यो सर्वमान्य तथ्य हुँदाहुँदै स्वतन्त्र प्रेसको अवधारणालाई मिडिया काउन्सील विधेयकमार्फत सकसमा र कुण्ठित पार्न खोजिएको दुःखद् आभास भएको छ । राजनीतिक दलमा सत्तारूढ दल एकता अभ्यासमा व्यस्त छ, यसैले दलभित्रको प्रजातन्त्रलाई दृढ पार्नतिर ध्यान दिन सकेको छैन ।

निर्वाचनपश्चात् पनि निजी क्षेत्र र सरकारबीच अविश्वास घट्न सकेको स्थिति छैन । सरकार निजी क्षेत्रलाई प्रोत्साहन दिनेमा प्रतिबद्धता व्यक्त गर्दछ, तर नीति-नियमले उत्साहित बनाउन सकेको छैन । स्टक मार्केट ओरालो लाग्नु, बैंकको लगानी बढ्न नसक्नु, लगानी उत्पादनमुखी हुन नसक्नु, मूल्यवृद्धि हुनु, निर्यात घट्नु, आयात ठूलो मात्रामा बढ्नुको कारण पनि यही हो ।

समग्रमा वर्तमान अवस्थामा देशमा राष्ट्रिय सदाचार प्रणाली स्थापित भई भ्रष्टाचार नियन्त्रणको काम सशक्तरूपमा सुरु गर्न र सुशासनको नमूना प्रस्तुत गर्न निर्वाचित सरकारलाई प्राप्त अवसरको सदुपयोग हुन नसकेको देखिन्छ । चुनौती यथावतै रहेको परिवेशमा सदाभैँ सदाचार प्रवर्द्धनको अभियानमा टीआई नेपाल आफ्ना रणनीतिक कार्यदिशाअनुरूप गतिविधिहरू सञ्चालन जारी राखेको छ ।

संगठन विवरण

टीआई नेपाल विश्वभरि विभिन्न देशमा स्थापित ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनलका ११८ राष्ट्रिय च्याप्टर मध्येको एक हो । काठमाडौँ जिल्लामा दर्ता भई क्रियाशील यो नागरिक संस्थाले आधारभूत रूपमा भ्रष्टाचार विरुद्ध दबाब सिर्जना गर्दैआएको विदित नै छ । वि.सं. २०५३ सालको स्थापनाकालदेखि नै यो संस्था निरन्तररूपले जीवनका हरेक वृत्तमा सदाचार प्रवर्द्धन र भ्रष्टाचारविरोधी अभियानमा सक्रिय रहेको छ ।

यस संस्थाको २३ औँ साधारणसभाबाट श्री खेमराज रेग्मी अध्यक्ष र अन्य ८ सदस्यसहितको कार्यसमिति चयन भएको थियो । तत्पश्चात् अध्यक्षले निर्वाचित सदस्यहरूमध्येबाट उपाध्यक्ष, महासचिव र कोषाध्यक्षमा क्रमशः सविता भण्डारी बराल, मुकुन्दबहादुर प्रधान र किरण थापा मनोनयन गरिएको सहित अन्य सदस्यहरूमा श्री सुरेन्द्रवीर मालाकार, बुद्धिनारायण श्रेष्ठ, कृष्ण ज्ञवाली, आर्या श्रेष्ठ र सीताराम अग्रहरी सम्मिलित समितिले आफ्नो एक वर्षको कार्यकाल पूरा गरेको छ ।

टीआई नेपालमा हाल ६८ जना सदस्य र ५ जना मानार्थ सदस्यहरू छन् । यस वर्ष पूर्वअध्यक्ष श्री श्रीहरि अर्यालले आफ्नो सदस्यता त्यागनुभएको छ भने श्री वंशीधर घिमिरेज्यूको देहावसान भएको छ । सचिवालय कर्मचारीको हकमा ८ जना काठमाडौँमा र १३ जना विभिन्न जिल्ला कार्यालयमा गरी २१ कर्मचारी छन् । यस संस्थासँग मुलुकको प्रदेश नं. १ मा ४, प्रदेश नं. २ मा ५, प्रदेश नं. ४ मा १, प्रदेश नं. ५ मा ५, प्रदेश नं. ६ मा २ र प्रदेश नं. ७ मा २ गरी कूल १९ संस्थाहरू आबद्ध छन्, जसको हातेमालोबाट टीआई नेपालले सबै ७ प्रदेशमा भ्रष्टाचार विरुद्धको अभियानलाई निरन्तरता दिँदैआएको छ ।

यस संस्थाको वर्तमान ५ वर्षे रणनीतिक योजना २०१८-२०२२ अनुसार संस्थाको दूरदृष्टि (Vision): नेपाललाई भ्रष्टाचारमुक्त बनाउन पारदर्शी तथा जवाफदेही समाजको निर्माण गर्ने रहेको छ भने उद्देश्य (Mission): सदाचार स्थापना र भ्रष्टाचार नियन्त्रणका लागि पहल गर्ने, लागि पर्ने र प्रवर्द्धन गर्ने रहेको छ । यस्तै लक्ष्य (Goals) को हकमा सदाचार तथा नैतिक मूल्य बढाउने, भ्रष्टाचार विरुद्ध सहकार्य गर्ने र संस्थालाई विश्वसनीय तथा दीगो बनाउने रहेको छ ।

संस्थाको मूल्य-मान्यताको हकमा पारदर्शिता, जवाफदेहिता, सदाचार, न्याय र समता, साहस, ऐक्यबद्धता, लोकतन्त्र, सम्मान र स्वाभिमान रहेको छ ।

रणनीतिक योजनाले निम्नलिखित चार दिशालाई मार्गचित्र बनाएको छ ।

- (१) पैरवी तथा पहल ।
- (२) रोकथाम, कार्यान्वयन तथा निष्पक्षता ।
- (३) आम-नागरिकको संलग्नता ।
- (४) समुदाय, संस्था तथा साभेदारहरू ।

यी नै मार्गचित्रहरूलाई आधार मानी संस्थाको काम कारबाही अघि बढिरहेका छन् । विशेषगरी २३ औँ साधारणसभापश्चात् यस संस्थाबाट सम्पादन भएका कार्यहरूका केही मुख्य बुँदाहरू यहाँ प्रस्तुत गर्न खोजेको छु । सम्पादित गतिविधिहरूमा विशेषगरी तीन प्रकारका छन्, ती हुन्:

- नीतिगत विषयसम्बन्धी (विषयानुसार ध्यानाकर्षण पत्राचार, प्रेस विज्ञप्ति र भेटघाट तथा छलफल)
- विविध कार्यक्रमसम्बन्धी र
- प्रोजेक्टसम्बन्धी गतिविधिहरू ।

केही मुख्य नीतिगत विषयमा ध्यानाकर्षण पत्राचार गरिएको

१. 'अनुसन्धान प्रक्रियामा प्रभाव नपारौं' भन्ने विषयमा केन्द्रित भई सम्माननीय प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीलाई पत्राचार गरिएको छ ।
२. सांसद, संसदीय समितिका सभापतिहरू र माननीय मन्त्रीहरूसमेतलाई उल्लेख गरी संसद्सँग सम्बन्धित क्रियाकलापमा सदाचारका लागि सभामुखलाई ज्ञापन-पत्र बुझाइएको
३. सर्वोच्च अदालतका सम्माननीय प्रधान न्यायाधीश चोलेन्द्रशमशेर जबरालाई न्यायापालिकाभित्र रहेका विकृति र विसङ्गति क्षेत्र र छिद्र पत्ता लगाई नियन्त्रणका लागि कठोर उपाय अवलम्बन गर्न ज्ञापनपत्र दिइएको
४. संस्थाद्वारा प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयलाई सम्बोधन गरी पत्रमार्फत सरकारी निकायहरूको सूचना प्रणाली आधुनिकीकरण गर्ने क्रममा स्मार्ट लाइसेन्स तथा राहदानी छपाइलगायतका कार्यहरू प्रचलित कानूनविपरीत विनाप्रतिस्पर्धा मन्त्रिपरिषद्को निर्णय गराई ठेक्कामा दिइएको वा दिने तयारीमा रहेको जानकारी सार्वजनिक भएकामा गम्भीर ध्यानाकर्षण गराइएको
५. जिल्लाहरूमा सञ्चालन भइरहेको निर्माणसँग सम्बन्धित विभिन्न कार्यहरूमा सदाचारका लागि पुनर्निर्माण प्राधिकरणको प्रमुख कार्यकारी अधिकृतलाई ध्यानाकर्षण पत्राचार गरिएको
६. पुनर्निर्माणमा बैकिङ क्षेत्रको भूमिका बढाउन नेपाल बैंकर्स एसोसिएसनसँग पुनर्निर्माणमा बैकिङ क्षेत्रको भूमिकाका बारेमा केन्द्रित रहेर गरिएको छलफलका १२ वटा निष्कर्ष कार्यान्वयनका लागि पठाइएको
७. ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (बर्लिन)ले एसिया प्यासिफिक क्षेत्रका देशहरूमा रहेका सूचनाको हकसम्बन्धी कानूनको तुलनात्मक अध्ययन गरी नेपालका सम्बन्धमा गरिएको सिफारिस अध्ययन प्रयोजनका लागि राष्ट्रिय सूचना आयोगलाई उपलब्ध गराइएको

केही मुख्य नीतिगत विषयमा प्रेस विज्ञप्ति

१. विश्वविद्यालयका उपकुलपतिलगायतका पदाधिकारीहरूको नियुक्ति, राजनीतिक आग्रह, पूर्वाग्रहभन्दा माथि उठेर 'सर्च कमिटी'ले स्वतन्त्र निष्पक्ष र इमानदारीपूर्वक छनोट तथा सिफारिस गर्न सक्ने सहज र अनुकूल वातावरण सिर्जना होस्

२. प्रधानमन्त्री निवास बालुवाटारको सरकारी जग्गा व्यक्तिका नाममा बेचबिखन गरी हिनामिना गरेको सन्दर्भमा

३. अनुदार मिडिया काउन्सिलको व्यवस्था नगरौं

४. त्रिभुवन विश्वविद्यालयअन्तर्गत करारका शिक्षकलाई स्वतः स्थायी किन ?

५. स्वास्थ्य सेवा र चिकित्सा शिक्षाका क्षेत्रमा डा. गोविन्द केसी र सरकारसँग भएको सम्झौता कार्यान्वयन गरी जीवन रक्षा गरौं

६. नेपाली सेनालाई पारदर्शी र सुशासनयुक्त संस्थाका रूपमा अघि बढाउन वर्तमान नेतृत्वबाट देखाइएको सकारात्मक र सक्रिय पहलको प्रशंसा

७. अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगका आयुक्तमाथि भ्रष्टाचारको अभियोग लागेकामा दण्ड-सजायबाट छुटकारा नपाऊन्

भेटघाट तथा छलफल

नीतिगत भ्रष्टाचार नियन्त्रण, आवश्यक कानूनी सुधार, अध्ययन अनुसन्धान, संयुक्त राष्ट्र संघीय भ्रष्टाचारविरोधी महासन्धि कार्यान्वयन, भ्रष्टाचार विरुद्धको दिवस, लक्ष्य र सहकार्यजस्ता विषयमा केन्द्रित भेटघाटहरूः

१. टीआई नेपाल र अख्तियारका पदाधिकारीबीच भेटघाट
२. टीआई नेपाल र प्राधिकरणका प्रतिनिधिबीच भेटघाट
३. प्रत्यक्ष जिम्मेवार प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयका सचिव, सम्पत्ति शुद्धीकरण विभागका महानिर्देशक, राजस्व अनुसन्धान विभागका महानिर्देशक र राष्ट्रिय सतर्कता केन्द्रका प्रतिनिधिसँग छलफल
४. टीआई नेपाल र सञ्चारकर्मीहरूबीचको सम्बन्ध अभिवृद्धि गरी भ्रष्टाचारविरोधी अभियानमा सहकार्य गर्न अध्यक्ष खेमराज रेग्मीको नेतृत्वमा एक प्रतिनिधिमण्डलले विभिन्न मिडिया हाउसलाई भेटघाट गरिएको छ । यसबाट भ्रष्टाचारविरोधी जनमत निर्माण हुने कार्यमा सहयोग पुगेको छ ।

विविध गतिविधिहरूः

१. स्थापना दिवस मनाइएको

२०७६ भदौ ३ गतेको दिन आफ्नो स्थापनाको २३ औं वर्ष पूरा गरी २४ औं वर्षमा प्रवेश गरेको अवसरमा संस्थाद्वारा 'सुशासन र राजनीतिक सदाचार' सम्बन्धमा एक विचार गोष्ठीको आयोजना गरिएको

थियो । कार्यक्रममा मुख्य अतिथिका साथै वक्ताको रूपमा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगका प्रमुख आयुक्त माननीय श्री नवीनकुमार घिमिरे र विशेष अतिथिहरूमा महालेखा-परीक्षक माननीय श्री टंकमणि शर्मा, त्रिविका पूर्वउपकुलपति श्री केदारभक्त माथेमा, अन्नपूर्ण दैनिकका प्रधान सम्पादक श्री हरिबहादुर थापा रहनुभएको थियो ।

२. कार्यसमितिको २० जिल्ला भ्रमण, अन्तर्क्रिया र अवलोकन

संस्थाका अध्यक्ष, कार्यसमिति पदाधिकारी र सदस्यहरू काठमाडौं उपत्यकाभित्र र बाहिर सञ्चालन भइरहेका विभिन्न गतिविधिमा उपस्थित भई संस्थाको प्रभावकारिता बढाइएको छ ।

३. समसायिक छलफल

टीआई नेपाल देशमा एउटा प्रमुख नागरिक खबरदारी संस्थाका रूपमा स्थापित भएको सन्दर्भमा प्रमुख राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ-संस्थाहरूका प्रतिनिधिहरूले समसामयिक विषयहरूमा छलफल गर्न बेलाबेलामा भेटघाट हुने गरेको छ । यस्ता भेटघाट समसामयिक विषयमा केन्द्रित रहेका छन् ।

४. भ्रष्टाचार विरुद्धको चित्रकला प्रदर्शनी

संस्थाले भ्रष्टाचार विरुद्धको चित्रकला प्रदर्शनी आयोजना गरेको छ । आर्ट काउन्सिल बबरमहलमा आयोजित प्रदर्शनीमा ललितकला क्याम्पसमा अध्ययनरत तथा ख्यातिप्राप्त युवा कलाकारसमेत ६५ कलाकारहरूले तयार गरेको चित्रकला राखिएको थियो ।

५. २०७६ सालको भित्तेपात्रो (क्यालेन्डर)

संस्थाद्वारा संस्थाको नववर्ष २०७६ को भित्तेपात्रो (क्यालेन्डर) को सामग्री छनौट गरी प्रकाशन सम्पन्न गरिएको छ । क्यालेन्डरमा भ्रष्टाचार विरुद्धका चित्रकला प्रतियोगिताका पुरस्कृत १२ चित्रहरू प्रयोग गरिएका छन् । यी चित्रकलाले समाजमा सदाचार प्रवर्द्धन र भ्रष्टाचार नियन्त्रणमा सघाउ पुग्ने विश्वास राखिएको छ ।

६. आबद्ध संस्था भेला

चितवनको सौराहामा संस्थामा आबद्ध रहेका संस्थाका प्रतिनिधिहरूसँग नीति तथा कार्यक्रमसम्बन्धमा छलफल आयोजना गरिएको थियो । भेलाले देशमा सुशासनको स्थिति नाजुक रहेको, स्थानीय सरकारमा विकृति बढेको र संस्थागत आबद्धता र अभियान अझ सशक्त बनाउनुपर्नेमा जोड दिएको थियो ।

७. सीपीआई २०१८ सार्वजनिक

संस्थाका अध्यक्षद्वारा २०७५ माघ १५ गते भ्रष्टाचार अवधारणा सूचकाङ्क २०१८ {Corruption Perception Index (CPI)- 2018} सार्वजनिक गरिएको छ । यस वर्षको सूचकाङ्कअनुसार नेपालले गत वर्षकै बराबर ३१ अंक प्राप्त गर्‍यो भने स्थानको हिसाबले २ स्थान भरी १२४औं स्थानमा पुगेको छ । नेपाल भ्रष्टाचार व्याप्त मुलुकको श्रेणीमा कायमै रहेको छ ।

प्रोजेक्टमार्फतका मुख्य कार्यक्रमहरू र सञ्चालित गतिविधि

टीआई नेपालले आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ मा मुख्य ४ कार्यक्रमहरूमार्फत आफ्ना गतिविधि सञ्चालन गरेको छ :

(क) एलाक आउटरिच (ख) आईपीईआरआर (ग) क्लाइमेट फाइनान्स गभर्नेन्स (घ) ओसीफोरएच

एलाक आउटरिच संस्थाले सञ्चालन गरिरहेको नागरिक गुनासो सुनुवाइ र समाधानका लागि गरिने पहलसम्बन्धी निरन्तरता हो । आईपीईआरआर भूकम्पबाट अति प्रभावित १४ जिल्लामा भूकम्पपछिको पुनःस्थापना र पुनर्निर्माणमा सदाचार प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यबाट सञ्चालित छ । क्लाइमेट फाइनान्स कार्यक्रमले गभर्नेन्स जलवायु परिवर्तनसम्बन्धमा राज्यको खर्च व्यवस्थापनमा पारदर्शिता अभिवृद्धि गरिनुपर्ने कुरा जोड दिएको छ । साथै, ओसीफोरएच स्वास्थ्यक्षेत्रको सार्वजनिक खरिद पारदर्शी बनाउने पहलमा केन्द्रित रहेको छ ।

टीआई नेपालले सञ्चालन गरेका यी कार्यक्रमहरूमध्ये यस वर्ष एलाक आउटरिच र क्लाइमेट फाइनान्स समाप्त भएकाले प्रभाव मापनको काम समाज कल्याण परिषद्बाट सम्पन्न भइसकेको छ भने आईपीईआरआरको मध्यावधि प्रभाव मापन हाल चालु रहेको छ ।

१. एलाक आउटरिच गतिविधि

सन् २०१६ देखि २०१९ सम्म सञ्चालन गरिएको एलाक आउटरिच कार्यक्रमअन्तर्गत गुनासो संकलन, आम्दानी खर्च सार्वजनिकीकरण, सदाचार प्रतिबद्धता कार्यान्वयन बैठक, नागरिक संस्थाबीच बैठक, सदाचार प्रतिबद्धता कार्यान्वयन प्रतिवेदन सार्वजनिकीकरण, सार्वजनिक सेवा प्रवाह सर्वेक्षण र परियोजना समीक्षा बैठकजस्ता क्रियाकलाप सम्पन्न गरिएका छन् । यो कार्यक्रम चितवन, रूपन्देही, गुल्मी, कैलाली, सुर्खेत र कास्की गरी ६ जिल्लाहरूका सम्बन्धित आबद्ध संस्थाको सक्रिय सहयोग र समन्वयमा सञ्चालन गरिएको थियो । गत

साउन १, २०७५ देखि असार ३१, २०७६ सम्ममा यसअन्तर्गत ९३ वटा गतिविधिहरू सञ्चालन भएको थियो ।

२. भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनःस्थापनामा सदाचार (आईपीईआरआर) गतिविधि

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालद्वारा भूकम्पबाट अति प्रभावित १४ जिल्लाहरूमा भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनःस्थापनामा सदाचार Integrity in Post Earthquake Reconstruction and Rehabilitation (IPERR) कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ । काठमाडौं, ललितपुर, भक्तपुर, ओखलढुङ्गा, दोलखा, रामेछाप, सिन्धुली, सिन्धुपाल्चोक, काभ्रेपलाञ्चोक, रसुवा, नुवाकोट, धादिङ, मकवानपुर र गोरखा जिल्लामा सम्पर्क कार्यालय सञ्चालन गरी १ जेठ २०७५ देखि ३१ वैशाख २०७६ सम्मको अवधिमा ९०८ वटा गतिविधिहरू सम्पन्न गरिएको छ ।

३. नेपालको स्वास्थ्य क्षेत्रमा खुला करारका लागि पहल (OC4H) कार्यक्रम (नयाँ परियोजना)

सरकारी निकाय, निजी क्षेत्र, नागरिक समाज र सरोकारवालाको संलग्नतामा नेपालका स्वास्थ्य क्षेत्रमा खुला करारको प्रवर्द्धन गर्न यस कार्यक्रमको प्रारम्भ भएको छ । स्वास्थ्यका लागि खुला करारको अभ्यासले खरिदचक्रका सूचना सरल ढंगले उपलब्ध हुनेगरी प्रकाशन र तिनको उपयोग गरी सार्वजनिक सम्पत्तिको प्रभावकारी ढंगले खर्च हुने कुराको सुनिश्चित गर्दछ । टीआई हेल्थ इनिशिएटिभको सहयोगमा फेब्रुअरी २०१९ देखि कार्यान्वयनमा आएको यस कार्यक्रमको बजेट रु. २,१८,२८,३८६/- रहेको छ भने अपेक्षित प्रतिफलका लागि क्रियाकलापका दायरा निम्नानुसार रहेका छन्:

खुला करार प्रणाली र यसका चरणबद्ध तथ्यांकको प्रवर्द्धन गर्दै ईजीपी (EGP) र खुला करारका लागि निर्धारित तथ्यांक (OCDS) बारे अभ्यस्त गराउने ।

स्वास्थ्य क्षेत्र सम्बद्ध सरोकारवालाबीच सदाचारपूर्ण खरिद प्रक्रियाकाबारे छलफल चलाउने ।

औषधि उत्पादक, वितरक, आयातकर्ता आदिसँग सदाचारयुक्त व्यवसायका लागि समन्वय गर्ने ।

खुला तथ्यांक विषयक सूचना, शिक्षा र सञ्चार सामग्री तथा मिडियाको उपयोग गर्दै खुला करार अवलम्बनका लागि पहल गर्ने ।

यस कार्यक्रमअन्तर्गत मंसिर १५, २०७५ देखि असार ३१, २०७६ सम्ममा २० वटा गतिविधिहरू समापन गरिएको छ ।

४. जलवायु वित्त सुशासन (CFG) कार्यक्रम गतिविधि

यस वर्ष यस परियोजनाअन्तर्गत राष्ट्रियस्तरको अध्ययन प्रतिवेदन सार्वजनिक गरी राष्ट्रिय योजना आयोगलाई उपलब्ध गराइएको छ । केही जिल्लाका स्थानीय जलवायु परिवर्तनसम्बन्धी परियोजनाहरूको मापन गरी नागरिक संघ-संस्थाबीच प्रभावको मूल्यांकन गरिएको छ । यस विषयमा जनचेतना जगाउने सन्देशहरू सञ्चारमाध्यमबाट प्रचारप्रसार गरी विद्यार्थीवर्गबीच जलवायु परिवर्तनका नकारात्मक असरहरूबारे जानकारी गराउन विद्यार्थी सचेतना कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको छ । टीआई बर्लिनको सहयोगमा सञ्चालित यस कार्यक्रम भाद्र २०७६ मा समाप्त भएको छ ।

भावी परियोजना

यस संस्थाद्वारा सञ्चालन गरिएका एलाक आउटरिच र क्लाइमेट फाइनान्स गभर्नेन्स परियोजनाहरू सन् २०१९ मा समाप्त भएका छन् । यी परियोजनाहरूको प्रभाव समाज तथा आम-नागरिकमा राम्रो देखिएकाले निरन्तरताका लागि लागि सम्बन्धित दातृ निकायसँग ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (बर्लिन) मार्फत छलफल सुरु गरिएको छ । यी कार्यक्रमहरूले सन् २०२० पश्चात् निरन्तरता पाउने करिब-करिब दुगो लागि सकेको छ ।

अन्तर्राष्ट्रिय प्रतिनिधित्व

विभिन्न सभा-समारोह, तालिम, गोष्ठी आदिमा टीआई नेपालको प्रतिनिधित्व गर्ने क्रममा सदाभैँ गत वर्ष पनि टीआई नेपालको कार्यसमिति र सचिवालयबाट प्रतिनिधित्व रह्यो ।

१. मलेसियामा आयोजित टीआईको रणनीतिक योजनामा सुभाष ग्रहण गर्ने कार्यक्रममा अध्यक्ष श्री खेमराज रेग्मीले भाग लिनुभएको ।

२. ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनलबाट आयोजित बेलायतको राजधानी लन्डनमा Open Contracting for Health (OC4H) बैठक र विल्सनपार्कमा भ्रष्टाचारविरोधी सम्मेलनमा कार्यकारी निर्देशक आशिष थापाको सहभागिता भएको ।

३. ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) हेल्थ इनिशिएटिभबाट आयोजित दक्षिण अफ्रिकाको केपटाउनमा Advocacy and Project Planning on Open Contracting For Health (OC4H) कार्यशाला २०७५ चैत १९-२६ मा तुम्बुरु गौतम र कार्यक्रम अधिकृत सम्राट रायमाझीको सहभागिता रहेको

४. लण्डनमा टीआई एचआईद्वारा आयोजित २०७५ भदौ १-१३ सम्म पुनर्ताजगी कार्यशालामा कार्यक्रम अधिकृत रन्जिताकुमारी चौधरीले भाग लिएको ।

५. डेनमार्कको राजधानी कोपनहेगनमा आयोजना गरिएको ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) को वार्षिक सदस्यता भेला २०१८ मा कार्यकारी निर्देशक आशिष थापाको सहभागिता भएको ।

६. अस्ट्रेलियन सरकारको सहयोगमा संस्थाले सञ्चालन गरेको एलाक आउटरिच परियोजनासम्बन्धी एसिया प्रशान्त बैठकमा कार्यकारी निर्देशक आशिष थापा, वरिष्ठ अधिकृत ठमनाथ घिमिरे र वरिष्ठ अधिकृत बबिता शर्माको सहभागिता रहेको ।

७. भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनःस्थापनामा सदाचार (आईपीईआरआर) कार्यक्रमअन्तर्गत भारतको गुजरातको कुज जिल्लाको भुजमा सन् २००१ जनवरी २६ मा गएको विनाशकारी भूकम्पपछि भएको पुनर्निर्माण र पुनःस्थापना गतिविधिहरूको अवलोकन भ्रमणमा

क. मिति २०७५ चैत २२-२७ मा वरिष्ठ अधिकृत विनोद भट्टराई, जिल्ला अधिकृतत्रय जुनु ढकाल, शारदा नेपाली, कमला रानाको सहभागिता रहेको ।

ख. मिति २०७६, असार २३ देखि २७ मा वरिष्ठ अधिकृत दिनानाथ भट्टराई, जिल्ला अधिकृतत्रय प्रमिला थिङ, गंगा घिमिरे, सानुबाबु तिमिल्सिनाको सहभागिता रहेको ।

टीआई सचिवालय प्रतिनिधि आगमन

यस वर्ष टीआईको सहयोगमा सञ्चालित एलाक

आउटरिच र क्लाइमेट फाइनेन्स गभर्नेन्स परियोजना सम्बद्ध टीआई (बर्लिन) सचिवालय प्रतिनिधिहरूले नेपाल भ्रमण गरेका छन् । भ्रमणमा परियोजनाको प्रभाव र भावीस्वरूपबारे छलफल भएको छ । विभिन्न जिल्लामा भएका पहल र प्रयासको अवलोकन पनि भ्रमणका बेला सम्पन्न भएका छन् ।

अन्तमा,

टीआई नेपालको उद्देश्य परिपूर्ति गर्न र नेपालमा सदाचार प्रवर्द्धन तथा भ्रष्टाचार न्यूनीकरण अभियानमा सहयोग गर्ने सबै स्वदेशी संस्था तथा व्यक्तित्वहरूका साथै परियोजनाहरू उपलब्ध गराई सहयोग गर्ने टीआई (बर्लिन) तथा अन्य दातृ निकाय तथा संस्थाहरूलाई टीआई नेपालको तर्फबाट हार्दिक धन्यवाद ज्ञापन गर्न चाहन्छु । साथै, यस वर्षको महान् चाड बडादसै, नयाँ नेपाल संवत् १९४०, तिहार तथा छठ पर्वको उपलक्षमा हार्दिक मंगलमय शुभकामना दिन चाहन्छु ।

जाँदा-जाँदै

भ्रष्टाचार विरुद्धको Global Declaration लाई वाचन गरी सबै सदस्य महानुभावहरूलाई पनि यो मनन गर्न अनुरोध गर्न चाहन्छु :

१. भ्रष्टाचारलाई उजागर गर्नु पर्दछ - कहाँ लुक्न नपाओस्
२. भ्रष्टाप्रति लागिपर्नु पर्दछ, भ्रष्टाले सजाय पाउनु पर्दछ र भ्रष्टाचारबाट पीडितलाई सहयोग गर्नु पर्दछ
३. भ्रष्टाचारलाई जहाँसुकैबाट लगार्नु पर्दछ ॥

धन्यवाद ॥

मुकुन्दबहादुर प्रधान

२४ औं वार्षिक साधारणसभा

लेखापरीक्षकको प्रतिवेदन २०७५/०७६ मा आधारित कोषाध्यक्षको मन्तव्य

श्री अध्यक्षज्यू तथा सदस्य महानुभावहरू,

सर्वप्रथम, आजको यस गरिमामय २४ औं वार्षिक साधारण सभामा उपस्थित सम्पूर्ण महानुभावहरूलाई हार्दिक स्वागत तथा अभिवादन गर्दछु ।

यस संस्थाको कार्यसमितिको २५९ औं बैठकबाट अनुमोदन भएको स्वतन्त्र लेखापरीक्षक पी.एम. एन्ड एशोसिएट्सद्वारा लेखापरीक्षण गरिएको यस संस्थाको आ.व. २०७५/०७६ को आर्थिक प्रतिवेदन सबै सदस्य

महानुभावहरूलाई वितरण भइसकेको छ । उक्त प्रतिवेदनमा आधारित हुँदै संस्थाको आर्थिक प्रतिवेदनबारे केही विवरण तथा अन्य जानकारी यहाँहरूसमक्ष प्रस्तुत गर्ने अनुमति चाहन्छु । प्रस्तुतिपश्चात् केही थप जिज्ञासा भएमा प्रस्ट्याउने कोसिस गर्नेछु ।

संस्थाको आम्दानी खर्चको लेखापरीक्षण परियोजना केन्द्रित र वार्षिकरूपमा हुने गरेको छ । Project Audit र Statutory Audit नियमितरूपमै भई Auditor

को प्रतिवेदन प्राप्त हुने गरेको छ । खर्च तोकिएको मापदण्डभित्र रही प्रक्रिया पुर्‍याएर भएको लेखापरीक्षकको प्रतिवेदन रहेको छ ।

आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ मा संस्थाको कुल आम्दानी करिब रु. ३ करोड ३ लाख रह्यो । परियोजनाहरूअन्तर्गत अधिल्लो आव २०७४/०७५ बाट ल्याइएको करिब रु. ७५ लाख जोड्दा आव २०७५/०७६ मा करिब रु. ३ करोड ७८ लाख रकम उपलब्ध रहेको थियो ।

गत आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ को बजेट करिब रु. ३ करोड ३१ लाखमध्ये करिब रु. ३ करोड खर्च भएको छ । छुट्याइएको बजेटमा भएको खर्च करिब ९० प्रतिशत रहेको छ ।

यस वर्ष जम्मा खर्च करिब रु. २ करोड ९७ लाख रहेकोमा कार्यक्रम/गतिविधि र सोसँग सम्बन्धित तलब खर्चमा करिब २ करोड ७५ लाख र प्रशासनिक खर्चमा करिब २१ लाख खर्च भएको छ । बाँकी रहेको रकम संस्थाको बैंक खाताहरूमा रहेको छ ।

खर्चमध्ये करिब ४९ लाख काठमाडौं सचिवालयका ९ कर्मचारीको तलब, ७४ लाख जिल्लाका १३ कर्मचारी र ६ आबद्ध संस्थाका ६ कर्मचारीको तलब गरी जम्मा करिब १ करोड १३ लाख तलबमा खर्च भएको छ । खर्च २८ जना कर्मचारीको वर्षभरिको पूर्ण र आंशिक तलबसम्बन्धी खर्च हो ।

वर्षभरि घर भाडा खर्च करिब रु. १८ लाख रहेको छ । जसमध्ये काठमाडौं सचिवालयको करिब रु. ९ लाख र १४ जिल्लालगायत ६ आबद्ध संस्था कार्यालयको करिब रु. ९ लाख रहेको छ ।

वर्षभरि भएको खर्चहरूमध्ये करिब रु. २१ लाख ६ आबद्ध संस्थामार्फत खर्च भएको छ । यो १ परियोजना सञ्चालनका लागि दिइएको करिब रु. २१ लाख पेशकीबाट भएको हो ।

परियोजनासम्बन्धी प्रशासनिक प्रकृतिका खर्च काठमाडौंमा करिब रु. २१ लाख खर्च भएको छ ।

युटिलिटीमा काठमाडौं सचिवालय, ११ जिल्ला कार्यालय र आबद्ध संस्थाहरूका कार्यालयमा लागि करिब रु. ६ लाख खर्च भएको छ ।

तुलनात्मक रूपमा तलब, प्रशासनिक र अन्य स्थिर खर्च गतिविधि खर्चको प्रतिशतमा केही बढी देखिएको छ । यसको कारण २० जिल्लामै एक कर्मचारी र कार्यालयसम्बन्धी खर्च ब्यहोर्नु परेको कारणले हो । परियोजना सकिएकाले यसमा यस वर्ष कमी आउनेछ ।

अर्को कारण कार्यक्रम वा गतिविधिमा मितव्ययीरूपमा खर्च गर्ने परम्पराको निरन्तरता पनि हो । अन्य गैरसरकारी संस्थाजस्तो बजेट खर्च गर्नेपर्ने सिद्धान्तबाट यस संस्थाको कार्यक्रम गरिएको छैन ।

संस्थाबाट हुने सम्पूर्ण खर्च परियोजनाबाटै हुने भएकाले तलब, प्रशासनिक र गतिविधि खर्चमा संस्थाको रकम खर्च हुने गरेको छैन ।

मुख्य खर्चहरूको अन्य शीर्षकमा सभा/सम्मेलन/बैठकमा करिब रु. २८ लाख, दैनिक भ्रमण खर्चमा करिब रु. २५ लाख, प्रचार-प्रसार खर्चमा करिब रु. २६ लाख अध्ययन/अनुसन्धान/लेखसम्बन्धी परामर्शदातामा करिब रु. ८ लाख र प्रकाशनमा करिब रु. १० लाख खर्च भएको छ ।

संस्थाको स्थिर सम्पत्ति करिब रु. ५९ लाखको रहेको छ । यसमा २ वटा चारपाङ्ग्रे साधन, ६ वटा मोटर साइकल, ल्यापटप, प्रिन्टर, फोटोकपी, अफिस सामग्री आदि रहेका छन् । परियोजना समाप्त भएपश्चात् स्थिर सम्पत्तिलाई संस्थाको स्वामित्वमा ल्याउने गरिएको छ ।

संस्थाको दैनिक खर्च कार्यकारी निर्देशक र लेखापालको हस्ताक्षरमा चेकमार्फत भई सो खर्च अध्यक्ष/महासचिव र कोषाध्यक्षबाट हेरी सोधभर्ना गरिने गरिएको छ । चालु खाता एउटाबाहेक सम्पूर्ण खाता कार्यसमिति पदाधिकारीबाट सञ्चालन हुने व्यवस्था छ ।

यस आर्थिक वर्षमा संस्थाले ओभरहेड खर्च र अन्य स्रोतबाट करिब रु. २५ लाख आम्दानी र आफ्ना केही कार्यहरूमा करिब रु. १९ लाख खर्च गरी वर्षको अन्तमा करिब रु. ६ लाख बचत गरेको छ ।

आम्दानीको मुख्य स्रोत परियोजनासम्बन्धी सहयोग रह्यो । मुख्यतः युरोपियन युनियनबाट करिब रु. २ करोड ७० लाख, ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनलबाट करिब रु. १६ लाख र ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल युकेबाट करिब रु. १६ लाख पेशकीस्वरूप प्राप्त भयो । यी परियोजना अवधिभित्र खर्च गर्नका लागि प्राप्त भएका रकम हुन् । परियोजनाहरू सञ्चालनार्थ दातृ निकायबाट प्राप्त रकम **Restricted Fund** हो । उक्त रकम तोकिएका गतिविधिहरूमा मात्र खर्च गरिएको छ । केही रकम संस्थाको आफ्नो स्रोतबाट खर्च गरिएको छ ।

आर्थिक वर्ष २०७६/०७७ मा चालु रहेका परियोजनाहरू र संस्थाको आफ्नै खर्चबाट करिब रु. ३ करोड ७१ लाख आम्दानी र करिब रु. ३ करोड ५८ लाख खर्च हुने अनुमान गरिएको छ, जुन तल प्रस्तुत गरिएको छ । चालु परियोजनाहरू अझै कम्तीमा २ वर्ष चल्ने सम्झौता भएकाले संस्थाको क्रियाशीलता कायमै रहने हुन्छ ।

संस्थाको आफ्नै बचत रकम पनि करिब १ करोड ६८ लाख जति पुगिसकेकाले यसलाई पनि आवश्यक परे परिचालन गरी अभियानको दिगोपना बढाउन सकिनेछ । सो रकमहरू मुद्दति तथा बचत खातामा रहेको छ । यो श्रोतको अभावमा प्रयोग गर्न सकिनेछ ।

Climate Finance र ALAC Outreach लाई निरन्तरता दिन Fund खोजी कार्य भइरहेको छ । सम्भवतः २०२० बाट दुवै परियोजनाहरू सुरु हुनेछन् ।

संस्थाको आफ्नै कार्यालय भवन हुन सके दातृ निकायको भर नपरी पनि विद्यमान देशव्यापी सञ्जालको सहयोगमा अभियानमुखी कार्य गर्न सकिने कार्यसमितिको निष्कर्ष छ ।

प्रतिवेदन तयार गर्ने जिम्मा भएको वरिष्ठ अधिकृत, लेखापरीक्षक र अन्य सहयोगी सहकर्मीहरूलाई धन्यवाद छ । कार्यसमितिका सदस्यहरूबाट मेरो जिम्मेवारी वहन गर्न सहजता प्रदान गर्नुभएकामा विशेष धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

लेखापरीक्षण गरिएको प्रतिवेदनमा आम्दानी र खर्चको थप विवरणसहित उल्लेख गरिएको छ ।

यस संस्थामा कोषाध्यक्षको रूपबाट जिम्मेवारी पूरा गर्दा मैले पाएको सहयोगको लागि आदरणीय अध्यक्षज्यू, उपाध्यक्षज्यू, महासचिवज्यू लगायत संस्थाका सम्पूर्ण सदस्य तथा कर्मचारीहरूलाई धन्यवाद दिन चाहन्छु ।

धन्यवाद ।
किरण थापा

Transparency International Nepal

Budget
FY 2076/077

(in Rs '000)

Source of Fund	Yearly Budgeted		
	Committed Budget	Available Budget	Total
TIN Source			
Return from Investment	950	-	950
Membership Fee	69.0	-	69
Overhead Income	2,188	-	2,188
Grant from Donor			
IPERR - Integrity in Post Earthquake Reconstruction and Rehabilitation (EU)	16,377	10,261	26,638
ALAC - Advocacy and Legal Advice Center (ALAC) Outreach (TI-S)	151	(55)	96
OC4H- Open Contracting for Health Initiative (TI-UK)	7,880	(700)	7,181
Total	27,615	9,507	37,122
Expenditure			
HR- Central	-	-	5,572
Administration- Central	-	-	2,152
Program Activities- Central	-	-	12,993
Program Cost District	-	-	15,124
Total Expenditure	-	-	35,840
Surplus (Deficit)			1,282

Projects' Acronym

IPERR -Integrity in Post Earthquake Reconstruction and Rehabilitation
ALAC - Advocacy and Legal Advice Center (ALAC) Outreach
OC4H- Open Contracting for Health Initiative

Donor

European Union Delegation to Nepal
Transparency International Secretariat
Transparency International UK

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपाल

कार्यसमिति र व्यवस्थापन उपसमितिका निर्णय

कार्यसमिति

समितिका केही मुख्य निर्णय

□ संस्थाको २४औं साधारणसभामा प्रस्तुत गर्न तयार गरिएको र समिति सदस्यलाई अग्रिम उपलब्ध गराइएको वार्षिक प्रगति प्रतिवेदन २०७६-०७७ छलफलपश्चात् स्वीकृत गर्ने ।

□ संस्थाको साधारणसभामा प्रस्तुतिका लागि तयार गरिएको र समिति सदस्यलाई अग्रिम उपलब्ध गराइएको लेखापरीक्षकको प्रतिवेदन २०७६-०७७ छलफलपश्चात् स्वीकृत गर्ने ।

□ आर्थिक वर्ष २०७६-०७७ को लेखापरीक्षणका लागि लेखापरीक्षक श्री पीएम एण्ड एशोसिएट्सलाई निरन्तरता दिन साधारणसभामा प्रस्ताव गर्ने ।

□ सार्वजनिक सूचनामार्फत् आह्वान गरिएबमोजिम IPERR र OC4H परियोजनाका लागि दुई छुट्टाछुट्टै विषयमा अध्ययनकर्ता छनौटसम्बन्धी पूर्वअध्यक्ष श्री भरत बहादुर थापाको प्रस्तुत सिफारिस स्वीकृत गर्ने ।

□ कार्य सञ्चालन सहजताका लागि Operational Manual 2018 का दफा ५.१ र ८.२ मा संशोधनका लागि प्रस्तुत भएका प्रस्ताव छलफलपश्चात् स्वीकृत गर्ने ।

□ कार्यसमितिको निर्णयबमोजिम कार्यकारी निर्देशकद्वारा TI National Chapter Accreditation का लागि टीआईबाट प्राप्त प्रश्नावली भरी समयसिमाभित्र टीआई पठाइएको दस्तावेज अनुमोदन गर्ने ।

□ IPERR परियोजनाको May 2018 - May 2019 को वार्षिक गतिविधि र प्रभाव, आम्दानी र खर्च उल्लेख भएका र समयभित्र दातृ संस्था ईयू पठाएका Interim Narrative Report 2018-019 र लेखापरीक्षकद्वारा तयार गरिएको Expenditure Verification Report 2018-019 अनुमोदन गर्ने ।

□ टीआई बर्लिनको साधारणसभाका लागि २ जना प्रतिनिधि मनोनयन गर्न सकिने जानकारी टीआईबाट प्राप्त भएकोमा उक्त सभामा संस्थाका अध्यक्ष र महासचिवले सहभागिता जनाउने ।

□ बैठकमा प्रस्तुत पत्रका आधारमा छलफलपश्चात् संस्थालाई शहिद स्मृति पुस्तकालय, रूपन्देहीबाट सदाचार जागरणका लागि पुरस्कार ग्रहण गर्न अनुरोध आएकोमा सो स्वीकृत गर्ने ।

□ संस्थाको २४ औं वार्षिक साधारणसभा २०७६ असोज १७ गते काठमाडौंमा आयोजना गर्ने ।

□ सदस्यले साधारणसभामा भाग लिन वार्षिक सदस्यता शुल्क सोही वर्षको साधारणसभा हुनुअगावै बुझाई सदस्यता नवीकरण गर्नुपर्ने । साधारणसभा सम्पन्न भएको मितिले दुई महिनाभित्र सदस्यता नवीकरण गर्न सूचना दिइने र सो अवधिभित्र पनि नवीकरण नगर्ने सदस्यलाई अन्तिमपटक एक महिनाभित्र नवीकरण गर्न पुनः सूचना दिइने । सो अवधिभित्र पनि सदस्यता नवीकरण नगर्ने सदस्यको सदस्यता कार्यसमितिले हटाउन सक्ने ।

□ टीआईबाट सेप्टेम्बर महिनामा क्याम्बोडियामा आयोजना हुने एसिया प्यासिफिक स्तरको छलफलका लागि आमन्त्रण प्राप्त भएकामा कार्यकारी निर्देशकले भाग लिने ।

□ संस्थाका सचिवालय र परियोजनामा कार्यरत कर्मचारीहरूको आव २०७५/०७६ को सेवा करारनामा नवीकरण गर्नेबारे कार्यसमितिद्वारा गठन गरिएको महासचिव र कोषाध्यक्ष सम्मिलित टोलीको सुझाव स्वीकृत गर्ने ।

□ TI National Chapter Accreditation सम्बन्धी प्रश्नावली भरी संस्थाको ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनलसँगको आबद्धता नवीकरण गराउने कार्य सम्पन्न गर्ने अख्तियारी कार्यकारी निर्देशकलाई प्रदान गर्ने ।

□ नेपाल ट्रष्ट र नेपाल आयल निगमलगायत समसामयिक विषयहरूमा संस्थाको धारणा बनाउन आवश्यक विवरण/सूचना संकलन गरी Fact Sheet तयार गराउने ।

□ संस्थाको विधानमा समयानुकूल आवश्यक परिवर्तनका साथै प्रस्तावित संस्था दर्ता ऐनको भावनाबमोजिम गर्नुपर्ने परिमार्जनबारे अध्ययन गरी विधान संशोधनसम्बन्धी

सुभाष पेस गर्न उपाध्यक्ष वरिष्ठ अधिवक्ता श्री सविता भण्डारी बरालको नेतृत्वमा पूर्वकार्यसमिति सदस्यहरू वरिष्ठ अधिवक्ता लीलाप्रसाद सापकोटा र डा. सागरराज शर्मा सम्मिलित ३ सदस्यीय विधान संशोधन उपसमिति गठन गर्ने । उपसमितिले सदस्यहरूको राय/सुभावबमोजिम हाल विधान संशोधन गर्नु नपर्ने भन्ने सुभाव दिएकामा सो अनुमोदन गर्ने ।

□ ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनलको जुन महिनामा मलेसियामा आयोजना हुने रणनीति तर्जुमासम्बन्धी बैठक र नोभेम्बर महिनामा बर्लिनमा आयोजना हुने साधारणसभामा आयोजक संस्थाको निमन्त्रणा र खर्चमा क्रमशः अध्यक्ष श्री खेमराज रेग्मी र महासचिव श्री मुकुन्दबहादुर प्रधान सहभागी हुने ।

□ स्थानीय पूर्वाधार विकास साभेदारी कार्यक्रम (सांसद विकास कोष भनी परिचित) अन्तर्गत काठमाडौं उपत्यकाका १५ निर्वाचन क्षेत्रमा सञ्चालित केही स्वीकृत योजना अवलोकन गर्ने ।

□ आईपीईआरआर र ओसीफोरएच (IPERR & OC4H) परियोजनाका वार्षिक योजना र बजेटबमोजिम सम्पन्न गर्नुपर्ने तीनवटा अध्ययनका लागि सार्वजनिक सूचना प्रस्ताव आह्वान गर्ने । प्रस्ताव मूल्यांकनको प्रारम्भिक कार्यको जिम्मेवारी पूर्वअध्यक्ष श्री भरतबहादुर थापालाई प्रदान गर्ने ।

□ समाज कल्याण परिषद्को निर्देशिकाबमोजिम CFG, ALAC र IPERR परियोजनाको सरकारीस्तरबाट मूल्यांकन गराउन समाज कल्याण परिषदसँग नियम बमोजिम सम्झौता गर्ने ।

□ संस्थाको सदस्यता शुल्क, ब्याज, परियोजना ओभरहेडहरू र अन्य स्रोतबाट आर्थिक वर्ष २०७४/०७५ मा भएको बचत/आम्दानीमध्येबाट रु. १५ लाख संस्थाको मुद्दती खातामा जम्मा गर्ने ।

□ संस्थाको कार्यालय घरभाडा प्रतिमहिना रु. ८०,०००/- (करसहित) रहने, प्रतिवर्ष ६ प्रतिशतका दरले भाडा अभिवृद्धि हुने तथा अन्य सर्त पुरानै सम्झौताबमोजिम रहने गरी सम्झौता गर्ने ।

□ संघीय सरकारद्वारा घोषित सार्वजनिक बिदा र सूचनाबाहेक प्रदेश सरकारद्वारा दिइने बिदा जिल्लास्तरको कार्यालयमा मात्र लागू हुने ।

□ वि.सं. २०७६ को संस्थाको क्यालेन्डरमा भ्रष्टाचारबारे सचेतना जगाउने र सदाचारका सन्देशप्रवाह गर्ने चित्रकलाहरू प्रयोग गर्ने ।

□ संस्थाको राष्ट्रिय सदाचार सम्मान छनौट तथा

सम्मान कार्यविधि-२०६७ बमोजिम २०७५ सालको 'राष्ट्रिय सदाचार सम्मान' प्रदान गर्न एक सम्मान छनौट उपसमिति गठन गर्ने । उपसमिति संयोजकको रूपमा पूर्वअध्यक्ष श्री भरतबहादुर थापा र सदस्यहरूमा उपाध्यक्ष श्री सविता भण्डारी बराल र हरिबहादुर थापा रहने ।

□ लामो समयसम्म चिकित्सा सेवा र राष्ट्रिय महत्वका पदहरूमा कार्यरत हुँदाका साथै हालसम्म सक्रिय समाज सेवामा समर्पित रहँदा सदाचारयुक्त आचरण र जीवणशैली अवलम्बन गरी समाजमा अनुकरणीय आदर्श प्रस्तुत गर्नुहुने वर्ष ९२ का डा. गौरीशंकर लाल दासलाई टीआई नेपाल राष्ट्रिय सदाचार सम्मान २०७५ प्रदान गर्ने ।

□ सचिवालय कर्मचारीको उपदान, बिदा, सभरेन्स पे तथा अन्य केही विषयसम्बन्धी कार्यकारी निर्देशकको प्रस्ताव छलफलपश्चात् अनुमोदन गर्ने तथा **Operational Manual (OM) 2018** मा यससम्बन्धी आवश्यक प्रावधान थपघट गर्ने ।

□ २३ औं साधारणसभापश्चात् कार्यसमिति सदस्यको एक पद रिक्त रहेको सन्दर्भमा विधानको धारा २४ बमोजिम सदस्य श्री सीताराम अग्रहरीलाई अर्को निर्वाचनसम्मका लागि सहवरण गर्ने ।

□ संस्थाले सञ्चालन गरेको कार्यक्रममध्ये मुख्य कार्यक्रम IPERR अन्य साना परियोजना र टी.आई. नेपालको खर्चहरूको आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ को लेखा-परीक्षकका रूपमा पीएम एण्ड एशोसिएट्सलाई नियुक्त गर्ने । साबिकको पारिश्रमिकमा रु. १०% (प्रतिशत) वृद्धि गर्ने ।

□ आबद्ध संस्था निर्देशका, २०६८ को दफा १२ बमोजिम १९ वटा संस्थाको आबद्ध संस्थाको हैसियत आगामी २ वर्षका लागि नवीकरण गर्ने । संस्थाको पदाधिकारी र कार्यसमिति सदस्य तथा आबद्ध संस्थाहरूका अध्यक्षहरूको उपस्थितिमा एक भेला आयोजना गर्ने ।

□ OC4H परियोजनासम्बन्धी टीआई युकेद्वारा आयोजना गरिएको सम्मेलनमा कार्यकारी निर्देशक सहभागी हुने ।

□ विधानको धारा ३० बमोजिम अध्यक्ष श्री खेमराज रेग्मीद्वारा संस्थाको उपाध्यक्षमा श्री सविता भण्डारी बराल, महासचिवमा श्री मुकुन्दबहादुर प्रधान र कोषाध्यक्षमा श्री किरण थापालाई मनोनयन गर्ने ।

□ संस्थाका पदाधिकारीहरूबाट सञ्चालनमा हुने सिटिजन्स् बैंक इन्टरनेशनल लिमिटेडमा रहेका संस्था र परियोजनाका बैंक खाताहरू अध्यक्ष श्री खेमराज

रेग्मी, महासचिव श्री मुकुन्दबहादुर प्रधान र कोषाध्यक्ष श्री किरण थापा तीनजनामध्ये दुईजनाको हस्ताक्षरबाट सञ्चालन हुने व्यवस्थाका लागि खाता सञ्चालनकर्ता परिवर्तन गर्ने । अपरेसनल म्यानुअलबमोजिम संस्थाको दैनिक खर्च सञ्चालन खाता महासचिव, कोषाध्यक्ष, कार्यकारी निर्देशक र वित्तसम्बन्धी अधिकृतमध्ये मुख्यतः सचिवालय कर्मचारीबाट सञ्चालन रहने व्यवस्था कायम राख्ने ।

□ संस्थाको नयाँ अध्यक्ष निर्वाचित भइसकेको परिप्रेक्ष्यमा ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) मा संस्थाको तर्फबाट Official Chapter Representative (OCR) अध्यक्ष श्री खेमराज रेग्मी रहने पत्राचार गर्ने ।

□ कार्यसमिति सदस्यहरूको TI Register of Interest फारम तयार गरी संस्थाको वेबसाइटमा राख्ने ।

व्यवस्थापन उपसमिति

उपसमितिका केही मुख्य निर्णय

□ संस्थाको मुख्य प्रवक्ताको रूपमा अध्यक्ष र सहप्रवक्ताको रूपमा महासचिव रहने व्यवस्था कायम राख्ने ।

□ टीआई युके (TI UK) सँग Open Contracting for Health (OC4H) विषयसम्बन्धी सहकार्य अघि बढाउन परियोजनाको सम्झौतापत्रमा संस्थाको तर्फबाट कार्यकारी निर्देशकद्वारा हस्ताक्षर गर्ने ।

□ संवैधानिक निकाय अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको पत्रमा उल्लिखित नागरिक सरोकार समूह गठन गरी निगरानी र अनुगमन गर्ने प्रक्रिया, मापदण्ड र कार्यविधि तयार गर्न प्रतिनिधि माग भइआएकामा कार्यसमिति सदस्य श्री कृष्ण झवालीलाई संस्थाको प्रतिनिधि तोक्ने ।

□ संस्थाको रणनीतिक योजना, २०१८/२०२२ का केही प्राथमिकता कार्यान्वयन गर्न संस्थाका सदस्यहरूको सहयोग लिनेसम्बन्धी प्रस्तुत गरिएको प्रारम्भिक अवधारणा स्वीकृत गर्दै सो अवधारणा कार्यान्वयन गर्न अध्यक्षद्वारा सम्बद्ध सदस्यहरूलाई अनुरोध गर्ने ।

□ भ्रष्टाचारविरुद्धको चित्रकला प्रतियोगितामा पहिलो, दोस्रो, तेस्रो र सान्त्वना पुरस्कारहरू प्रदान गरिएका चित्रहरू वि.सं. २०७६ को संस्थाको क्यालेन्डरमा प्रयोग गर्ने ।

□ फागुन २०७५ बाट लागू हुने गरी कर्मचारीहरूको अवकाश कोष (Retirement Fund) को २० प्रतिशत रकम कर्मचारी सञ्चयकोषमा र बाँकी नागरिक लगानी कोषमा जम्मा गर्ने ।

□ संस्थाको नियमबमोजिम नियुक्तिसम्बन्धी प्रक्रिया पूरा गरिएकाले OC4H परियोजनाको संयोजकमा तुम्बुरु गौतमलाई नियुक्त गर्ने । साथै, कार्यक्रम अधिकृतमा रजिताकुमारी चौधरीलाई नियुक्त गर्ने ।

□ कार्यकारी निर्देशकको प्रस्तावबमोजिम क्रमशः विभिन्न मितिमा आईपीईआरआर कार्यक्रमअन्तर्गत वरिष्ठ अधिकृत विनोद भट्टराई र जिल्ला अधिकृतत्रय जुनु ढकाल, कमला राना, शारदा नेपाली (भारत), वरिष्ठ अधिकृत दिनानाथ भट्टराई र जिल्ला अधिकृतत्रय प्रमिला थिङ, सानुबाबु तिमिल्सिना र गंगा घिमिरे (भारत), ओसीफोरएच परियोनाअन्तर्गत संयोजक तुम्बुरु गौतम र कार्यक्रम अधिकृत सम्राट रायमाभी (साउथ अफ्रिका) र एलाक आउटरिचअन्तर्गत कार्यकारी निर्देशक, वरिष्ठ अधिकृतद्वय ठमनाथ घिमिरे र बबिता शर्मा (थाइल्यान्ड) मा परियोजना कार्यक्रम/तालिममा सहभागी हुने । सहभागितासम्बन्धी खर्च आयोजककै रहने वा परियोजना बजेटभित्र रहने ।

gu/fFgu/fcfFg ; xfFe|6frf/
bꞑ sf nflu clt pQd xf] ; bfrf/

केही मुख्य नीतिगत विषयमा प्रेस विज्ञप्ति

विश्वविद्यालयका उपकुलपतिलगायतका पदाधिकारीहरूको नियुक्ति

संस्थाले केही समययता विभिन्न विश्वविद्यालयका उपकुलपति, शिक्षाध्यक्ष तथा रजिस्ट्रारलगायतका उच्च पदाधिकारीहरूको नियुक्ति योग्यता, कार्यक्षमता र इमानदारीका आधारमा नभई राजनीतिक आस्था र संलग्नताका आधारमा गरिन लागेको समाचार विभिन्न सञ्चारमाध्यममा आउन थालेपछि संस्थाको गम्भीर ध्यानाकर्षण भएको जनाइएको छ । विश्वविद्यालयको नेतृत्व गर्ने पदाधिकारीहरूको चयन नितान्त प्राज्ञिक सक्षमता, नेतृत्वदायी कौशलता र सदाचारको मापदण्डबाट निर्देशित भई गरिनुपर्नेमा जोड दिइएको छ । पदाधिकारीहरूले वहन गर्ने बौद्धिक एवं प्राज्ञिक विषयगत एवं संस्थागत जिम्मेवारीका कारण लाखौं विद्यार्थी, शोधार्थी, प्राध्यापक एवं अन्वेषकहरूका लागि स्वीकार्य, सर्वमान्य, प्रेरक, उदाहरणीय र अनुकरणीय व्यक्तित्व हुनुपर्छ । अनिमात्र विश्वविद्यालयको गरिमा, मर्यादा, प्रतिष्ठित र पुनर्स्थापित हुन जान्छ । अतः विश्वविद्यालयका उपकुलपतिलगायतका पदाधिकारीहरूको नियुक्ति, राजनीतिक आग्रह, पूर्वाग्रहभन्दा माथि उठेर 'सर्व कमिटी'ले स्वतन्त्र, निष्पक्ष र इमानदारीपूर्वक छनोट तथा सिफारिस गर्न सक्ने सहज र अनुकूल वातावरण सिर्जना गरिदिन नेपाल सरकारलगायत सम्बन्धित सरोकारवालाहरूको प्रेस विज्ञप्ति र पत्रमार्फत प्रधानमन्त्रीलाई संस्थाद्वारा ध्यानाकर्षण गराइएको छ ।

बालुवाटारको सरकारी जग्गा हिनामिनासम्बन्धी प्रकरण

प्रधानमन्त्री निवास बालुवाटारको सरकारी जग्गा व्यक्तिका नाममा बेचबिखन गरी हिनामिना गरेको सन्दर्भमा पूर्वसचिव श्री शारदाप्रसाद त्रिताल प्रतिवेदनले औल्याएका व्यक्तिहरूउपर अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोग तथा नेपाल प्रहरीको केन्द्रीय अनुसन्धान ब्युरोसमेतले गहन अनुसन्धान गरिरहेको विषयप्रति यस संस्थाको गम्भीर ध्यानाकर्षण भएको जनाइएको छ । यसै सन्दर्भमा सो सरकारी जग्गा व्यक्तिका नाममा हक हस्तान्तरण हुने गरी अनियमित तथा गैरकानुनी निर्णय गर्न/गराउन कतिपय जिम्मेवार कर्मचारीहरूसहित पूर्वप्रधानमन्त्री तथा मन्त्रीहरूसमेतको प्रत्यक्ष संलग्नता रहेको विषय विभिन्न सञ्चारमाध्यममा आइरहेको हुँदा यस विषयमा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगबाट स्वतन्त्र, निष्पक्ष र निर्भीकतापूर्वक अनुसन्धान कार्य

सम्पन्न गरी दोषीहरूलाई कानुनी कारबाहीको कठघरामा उभ्याइनु पर्छ भन्ने धारणा सार्वजनिक गरिएको छ ।

भ्रष्टाचारका घटनाहरूमा प्रायः कर्मचारीहरूमाथि दोष थोपरेर राजनीतिक नेतृत्व सधैं उम्कने विडम्बनापूर्ण स्थिति रहेको, विभिन्न अध्ययन तथा अनुसन्धानबाट राजनीतिक पक्ष नै भ्रष्टाचारको मूल कारक हो भन्ने प्राप्त निष्कर्षलाई आत्मसात् गर्दै राजनीतिक नेतृत्वबाट हुने भ्रष्टाचार नियन्त्रणका लागि सम्बन्धित सबै पक्ष थप कठोर हुन बालुवाटारको सरकारी जग्गा हिनामिना प्रकरणमा संलग्न राजनीतिक पदाधिकारीलगायत सबै कानुनी कारबाहीबाट उन्मुक्ति नपाउने व्यवस्थाका लागि सम्बन्धित सबैसँग प्रेस विज्ञप्तिमार्फत माग गरिएको छ ।

अनुदार मिडिया काउन्सिलको व्यवस्था नगरौं

प्रेस स्वतन्त्रता लोकतन्त्रका लागि अनिवार्य र आधारभूत सर्त रहेको उल्लेख गर्दै संसद्मा दर्ता गराइएको मिडिया काउन्सिलसम्बन्धी विधेयकमा समावेश गरिएका कतिपय प्रावधानहरूले स्वतन्त्र प्रेससम्बन्धी विश्वव्यापी मान्यताहरूलाई बेवास्ता गर्दै नियन्त्रित प्रेसको अवधारणालाई बढावा दिएको प्रतीत भएको धारणा सार्वजनिक गरिएको छ । विभिन्न बहानामा स्वतन्त्र प्रेसमाथि अंकुश लगाउने गरी कडा दण्ड-सजायका प्रावधानहरूसहित अनुदार मिडिया काउन्सिलको व्यवस्था गरिनु लोकतान्त्रिक व्यवस्थाका लागि शुभसूचक होइन, अतः राज्य प्रणालीलाई अझ बढी पारदर्शी तथा जिम्मेवार बनाउन पनि नेपाल सरकारले पूर्ण प्रेस स्वतन्त्रताको सुनिश्चितता अनुभूति गराओस् भनी प्रेस विज्ञप्तिमार्फत माग गरिएको छ ।

करारका शिक्षकलाई स्वतः स्थायी किन ?

त्रिभुवन विश्वविद्यालयअन्तर्गत करारमा काम गरिरहेका शिक्षकहरूलाई स्वतः स्थायी गर्नेजस्ता खबर सार्वजनिक सञ्चारमाध्यमबाट अवगत हुन आएकाले त्यस सम्बन्धमा संस्थाको ध्यानाकृष्ट भएको जनाइएको छ । करार, अस्थायी र आंशिक प्राध्यापन गर्ने गरी नियुक्त भएका शिक्षकहरूलाई स्वतः वा निश्चित कोटा छुट्याएर स्वच्छ प्रतिस्पर्धाविना अपारदर्शी ढङ्गबाट सामान्य प्रक्रिया पुर्‍याई, सीमित व्यक्तिहरूका बीचमा मात्र प्रतिस्पर्धा गराई, स्थायी गर्ने प्रक्रिया अप्रजातान्त्रिक र असंवैधानिक रहेकाले कानुनी राज्यमा हुने समानताको हकको सुनिश्चितताको आधारमा मात्र विश्वविद्यालयअन्तर्गतका शिक्षकहरूको स्थायी गर्ने व्यवस्था हुने स्थिति सिर्जना

गर्न प्रेस वक्तव्यमार्फत माग गरिएको छ ।

अविलम्ब सम्झौता कार्यान्वयन गरी जीवन रक्षा गरौं

स्वास्थ्य सेवा र चिकित्सा शिक्षाका क्षेत्रमा विद्यमान विकृति र विसङ्गतिहरूका विरुद्ध लामो समयदेखि सत्याग्रहका माध्यमबाट अवनत संघर्ष गर्दै आउनुभएका डा. गोविन्द केसी सरकारसँग भएका सम्झौताअनुरूप आफ्ना माग पूरा नभएको कारणबाट पुनः आमरण अनशनमा रहनुभएको खबरले यस संस्थाको गम्भीर ध्यानाकृष्ट भएको जनाइएको छ । स्वास्थ्य सेवा तथा चिकित्सा शिक्षालाई थप गुणस्तरीय बनाउनुपर्ने सम्बन्धमा सत्याग्रही र प्रधानमन्त्रीका बीचमा भएको सम्झौता कार्यान्वयन नहुनु र सम्झौतालाई तत्कालीन परिस्थितिको उपज थियो भन्ने अभिव्यक्ति प्रधानमन्त्रीबाट आउनुमा खेद व्यक्त गरिएको छ । चिकित्सा शिक्षाको गुणस्तर कायम राख्न र लोकतान्त्रिक सरकारका प्रमुखले गरेका तथा भविष्यमा गरिने सम्झौताप्रति जनताको विश्वसनीयता कायम राखिरहन पनि डा. गोविन्द केसीसँग भएका सम्झौताहरू अविलम्ब कार्यान्वयन गरी निजको जीवन रक्षा गर्न टीआई नेपाल नेपाल

सरकारसँग प्रेस वक्तव्यमार्फत माग गरिएको छ ।

साथै, सत्याग्रहप्रति समर्थन जनाउन सोही समयमा डा. केसीलाई भेट पनि गरिएको छ ।

सैनिक नेतृत्वको सकारात्मक पहल

नेपाली सेनालाई पारदर्शी र सुशासनयुक्त संस्थाका रूपमा अघि बढाउन वर्तमान नेतृत्वबाट देखाइएको सकारात्मक र सक्रिय पहलको प्रशंसा गर्दै यसले निरन्तरता पाउने विश्वास सार्वजनिक गरिएको छ । सैनिक भर्नाका क्रममा भएका अनियमिततामा संलग्न सैनिक अधिकृतहरूसहित अन्य दोषीहरूलाई सैनिक अदालतमार्फत सेवाबाट बर्खास्त एवं ६ वर्षसम्म कैद सजाय गरिनु, मापदण्डविपरीत भर्ना गरिएका एक सय जनाभन्दा बढी सैनिकहरूलाई बर्खास्त गरिनु, तीन करोड रुपैयाँभन्दा बढी लेनदेन भएको घुसको रकम फिर्ता गरी राजस्वमा दाखिला गरिनु भ्रष्टाचार नियन्त्रण गर्ने र सुशासन कायम राख्ने अभियानमा सकारात्मक पक्ष रहेको धारणा प्रेस वक्तव्य र सेनापतिलाई प्रेषित पत्रमा उल्लेख गरिएको छ ।

केही मुख्य नीतिगत विषयमा ध्यानाकर्षण पत्राचार

अनुसन्धान प्रक्रियामा प्रभाव नपारौं

संस्थाद्वारा 'अनुसन्धान प्रक्रियामा प्रभाव नपारौं' भन्ने विषयमा केन्द्रित भई सम्माननीय प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीलाई पत्राचार गरिएको छ । पत्रमा नेपाल सरकारद्वारा गठित पूर्वसचिव शारदाप्रसाद त्रिताल नेतृत्वको जाँचबुझ समितिले दिएको प्रतिवेदन र त्यसपछि विकसित परिस्थितिप्रति संस्थाको गम्भीर ध्यानाकर्षण भएको जनाइएको छ । पत्रमा जग्गा प्रकरणका सम्बन्धमा कुनै पनि सम्भावित अभियुक्तलाई उम्काउने अभिप्रायले अख्तियार दुरुपयोग अनुन्धान आयोग वा अन्य सम्बन्धित निकायहरूको स्वतन्त्र र निष्पक्ष अनुसन्धान प्रक्रियामा कसैबाट पनि अनुचित दबाब पर्न जाने गरी कुनै पनि प्रकारका कामकारबाही र व्यवहार हुन/गर्न नदिन नेपाल सरकारसमक्ष माग गरिएको छ । पत्रमा सदाचार पद्धतिको प्रवर्द्धन गर्दै आम-जनतामा समानता, निष्पक्षता र न्यायको अनुभूत हुने गरी सर्वोच्च अदालतलगायत सबै न्यायिक निकायहरूबाट ठोस, पारदर्शी र उपलब्धीमूलक प्रक्रिया र पद्धतिको विकास गरियोस् भन्ने उल्लेख गरिएको छ ।

प्रधान न्यायाधीशलाई ज्ञापनपत्र

अध्यक्ष खेमराज रेग्मीको नेतृत्वमा एक प्रतिनिधि मण्डलद्वारा सर्वोच्च अदालतका सम्माननीय प्रधान

न्यायाधीश चोलेन्द्रशमशेर जबरासँग भेट गरी ज्ञापनपत्र बुझाइएको छ । प्रधान न्यायाधीश जबरासँगको भेटघाटमा न्यायापालिकाको आधारस्तम्भ जनताको आस्था र विश्वास नै हो तसर्थ, न्यायपालिकाभित्र रहेका विकृति र विसङ्गतिका क्षेत्र र छिद्र पत्ता लगाई नियन्त्रणका लागि कठोर उपाय अवलम्बन गरियोस् भनी ध्यानाकर्षण गराइएको छ । न्यायपालिकाभित्र सदाचार प्रवर्द्धन गर्न भ्रष्टाचार न्यूनीकरण, बिचौलियाहरूको नियन्त्रण, न्यायपालिकाको स्वाधीनता रक्षा, योग्य तथा इमानदार न्यायाधीशलाई प्रोत्साहनलगायतका विषयमा केन्द्रित रहन प्रधान न्यायाधीश चोलेन्द्रशमशेर जबरासमक्ष संस्थाको धारणा प्रस्तुत गरिएको छ । न्यायालय सदाचार प्रवर्द्धन गराउन आफू सधैं सक्रिय रहने प्रतिबद्धता प्रधान न्यायाधीशबाट प्राप्त भएको छ ।

सूचना प्रणाली आधुनिकीकरणमा प्रतिस्पर्धा

संस्थाद्वारा प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयलाई सम्बोधन गरेर पत्रमार्फत सरकारी निकायहरूको सूचना प्रणाली आधुनिकीकरण गर्ने क्रममा स्मार्ट लाइसेन्स तथा राहदानी छपाइलगायतका कार्यहरू प्रचलित कानूनविपरीत विनाप्रतिस्पर्धा मन्त्रिपरिषद्को निर्णय गराई ठेक्कामा दिइएको वा दिने तयारीमा रहेको जानकारी सार्वजनिक भएकामा गम्भीर ध्यानाकृष्ट भएको जनाइएको छ ।

सार्वजनिक खरिद ऐन तथा सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐनबमोजिम सम्बन्धित कम्पनीहरूको बीचमा प्रतिस्पर्धा नगराई ठेक्का दिइएको वा दिन लागिएको हो/होइन सो सम्बन्धमा वास्तविक जानकारी आम-नागरिकसामु प्रस्तुत गर्न प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयलाई आग्रह गरिएको छ । साथै, भ्रष्टाचारमा शून्य सहनशीलता अपनाउने सरकारको प्रतिबद्धताविपरीत मन्त्रिपरिषद्को निर्णयमात्रको आधारमा अपारदर्शी तरिकाले कानुनको बर्खिलाप हुने गरी ठेक्काहरू दिइएको हो भने त्यस्ता निर्णय यथाशीघ्र सच्याइनु पर्छ र सोसम्बन्धी अन्य ठेक्कापट्टाहरू प्रतिस्पर्धा गराएर मात्र दिइनुपर्छ भनी माग गरिएको छ ।

पुनर्निर्माण प्राधिकरण ध्यानाकर्षित होस्

पुनर्निर्माण प्राधिकरणको ध्यानाकर्षण गर्नका लागि प्राधिकरणका प्रमुख कार्यकारी अधिकृतलाई सम्बोधन गरी पत्राचार गरिएको छ । भूकम्पबाट अतिप्रभावित १४ जिल्लाहरूमध्ये अधिकांश जिल्लाहरूमा सञ्चालन भइरहेको निर्माणसँग सम्बन्धित कार्यहरूको अध्ययन गर्दा अन्य कुराहरूका अलावा खासगरी विकृतिका रूपमा एककोटे भवन निर्माण भइरहेकाले सो सम्बन्धमा प्राधिकरणको ध्यानाकर्षण गराइएको छ । पत्रमार्फत नेपालीहरूको सदाचारयुक्त व्यवहारमा आँच आउन नदिन, स्वदेशी तथा विदेशी सहयोगको अधिकतम सदुपयोग गर्न तथा दातृ संस्थाहरूको सद्भाव र सहयोग निरन्तर कायम राख्न पुनर्निर्माण सम्बन्धी केही नीतिगत कमी-कमजोरीहरू सच्याउनुपर्नेतर्फ गम्भीर हुन १२ बुँदे सुझाव प्रस्तुत गरिएको छ । हालै यस विषयमा प्राधिकरणबाट आफ्ना केही कार्यविधि र प्रक्रियाहरू संशोधन गरिएको छ ।

पुनर्निर्माणमा बैकिङ क्षेत्रको भूमिका

नेपाल बैकर्स एशोसिएसनसँग पुनर्निर्माणमा बैकिङ क्षेत्रको भूमिकाबारे केन्द्रित रहेर गरिएको छलफलका १२

वटा निष्कर्ष कार्यान्वयनका लागि पठाइएको छ । जसमा पुनर्निर्माणको कार्य सफल बनाउन, भूकम्पपीडितका निजी आवास समयमै निर्माण गर्ने वातावरण बनाउन सेवा सरलरूपमा प्रवाह गर्न, ऋणबारे स्पष्ट हुन तथा अन्य विविध विषयमा बैकहरूको भूमिका महत्वपूर्ण रहेको तर्क औल्याइएको छ । बैकहरूको छाता सङ्गठनका नाताले नेपाल बैकर्स एशोसिएसनमार्फत वाणिज्य बैकहरूसमक्ष छलफलको निष्कर्ष कार्यान्वयन गर्न आवश्यक पहल गर्न अनुरोध गरिएको छ ।

सूचनाको हकबारे तुलनात्मक अध्ययन र टीआईको सुझाव

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (बर्लिन)ले सूचनाको हक सम्बन्धमा गरेको तुलनात्मक अध्ययन प्रतिवेदन अध्ययन प्रयोजनका लागि राष्ट्रिय सूचना आयोगलाई उपलब्ध गराइएको छ । उक्त प्रतिवेदनले एसिया प्यासिफिक क्षेत्रका देशहरूमा रहेको सूचनाको हकसम्बन्धी कानुनको तुलनात्मक अध्ययन गरी नेपालको सम्बन्धमा निम्नानुसार सिफारिस गरेकामा सो आयोगलाई सुझाइएको छ :

- सूचना माग्नुको विस्तृत आधारहरू खुलाउनुपर्ने प्रावधान हटाऔं ।
- सूचना माग गर्नेले स्वेच्छाले दिएको सम्पर्क विवरण बाहेकका व्यक्तिगत विवरणहरू राख्नुपर्ने प्रावधान हटाऔं र सूचना प्राप्त गर्न दिइने बेनामी अनुरोधहरूलाई पनि स्वीकार गरौं ।
- सूचना प्रवाह नगर्ने भनी अपवादका रूपमा सूचीकृत प्रत्येक अपवादको क्षति परीक्षण (Harm Test) र सम्पूर्ण अपवादको सार्वजनिक चासो परीक्षण (Public Interest Test) गर्न सुरु गरौं ।
- सूचना माग गर्दा र उपलब्ध गराउँदा अवलम्बन गरिएका उपाय सम्बद्ध विवरण संकलन गरी वार्षिकरूपमा प्रकाशन गरौं ।

भेटघाट

टीआई नेपाल र प्राधिकरणका प्रतिनिधिबीच भेटघाट

अध्यक्षको नेतृत्वमा रहेको एक प्रतिनिधिमण्डलले राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत सुशील ज्ञवालीसँग भेटघाट गरेको छ । भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण कार्यको संयोजन राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणले गरिरहेको र पुनर्निर्माण कार्य थप पारदर्शी र जवाफदेही बनाउन अति प्रभावित १४ जिल्लामा क्रियाशील रहेको यस संस्थाबीच भएको भेटघाटका अवसरमा पुनर्निर्माणसम्बन्धी कार्यको सफलता र चुनौतीबारे छलफल भएको थियो । विभिन्न जिल्लामा

सानो परिवार बसोवास गर्नसमेत उपयुक्त नदेखिएका एककोटे घरको तीव्र निर्माण रोकन तथा अन्य ११ विषयमा ध्यानाकृष्ट गर्न प्राधिकरणका प्रमुख कार्यकारी अधिकृतलाई ध्यानाकर्षण गरिएकामा प्राधिकरणद्वारा सोसम्बन्धी नीति परिवर्तन गरिएको छ ।

सञ्चारकर्मीसँग कार्यसमिति

भ्रष्टाचारविरोधी नागरिक संस्थाका रूपमा आफ्नो उपस्थिति देखाएको यस संस्थाका अध्यक्षलगायत अन्य पदाधिकारीहरूलाई काठमाडौं र जिल्लास्थित धेरै सञ्चार

माध्यमका प्रतिनिधिहरूबाट विभिन्न समयसापेक्ष विषयमा धारणा, अन्तर्वार्ता, संवाद र लेखका लागि अनुरोध हुने गरिएको सन्दर्भमा यस्ता सञ्चार माध्यममा सक्रिय सहभागिता रहँदै आएको छ । यसबाट भ्रष्टाचार विरोधी जनमत निर्माण हुने कार्यमा सहयोग पुगेको छ ।

यसै क्रममा अध्यक्ष खेमराज रेग्मीको नेतृत्वमा एक प्रतिनिधिमण्डलले अन्नपूर्ण पोस्ट दैनिकका प्रधान सम्पादक हरिबहादुर थापासँग भेटघाट एवं छलफल गरेको छ । सुशासन कायम गर्ने र भ्रष्टाचारविरुद्धको अभियानमा के-कस्ता सहयोग आदान-प्रदान गर्न सकिन्छ, त्यसबारेमा छलफल गर्ने उद्देश्यले भेटघाट भएको छ । भेटघाटकै क्रममा प्रधान सम्पादक थापाले आम-नागरिकका समस्याबारे टीआई नेपालले गहन तवरले अध्ययन/अनुसन्धान गरी अघि बढ्न र सञ्चारकर्मीसँग निरन्तर भेटघाट एवं छलफल गर्ने हो भने अन्नपूर्ण दैनिक सहयोग र सहकार्य गर्न तयार रहेको बताउनुभएको छ ।

अध्यक्ष खेमराज रेग्मीको नेतृत्वमा नेपाल रिपब्लिक मिडिया प्रालिका प्रबन्ध निर्देशक एवं नागरिक दैनिक र रिपब्लिका दैनिकका सम्पादकहरूसँग पनि भेटघाट गरिएको छ । देशमा भ्रष्टाचार बढ्दो अवस्थामा रहेको, यस्तो बेला मिडियाको भूमिका सशक्त बनाउन सके मुलुकले सही मार्ग पहिल्याउन सक्ने, नभए लोकतन्त्र नै खतरामा पर्ने भएकाले नागरिक समाज र सञ्चारमाध्यमबीच सहकार्य आवश्यकता छ भनी छलफल गरिएको छ । भेटघाटका क्रममा प्रबन्ध निर्देशक विनोदराज ज्ञवालीले मुलुकमा नीतिगत र संस्थागत भ्रष्टाचार बढिरहेको र यसले प्रवृत्तिकै रूप लिइरहेकाले सञ्चारमाध्यमले आवाज उठाउँदा पनि सरकारले सुनिरहेको छैन भनी औल्याउनुभएको छ ।

स्थापना दिवस

२०७६ भदौ ३ गतेका दिन आफ्नो स्थापनाको २३ औं वर्ष पूरा गरी २४ औं वर्षमा प्रवेश गरेको अवसरमा संस्थाद्वारा 'सुशासन र राजनीतिक सदाचार' सम्बन्धमा एक विचार गोष्ठीको आयोजना गरिएको छ । कार्यक्रममा मुख्य अतिथिका साथै वक्ताको रूपमा अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगका प्रमुख आयुक्त माननीय श्री नवीनकुमार घिमिरे र विशेष अतिथिहरूमा महालेखा-परीक्षक माननीय श्री टंकमणि शर्मा, त्रिविका पूर्वउपकुलपति श्री केदारभक्त माथेमा, अन्नपूर्ण दैनिकका प्रधान सम्पादक श्री हरिबहादुर थापा रहनुभएको थियो । कार्यक्रममा सरकारी तथा गैरसरकारी निकायका प्रमुख तथा प्रतिनिधिहरू, विज्ञ तथा अनुसन्धानकर्ता, नागरिक समाजको सम्मानित व्यक्तित्वहरूलगायत अन्य विभिन्न तह र तप्काबाट सहभागिता रहेको थियो । कार्यक्रममा सञ्चारमाध्यमको पनि विशेष उपस्थिति रहेको थियो । राजनीतिक सदाचार भएमात्र सुशासन कायम हुने निष्कर्ष प्रमुख वक्ता र सहभागीको रहेको छ ।

समसायिक छलफल

टीआई नेपाल देशमा एउटा प्रमुख नागरिक खबरदारी संस्थाका रूपमा स्थापित भएको सन्दर्भमा प्रमुख राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ-संस्थाहरूका प्रतिनिधिहरूबाट समसामयिक विषयहरूमा छलफल गर्न बेलाबेलामा भेटघाट हुने गरेको छ । यस्ता भेटघाट समसामयिक विषयमा केन्द्रित रहेका छन् । सुशासन र पारदर्शिता कायम गराउने पहलस्वरूप आफ्ना धारणा राख्न र सिफारिस गर्न नेपाल सरकारका विभिन्न विभागहरूसँग पनि नियमित भेटघाट चालु रहेको छ । यसबाहेक समसामयिक महत्वका विषयमा गोष्ठीहरूमार्फत संवाद जारी राखिएको छ ।

विविध

भ्रष्टाचार विरुद्धको चित्रकला प्रदर्शनी

संस्थाले भ्रष्टाचारविरुद्धको चित्रकला प्रदर्शनी आयोजना गरेको छ । आर्ट काउन्सिल बबरमहलमा आयोजित प्रदर्शनीमा ललितकला क्याम्पसमा अध्ययनरत तथा ख्यातिप्राप्त युवा कलाकारसमेत ६५ कलाकारहरूले तयार गरेको चित्रकला राखिएको थियो । प्रदर्शनीमा सहभागी ६५ युवा कलाकारहरूले बनाएको चित्रकलाहरूमध्येबाट उत्कृष्ट १२ चित्र छनौट गरिएका छन् । उत्कृष्ट चित्रकला छनौट गर्न वरिष्ठ चित्रकार गोविन्द डंगोल र अध्यक्ष खेमराज रेग्मी सम्मिलित छनौट टोली बनाइएको थियो । भ्रष्टाचारविरुद्धको उत्कृष्ट चित्र बनाई उद्भवराज

रिमाल पहिलो, कृष्ण लामा दोस्रो र साजन ह्यङ्गु तेस्रो हुन सफल भएका छन् । पहिलो, दोस्रो र तेस्रो हुने कलाकारलाई क्रमशः १५ हजार, १० हजार र ५ हजार नगदसहित प्रमाण-पत्र दिइएको छ । यसैगरी, अन्य ९ जना कलाकारहरू अनिल महर्जन, निरज चित्रकार, लक्ष्मण भुसाल, सविन आचार्य, कमल श्रेष्ठ, विद्यामन तामाङ, रोजन खड्का, विवश राई, कृष्णादेवी महर्जनलाई सान्त्वना पुरस्कारस्वरूप प्रतिव्यक्ति २ हजार रुपैयाँ र प्रमाण-पत्र उपलब्ध गराइएको छ । बबरमहलस्थित आर्ट काउन्सिलमा आयोजना गरिएको चित्रकला प्रदर्शनी उद्घाटन ललितकला एकेडेमीका उपकुलपति के-के कर्माचार्यले गर्नुभएको हो ।

भ्रमण प्रतिवेदन

अध्यक्षको मलेसिया भ्रमण

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (बर्लिन)को अध्यक्ष, निर्देशक र एसिया प्यासफिक क्षेत्रका राष्ट्रिय च्याप्टरहरूको उपस्थितिमा मलेसियामा एक बैठक आयोजना गरिएको छ । बैठक टीआईको रणनीतिक योजनामा सुभाष ग्रहण गर्ने उद्देश्यले आयोजना गरिएको छ । टीआईको साधारणसभामा प्रस्तुत हुने कार्यसूचीको विषयहरूउपर राष्ट्रिय च्याप्टरका अध्यक्षहरूको राय-सुभाष संकलन गरिएको थियो ।

स्वास्थ्य क्षेत्रमा योजना र खुला करार कार्यशाला दक्षिण अफ्रिका

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) हेल्थ इनिशिएटिभले दक्षिण अफ्रिकाको केपटाउनमा Advocacy and Project Planning on Open Contracting For Health (OC4H) कार्यशाला २०७५ चैत १९-२६ सम्म सम्पन्न गरेको थियो । सो कार्यशालामा संस्थाका तर्फबाट संयोजक तुम्बुरु गौतम र कार्यक्रम अधिकृत सम्राट रायमाभीको सहभागिता रहेको थियो । कार्यशालाको पहिलो र दोस्रो दिन परियोजनाको ध्येय, कार्यान्वयनको ढाँचा, सरकार तथा सरोकारवालासँग पैरवीको रणनीति, परियोजनाका जार्जन, ओपन डाटा, पारदर्शी टेन्डर चक्र, समस्या र समाधानका चक्र आदिबारे व्यावहारिक तथा सैद्धान्तिक छलफल भएको थियो । तेस्रो र चौथो दिन अघिल्ला दिनका विषयमा सहकर्मीहरूबीच एकापसमा छलफल गर्न समय छुट्याइएको थियो । आफ्नो रुचि र आवश्यकताअनुसार सहभागी देशका प्रतिनिधिहरूले अनौपचारिकरूपमा सूचना आदान/प्रदान गरेका थिए । पाँचौँ दिनमा परियोजना मनिटरिङ, मूल्यांकन, अवसर र चुनौती, ओपन डाटा, टुलकिट, टाइमलाइन आदिका विषयमा व्यावहारिक ज्ञान बाँडिएका थिए । त्यसैगरी, कार्यक्रमको उत्तरार्धमा उपस्थित सबै देशका प्रतिनिधिद्वारा आफ्ना देशमा परियोजनाअन्तर्गत हालसम्म भएका प्रगति, चुनौती र आगामी रणनीतिबारे प्रस्तुति गरिएको थियो ।

टीआई एचआईद्वारा २०७५ भदौ ९-१३ सम्म पुनर्ताजगी कार्यशालाको आयोजना लन्डनमा गरिएको छ । गोष्ठीमा संस्थाका तर्फबाट नवनिर्वात कार्यक्रम अधिकृत रन्जिताकुमारी चौधरीले भाग लिनुभएको थियो । उक्त अवसरमा परियोजनाको प्रगति विवरण र सिकाइहरूको आदान-प्रदान गर्नुका साथै डाटा एनालाइसिस, अनुगमन तथा मूल्यांकन फ्रेमवर्क, बजेट, लगफ्रेम, सूचक, सूचना

हब तथा आगामी कार्ययोजनाबारे छलफल भएको थियो ।

टीआई एसिया प्रशान्त क्षेत्र बैठक

अस्ट्रेलियन सरकारको सहयोगमा संस्थाले सञ्चालन गरेको एलाक आउटरिच परियोजनासम्बन्धी एसिया प्रशान्त बैठकमा कार्यकारी निर्देशक आशिष थापा, वरिष्ठ अधिकृत ठमनाथ घिमिरे र वरिष्ठ अधिकृत बबिता शर्माको सहभागिता रहेको थियो । बैठक २०७६ वैशाख १८-२१ सम्म थाइल्यान्डको बैंककमा सम्पन्न भएको थियो । कार्यक्रममा टीआईका बंगलादेश, पाकिस्तान, नेपाल, भानावातु, भियतनाम, इन्डोनेसिया, कम्बोडिया, पपुवान्युगिनी, सालमन आइल्यान्ड, श्रीलंका गरी १० राष्ट्रिय च्याप्टरका प्रतिनिधिको उपस्थिति रहेको थियो । परियोजना निरन्तरताका लागि प्रस्तावको खाका तयार गर्न छलफलहरू सम्पन्न गरिएका थिए ।

भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण हेर्न भारत

भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनःस्थापनामा सदाचार (आईपीईआरआर) कार्यक्रमअन्तर्गत अवलोकन भ्रमण सम्पन्न गरिएका छन् । अवलोकन भ्रमणमा टीआई नेपालका वरिष्ठ अधिकृत विनोद भट्टराई, जिल्ला अधिकृतत्रय जुनु ढकाल, शारदा नेपाली, कमला रानाको सहभागिता रहेको थियो । भ्रमण २०७५ चैत २२-२७ मा सम्पन्न भएको थियो । भारतको गुजरातको कुज जिल्लाको भुजमा सन् २००१ जनवरी २६ मा गएको विनाशकारी भूकम्पपछि भएको पुनर्निर्माण र पुनःस्थापना गतिविधिहरूमा सरकारी तथा गैरसरकारी संघ-संस्थाहरूको भूमिका, पुनःस्थापनाको अवधारणा, प्रशासनको व्यवस्थापन पक्षबारे जानकारी लिने र साथै त्यसमा आम-नागरिकको सहभागिता र अनुभव लिन भ्रमण गरिएको थियो ।

यसैगरी, वरिष्ठ अधिकृत दिनानाथ भट्टराई, जिल्ला अधिकृतत्रय प्रमिला थिङ गंगा घिमिरे, सानुबाबु तिमिल्सिनाबाट २०७६, २३ देखि २७ असारसम्म सोही परियोजनाका लागि भारत (गान्धीनगर, अहमदावाद, भुज, नयाँ दिल्ली) भ्रमण गरिएको छ ।

भ्रमणको मुख्य सिकाइका रूपमा सरकारी तथा गैरसरकारी संघ-संस्था र स्थानीय समुदायबीचको सहकार्य तथा समन्वय सकारात्मक भएका कारण पुनर्निर्माणको कार्य व्यवस्थित ढंगबाट समयमा नै सम्पन्न भएको पाइएको छ ।

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपाल आगामी वर्ष २०७६/०७७ का कार्यहरू

भ्रष्टाचार विरुद्धको अभियानमा नागरिक समाजको तर्फबाट नेतृत्वदायी भूमिकाको निरन्तरताका लागि निम्नलिखित कार्य आगामी वर्षमा जारी राखिनेछ :

- ❑ नीतिगत तवरबाट नै हुन सक्ने अनियमिततालाई रोक्न शीघ्र सुझाव दिई वकालतलाई बलियो बनाउने ।
- ❑ राष्ट्रिय स्तरमा भ्रष्टाचारविरुद्धको अभियानलाई प्रवर्द्धन गर्न जिल्लास्थित आबद्ध संस्थाहरूसँग सहकार्य गर्ने ।
- ❑ भ्रष्टाचारविरोधी गतिविधिहरूको पहिचान गर्न तथा कुशलतापूर्वक उक्त विषयहरू उठान गर्न अनुसन्धान तथा अध्ययन कार्यलाई अगाडि बढाउने ।
- ❑ राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय कार्यक्रमहरू आयोजना गरी भ्रष्टाचारजन्य गतिविधिसम्बन्धी सचेतना प्रदान गर्ने ।
- ❑ जनतासँग प्रत्यक्ष सम्बन्धित सूचना तथा जानकारीहरू सम्प्रेषण गराउन थप प्रयास गर्ने ।
- ❑ भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण, जलवायु परिवर्तन, स्वास्थ्य, शिक्षाजस्ता विषयहरूमा विशेष ध्यान दिने ।
- ❑ यस वर्ष चालु रहेका परियोजनाहरू क्रमशः आईपीईआरआर र ओसीफोरएचलाई अगाडि बढाउने ।
- ❑ एलाक र जलवायुसम्बन्धी गतिविधिको निरन्तरताका लागि स्रोतको खोजी गर्ने ।

ओसिफोरएचको कार्यक्रम अधिकृतमा चौधरी

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालले सञ्चालन गरिरहेको Open Contracting for Health (OC4H) परियोजनामा

रञ्जिता चौधरीलाई कार्यक्रम अधिकृतका रूपमा नियुक्त गरिएको छ । यसअघि उक्त

पदमा कार्यरत सम्राट रायमाझीको करार समाप्त भई रिक्त रहेको पदमा वहाँलाई २०७६ साउन महिनादेखि वहाल रहने गरी नियुक्त गरिएको हो । स्वास्थ्य सेवा क्षेत्रको सार्वजनिक खरिदलाई पारदर्शी बनाई राष्ट्रिय स्वास्थ्य सेवा प्रणालीमा खुला सम्भौतापद्धतिको प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्य राखिएको यो परियोजना डिसेम्बर २०१८ मा सुरु भई २०१९ सम्म सञ्चालन हुनेछ ॥

इन्टर्नसिप

स्वदेशी र विदेशी विश्वविद्यालयका निम्न विद्यार्थीहरूले संस्थाको काममा स्वयंसेवीका रूपमा संलग्न रहँदै इन्टर्नसिप पूरा गरेका छन् :

मनोज रेग्मी

काठमाडौंको बसुन्धरास्थित ओरियन्ट कलेजका विद्यार्थी मनोज रेग्मीले यस संस्थामा ६ हप्ता इन्टर्न रहेका थिए ।

त्रिभुवन विश्वविद्यालयअन्तर्गतको सामाजिक कार्यमा स्नातक दोस्रो तहमा अध्ययनरत रेग्मीले संस्थाको सञ्चालन कार्यविधिको अध्ययन, नेपाली अनुवादलगायतका कार्य गरेका थिए ।

किनो साइतो

टोकियो विश्वविद्यालयमा स्नातकोत्तर स्तरमा अध्ययनरत विद्यार्थी किनो साइतोले भ्रष्टाचार र मानव बेचबिखनको विषयमा ६ हप्ता अध्ययन अनुसन्धान गरेकी छन् । साइतोले संस्थाका डिजाइनिङ र चित्रकला कार्यमा सहयोग पुऱ्याएकी थिइन् ॥

स्वयंसेवकको बुझाइमा टीआई नेपाल

नाजनी खातुन

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालमा स्वयंसेवीका रूपमा काम गर्न पाउँदा म ज्यादै हर्षित छु । म नयाँ मान्छे देखेपछि डराउने र कम बोल्ने गर्थे । तर, ट्रान्सपरेन्सीमा काम गर्न थालेपछि म जो-कोहीसँग

पनि राम्ररी बोल्न सक्ने भएकी छु ।

भूकम्पपछिको पुनर्निर्माणसम्बन्धी हुने छलफल तथा बैठकमा मेरो धेरै सहभागिता भएकाले लाभग्राही हुन कस्तो अवस्था हुनुपर्छ ? कति अनुदान पाउने वा पाए ? पुनः घर निर्माण गर्दा कुन कुन प्रक्रिया अपनाउने ? कस्तो रड, सिमेन्ट, ईटा प्रयोग गर्ने जस्तो कुरा सिक्न पाएकी छु ।

ट्रान्सपरेन्सीबाट मैले अनुशासनमा बस्न सिकेको छु । एउटा स्वयंसेवीका रूपमा काम गर्दा केही समस्या भने भोग्नुपरेको छ, तर लाभ पनि धेरै प्राप्त भएको छ ।

शुभेश्वर यादव

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपालमा स्वयंसेवकको रूपमा काम गर्दा विभिन्न कार्यक्रमहरूमा जाने मौका पाएको थिएँ । नयाँ ठाउँहरूको बारेमा जान्ने-सुन्ने मौका पाएको छु । कार्यक्रमहरूमा

जाँदाखेरि त्यहाँका स्थानीय बासिन्दासँग बोल्न पाउँदा Communication Skill को विकास भएको छ । विभिन्न प्रकारको Technical कुराहरू जान्न पाएको थिएँ । जस्तै, ईटाको क्वालिटी जाँच्ने तरिका, रड, सिमेन्ट आदिको बारेमा ज्ञान पाएको छु । भूकम्पपछिको पुनर्निर्माणको बारेमा र त्यससम्बन्धी कानुनी कुराहरू थाहा पाउने अवसर पाएको छु । कार्यालयभित्र काम कसरी हुन्छ र कस्तो खालको काम कुन व्यक्तिले कसरी गर्न सकिन्छ भन्ने कुरा

थाहा पाएको छु ।

टीआई नेपालमा काम गर्दा भ्रष्टाचारको विरुद्धमा आवाज उठाउनुपर्छ भन्ने सोच बढेको छ । यहाँ आएपछि जीवनमा उपयोगी हुने कुराहरू जान्न र सिक्न पाएँ ।

तारा श्रेष्ठ

रमाइलो भइरहेको छ अहिलेसम्म त । घुम्न पाइन्छ । सबभन्दा ठूलो कुरा त घुम्न पाउनु हो नि होइन ? नयाँ नयाँ ठाउँमा घुम्न पाइन्छ । नयाँ नयाँ ठाउँमा घुम्न पाइयो त्यो पनि एउटा सिकाइ

नै भयो । नयाँ नयाँ मान्छेहरूसँग भेट्न पाइन्छ । तिनीहरूले भनेका नयाँ नयाँ कुराहरू सिक्न पाइन्छ । जस्तै, प्राविधिक कुराहरू हामीलाई त्यस्तो केही थाहै हुँदैन नि त । अनि तिनीहरूले बोलेपछि एउटा न एउटा हरेक प्रोगाममा नयाँ कुराहरू सिकिरहन्छ । जस्तै, सिमेन्टको डेट कति हुन्छ ।

अनि घर बनाउँदा कस्तो रड प्रयोग गर्ने, यस्तै यस्तै नयाँ नयाँ कुरा सिक्न पाइयो । बजार अनुगमनहरूमा सिक्न पाइन्छ । अनि त्यही रमाइलो हुन्छ, रमाइलो छ । अनि त्यसको साथसाथै घरमा त त्यस्तै हो । कहिलेकाहीँ भन्छन्, जहिले पनि दिनभर हिँडिरहेको हुन्छ । पैसा दिन्छ कि यत्तिकै गर्छस् ? तर त्यो पैसा भन्दा नि मलाई त ज्ञान हासिल गर्नु ठूलो कुरो हो नि होइन ? आजको सोसल वर्क भोलिका लागि राम्रो पनि हुन्छ ।

सुधार गर्नुपर्ने खै खासै त देखिदैन । ठीकै छ । कुनै पनि प्रोगाममा भोलि जानु छ भने आज सम्पर्क गर्नुहुन्छ कि कहिलेकाहीँ म्यामहरूले । २-३ दिन अगाडि गरिदिए राम्रो हुन्छ । तयार हुन पाइन्छ नि त । आफ्नो फेरि यस्तो हो के, काम परिरहेको हुन्छ कुनै म्यामले फोन गरेपछि म्यामलाई नाइँ भन्ने त मुखमा आउँदै आउँदैन ।

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपाल

कार्यक्रम र गतिविधि

टीआई नेपालले आर्थिक वर्ष २०७५/०७६ मा निम्न कार्यक्रममार्फत आफ्ना गतिविधि सञ्चालन गरेको छ :

(क) एलाक आउटरिच (ख) आईपीईआरआर (ग) क्लाइमेट फाइनान्स गभर्नेन्स (घ) ओसीफोरएच

एलाक आउटरिच संस्थाले सञ्चालन गरिरहेको नागरिक गुनासो सुनुवाइ र समाधानका लागि गरिने पहलसम्बन्धी निरन्तरता हो । आईपीईआरआर भूकम्पबाट अति प्रभावित १४ जिल्लामा भूकम्पपछिको पुनःस्थापना र पुनर्निर्माणमा सदाचार प्रवर्द्धन गर्ने उद्देश्यसहित सञ्चालित छ । क्लाइमेट फाइनान्स कार्यक्रमले गभर्नेन्स जलवायु परिवर्तन सम्बन्धमा राज्यको खर्च व्यवस्थापनमा पारदर्शिता अभिवृद्धि गरिनुपर्ने कुरालाई जोड दिएको छ । साथै ओसीफोरएच स्वास्थ्यक्षेत्रको सार्वजनिक खरिद पारदर्शी बनाउने पहलमा केन्द्रित रहेको छ ।

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेसनल नेपालले सञ्चालन गरेका चारवटा कार्यक्रमहरूमध्ये यस वर्ष एलाक आउटरिच र क्लाइमेट फाइनान्स समाप्त भएकाले प्रभाव मापनको काम समाज कल्याण परिषद्बाट सम्पन्न भइसकेको छ भने आईपीईआरआरको मध्यावधि प्रभाव मापन हाल चालु रहेको छ ।

१. एलाक आउटरिच

सन् २०१६ देखि २०१९ सम्म सञ्चालन गरिएको एलाक आउटरिच कार्यक्रमअन्तर्गत गुनासो संकलन, आमदानी खर्च सार्वजनिकीकरण, सदाचार प्रतिबद्धता कार्यान्वयन बैठक, नागरिक संस्थाबीच बैठक, सदाचार प्रतिबद्धता कार्यान्वयन प्रतिवेदन सार्वजनिकीकरण, सार्वजनिक सेवा प्रवाह सर्वेक्षण र परियोजना समीक्षा बैठकजस्ता क्रियाकलाप सम्पन्न गरिएका छन् । यो कार्यक्रम चितवन, रुपन्देही, गुल्मी, कैलाली, सुर्खेत र कास्की गरी ६ जिल्लाहरूका सम्बन्धित आबद्ध संस्थाको सक्रिय सहयोग र समन्वयमा सञ्चालन गरिएको थियो ।

२. भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनःस्थापनामा सदाचार (आईपीईआरआर)

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालद्वारा भूकम्पबाट अति प्रभावित १४ जिल्लाहरूमा भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनःस्थापनामा सदाचार Integrity in Post Earthquake Reconstruction and Rehabilitation (IPERR) कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको छ । काठमाडौँ, ललितपुर, भक्तपुर, ओखलढुङ्गा, दोलखा, रामेछाप, सिन्धुली, सिन्धुपाल्चोक, काभ्रेपलाञ्चोक, रसुवा, नुवाकोट, धादिङ, मकवानपुर र गोरखा जिल्लामा सम्पर्क कार्यालय सञ्चालन गरी कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको छ ।

३. नेपालको स्वास्थ्य क्षेत्रमा खुला करारका लागि पहल (OC4H) (नयाँ परियोजना)

सरकारी निकाय, निजी क्षेत्र, नागरिक समाज र सरोकारवालाको संलग्नतामा नेपालका स्वास्थ्य क्षेत्रमा खुला करारको प्रवर्द्धन गर्न यस कार्यक्रमको प्रारम्भ

भएको छ । स्वास्थ्यका लागि खुला करारको अभ्यासले खरिदचक्रका सूचना सरल ढंगले उपलब्ध हुनेगरी प्रकाशन र तिनको उपयोग गरी सार्वजनिक सम्पत्तिको प्रभावकारी ढंगले खर्च हुने कुराको सुनिश्चित गर्छ । टीआई हेल्थ इनिशिएटिभको सहयोगमा फेब्रुअरी २०१९ देखि कार्यान्वयनमा आएको यस कार्यक्रमको बजेट रु. २,१८,२८,३८६/- रहेको छ ।

४. जलवायु वित्त सुशासन (CFG) कार्यक्रम

यस वर्ष यस परियोजनाअन्तर्गत राष्ट्रियस्तरको अध्ययन प्रतिवेदन सार्वजनिक गरी राष्ट्रिय योजना आयोगलाई उपलब्ध गराइएको छ । केही जिल्लाका स्थानीय जलवायु परिवर्तनसम्बन्धी परियोजनाहरूको मापन गरी नागरिक संघ-संस्थाबीच प्रभावको मूल्यांकन गरिएको छ । यस विषयमा जनचेतना जगाउने सन्देशहरू सञ्चारमाध्यमबाट प्रचारप्रसार गरी विद्यार्थी वर्गबीच जलवायु परिवर्तनका नकारात्मक असरहरूबारे जानकारी गराउन विद्यार्थी सचेतना कार्यक्रम सम्पन्न गरिएको छ । टीआई बर्लिनको सहयोगमा सञ्चालित यस कार्यक्रम भाद्र २०७६ मा समाप्त भएको छ ।

५. भावी परियोजना

यस संस्थाद्वारा सञ्चालन गरिएका एलाक आउटरिच र क्लाइमेट फाइनान्स गभर्नेन्स परियोजनाहरू सन् २०१९ मा समाप्त भएका छन् । यी परियोजनाहरूको प्रभाव समाज तथा आम-नागरिकमा राम्रो देखिएकाले निरन्तरताका लागि सम्बन्धित दातृ निकायसँग ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (बर्लिन) मार्फत छलफल सुरु गरिएको छ । यी कार्यक्रमहरूले सन् २०२० पश्चात् निरन्तरता पाउनेतर्फ कार्यअघि बढेको छ ।

भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनःस्थापनामा सदाचार (IPERR) कार्यक्रमअन्तर्गत सम्पन्न गतिविधि

जेष्ठ ०१, २०७५ देखि वैशाख ३१, २०७६

क्रम संख्या	गतिविधि	संख्या
१.	सरोकारवालाहरूसँग छलफल	१२
२.	नीतिगत छलफल	२७
३.	प्रतिवेदन सार्वजनीकरण	१२
४.	निर्वाचित जनप्रतिनिधिसँग बैठक	२९
५.	निर्माणाधीन विद्यालय अवलोकन तथा छलफल	४६
६.	संयुक्त विद्यालय छलफल	१४
७.	सदाचार प्रतिबद्धता	८
८.	सदाचार प्रतिबद्धता कार्यान्वयन समितिको बैठक	४
९.	बजार अवलोकन	२५
१०.	सूचना बोर्ड	२५
११.	नागरिक बडापत्र	२२
१२.	सामाजिक परीक्षण	१२
१३.	एफएम रेडियोसँग सम्झौता	१४
१४.	पत्रपत्रिकासँग सम्झौता	१२
१५.	पत्रकारहरूसँग भेटघाट	२५
१६.	मिडिया म्यापिङ	१४
१७.	पर्चा, नोटबुक, पेन, क्यालेन्डर वितरण	४२
१८.	होर्डिङ बोर्ड	३४
१९.	आर्थिक प्रतिवेदन संकलन/छलफल	४९
२०.	व्यवसायी/बैंकसँग छलफल	२५
२१.	गैर-सरकारी संस्थाहरूसँग छलफल	१२
२२.	सहायता कक्ष सञ्चालन	५८
२३.	स्वयंसेवकहरूसँग अन्तर्क्रिया	३०
२४.	सरकारी भवन अवलोकन	४०
२५.	निजी आवास अवलोकन	४२
२६.	सम्पदा अवलोकन	२७
२७.	खानेपानी पूर्वाधार अवलोकन	२५
२८.	मोबाइल एलाक (गुनासो संकलन)	५८
२९.	सार्वजनिक सुनुवाइ	५०
३०.	वृद्ध, कम आम्दानी तथा महिलाहरूसँग छलफल	४३

क्रम संख्या	गतिविधि	संख्या
३१.	अन्तर्राष्ट्रिय भ्रष्टाचार विरुद्धको दिवस (डिसेम्बर ९)	१२
३२.	भूकम्प सुरक्षा दिवस (माघ ०२)	१२
३३.	भूकम्प वार्षिकोत्सव दिवस	१४
३४.	प्रभाव मूल्याङ्कन र अवधारणा सर्वेक्षण	२८
३५.	अन्य गतिविधि	६
	जम्मा	९०८

एलाक आउटरिच (ALAC Outreach) कार्यक्रमअन्तर्गत सम्पन्न गतिविधि

श्रावण ०१, २०७५ देखि असार ३१, २०७६

क्रम संख्या	गतिविधि	संख्या
१.	मोबाइल एलाक (गुनासो संकलन)	३२
२.	बजेट ट्रयाकिङ (आम्दानी खर्च सार्वजनीकरण)	१३
३.	डीपी मिटिङ (सदाचार प्रतिबद्धता कार्यान्वयन बैठक)	२२
४.	डीपी एससेमेन्ट रिपोर्ट (सदाचार प्रतिबद्धता कार्यान्वयन प्रतिवेदन सार्वजनीकरण)	६
५.	एनजीओ अलाइन्स (नागरिक संस्थाबीच बैठक)	१३
६.	सार्वजनिक सेवा प्रवाह सर्वेक्षण	६
७.	परियोजना समीक्षा बैठक	१
	जम्मा	९३

ओसीफोरएच (OC4H) कार्यक्रमअन्तर्गत सम्पन्न गतिविधि

मंसिर १५, २०७५ देखि असार ३१, २०७६

क्रम संख्या	गतिविधि	संख्या
१.	परियोजना उद्घाटन	१
२.	सरकारी कार्यालयहरूसँग बैठक: समाज कल्याण परिषद्सँग बैठक - १, सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयसँग बैठक - २, आपूर्ति शाखा, स्वास्थ्य सेवा विभागसँग बैठक - २, स्वास्थ्य मन्त्रालयसँग बैठक - १, नगर/गाउँ पालिकासँग बैठक - २, स्वास्थ्य आपूर्ति र सार्वजनिक खरिद अनुगमन कार्यालयसँग संयुक्त बैठक - २	१०
३.	निजी क्षेत्रहरूसँग छलफल	४
४.	गैर सरकारी संस्थाहरूसँग छलफल	३
५.	एफएम रेडियोसँग सम्झौता	१
६.	पर्चा, नोटबुक, पेन वितरण	१
	जम्मा	२०

भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनःस्थापनामा सदाचार (आईपीईआरआर)

कार्यक्रमअन्तर्गत जिल्लागत गतिविधि

चैत्र ०१, २०७५ देखि भदौ ३१, २०७६

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालले भूकम्पबाट अति प्रभावित जिल्लाहरूमा भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनःस्थापनामा सदाचार Integrity in Post Earthquake Reconstruction and Rehabilitation (IPERR) program कार्यक्रम सञ्चालन गरिरहेको छ । यसका लागि हाल उपत्यका र अन्य ११ वटा जिल्लामा सम्पर्क कार्यालय छन् । ती सम्पर्क कार्यालय काठमाडौं, ललितपुर र भक्तपुरको काठमाडौंमा र अन्य कार्यालयहरू भने ओखलढुङ्गा, दोलखा, रामेछाप, सिन्धुली, सिन्धुपाल्चोक, काभ्रेपलाञ्चोक, रसुवा, नुवाकोट, धादिङ, मकवानपुर र गोरखा जिल्लाको सदरमुकाममा रहेका छन् । ती कार्यालयले सम्पन्न गरेका गतिविधि निम्नानुसार रहेका छन् :

क. नीतिगत छलफल

क्रम संख्या	जिल्ला	स्थान	कार्यक्रम संख्या
१	धादिङ	जिसस हल, धादिङबैशी	१
२	काठमाडौं	साप फाल्वा, बबरमहल	१
३	ललितपुर	जिसस हल	१
४	मकवानपुर	जिसस हल, हेटौंडा	१
५	नुवाकोट	विदुर नगरपालिका, खुसी पाहुना घर	१
६	ओखलढुङ्गा	सिद्धिचरण नगरपालिका हल	१
७	रामेछाप	जिसस हल, मन्थली	१
८	रसुवा	जिसस हल, धुन्चे	१
९	सिन्धुली	जिसस हल, कमलामाई नगरपालिका	१
जम्मा			९

ख. सरोकारवालाहरूसँगको छलफल

क्रम संख्या	जिल्ला	स्थान	कार्यक्रम संख्या
१	भक्तपुर	भक्तपुर नगरपालिका ०१, जिसस हल	१
२	धादिङ	निलकण्ठ नगरपालिका ०३, धादिङबैशी	१
३	दोलखा	भीमेश्वर नगरपालिका, चरिकोट	१
४	गोरखा	गोरखा नगरपालिका ०६, जिसस हल	१
५	काभ्रे	धुलिखेल नगरपालिका ०७, चेम्बर अफ कमर्स हल	१
६	ओखलढुङ्गा	सिद्धिचरण नगरपालिका १२, नगरपालिका हल (२)	२
७	रामेछाप	मन्थली नगरपालिका ०१, जिसस हल	१
८	सिन्धुली	जिसस हल, कमलामाई नगरपालिका	१
९	सिन्धुपाल्चोक	चौतारा साँगाचोकगढी नगरपालिका ०५, जिसस हल	१
जम्मा			१०

ग. निर्वाचित जनप्रतिनिधिरूसँग छलफल

क्रम संख्या	जिल्ला	स्थान	कार्यक्रम संख्या
१	भक्तपुर	सूर्यविनायक नगरपालिका ०४, गाम्वा	१
२	धादिङ	धुनिबैशी नगरपालिका ०९, धादिङ	१
३	दोलखा	भीमेश्वर नगरपालिका ०९, लाकुरीडाँडा	१
४	गोरखा	गोरखा नगरपालिका ०१, ताप्ले	१
५	काठमाडौं	दक्षिणकाली नगरपालिका ०८, छैमले	१
६	काभ्रे	पनौती नगरपालिका ०९, शारदा बतासे	१
७	ललितपुर	महालक्ष्मी नगरपालिका ०९, लामाटार	१
८	मकवानपुर	मकवानपुरगढी गाउँपालिका ०४, मनकामना	१
९	नुवाकोट	तादी गाउँपालिका ०१, ढिकुरे	१
१०	ओखलढुङ्गा	सिद्धिचरण नगरपालिका ०५, बर्नालु	१
११	रामेछाप	खाडादेवी गाउँपालिका ०४	१
१२	सिन्धुली	गोलाञ्जोर गाउँपालिका	१
१३	सिन्धुपाल्चोक	भोटेकोशी गाउँपालिका ०५, भिर्पु	१
जम्मा			१३

घ. निर्माणाधीन विद्यालय अवलोकन तथा छलफल

क्रम संख्या	जिल्ला	स्थान	कार्यक्रम संख्या
१	भक्तपुर	गणेश आधारभूत विद्यालय, फाईदाका आधारभूत विद्यालय, डोलागिरी माध्यमिक विद्यालय	३
२	धादिङ	कमलादेवी आधारभूत विद्यालय, पाल्पा समारी भञ्ज्याङ माध्यमिक विद्यालय	२
३	दोलखा	गौरीशंकर विद्यालय, सिक्ता माध्यमिक विद्यालय, कुन्ती डाँडा माध्यमिक विद्यालय, तिखतल प्राथमिक विद्यालय	४
४	गोरखा	राम ज्योति प्राथमिक विद्यालय	१
५	काठमाडौं	फर्पिङ माध्यमिक विद्यालय, श्री जनविकास माध्यमिक विद्यालय, श्री कृष्ण माध्यमिक विद्यालय	३
६	काभ्रे	श्री दाप्चा माध्यमिक विद्यालय	१
७	ललितपुर	श्री सरस्वती माध्यमिक विद्यालय, श्री महालक्ष्मी माध्यमिक विद्यालय	२
८	मकवानपुर	वंश गोपाल माध्यमिक विद्यालय, राष्ट्रिय निम्न माध्यमिक विद्यालय	२
९	नुवाकोट	क्षेत्रपाल आधारभूत विद्यालय, रन भुवनेश्वरी माध्यमिक विद्यालय	२
१०	ओखलढुङ्गा	कुन्ता प्राथमिक विद्यालय, रक्तमाला आधारभूत विद्यालय	२
११	रामेछाप	पुने प्राथमिक विद्यालय, बाल मन्दिर प्राथमिक विद्यालय	२
१२	रसुवा	रसुवा माध्यमिक विद्यालय, पार्वतीकुण्ड माध्यमिक विद्यालय, सुनधारा माध्यमिक विद्यालय, भीमसेनस्थान आधारभूत विद्यालय	४
१३	सिन्धुली	आधारभूत माध्यमिक विद्यालय, जनजागृति माध्यमिक विद्यालय, ज्ञान ज्योति माध्यमिक विद्यालय	३
जम्मा			३१

ड. उच्च माध्यमिक तहका विद्यार्थी अभिमुखीकरण कार्यक्रम

क्रम संख्या	जिल्ला	स्थान	कार्यक्रम संख्या
१	धादिङ	निलकण्ठ माध्यमिक विद्यालय, धादिङबैशी	१
२	दोलखा	कालिञ्चोक माध्यमिक विद्यालय	१
३	गोरखा	शक्तिचोक विद्यालय हल	१
४	काभ्रे	श्री सञ्जिवनी माध्यमिक विद्यालय	१
५	ओखलढुङ्गा	सिद्धिचरण नगरपालिका १२, विद्यालय हल	१
६	रामेछाप	मन्थली नगरपालिका ०१	१
७	सिन्धुली	कमलामाई नगरपालिका ०७, मिटिङ हल	१
८	सिन्धुपाल्चोक	चौतारा साँगाचोकगढी ०७, मेलचौर	१
जम्मा			८

च. बजार अवलोकन

क्रम संख्या	जिल्ला	स्थान	कार्यक्रम संख्या
१	भक्तपुर	चाँगुनारायण नगरपालिका ०२, दुवाकोट	१
२	धादिङ	बेनीघाट रोराङ गाउँपालिका, धादिङ सडक क्षेत्र; धादिङबैशी बजार	२
३	गोरखा	गोरखा नगरपालिका ०६, गोरखा बजार	१
४	काठमाडौं	शंखरापुर नगरपालिका, साँखु	१
५	काभ्रे	बनेपा नगरपालिका र पनौती नगरपालिका	१
६	मकवानपुर	मनहरी गाउँपालिका ०९, मनहरी बजार	१
७	रामेछाप	मन्थली नगरपालिका ०१, मन्थली बजार	१
८	सिन्धुली	कमलामाई नगरपालिका ०६, बजार क्षेत्र	१
९	सिन्धुपाल्चोक	चौतारा साँगाचोकगढी ०५, चौतारा बजार	१
जम्मा			१०

छ. सूचना बोर्ड

क्रम संख्या	जिल्ला	स्थान	कार्यक्रम संख्या
१	भक्तपुर	चाँगुनारायण नगरपालिका ०७, खरिपाटी	१
२	धादिङ	निलकण्ठ नगरपालिका, धादिङ नजिकै	१
३	दोलखा	भीमेश्वर नगरपालिका, मकैबारी	१
४	काठमाडौं	दक्षिणकाली नगरपालिका ०८, छैमले	१
५	काभ्रे	धुलिखेल नगरपालिका ०८, वार्ड अफिस	१
६	ललितपुर	महालक्ष्मी नगरपालिका ०९, लामाटार	१
७	मकवानपुर	भीमफेदी गाउँपालिका ०१, सानुटार; एनआरए कार्यालय, हेटौडा	२
८	नुवाकोट	विदुर नगरपालिका ०५, देविघाट	१
९	ओखलढुङ्गा	एनआरए कार्यालय, ओखलढुङ्गा	१
१०	रामेछाप	टीआई नेपाल अफिस, मन्थली; मन्थली ०६, भलवाजोर वडा कार्यालय	२
११	रसुवा	गोसाइकुण्ड गाउँपालिका ०६, धुन्चे	१
१२	सिन्धुपाल्चोक	चौतारा साँगाचोकगढी ०५, टुडिखेल चोक; डीएलपीआईयू भवन; डिएलपिआइयू शिक्षा	३
जम्मा			१६

ज. एफएम रेडियो तथा पत्रपत्रिकासँग सम्बन्धिता

क्रसं	जिल्ला	एफएम रेडियो	संख्या	पत्रपत्रिका	संख्या
१	भक्तपुर	रेडियो जनसञ्चार	१	नयाँ पत्रिका	१
२	धादिङ	रेडियो धादिङ	१	धादिङ आवाज दैनिक	१
३	दोलखा	रेडियो भीमेश्वर	१	दिक्षान दैनिक	१
४	गोरखा	गोरखा एफएम	१	सुरुवात दैनिक	१
५	काठमाडौँ	रेडियो नेपाल	१	-	
६	काभ्रे	रेडियो नमोबुद्ध एफएम	१	जनप्रतिरोध साप्ताहिक	१
७	ललितपुर	उज्यालो एफएम	१	-	
८	मकवानपुर	रेडियो मकवानपुर	१	समृद्ध समाज दैनिक	१
९	नुवाकोट	रेडियो त्रिशुली	१	त्रिशुली खबर	१
१०	ओखलढुङ्गा	सहयात्री सामुदायिक रेडियो	१	भिजन साप्ताहिक	१
११	रामेछाप	रेडियो तिफादी	१	पुष्टवृष्टि साप्ताहिक	१
१२	रसुवा	रेडियो रसुवा	१	-	
१३	सिन्धुली	सिद्धबाबा एफएम	१	प्रभात समाचार	१
१४	सिन्धुपाल्चोक	रेडियो सुनकोशी	१	लोकप्रिय समाचार दैनिक	१
१५	काठमाडौँ र ललितपुर	-	-	नयाँ पत्रिका र अन्नपूर्ण पोष्ट	१
जम्मा			१४	जम्मा	१२

झ. पत्रकारहरूसँगको बैठक तथा छलफल

क्रसं	जिल्ला	स्थान	कार्यक्रम संख्या
१	भक्तपुर	सूर्यविनायक नगरपालिका, रेडियो जनसञ्चार हल	१
२	धादिङ	होटल जीविका, धादिङ; निलकण्ठ नगरपालिका ०३, पत्रकार भवन	२
३	दोलखा	चरिकोट; भीमेश्वर ०३, चरिच्याङ	२
४	गोरखा	गोरखा नगरपालिका ०६, हरमटारी (२)	२
५	काठमाडौँ	काठमाडौँ नगरपालिका ३१, बानेश्वर	१
६	काभ्रे	धुलिखेल नगरपालिका ०६ (२)	२
७	ललितपुर	ललितपुर नगरपालिका १५, सातदोबाटो	१
८	मकवानपुर	हेटौँडा ०२, नोबल होटल (२)	२
९	नुवाकोट	विदुर नगरपालिका ०३	१
१०	ओखलढुङ्गा	हेल्मिटास हल; ठोकर गेष्ट हाउस; सिद्धिचरण नगरपालिका १२, शेर्पा गेष्ट हाउस	३
११	रामेछाप	मन्थली नगरपालिका ०१, जीएस होटल	१
१२	रसुवा	गोसाउँकुण्ड गाउँपालिका ०६, धुन्चे/जिसस हल; एफएनजे हल, धुन्चे	२
१३	सिन्धुली	टीआई नेपाल कार्यालय, सिन्धुली (२)	२
१४	सिन्धुपाल्चोक	चौतारा साँगाचोकगढी ०५, एफएनजे हल	१
१५	भक्तपुर काठमाडौँ र ललितपुर संयुक्त	अल्फा हाउस बानेश्वर, काठमाडौँ	१
जम्मा			२४

ज. होर्डिड बोर्ड

क्रसं	जिल्ला	स्थान	कार्यक्रम संख्या
१	भक्तपुर	चाँगुनारायण नगरपालिका ०७, खरिपाटी	१
२	धादिङ	निलकण्ठ नगरपालिका ०३, धादिङबैशी	१
३	दोलखा	भिमेश्वर नगरपालिका ०६, रमिता डाँडा	१
४	काठमाडौं	शंखरापुर नगरपालिका	१
५	काभ्रे	धुलिखेल नगरपालिका, बीपी सडकमार्ग क्षेत्र	१
६	नुवाकोट	बेलकोटगढी नगरपालिका ०७, बुडिसिङ्गघाट	१
७	ओखलढुङ्गा	मोलुङ्ग गाउँपालिका ०२, रामपुर	१
८	रसुवा	कालिका गाउँपालिका ०२	१
९	सिन्धुली	कमलामाई नगरपालिका ०६, शान्तिनगर चोक	१
जम्मा			९

ट. व्यवसायी/बैंक र गैरसरकारी संस्थाहरूसँग छलफल

क्रसं	जिल्ला	स्थान	कार्यक्रम संख्या
व्यवसायी/बैंकसँग छलफल			
१	भक्तपुर	खोपा गार्डेन रिसोर्ट, दुधपाटी, भक्तपुर	१
२	दोलखा	चरिकोट	१
३	काठमाडौं	साप फाल्वा, बबरमहल, काठमाडौं	१
४	नुवाकोट	विदुर नगरपालिका, बट्टार	१
५	सिन्धुली	युवा संघ हल, सिन्धुली	१
जम्मा			५
गैरसरकारी संस्थाहरूसँग छलफल			
१	भक्तपुर	भक्तपुर नगरपालिका ०१, होटल स्वीट होम	१
२	धादिङ	निलकण्ठ नगरपालिका ०३, होटल जिविका	१
३	दोलखा	भिमेश्वर नगरपालिका ०६, चरिघ्याङ	१
४	काठमाडौं	काठमाडौं महानगरपालिका ३१, बानेश्वर	१
५	काभ्रे	धुलिखेल नगरपालिका ०७, एनजीओ फेडरेसन हल	१
६	ललितपुर	ललितपुर महानगरपालिका ०५, मानभवन, जिसस हल	१
७	मकवानपुर	हेटौंडा ०२, पल्पसा सडक, नोबल होटल	१
८	नुवाकोट	विदुर नगरपालिका ०४, खुसी पाहुना घर	१
९	ओखलढुङ्गा	सिद्धिचरण नगरपालिका १२, सेर्पा गेष्ट हाउस	१
१०	रामेछाप	मन्थली नगरपालिका ०१, जिएस होटल	१
११	सिन्धुली	टीआई नेपाल अफिस, सिन्धुली	१
१२	सिन्धुपाल्चोक	चौतारा साँगाचोकगढी नगरपालिका ०१, चौतारा, जिसस हल	१
जम्मा			१२

ठ. सहायता कक्ष

क्रसं	जिल्ला	स्थान	कार्यक्रम संख्या
१	भक्तपुर	चाँगुनारायण ०१, दुवाकोट वार्ड अफिस; चाँगुनारायण ०६, नगरकोट वार्ड अफिस	२
२	धादिङ	गजुरी गाउँपालिका ०१, धादिङ; ज्वालामुखी गाउँपालिका ०१, मैदी वार्ड अफिस; धुनीबैशी नगरपालिका ०२, रातामाटा वार्ड अफिस	३
३	दोलखा	जिरी नगरपालिका ०८	१
४	गोरखा	गोरखा नगरपालिका, मैदान; गोरखा नगरपालिका ०४, फिनाम; सिरान्चोक गाउँपालिका ०६, गन्खु	३
५	काठमाडौं	चन्द्रागिरी नगरपालिका १२, गुर्जुधारा वार्ड अफिस; तार्केश्वर नगरपालिका ०३, तिनपिप्ले	२
६	काभ्रे	धुलिखेल नगरपालिका ०९, काभ्रे भञ्ज्याङ, पाँचखाल नगरपालिका ११, खरेलथोक	२
७	ललितपुर	गोदावरी नगरपालिका ०७, देवीचौर वार्ड अफिस	१
८	मकवानपुर	बागमती गाउँपालिका ०४, भुभुरे; मनहरी गाउँपालिका ०७, बिजौना	२
९	नुवाकोट	ककनी ०४; बेलकोटगढी नगरपालिका ०५, लामाचौर; तादी गाउँपालिका ०५, बाहुनबासी	३
१०	ओखलढुङ्गा	राष्ट्रिय बाणिज्य बैंक, ओखलढुङ्गा शाखा; सिद्धिचरण नगरपालिका १०, वार्ड अफिस	२
११	रामेछाप	दोरम्बा गाउँपालिका, टोकरपुर; रामेछाप नगरपालिका ०५, रामपुर वार्ड अफिस	२
१२	रसुवा	गोसाइँकुण्ड गाउँपालिका ०६, धुन्चे अफिस (३), आमाछोदिङ्मो गाउँपालिका ०५, चिलिमे	४
१३	सिन्धुली	फिक्कल गाउँपालिका; दुधौली	२
१४	सिन्धुपाल्चोक	बलेफी गाउँपालिका ०१, जलबिरे वार्ड अफिस	१
जम्मा			३०

ड. स्वयंसेवक अभिमुखीकरण तथा परिचालन

क्रसं	जिल्ला	स्थान	कार्यक्रम संख्या
१	भक्तपुर	मध्यपुर ठिमी ०२, सानोठिमी क्याम्पस हल	१
२	धादिङ	निलकण्ठ नगरपालिका ०३, टीआई नेपाल अफिस, धादिङ	१
३	दोलखा	चरिघ्याङ अफिस; चरिकोट अफिस (२)	३
४	गोरखा	गोरखा नगरपालिका ०६, हट एण्ड स्पाईसी होटल	१
५	काठमाडौं	काठमाडौं महानगरपालिका, सिद्धार्थ कटेज; टीआई नेपाल अफिस, बानेश्वर	२
६	काभ्रे	टीआई नेपाल अफिस, काभ्रे	१
७	ललितपुर	काठमाडौं महानगरपालिका ३१, बानेश्वर, टीआई नेपाल अफिस	१
८	मकवानपुर	हेटौंडा ०४, एभरेष्ट जीवा हाउस; टीआई नेपाल अफिस, हेटौंडा	२
९	नुवाकोट	विदुर नगरपालिका ०२, होटल स्ववायर	१
१०	ओखलढुङ्गा	सिद्धिचरण नगरपालिका १२, टीआई नेपाल अफिस, ओखलढुङ्गा (२)	२
११	रामेछाप	मन्थली नगरपालिका, टीआई नेपाल अफिस, मन्थली	१
१२	रसुवा	टीआई नेपाल अफिस, धुन्चे (२)	२
१३	सिन्धुली	टीआई नेपाल अफिस, सिन्धुली (२)	२
१४	सिन्धुपाल्चोक	टीआई नेपाल अफिस, सिन्धुपाल्चोक	१
१५	भक्तपुर काठमाडौं र ललितपुर संयुक्त	काठमाडौं ३१, बानेश्वर, अल्फा हाउस	१
जम्मा			२२

ण. सरकारी भवन अवलोकन

क्रसं	जिल्ला	स्थान	कार्यक्रम संख्या
१	धादिङ	धादिङबैशी	१
२	दोलखा	चरिकोट; वन महाशाखा कार्यालय	२
	गोरखा	महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय	१
४	काभ्रे	भुम्लु गाउँपालिका ०५, सल्लेभुम्लु; भुम्लु गाउँपालिका ०८, भुम्लुटार; भुम्लु नगरपालिका ०७, फलाटे	३
	ललितपुर	पशु स्वास्थ्य अनुसन्धान महाशाखा; राजस्व प्रशासन तालिम केन्द्र	२
५	नुवाकोट	जिल्ला अदालत; त्रिशुली अस्पताल	२
६	ओखलढुङ्गा	सिद्धिचरण नगरपालिका ११, सरकारी भवन अवलोकन; राष्ट्रिय अनुसन्धान केन्द्र	२
७	रामेछाप	रामेछाप नगरपालिका	१
९	सिन्धुली	एकीकृत भवन खानेपानी कार्यालय (२)	२
१०	सिन्धुपाल्चोक	चौतारा	१
जम्मा			१७

त. निजी आवास अवलोकन

क्रसं	जिल्ला	स्थान	कार्यक्रम संख्या
१	भक्तपुर	मध्यपुर ठिमी ०३, कौसलटार क्षेत्र	१
२	धादिङ	धुनीबैशी नगरपालिका ०९, धादिङ	१
३	दोलखा	भीमेश्वर नगरपालिका ०६	१
४	गोरखा	पालुङटार नगरपालिका ०९, शेरा	१
५	काठमाडौँ	दक्षिणकाली नगरपालिका ०८, छैमले; बुढानिलकण्ठ नगरपालिका १२, कपन	२
६	काभ्रे	नमोबुद्ध नगरपालिका ०९, छत्रे बजार	१
७	ललितपुर	महाकाल गाउँपालिका ०५, चन्दनपुर	१
८	मकवानपुर	मकवानपुरगढी गाउँपालिका ०१, रानीसेरा	१
९	नुवाकोट	तार्केश्वर नगरपालिका ०५	१
१०	ओखलढुङ्गा	सिद्धिचरण नगरपालिका ०६, जन्तरखानी	१
११	रामेछाप	मन्थली नगरपालिका ०८, चिसापानी	१
१२	रसुवा	उत्तरगया गाउँपालिका ०५, रसुवा	१
१३	सिन्धुली	कमलामाई नगरपालिका ०९, पन्नेशी	१
जम्मा			१४

**भ्रष्टाचार विरुद्ध
आजैबाट सक्रिय होऔं ।**

थ. सम्पदा अवलोकन

क्रसं	जिल्ला	स्थान	कार्यक्रम संख्या
१	भक्तपुर	हिन्दोक र चित्रपुर क्षेत्र; सूर्यविनायक नगरपालिका ०४, ठिमी; भक्तपुर दरबार स्क्वायर	३
२	दोलखा	भण्डार घर; चरिघ्याङ बजार	२
३	काठमाडौं	काठमाडौं २२, धरहरा; काठमाडौं १, २७, २८ रानीपोखरी	२
४	ललितपुर	कुम्भेश्वर मन्दिर, पाटन; रातो मच्छिन्द्रनाथ मन्दिर	२
५	मकवानपुर	हेटौंडा ०४, कमलडाँडा	१
६	रामेछाप	मन्थली नगरपालिका ०८, चिसापानी	१
जम्मा			११

द. खानेपानी पूर्वाधार अवलोकन

क्रसं	जिल्ला	स्थान	कार्यक्रम संख्या
१	भक्तपुर	सूर्यविनायक नगरपालिका ०७, गुन्डु	१
२	दोलखा	भीमेश्वर ०८, बोच	१
३	काठमाडौं	दक्षिणकाली ०८, छैमले; तार्केश्वर ०५, गोलढुङ्गा	२
४	ललितपुर	थैव खानेपानी वितरण योजना	१
५	मकवानपुर	मनहरी ०७	१
६	रसुवा	गोसाईकुण्ड ०६, नागुङ्ग गाउँ	१
७	सिन्धुली	कमलामाई ०५, ढकाल गाउँ, खानेपानी आयोजना	१
जम्मा			८

घ. गुनासो सङ्कलन

क्रसं	जिल्ला	स्थान	कार्यक्रम संख्या
१	भक्तपुर	सूर्यविनायक ०७, गुन्डु स्वास्थ्य चौकी; चाँगुनारायण ०६, नगरकोट वार्ड अफिस	२
२	धादिङ	नेत्रावती गाउँपालिका ०५; धुनीवेशी नगरपालिका ०२, वार्ड अफिस	२
३	दोलखा	जिरी नगरपालिका ०८	१
४	गोरखा	सिरानचोक गाउँपालिका ०९, गन्जु; गोरखा नगरपालिका	२
५	काठमाडौं	चन्द्रागिरी नगरपालिका १२, गुर्जुधारा; तार्केश्वर नगरपालिका ०३, तिनपिप्ले	२
६	काभ्रे	धुलिखेल नगरपालिका ०९, काभ्रे भञ्ज्याङ; पाँचखाल नगरपालिका ११, खरेलथोक	२
७	ललितपुर	गोदावरी नगरपालिका ०७, देवीचौर; महालक्ष्मी नगरपालिका १०, लाकुरेभञ्ज्याङ	२
८	मकवानपुर	बागमती गाउँपालिका, भुर्भरे; मनहरी गाउँपालिका ०७, बिजौना	२
९	नुवाकोट	ककनी ०४, बेलकोटगढी नगरपालिका ०५; तादी गाउँपालिका ०५	३
१०	ओखलढुङ्गा	मोलुङ गाउँपालिका ०२, रामपुर	१
११	रामेछाप	दोरम्बा गाउँपालिका, टोकरपुर; रामेछाप नगरपालिका ०५, रामपुर वार्ड अफिस	२
१२	रसुवा	गोसाईकुण्ड गाउँपालिका ०६, वार्ड अफिस; आमाछोदिङ्मो गाउँपालिका ०५	२
१३	सिन्धुली	दुधौली नगरपालिका; फिक्कल गाउँपालिका	२
१४	सिन्धुपाल्चोक	बलेफी गाउँपालिका ०१, जलबिरे वार्ड अफिस	१
जम्मा			२६

न. सार्वजनिक सुनुवाइ

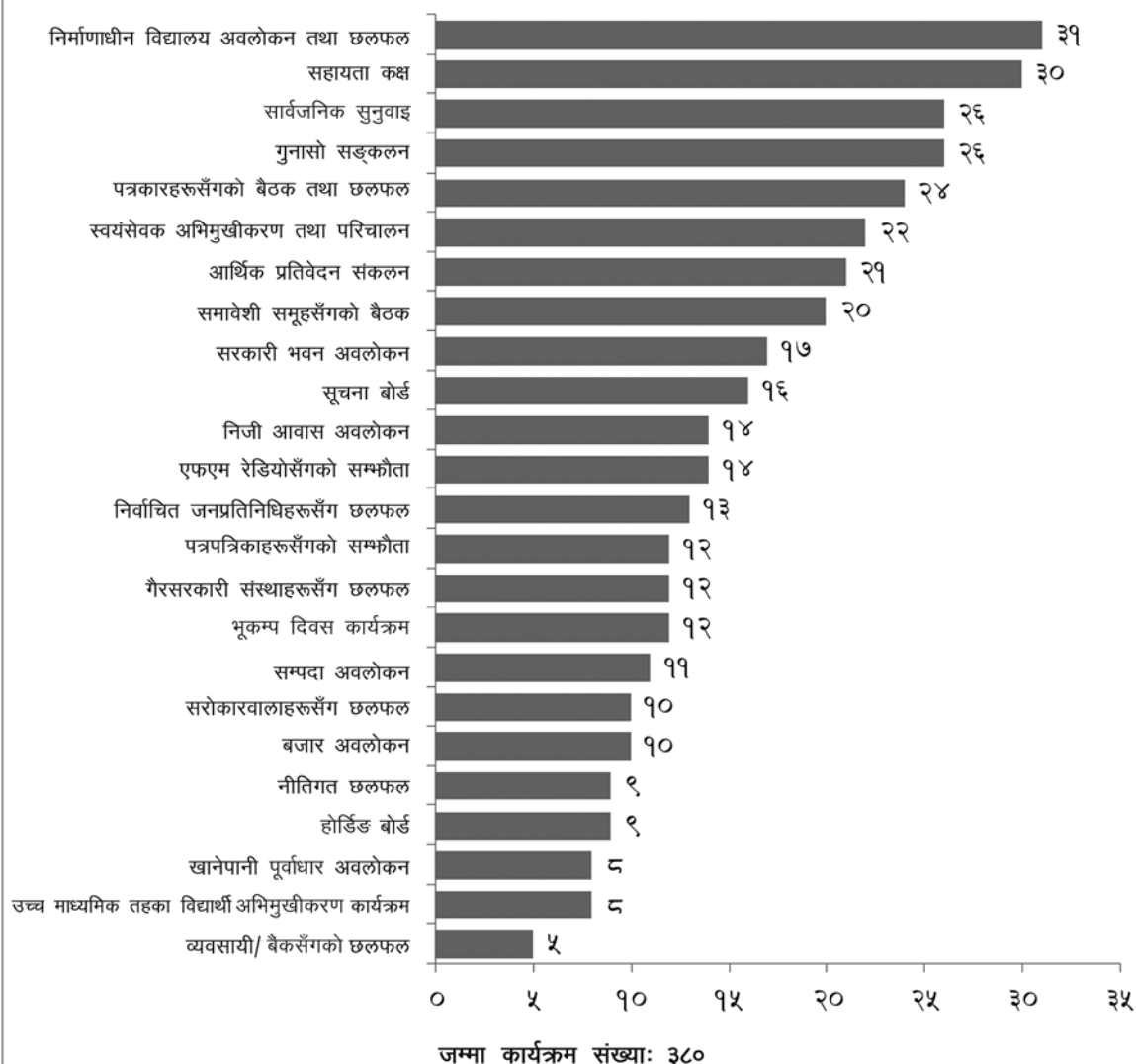
क्रसं	जिल्ला	स्थान	कार्यक्रम संख्या
१	भक्तपुर	सूर्यविनायक ०७, गुन्डु स्वास्थ्य चौकी; चाँगुनारायण ०६, नगरकोट वार्ड अफिस	२
२	धादिङ	नेत्रावती गाउँपालिका ०५; धुनीबैंशी नगरपालिका ०२, वार्ड अफिस; सिद्धलेख गाउँपालिका ०७	३
३	दोलखा	जिरी नगरपालिका ०८	१
४	गोरखा	सिरानचोक गाउँपालिका ०९, गन्खु; गोरखा नगरपालिका ०५, मैदान	२
५	काठमाडौं	चन्द्रागिरी नगरपालिका १२, गुर्जुधारा; तार्केश्वर नगरपालिका ०३, तिनपिप्ले	२
६	काभ्रे	धुलिखेल नगरपालिका ०९, काभ्रे भञ्ज्याङ; पाँचखाल नगरपालिका ११, खरेलथोक	२
७	ललितपुर	गोदावरी नगरपालिका ०७, देवीचौर; महालक्ष्मी नगरपालिका १०, लाकुरेभञ्ज्याङ	२
८	मकवानपुर	बागमती गाउँपालिका, भुर्भरे; मनहरी गाउँपालिका ०७, बिजौना	२
९	नुवाकोट	ककनी ०४, बेलकोटगढी नगरपालिका ०५; तादी गाउँपालिका ०५	३
१०	ओखलढुङ्गा	मोलुङ गाउँपालिका ०२, रामपुर बजार	१
११	रामेछाप	दोरम्बा गाउँपालिका, टोकरपुर; रामेछाप नगरपालिका ०५, रामपुर वार्ड अफिस	२
१२	रसुवा	आमाछोदिङ्मो गाउँपालिका ०५	१
१३	सिन्धुली	दुधौली नगरपालिका; फिक्कल गाउँपालिका	२
१४	सिन्धुपाल्चोक	बलेफी गाउँपालिका ०१, जलबिरे वार्ड अफिस	१
जम्मा			२६

प. समावेशी समूहसँग बैठक

क्रसं	जिल्ला	स्थान	कार्यक्रम संख्या
१	भक्तपुर	चाँगुनारायण ०८, सरस्वती स्कूल, सुडाल	१
२	धादिङ	निलकण्ठ नगरपालिका १३, भद्र गाउँ	१
३	दोलखा	भीमेश्वर ०४, माटी	१
४	गोरखा	गोरखा नगरपालिका १०, मान्द्रेढुङ्गा; गोरखा नगरपालिका ०७, बतासे	२
५	काठमाडौं	दक्षिणकाली नगरपालिका ०६, फर्पिङ; दक्षिणकाली नगरपालिका ०८, छैमले; कागेश्वरी नगरपालिका ०२, आलापोट	३
६	काभ्रे	धुलिखेल नगरपालिका ०७, हुर्का	१
७	ललितपुर	गोदावरी नगरपालिका ०१, गोदामचौर	१
८	मकवानपुर	मकवानपुरगढी ०५	१
९	नुवाकोट	माइरेटार; मगाङ गाउँपालिका ०६, पोखरी गाउँ	२
१०	ओखलढुङ्गा	मोलुङ गाउँपालिका ०१, कुन्तादेवी वार्ड अफिस	१
११	रामेछाप	मन्थली नगरपालिका ०६, भलवाजोर	१
१२	रसुवा	गोसाइँकुण्ड गाउँपालिका ०६; गोसाइँकुण्ड गाउँपालिका ०५, स्याफु	२
१३	सिन्धुली	तीनपाटन गाउँपालिका	१
१४	सिन्धुपाल्चोक	बलेफी गाउँपालिका ०५; मेलम्ची नगरपालिका ११	२
जम्मा			२०

फ. भूकम्प दिवस (वैशाख १२)

क्रसं	जिल्ला	स्थान	कार्यक्रम संख्या
१	धादिङ	गजुरी गाउँपालिका ०१	१
२	दोलखा	चरिघ्याङ बजार	१
३	गोरखा	गोरखा नगरपालिका, मैदान	१
४	काभ्रे	बाल मन्दिर आधारभूत विद्यालय	१
५	मकवानपुर	मनहरी गाउँपालिका	१
६	नुवाकोट	देबीघाट	१
७	ओखलढुङ्गा	जिसस हल	१
८	रामेछाप	मन्थली नगरपालिका, मन्थली	१
९	रसुवा	गोसाइँकुण्ड गाउँपालिका ०६; वार्ड अफिस	१
१०	सिन्धुली	कमलामाई नगरपालिका ११, भिर्गाउ स्कूल	१
११	सिन्धुपाल्चोक	जिसस हल	१
१२	भक्तपुर, काठमाडौँ र ललितपुर संयुक्त	काठमाडौँ ३१, अल्फा हाउस, बानेश्वर	१
जम्मा			१२

आईपीईआरआर अन्तर्गत सम्पन्न भएका विभिन्न कार्यक्रमहरूको संख्या
चैत्र २०७५ – भाद्र २०७६

पदाधिकारी र कार्यसमिति सदस्यको जिल्ला कार्यक्रममा सहभागिता
(२०७६/०१/०१ देखि २०७६/५/३१ सम्म)

सिनं	मिति	जिल्ला	स्थान	कार्यक्रमको नाम	सहभागी पदाधिकारी
१	२०७६/१/९-१०	दोलखा	चरिकोट, दोलखा	सरोकारवालासँग छलफल, व्यवसायीसँग छलफल	चडेश्वर आचार्य, सदस्य
२	२०७६/१/१२	काठमाडौं, ललितपुर, भक्तपुर	अल्फाहाउस, नयाँबानेश्वर	पत्रकारहरूसँग अन्तर्क्रिया	खेमराज रेग्मी, अध्यक्ष
३	२०७६/१/२५	धादिङ	धुनीबेसी नगरपालिका, धादिङ	सदाचार प्रतिवद्धतामा हस्ताक्षर	मुकुन्दबहादुर प्रधान, महासचिव
४	२०७६/०१/२९-३०	पोखरा	पोखरा	छलफल कार्यक्रम	खेमराज रेग्मी, अध्यक्ष
५	२०७६/०२/१७-१९	पोखरा	पोखरा	एलाक आउटरिच समिक्षा	खेमराज रेग्मी, अध्यक्ष, मुकुन्दबहादुर प्रधान, महासचिव
६	२०७६/०४/०२	ललितपुर	युनिटी फुडक्याफे, सातदोबाटो	पत्रकारहरूसँग अन्तर्क्रिया	खेमराज रेग्मी, अध्यक्ष
७	२०७६/४/१४	भक्तपुर	भक्तपुर नगरपालिका	मेयर भेटघाट तथा समन्वय	पद्मिनी प्रधानाङ्ग, पूर्व महासचिव
८	२०७६/०४/१५	काठमाडौं	अल्फाहाउस, नयाँबानेश्वर	पत्रकारहरूसँग अन्तर्क्रिया	खेमराज रेग्मी, अध्यक्ष
९	२०७६/०४/१५	काठमाडौं	अल्फाहाउस, नयाँबानेश्वर	गैरसरकारी संस्थासँग अन्तर्क्रिया	खेमराज रेग्मी, अध्यक्ष
१०	२०७६/४/२०	भक्तपुर	जिसस हल भक्तपुर	नीतिगत छलफल	खेमराज रेग्मी, अध्यक्ष
११	२०७६/४/२६	रामेछाप	मन्थली	नीतिगत छलफल, ११२ माध्यमिक तहका विद्यार्थीसँग छलफल	खेमराज रेग्मी, अध्यक्ष
१२	२०७६/४/२७	सिन्धुली	जिसस हल सिन्धुली	नीतिगत छलफल, ११२ माध्यमिक तहका विद्यार्थीसँग छलफल	खेमराज रेग्मी, अध्यक्ष
१३	२०७६/४/२८	ओखलढुङ्गा	ओखलढुङ्गा	नीतिगत छलफल, ११२ माध्यमिक तहका विद्यार्थीसँग छलफल	खेमराज रेग्मी, अध्यक्ष
१४	२०७६/५/१२	गोरखा	गोरखा	नीतिगत छलफल, ११, १२ माध्यमिक तहका विद्यार्थीसँग छलफल	खेमराज रेग्मी, अध्यक्ष
१५	२०७६/५/१३	धादिङ	धादिङबेसी	नीतिगत छलफल, ११, १२ माध्यमिक तहका विद्यार्थीसँग छलफल	खेमराज रेग्मी, अध्यक्ष
१६	२०७६/०५/१३	काठमाडौं	काठमाडौं	सम्पदा अवलोकन (धरहरा पुनर्निर्माण सम्बन्धमा अवलोकन)	सीताराम अग्रहरी, सदस्य
१७	२०७६/०५/१३	काठमाडौं	काठमाडौं	सम्पदा अवलोकन (रानीपोखरी पुनर्निर्माण सम्बन्धमा अवलोकन)	सीताराम अग्रहरी, सदस्य
१८	२०७६/५/१८	दोलखा	चरिकोट	नीतिगत छलफल, ११, १२ माध्यमिक तहका विद्यार्थीसँग छलफल	खेमराज रेग्मी, अध्यक्ष
१९	२०७६/५/१९-२०	सिन्धुपाल्चोक	चौतारा	नीतिगत छलफल, ११, १२ माध्यमिक तहका विद्यार्थीसँग छलफल	खेमराज रेग्मी, अध्यक्ष
२०	२०७६/५/२०	काभ्रे	धुलिखेल	नीतिगत छलफल	खेमराज रेग्मी, अध्यक्ष
२१	२०७६/०५/२३	काठमाडौं	काठमाडौं	बैंक तथा सरोकारवालासँग अन्तर्क्रिया	खेमराज रेग्मी, अध्यक्ष
२२	२०७६/५/२६	काभ्रे	धुलिखेत	११, १२ माध्यमिक तहका विद्यार्थीसँग छलफल	खेमराज रेग्मी, अध्यक्ष

समाज कल्याण परिषद्, कार्यक्रमको अनुगमन/मूल्याङ्कन प्रतिवेदन, २०७६

Ensuring integrity in climate policy making and Climate Finance decision making and delivery at all level

प्रतिवेदन सारांश

श्री ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल, नेपाल काठमाडौं जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा दर्ता र समाज कल्याण परिषद्मा आबद्ध भई कार्यरत एक सामाजिक गैरसरकारी संस्था हो । यस संस्थाले स्थापनाकालदेखि नै संस्थाको उद्देश्य अनुसार विभिन्न सामाजिक कार्यहरू गर्दै आइरहेको छ । यस संस्थाले दातृ संस्था Transparency International, Germany को आर्थिक सहयोगमा कास्की, गुल्मी, चितवन र दोलखा जिल्लामा Ensuring integrity in climate policy making and Climate Finance decision making and delivery at all level नामक कार्यक्रम समाज कल्याण परिषद्बाट स्वीकृति लिई सञ्चालन गरेको देखिन्छ ।

स्वीकृत परियोजना प्रस्तावअनुसार परियोजना अवधि मार्च, २०१७ देखि ३० जुन, २०१८ सम्मको अवधिका लागि दातृसंस्था Transparency International, Germany बाट जम्मा ६३,९८,७५४/- रुपैयाँ खर्च गर्ने प्रतिबद्धता गरिएकोमा कूल रु. ४७,४०,३७५/- प्राप्त भएको देखिन्छ । परिषद्बाट स्वीकृत रकममध्ये रु. २,२५,७३२/- प्रशासनिक र रु. ४५,१४,६४३/- कार्यक्रममा खर्च गरेको देखिन्छ ।

सुभाव तथा सिफारिस

संस्थाद्वारा सञ्चालित परियोजनाको स्थलगत अवलोकन, पदाधिकारीहरूसँगको छलफल, तथा टोलीलाई उपलब्ध गराएको विवरणको आधारमा निम्न सुभाव तथा सिफारिस गरिएको छ :

१. यो परियोजना पाइलट परियोजनाको रूपमा सम्पन्न भएकाले भविष्यमा यस परियोजनाको अध्ययन

अनुसन्धानका सिफारिसलाई उपयोग गर्न आवश्यक छ ।

२. स्थानीय स्तरमा जलवायु परिवर्तनको नक्सांकन गर्न आवश्यक भएकाले यसखाले परियोजनाको आवश्यकता बढेर गएको छ । यसैले यो परियोजना समाप्त भए पनि अरु प्रयासहरू अघि बढाउन आवश्यक छ ।

३. जलवायु परिवर्तन र जलवायु वित्तका सम्बन्धमा जबसम्म स्थानीय सरोकारवाला, सम्बन्धित क्षेत्रका संघ संस्था र दाताहरू निष्कर्षसाथ उभिँदैनन्, तबसम्म परियोजनाले चाहेको समाधान प्राप्त गर्न गाह्रो पर्ने भएकाले समाज कल्याण परिषद्ले विशेष चासोका साथ हेर्नपर्ने देखिन्छ ।

निष्कर्ष

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल, नेपाल नामक संस्थाले काठमाडौं, कास्की, गुल्मी, चितवन र दोलखामा Ensuring integrity in climate policy making and Climate Finance decision making and delivery at all level कार्यक्रम सञ्चालन गरेको पाइन्छ । संस्थाको उद्देश्यअनुसार विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गरिरहेको र त्यसैक्रममा जलवायु वित्तसम्बन्धी पाइलट प्रोजेक्ट सञ्चालनका लागि अनुदान प्राप्त भई परिषद्बाट कार्यक्रम सञ्चालन स्वीकृति लिएको देखिन्छ । यो विकसित विश्वव्यापी मुद्दा समेत हो । यस मुद्दालाई उठाएर जलवायुका क्षेत्रमा कार्यरत संघ-संस्था, सरोकारवाला र स्थानीय समुदायलाई एक ठाउँमा ल्याउनेदेखि आम जनमानसमा सचेतना ल्याउन मिडिया समेतको प्रयोगले परियोजना सफल भएको देखिन्छ ।

(अनुगमन र मूल्यांकन टोली)

Social Welfare Council (SWC)

Evaluation Report – 2019

Advocacy and legal Advice Center (ALAC) Outreach

(August 2016 – August 2019)

EXECUTIVE SUMMARY

Transparency International Nepal (TIN) is a civil society institution dedicated to increasing public accountability and curbing corruption in all walks of life. It is registered at the Kathmandu District Administration Office in 1996 and is affiliated with the Social Welfare Council in 2002. Through advocacy; intervention; cooperation with constitutional and governmental anti-corruption agencies, focusing on internal governance and management; promoting values through a set Code of Conduct, TIN contributes as a catalyst in the fight against corruption. It has been a leading NGO promoting anti-corruption movement in Nepal since 1996. Extending affiliation to 19 local organizations throughout the country; the organization has launched various projects with the partnership to international donor agencies.

TIN has received funding from Transparency International (TI-S) Berlin through Australian Department of Foreign Affairs and Trade (DFAT) and signed an agreement with DFAT for Advocacy and Legal Advice Center (ALAC) Outreach project. The main goal of the project is to build enhanced social accountability and role of civil society. With these objective citizens have been supported to voice their corruption complaints and redress for their grievances to strengthen transparency, accountability and efficiency through constructive engagement of civil society with the government line agencies.

To this end, ALAC Outreach project aims to preserve space for civil society in legislation, policy and practice, and mechanism to protect civil society activists in government service delivery system as an anti corruption movement supporting good

governance in the country. TIN has been working through central office in Kathmandu which has turned out to be its Secretariat. Currently, TI-Nepal run project 'Advocacy and legal Advice Center (ALAC) Outreach which has been conducted in 6 districts viz; Chitwan, Rupandehi, Kaski, Gulmi, Surkhet and Kailali. This project covered a period of three years beginning from August-10, 2016 to 31st August, 2019.

Major activities of ALAC Outreach were Mobile ALAC and help desk, Social Audit/Expenditure Tracking and Public hearing, DP Monitoring meeting, DP assessment sharing meeting, NGO Alliance and meeting, and Public service delivery Survey implemented throughout six districts in the country since November, 2016.

ALAC Outreach project intended to carry out these major activities like Mobile ALAC help desk, Social Audit/Expenditure Tracking, DP Monitoring meeting, DP assessment sharing meeting, NGO Alliance, and Public service delivery Survey. The project focused on the major public service delivery offices of the government such as office of the CDOs, Land Revenue, Electricity Corporation, Construction and Maintenance Division, Public schools and other government offices. Intended beneficiaries of the project were all the public or the stakeholders of public service delivery system of the government and civil society in the respective districts.

As per the responsibility assigned by the SWC, the evaluation team adopted a study design for the evaluation of the project. Primarily the design of this evaluation study is exploratory. The project evaluation team tried to explore the facts relevant to its objectives. The evaluation team concentrated

mainly on review of project documents provided by TIN, key-informant interviews with project participants and stakeholders, focus group discussions, physical observation of project activities through field visits, person or group meetings with project stakeholders.

The major findings of the study have been enlisted as follows.

- ❑ The project activities are in line with the agreement made with SWC.
- ❑ Overall activities of the project were satisfying.
- ❑ All the stakeholders met and consulted by the evaluation team acknowledged the project as relevant, effective and needs to be continued.
- ❑ Program activities have brought some difference in the lives of beneficiaries mostly people who deserve public service delivery
- ❑ The part of co-ordination and networking is excellent.
- ❑ The part of governance and financial system is satisfactory.

On the basis of the findings the evaluation team has made the following recommendations to the organization.

- ❑ The achievement of the performance and activities

launched by ALAC Outreach is highly replicable to other organizations and this project is recommended to be continued.

- ❑ This project appears to be highly relevant and effective. So, in one form or another, this program should be continued.
- ❑ Though the number staffs were limited as budget plan, they have been fully utilized. Practice of inclusiveness should be ensured in the organization.
- ❑ The program should not be only the urban based (though this project is mainly designed to be district based) and the measures to reach the grass-root level are to be explored.
- ❑ TI Nepal is neutral organization however project should incorporate cadres of political parties in anti-corruption movements as they can be effective change agents and mobilized in wider networks.
- ❑ Project should select the popular and access base media for the dissemination of anti-corruption issues for wider coverage and public awareness.
- ❑ Affiliated partners should compare its achievements with other districts annually of this project to explore best practices/outcomes of one district applicable to the relevant context. ◀◀

रेडियो सन्देश	पात्र : काका र भतिज
भतिज:	काका ! सरकारले निःशुल्क बाँड्ने भनेका औषधिमुल्लो त हामी साधारण जनताले पाउनै गाह्रो रहेछ हैन ?
काका:	सरकारले नागरिका लागि निःशुल्क बाँड्ने भनेका औषधिको सूची नै छ । तर के गर्नु.
भतिज:	त्यै त- तोकिएका औषधि सम्बन्धित ठाउँमा समयमै पुगे पो त्यसको सदुपयोग हुन्थ्यो त ।
काका:	निकट भविष्यमा कुन परिमाणमा के कस्ता औषधि र स्वास्थ्य सेवाको खाँचो पर्नेवाला छ ? आपूतिकर्ता को हुन्, कति मूल्य र परिमाणमा औषधि र सेवा खरिद भएका हुन् ? जस्ता तथ्य खुलारूपमा उपलब्ध भई औषधि र स्वास्थ्यसेवा खरिद प्रक्रियामा पारदर्शिता भए त अझ धेरै राम्रो हुन्थ्यो ।
आवाज: नागरिकको जीवन सुरक्षाका लागि स्वास्थ्य क्षेत्रमा खुला करार	
ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपाल	

असोज महिनाको केही अनलाइन समाचारका लिङ्क

स्वास्थ्य सेवासम्बन्धी केही अनलाइन लिङ्क

Minister Yadav rules out health emergency

Deputy Prime Minister and Minister of Health and Population Upendra Yadav today told the House of Representatives that there was no need to declare health emergency, as the number of dengue infected people had been decreasing of late.

<https://thehimalayantimes.com/nepal/deputy-prime-minister-and-minister-of-health-and-population-upendra-yadav-rules-out-health-emergency/>

सत्तापक्षबाटै स्वास्थ्यमन्त्रीको आलोचना

सत्ता र प्रतिपक्ष सांसदहरूले डेंगु महामारी नियन्त्रणमा बेवास्ता गरेको भन्दै स्वास्थ्यमन्त्री उपेन्द्र यादवको आलोचना गरेका छन् ।

<https://ekantipur.com/news/2019/09/19/1568863813889885.html>

2,046 diagnosed with dengue in Chitwan

More than two thousand people have contracted dengue in Chitwan so far. Vector control Inspector Ram KC of Chitwan District Health Office said of the 6,639 people who got their blood tested in the past two months, dengue virus was found among 2,046 persons in Chitwan.

<https://thehimalayantimes.com/nepal/2046-diagnosed-with-dengue-in-chitwan/>

असुरक्षित गर्भपतन गराउने बढ्दै

असुरक्षित गर्भपतन गराउनेको संख्यामा अझै कमी आएको छैन । स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयको पछिल्लो तथ्यांकअनुसार हरेक एक सय महिलामध्ये ५८ जनाले असुरक्षित गर्भपतन गराउँछन् ।

<http://rajdhaniidaily.com/192030/>

डेङ्गुसँगै स्क्रबटाइफस बढ्यो

पछिल्लो समयमा डेङ्गुका साथै स्क्रबटाइफसले पनि मानिस बिरामी पार्न थालेका छन् । शुक्राज त्रिपिकल तथा सरुवा रोग अस्पतालका चिकित्सक डा. शेरबहादुर पुनले स्क्रबटाइफसका कारण ज्वरो आएका बिरामीको संख्या बढ्दो क्रममा रहेको बताउनुभयो ।

<https://gorkhapatraonline.com/mainnews/2019-09-19-1538>

भक्तपुरमा बढ्दै डेंगु सङ्क्रमित १९७ मा डेंगु भएको पुष्टि

देशभर फैलिएको डेंगु रोग भक्तपुरमा माहामारीका रूपमा फैलिँदै गएको छ । भक्तपुरमा दुई सताको अवधिमा जिल्लामा १९७जना बिरामीमा डेंगु रोग भएको पुष्टि भएको छ ।

<https://gorkhapatraonline.com/national/2019-09-19-1552>

सरकारले तोकेको भन्दा १५ लाख बढी शुल्क लियो चितवन मेडिकल कलेजले चितवन मेडिकल कलेज (सिएमसी)मा विभिन्न माग राखी विद्यार्थीहरू आन्दोलनमा रहेका छन् । चिकित्सा शिक्षामा सरकारले तोकेको भन्दा बढी शुल्क विद्यार्थीबाट लिएको भन्दै विद्यार्थीहरू १६ दिन देखि आन्दोलन गर्दै आएका छन् ।

<http://rajdhaniidaily.com/192023/>

परिवार नियोजन दिवस : परिवार योजनाका कार्यक्रम प्रभावहीन

करीब छ दशकअघिदेखि नेपालमा व्यवस्थितरूपमा कार्यन्वयनमा आएको परिवार योजना (नियोजन)का कार्यक्रमले यस क्षेत्रमा खासै सुधार ल्याउन सकेको छैन ।

<https://gorkhapatraonline.com/health/2019-09-18-1509>

ब्लड क्यान्सरले छोरा गुमाएका बाआमाको बिन्ती- अब छोरीहरू बचाइदिनुस्

आँगन नभएको सानो घरको बलेनीमा मुख फाटेको ताउलोमा आधा पानी देखिन्छ। दुई कोठामध्ये एक कोठामा पुराना कपडाबाट बनाइएको एउटा डसना, पुरानो कम्बल र पुरानो कपडाको खोल भएको सिरका।

<http://annapurnapost.com/news/173315>

डेंगु संक्रमणबाट मृत्यु हुने न्यून, आपतकालीन घोषणा अनावश्यक : मन्त्री यादव

सरकारले डेंगु संक्रमणबाट मृत्यु हुनेको संख्या न्यून रहेकाले आपतकालीन अवस्था घोषणा गर्नुपर्ने अवस्था नरहेको स्पष्ट पारेको छ ।

<https://nayapatrikadaily.com/news-details/25498/2019-09-18>

डडेल्धुरापनि डेंगी भेटियो, स्थानीय सरकार नियन्त्रणको प्रयास गर्दै

डडेल्धुरामा तीन जनामा डेंगी भेटिएको छ। पछिल्लो समय सुदूरपश्चिम प्रदेशका जिल्लामाहरू फैलिँदै गएको स्क्रब टाइफस र डेंगी रोग डडेल्धुरामा पनि फैला परेको हो।

<https://nagariknews.nagariknetwork.com/news/92635/>

Airlifted pregnant woman struggles to continue treatment

According to Dr Bikash Gauchan, director of health services at Bayalpatha Hospital, Indra BK was referred to Nepalgunj after her treatment was not possible there.

<https://thehimalayantimes.com/nepal/airlifted-pregnant-woman-struggles-financially-to-continue-treatment/>

बिरामी बढ्दै : डाक्टर घट्दै

गुल्मी अस्पताल तम्घासमा बिरामीको सत्या बढ्दै गएको छ । बर्षायाम सकिएको र मौसम परिवर्तन हुने समय भएकोले बिरामीको सत्या बढ्दै गएको हो ।

<http://rajdhaniidaily.com/192000/>

प्रचण्ड मेडिसिटी अस्पतालमा

नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी (नेकपा)का अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल 'प्रचण्ड' दौतको उपचारका लागि अस्पताल पुगेका छन्। प्रचण्ड दौतको उपचारका लागि ललितपुरस्थित मेडिसिटी अस्पतालमा पुगेका हुन् ।

<http://annapurnapost.com/news/137304>

डेंगुबाट बच्न जुम्लामा पूर्वतयारी

देशभर डेंगु रोगको त्रास फैलिएको अवस्थामा जुम्लामा पनि त्यसको जोखिम हुनसक्ने भन्दै चिकित्सकहरूले केना अभिवृद्धिको लागि घरदैलै कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने भएका छन् ।

<https://nayapatrikadaily.com/news-details/25489/2019-09-18>

कैलालीमा २९ जनामा स्क्रब टाइफस

कैलालीमा स्क्रब टाइफसको प्रकोप बढ्दै गएको छ । बुधबारसम्म २९ जना बिरामी फेला परेका स्वास्थ्य कार्यालयले जनाएको छ । सेती प्रादेशिक अस्पतालमा हालसम्म १० जना बिरामी उपचारपछि सन्ध्या भएर घर फर्किएका छन् ।

<https://ekantipur.com/news/2019/09/18/156881307319738085.html>

बल्ल चिकित्सक

प्रमुखको जिम्मेवारीसहित आइतबार प्यूठान जिल्ला अस्पतालमा चिकित्सक आइपुगेका छन् । स्मन्देशीको भैरवास्थित भीम अस्पतालबाट सरुवा भएर चिकित्सक बदी बेजवार आएको अस्पताल व्यवस्थापक राजन घिमिरेले जानकारी दिए ।

<https://ekantipur.com/pradesh-5/2019/09/18/156878702940329302.html>

भवन बन्दो, छैन उपचार

सहरी विकासमन्त्री मोहम्मद इस्तियाक राईले गत शुक्रबार नरैनापुर २ स्थित लक्ष्मणपुर प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्रको उद्घाटन गरे ।

<https://ekantipur.com/pradesh-5/2019/09/18/156878698879467215.html>

बढ्दै डेंगुका बिरामी

बौँके र दाङमा डेंगु संक्रमण बढेको छ । यससँगै भाइरल ज्वरोका बिरामीले अस्पताल भरिएका छन् । दिनहुँ स्वास्थ्य परीक्षण गर्नेको भीड लागेको छ ।

<https://ekantipur.com/pradesh-5/2019/09/18/156878682336747659.html>

चिकित्सा शिक्षा आयोगले कसैको दबाबमा काम गर्नु हुँदैन: प्रधानमन्त्री ओली

प्रधानमन्त्री ओलीले नेपालमा ७० प्रतिशत प्राविधिक धारको शिक्षा हुनुपर्नेमा जोड दिए । उनले भने, 'हाम्रो शिक्षा साक्षर बनाउनेखालको मात्र होइन ।

<https://ratopati.com/story/100840/2019/9/18/pm-oli>

इलेक्ट्रिक चुरोटको लत छ? सावधान १ स्वास्थ्यमा पुर्‍याउँछ यस्तो खतरा

पछिल्लो समय युवापुस्तामा भेपिड अर्थात विद्युतीय चुरोट निकै लोकप्रिय बनेको छ। परम्परागत चुरोटभन्दा सुरक्षित हुने विश्वासका साथ युवाहरूले भेपिडको प्रयोग गर्दै आएका कारण यसलाई परम्परागत चुरोटको विकल्पका रूपमा समेत हेर्न गरिएको छ ।

<https://www.khabarhub.com/2019/18/78334/>

किन हुन्छ बालबालिकामा ब्लड क्यान्सर ?

शरीरमा रहेको हड्डीभित्रको मासी (बोनम्यारो)ले रगतमा हुने रातो तथा सेतो रक्त कोष र प्लेटलेट बनाउने गर्छ ।

<https://www.khabarhub.com/2019/18/78217/>

नर्भिकमा अस्पतालमा तौल कम गर्ने जटिल शल्यक्रिया सम्पन्न

नर्भिक इन्टरनेशनल हस्पिटलमा नेपाली शल्यचिकित्सकहरूको टोलीद्वारा अस्वामाविक वा ज्यादा मोटोपन कम गर्ने जटिल शल्यक्रिया सेवाको सुरुवात गरिएको छ ।

<https://ratopati.com/story/100824/2019/9/18/Norvic-international-hospital->

डेंगी नियन्त्रणका लागि घोराहीले भोलिदेखि विषादी छर्दै

दाङको घोराही उपमहानगरपालिकाले डेंगी नियन्त्रणका लागि लामखुट्टे मार्न बिहीबारदेखि विषादी छर्ने भएको छ। घोराही वडा नं १५ का वडा अध्यक्ष रमेश पाण्डेले बिहीबारदेखि नगरपरिसरबाटै लामखुट्टे मार्न आषाढि छर्ने तयारी गरिएको जानकारी दिए।

<https://www.setopati.com/social/190075>

अस्पताल सुधार गर्दै प्रदेश ३ सरकार

प्रदेश ३ को सरकार सरकारी अस्पतालको उपचार सेवा छुटतुरुस्त बनाउन अधि सरेको छ। प्रदेशभरिका सरकारी अस्पतालको उपचार कमजोर रहेको पाइएपछि प्रदेश सरकारले जिल्ला अस्पतालहरूलाई बिरामीको उपचारमा सक्षम बनाउन सुदृढीकरण।

<http://annapurnapost.com/news/138581>

१८ सय हेल्थपोस्ट फुसको छाप्रोमा

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयले आफ्नै हेल्थपोस्ट बनाउने उद्देश्यले हरेक वर्ष दुई सय ५० भवन थप्दै आएकोमा दुई वर्षता निर्माण कार्य रोकिएको छ ।

<https://nayapatrikadaily.com/news-details/26891/2019-10-13>

भूकम्पपछिको पुनर्निर्माणसम्बन्धी केही अनलाइन लिङ्क

पुनर्निर्माणको कार्य सुस्त

काठमाडौं उपत्यकाभित्र नै भूकम्पपछिको पुनर्निर्माणको कामले गति लिन नसकेको पाइएको छ । भूकम्प प्रभावित अन्य जिल्लामा पुनर्निर्माणले गति लिएको र ८५ प्रतिशतको हाराहारीमा प्रगति हुन लागेका बेला उपत्यका भने पुनर्निर्माणको अवस्था दुरुहपूर्ण नै रहेको छ ।

<http://rajdhaniidaily.com/193782/>

भूकम्प स्मृति पार्क ५० प्रतिशत सकियो

भूकम्पको केन्द्रबिन्दु वारपाकमा निर्माणाधीन भूकम्प स्मृति पार्कको ५० प्रतिशत काम सकिएको छ । २०७४ मंसिर १४मा ठेक्का सम्झौता भएर पार्कको निर्माण सुरु भएको थियो ।

<https://ekantipur.com/pradesh-4/2019/09/26/156947387591471223.html>

गोरखा र लम्जुङलाई केन्द्र बिन्दु बनाएर भूकम्प गयो

आज (बिहिवार) गोरखा र लम्जुङलाई केन्द्र बिन्दु बनाएर भूकम्प गएको छ । साँझ ६ बजेर ४९ मिनेटमा गोरखा र लम्जुङलाई केन्द्र बिन्दु बनाएर ४।७ रेक्टर स्केलको भूकम्प गएको राष्ट्रिय भूकम्प मापन केन्द्रले जनाएको छ ।

<https://www.newsofnepal.com/2019/09/26/249426/>

इन्डोनेसियामा भूकम्पका कारण २० को मृत्यु, सय घाइते

इन्डोनेसियामा बिहीबार आएको भूकम्पमा परी कम्तीमा २० जनाको मृत्यु भएको छ । अधिकारीले दिएको जानकारीअनुसार सो भूकम्पका कारण अरु दर्जनौ घाइते भएका छन् ।

<https://www.newsofnepal.com/2019/09/26/249423/>

शिलु महादेव मन्दिर पुनर्निर्माण अलपत्र

भूकम्पले भत्काएको भक्तपुर दरबार स्क्वायर क्षेत्रको फसिदेगः अर्थात् शिलु महादेवको मन्दिर अझै पुनर्निर्माण भएको छैन ।

<https://nayapatrikadaily.com/news-details/26066/2019-09-26>

Death toll mounts in Pakistan earthquake on day of mourning

The death toll has risen to at least 25 people from an earthquake that struck Pakistani Kashmir, officials said on Wednesday, as residents mourned their dead and rescue work continued.

<https://thehimalayantimes.com/world/death-toll-mounts-in-pakistan-earthquake-on-day-of-mourning/>

जामुने गाउँ त नमूना बन्यो !

न मोटर न बाटो । मोटरबाटो देख्न १५ मिनेट पैदल हिँड्न पर्ने । रोजगारी शून्य । खेतीपाती वा मजदुरीको बिकल्प थिएन ।

<https://www.onlinekhabar.com/2019/09/799105>

पुनर्निर्माणको पाठ

राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणको ५ वर्षे अवधि सकिन केही महिना बाँकी छ । यसको मुख्य चुनौती करिब ८ लाख आवासविहीन भूकम्प पीडितलाई सुरक्षित घरमा फर्काउनु थियो ।

<https://ekantipur.com/opinion/2019/09/24/156929408811825812.html>

भारत-पाकिस्तान सीमानामा ५८ रेक्टरको भूकम्प धक्का, ८ जनाको मृत्यु

पाकिस्तान प्रशासित कश्मिरको मिरपुर नजिकै केन्द्रबिन्दु भएर पाकिस्तानमा पाँच दशमलब ८ रेक्टर स्केलको भूकम्प गएको छ ।

<https://nayapatrikadaily.com/news-details/25945/2019-09-24>

पोर्टोरिकोमा भूकम्प

क्यारेबियन राष्ट्र पोर्टो रिकोमा मंगलबार अबेर राति ६ म्याग्नीच्युडको निकै शक्तिशाली भूकम्प गरेको छ । अमेरिकी भूगर्भ केन्द्रका अनुसार पोर्टो रिकोको उत्तर पश्चिम तटीय क्षेत्रमा भूकम्प गएको थियो ।

<https://gorkhapatraonline.com/international/2019-09-24-1802>

रातो मच्छिन्द्रनाथको पुनःनिर्माण हुँदै

भूकम्प गएको चार वर्ष वितिसक्दा पेरा र तुलसी कन्स्ट्रक्सन जेभीले मन्दिरको पुनःनिर्माण अघि बढाएको हो ।

<https://ratopati.com/story/101473/2019/9/24/rato-machhindranath>

जेठो पुस्तकालय भवन पुनर्निर्माण

२०७२ को भूकम्पले भवनमा थप क्षति पुर्यायो । पुराना पुस्तकको व्यवस्थापनमा कठिनाई भयो । स्थानीय भेला भए । आफ्नै बलुवाले भवन बनाउन जुटे ।

<https://ekantipur.com/pradesh-4/2019/09/24/156930366916691339.html>

भूकम्पपीडितको पैसामा विवेकशीलको रजाई, करोड बढी हिनामिना भूकम्पपीडितका लागि भन्दै देश-विदेशबाट उठाइएको ठूलो परिमाणको रकम विवेकशील नाली दलले पाँचौँको आन्तरिक खर्च र बचत खातामा जम्मा गरेको भेटिएको छ ।

<https://www.nepalnews.com/news/politics/8498-2019-09-23-10-20-16>

गोरखा दरबारमा १६ महिनापछि राखियो परम्परागत शैलीको मूलढोका

ऐतिहासिक गोरखा दरबार पुनःनिर्माण सुरु भएको १६ महिनापछि शुक्रबार दरबारको मूलढोका राखिएको छ ।

<https://www.onlinekhabar.com/2019/09/796047>

पुनर्निर्माण कुर्दै गोरखाको कालिका मन्दिर र रंगमहल

गारो चिरिएको छ । आधा पाटो भत्किसक्यो । फिगटो कहिकतै मात्र देखिन्छ । पानी ओल्न जस्ता छाइएको छ । गोरखा दरबारसँगै रहेको कालिका मन्दिर र रंगमहलको भवन पुनर्निर्माणको पर्खाइमा छन् ।

<https://www.onlinekhabar.com/2019/09/798450>

पुनर्निर्माणमा सहयोग जुटाउन पदयात्रा

भीमसेन मन्दिर पुनर्निर्माणमा लागि पदयात्राको आयोजना गरिएको छ । मन्दिर पुनर्निर्माण गर्न गाँठेन भीमसेन मन्दिर पुनर्निर्माण सरोकार समितिले शनिबार १४ किमीको दुरीको पदयात्राको आयोजना गरेको थियो ।

<https://ekantipur.com/national/2019/09/22/156916645586957992.html>

Reconstruction of Kaskikot Durbār begins

"Materials like limestone and surki have been used for the reconstruction of the damaged palace and temple which are being built in Shikhar and pagoda style."

<https://thehimalayantimes.com/nepal/reconstruction-of-kaskikot-durbār-begins/>

पुनःनिर्माणमा अन्याय गरिएको उपत्यका

पुनःनिर्माणका लागि जिम्मेवार सरकारी निकाय राष्ट्रिय पुनःनिर्माण प्राधिकरणको अभिलेखमा उपत्यकाबाहिर ५७ प्रतिशतभन्दा धेरैले निजी घर बनाइसक्दा उपत्यकाका तीन जिल्लामा भने २८ प्रतिशत भूकम्पपीडितले मात्र बनाएका छन् ।

<https://baahrakhari.com/news-details/217213/2019-09-22>

क्षतिग्रस्त विद्यालयको भवन निर्माण सम्पन्न

रामेछापमा २०७२ सालको विनाशकारी भूकम्पबाट पूर्ण रूपमा क्षति भएका विद्यालयको पुनर्निर्माण कार्य त्रिभुज स्मृति अगाडि बढेको छ ।

<https://www.newsofnepal.com/2019/09/19/246699/>

देगु तलेजुको पुनर्निर्माण दसैंपछि

०७२ को भूकम्पले क्षतिग्रस्त पाटन दरबार स्क्वायर परिसरमा अवस्थित देगु तलेजु मन्दिरको पुनर्निर्माण दसैंपछि हुने भएको छ ।

<https://nayapatrikadaily.com/news-details/25829/2019-09-23>

चीनको सहयोगमा बन्दै छन् नेपालका यी दरबार

चीनको सहयोगमा नेपालमा २०७२ को भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त भएका सम्पदा स्थल बन्दै छन् राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणले जनाएअनुसार नेपालका दुईवटा सांस्कृतिक-ऐतिहासिक सम्पदा चीन सरकारको सहयोगमा पुनर्निर्माण हुँदैछ ।

<https://www.nepalnews.com/news/nation/9629-2019-10-13-12-53-59>

भूकम्पपछि फेरिएको सिन्धुपाल्चोक

विनाशकारी भूकम्पले खण्डहर बनेको सिन्धुपाल्चोकका बस्तीहरू सहरउन्मुख बनेका छन् स्थानीयहरूले सडक पुर्‍यायर मात्रै घरहरू निर्माण गरेपछि बस्तीको मुहारमा सहरको झल्को देखिन थालेको हो ।

<https://nagariknews.nagariknetwork.com/news/96267/>

पुनर्निर्माणमा चिनियाँ सहयोग, केमा कति ?

२०७२ साल बैशाख १२ गतेको भूकम्पले ध्वस्त भएको वसन्तपुरको नौतले दरबार चीन सरकारको नौ करोड ५० लाख युवान अर्थात् करिब एक अर्ब ५२ लाख रुपैयाँमा पुनर्निर्माण भइरहेको छ ।

<https://nagariknews.nagariknetwork.com/news/96219/>

भूकम्पले लडाएका ५६ हजार घरको पुनःनिर्माण सम्पन्न

नुवाकोटमा भूकम्पले क्षति पुगेका ५६ हजारभन्दा बढी घरको पुनःनिर्माण सम्पन्न भएको छ ।

<https://nagariknews.nagariknetwork.com/news/96070/>

भूकम्पले भत्काएका पाँच हजार विद्यालय पुनर्निर्माण

०७२ सालको भूकम्पले भत्काएकामध्ये पाँच हजार ६३ विद्यालय पुनर्निर्माण पूरा भएको छ । निर्माण गर्नुपर्ने सात हजार दुई सय विद्यालयमध्ये पाँच हजार ६३ विद्यालय पुनर्निर्माण पूरा भएका हुन् ।

<https://nayapatrikadaily.com/news-details/26791/2019-10-11>

पुनर्निर्माणमा साउदी फण्डको सवा तीन अर्ब सहयोग

साउदी फण्ड फर डेभलपमेन्टले भूकम्पबाट क्षतिग्रस्त निजी आवास, शैक्षिक संस्था र स्वास्थ्य केन्द्र पुनर्निर्माणका लागि ११२ दशमलव ५ साउदी रियाल अर्थात् ३ अर्ब ४० करोड सहूलियत ऋण प्रदान गरेको छ ।

<https://nayapatrikadaily.com/news-details/26840/2019-10-11s>

जलवायु परिवर्तनसम्बन्धी केही अनलाइन लिङ्क

जलवायु परिवर्तनले मानवीय अस्तित्वमा खतरा

परराष्ट्रमन्त्री प्रदीपकुमार ज्ञवालीले शक्तिशाली राष्ट्रहरूको आर्थिक वृद्धि असामान्य ढङ्गले वृद्धि हुँदा कम विकसित देशलाई गहिरो असर पर्दै गएको बताउनुभएको छ ।
<https://gorkhapatraonline.com/mainnews/2019-09-29-2016>

Monsoon likely to mar Dashain festivities

The Meteorological Forecasting Division has predicted rainfall with the weather remaining mostly cloudy throughout the country till Monday.

<https://thehimalayantimes.com/nepal/monsoon-likely-to-mar-dashain-festivities/>

Polish woman climber dies in season's first casualty on Mt Manaslu

The autumn climbing season recorded the first death after a Polish female climber died at Camp III on Mt Manaslu (8,163m), according to the expedition organiser.

<https://thehimalayantimes.com/nepal/polish-woman-climber-dies-in-seasons-first-casualty-on-mt-manaslu/>

बदलिँदै बाघका बानी

बाघका डमरुहरू वयस्क हुँदै जाँदा आफू हुर्केको क्षेत्र छाड्छन् । विचरणका नयाँ क्षेत्र खोज्छन् । पुगेको नयाँ ठाउँमा त्यहाँका भालेसँग लडाइँ पर्छ । जसले जित्छ, उसैले त्यहाँका बघिनीसँग संसर्ग गर्छ । हार्ने घाइते हुन्छ, मारिन्छ ।
<https://ekantipur.com/news/2019/09/29/156972191133057818.html>

पर्यटन र रोजगारी : सबैका लागि उत्तम भविष्य

सरकारले पर्यटन वर्ष २०२० मनाउने योजना अघि सारेकै बेला देशकै तेश्रो पर्यटकीय नगरी चितवनमा भने यसको ठोस योजना र स्थानीय प्याकेज बन्न सकेको छैन ।
<https://gorkhapatraonline.com/tourism/2019-09-27-1930>

जलवायु परिवर्तनसँग जुध्न साभ्रा पहल जरुरी : मन्त्री बस्नेत

वन तथा वातावरणमन्त्री शक्तिबहादुर बस्नेतले जलवायु परिवर्तनका कारण सिर्जित विश्वव्यापी संकट समाधानका लागि गम्भीर बन्न विश्व नेताहरूलाई अपील गरेका छन् ।
<http://annapurnapost.com/news/137793>

फाट्टफुट्ट वर्षा दर्शकसम्म

साविकअनुसार यस वर्षको मनसुनको समय अविध्न सकिएको छ । दुई दिनअघि नेपालको मनसुनको समय अवधि सकिएको हो ।
<https://gorkhapatraonline.com/mainnews/2019-09-26-1875>

जलकुम्भीले खोस्यो रोजीरोटी

तालमा माछा मारेर गुजारा चलाउँदै आएका जलारी समुदाय यतिबेला जलकुम्भीले रोजीरोटी खोस्ने भन्दै चिन्तित छन् ।
<https://ekantipur.com/pradesh-4/2019/09/25/156938958336049984.html>

अस्पतालमा 'इलेक्ट्रोनिक मेडिकल रेकर्ड'

जिल्ला अस्पतालमा इलेक्ट्रोनिक मेडिकल रेकर्ड (इएमआर) सञ्चालन गरिएको छ । सहज, सरल र गुणस्तरीय उपचारका लागि 'इएमआर' सञ्चालनमा ल्याइएको हो ।
<https://ekantipur.com/pradesh-5/2019/09/25/156939032317216978.html>

मनै लोभ्याउने खोकनाको यो दृश्य

उपत्यकाको दक्षिणी भेगमा रहेको ललितपुरको खोकना एउटा पुरानो तथा ऐतिहासिक बस्ती हो । खोकना कुनै समय तोरीका लागि प्रसिद्ध थियो । दर्शनजिकिँदै गर्दा खोकनालाई यतिबेला हरियालीले ढाकेको छ ।
<https://deshsanchar.com/2019/09/25/253916/>

रोकियो दीर्घकालीन फोहर व्यवस्थापनस्थल निर्माणकार्य

शहरी विकास मन्त्रालयले बज्ररेड्छाडमा निर्माण सुरु गरेको दीर्घकालीन फोहर संकलनस्थल निर्माणको काम दुई सातादेखि रोकिएको छ ।
<https://gorkhapatraonline.com/open/2019-09-25-1830>

बगरमा धान फलाउँदै बाढीपीडित

पशुपति नगरपालिका-६ सिमल खेतका बाढीपीडितले बगरमा धान फलाएका छन् । ०६४ मा रेगुन नदीमा आएको बाढीले सिमल खेतको धान फले खेत बगरमा परिणत भएको थियो ।
<http://annapurnapost.com/news/137455>

सेकुवा पसलको धुवाँले गौरको वातावरण दुर्गन्धित

भारतीय सीमासँग जोडिएको गौरको भन्सार क्षेत्रका बासिन्दा सेकुवा पसलबाट आउने धुवाँका कारण समस्यामा परेका छन् ।
<https://nayapatrikadaily.com/news-details/25925/2019-09-24>

धुलाम्मे सडकले सर्वसाधारणलाई सास्ती

चाबहिल-साँखु सडक समयमा पिच नहुँदा अहिले धुलोबाट सर्वसाधारण सास्ती खेप्न बाध्य छन् । सडक निर्माण व्यवसायी र जिम्मेवार निकायको आलटालले गर्दा धुलोबाट सर्वसाधारण आक्रान्त बनेका हुन् ।
<https://nagariknews.nagariknetwork.com/news/93668/>

ढुंगे बगैँचामा पर्यटकको आकर्षण

रोल्पा नगरपालिका-३, सातदोबाटोस्थित ढुंगेडाँडो चरिचरनमा सीमित थियो । स्थानीयले गाई-बाख्रा चराउन र घाँस काट्न चौरको उपयोग गर्दै आएका थिए ।
<https://ekantipur.com/pradesh-5/2019/09/23/156922614180936096.html>

रारामा घुम्ने मौसम सुरु : बढ्दै पर्यटक

मौसममा सुधार आएपछि रारा घुम्ने मौसम सुरु भएको छ । नाम्चा-गमगढी सडक सञ्चालन भएसँगै रारा आउने पर्यटक बढ्न थालेका हुन् ।
<https://ekantipur.com/pradesh-6/2019/09/24/156930467762184918.html>

परम्परा तोड्दै शव बोक्नेदेखि मलामी बने महिला

मानिसको मृत्यु हुँदा पुरुषले नै बोक्ने घाटमा लेजाने र मलामी जाने सामाजिक मान्यता रहेको छ । तर तनहुँका महिलाहरू शव पुरुषले मात्रै हैन महिलाहरूले नै बोक्ने लेजान्न सक्छन् भन्ने सन्देश दिएका छन् ।
<https://gorkhapatraonline.com/society/2019-09-23-1764>

जलीय विविधता संरक्षणले राप्तीमा माछा बढ्दै

कुनै बेला देउखुरी राप्ती गाउँपालिका-७ का पाटेखुरी चौधरीको दैनिकी राप्ती नदीमा माछा मारेर बित्थ्यो तर, यसले निरन्तरता पाउन सकेन ।
<https://www.nepalnews.com/news/nation/8472-2019-09-23-01-51-55>

विश्वव्यापी तापमान वृद्धि र त्यसको प्रभाव थप तीव्र

विश्वव्यापी रूपमा भइरहेको तापमान वृद्धिका सूचक तथा प्रभावहरू देखिने क्रम थप तीव्र बन्दै गएको जलवायु परिवर्तनका सम्बन्धमा अध्ययन गरिरहेका वैज्ञानिकले बताएका छन् ।
<https://deshsanchar.com/2019/09/23/252813/>

यसरी हुँदैछ दिनानुदिन चुरे दोहन

रौतहटको उत्तरी क्षेत्रमा रहेको चुरेको फेदीमा रहेका बस्तीहरूले वन क्षेत्र तथा चुरे क्षेत्रको दोहन गर्ने गरेको तथा अन्य क्षेत्रबाट पनि चुरेको दोहनले चुरे क्षेत्रकै बस्तीलाई समस्या भइरहेको देखिएको छ ।
<https://nagariknews.nagariknetwork.com/news/93318/>

विश्वका सबै रुख हराए के हुन्छ ?

रुखले कार्बन सोस्नेदेखि माटोको संरक्षण, र वर्षा चक्रसम्मका सेवा पृथ्वीलाई दिइरहेको छ । यसका साथै रुखले प्राकृतिक र मानव खाद्य प्रणालीलाई पनि अघि बढाइरहेको छ ।
<https://baahrakhari.com/news-details/217131/2019-09-22>

स्वर्गको टुक्रा फोक्सुन्डो

फोक्सुन्डो ताललाई नेपालको सबैभन्दा गहिरो ताल मानिन्छ। समुद्र सतहदेखि ३,६९९ मिटर उचाइमा छ यो ताल। यसको क्षेत्रफल ४.९४ वर्ग किमी छ। गहिराइ ९ सय ४५ मिटर छ ।
<https://www.nepalnews.com/news/nation/8434-2019-09-22-11-32-45>

आफ्नो जीवनसाथीमा कस्तो गुण खोज्छ आजका पुस्ता ?

जीवनभर साथ दिने पार्टनरमा व्यक्तिले कस्तो गुण खोज्छ होला । यदि मानिसलाई आफ्नो हुनेवाला जीवनसाथीका गुण छनोट गर्न एउटा मेनु दिने हो भने कुनचाहिँ एउटामा सबै सहमत हुनेछन् ।
<https://baahrakhari.com/news-details/217133/2019-09-22>

दुर्लभ चराको वासस्थान बन्दै घोडाघोडी ताल

विश्व रामसार सूचीमा पर्ने सफल कैलालीको घोडाघोडी विश्वमै दुर्लभ सूचीमा परेका चराको सुरक्षित वासस्थान स्थल बन्न थालेको छ ।
<https://www.nepalnews.com/news/nation/8373-2019-09-21-11-49-10>

रातारात चारकोसे भाडीमा फालिन्छ फोहोर

धरान उपमहानगरपालिकाले संकलन गरेको फोहोर चारकोसे भाडीमा फाल्ने गरेको पाइएको हो । फोहोर फाल्न लैजाँदा बाटोमासमेत लापारबाही गर्ने गरिएको भेटिन्छ ।
<https://www.nepalnews.com/news/nation/8396-2019-09-22-02-06-37>

धानखेतीमा फौजी किराको प्रकोप

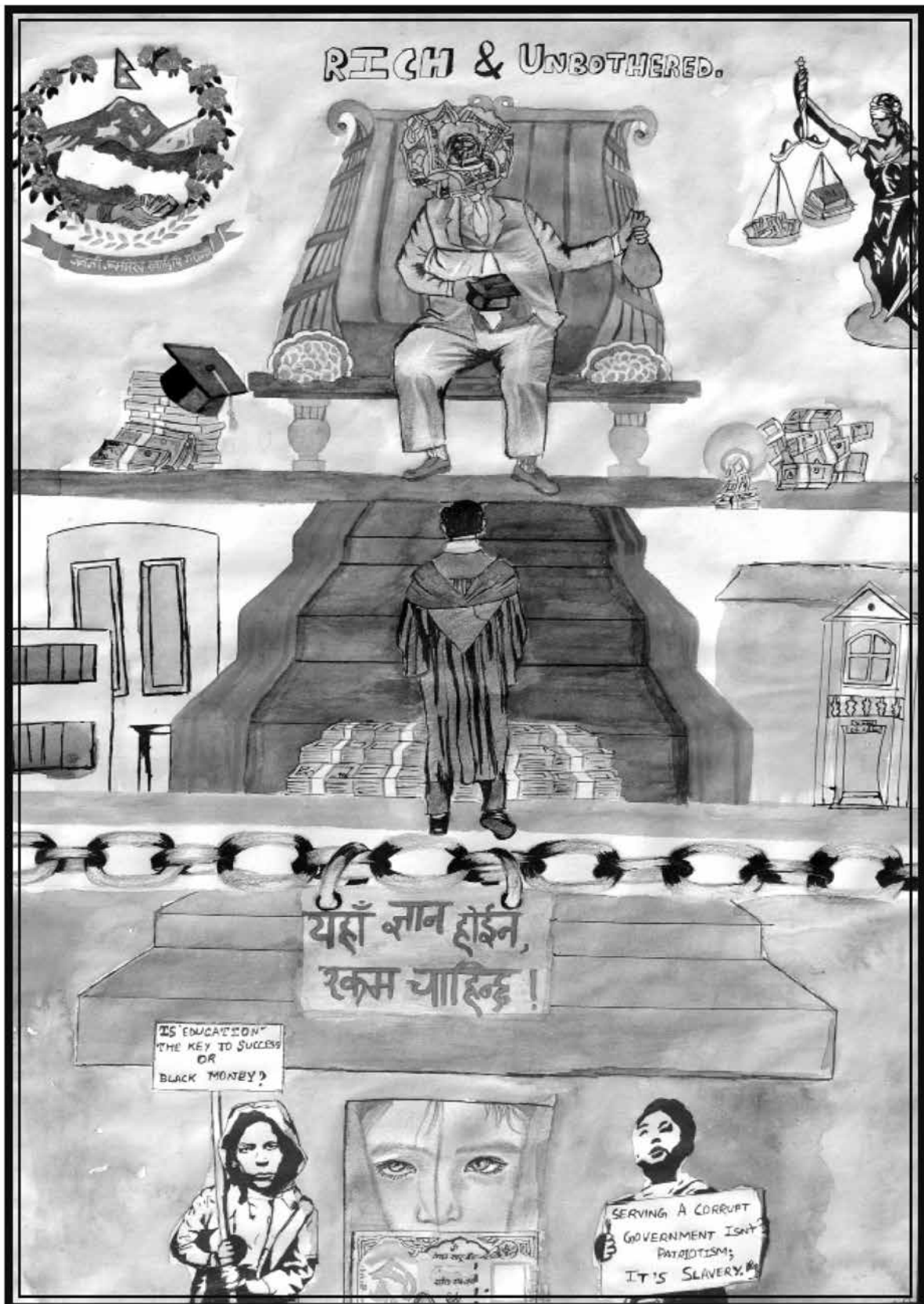
धानले पसाउने (बाला फाल्ने) बेलामा धानबालीमा फौजी किराको प्रकोप फैलिएपछि बाँकेका किसान चिन्तित बनेका छन् धानबालीमा फौजी किराको प्रकोप देखिएपछि बढेपछि किसान चिन्तित बनेका हुन् ।
<https://nagariknews.nagariknetwork.com/news/96432/>

Monsoon withdraws after delay of 19 days

Monsoon that entered Nepal on June 20 this year finally withdrew today after a delay of 19 days. Normally, monsoon withdraws from Nepal on September 23.
<https://thehimalayantimes.com/nepal/monsoon-withdraws-after-delay-of-19-days/>

संकलन: श्याम महर्जन

टीआई नेपालद्वारा आयोजना गरिएको भ्रष्टाचार विरुद्धको चित्रकला प्रतियोगितामा प्रदर्शित चित्रकला ।

नेपालको स्वास्थ्य क्षेत्रमा खुला करारका लागि पहल

पारदर्शी खरिद प्रक्रिया जसले जीवन बचाउँछ

ट्रान्सपरेन्सी
इन्टरनेशनल नेपाल
भ्रष्टाचार विरुद्धको सहकार्य

टी.आई. नेपाल

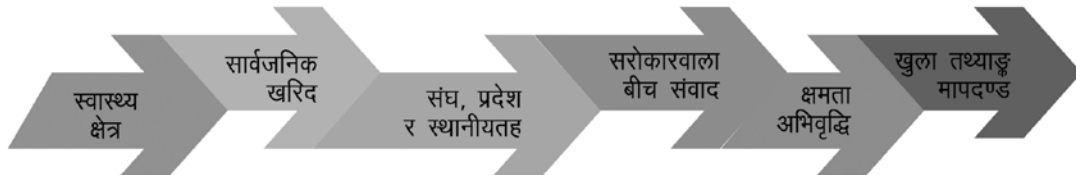
ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टी.आई.) नेपाल देशका हरेक क्षेत्रमा पारदर्शिता र जिम्मेवारीपनको पैरवीमाफत सार्वजनिक जवाफदेही अभिवृद्धि गर्न र भ्रष्टाचार रोक्न समर्पित नागरिक संस्था हो । यो संस्था काठमाडौं जिल्ला प्रशासन कार्यालयमा दर्ता भई समाज कल्याण परिषद्मा आबद्ध छ । टी.आई. नेपाल विश्वभरि भ्रष्टाचारविरुद्ध अभियानको अगुवाइ गर्ने संस्था ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनलको राष्ट्रिय च्याप्टर हो ।

नेपालको स्वास्थ्य क्षेत्रमा खुला करारका लागि पहल (OC4H)

खरिद प्रक्रिया सही नहुँदा स्वास्थ्य सेवाको स्तर खस्कन्छ फलस्वरूप धेरै देशमा नागरिकहरू उपचार खर्च व्यहोर्ने नसक्ने अवस्थामा पुग्छन् । स्वास्थ्य क्षेत्रको खरिद प्रक्रियामा भ्रष्टाचार हुँदा औषधिको अभाव, उच्च मूल्य वृद्धि, गलत औषधिको घुसपैठ र कम गुणस्तरका औषधि भित्रिन्छन् ।

खुला करार खरिद चक्रका सूचना सबै ले उपयोग गर्न सक्ने गरी प्रकाशन गर्ने

अभ्यास हो । यसले सार्वजनिक सम्पत्तिको ठूलो हिस्सा इमान्दार, स्वच्छ, र प्रभावकारी ढंगले खर्च हुने कुराको सुनिश्चितता गर्दछ । नेपालको स्वास्थ्य क्षेत्रमा खुला करारका लागि पहल (Open Contracting for Health-OC4H) टी.आई. हेल्थ इनिशिएटिभको सहयोगमा टी.आई. नेपालद्वारा सञ्चालित दुई वर्षे परियोजना हो । यसले स्वास्थ्य तथा खरिद सम्बद्ध सरकारी निकाय, निजी क्षेत्र, नागरिक समाज र सरोकारवालाको संलग्नतामा नेपालको स्वास्थ्य क्षेत्रमा खुला करारका लागि वकालत गर्दछ ।

क्रियाकलाप

खुला करारका तथ्याङ्कको प्रवर्धन सदाचारपूर्ण खरिद प्रक्रियाका विषयमा सरोकारवालाहरूसँग सर्वपक्षीय छलफल

सरोकारवालाबीच खुला करारका लागि सहकार्य

ज्ञानको दायरा बढाउन टुलकिट र हाते पुस्तिकाको प्रवर्धन

खुला करारका लागि निर्धारित तथ्याङ्कको ढाँचा (OCDS) बारे प्रशिक्षण

खुला तथ्याङ्क विषयक सूचना, शिक्षा र सञ्चार सामग्री तथा मिडियाको उपयोग औषधिको गुणस्तर र मूल्यबारे बजार अवलोकन

खुला करारका लागि अनुसन्धान तथा पैरवी सहकर्मीहरूबीच सिकाइ आदान प्रदान गर्न क्षेत्रीय गोष्ठी

करार प्रक्रियाको स्तर मूल्याङ्कन

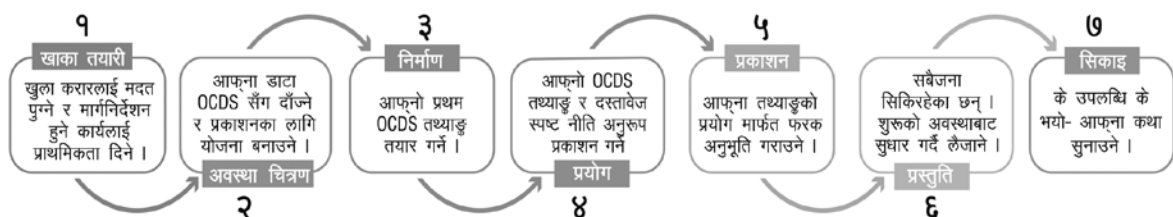
औषधि उद्योग तथा स्थानीय सरकारमा खुला करारका लागि निर्धारित ढाँचामा तथ्याङ्क (OCDS) को प्रयोग गराउन पहल ।

अपेक्षित प्रतिफल

खुला करारको कार्यान्वयनका लागि सरकारी निकायको क्षमता अभिवृद्धि गरी दीगो र प्रभावकारी सञ्जालहरूको विकास ।

स्वास्थ्य क्षेत्रमा सेवा/सामग्री आपूर्ति गर्ने व्यवसायीहरूलाई खुला करारको लाभबारे जानकारी गराई व्यवसायका लागि यसले फाइदा पुऱ्याउने तथ्यको जानकारी ।

स्थानीय नागरिक समाजको क्षमता अभिवृद्धि गर्दै दीगो र निरन्तर सहकार्यका माध्यमबाट सार्वजनिक खरिद प्रक्रियामा संलग्नता ।

जेलको गेटमा स्वागत

□ जुनु ढकाल

जिल्ला अधिकृत, टीआई नेपाल

आज पनि मानबहादुर भारी मन लिएर अफिसबाट घरतिर लाग्यो । सदाभैँ वरपर सडकको दायँबायाँ रहेका पसलेहरूसँग हाँस्दै, बोल्दै हिँड्ने ऊ आज त एकोहोरो के के सोच्दै हिँडिरह्यो । मौन रूपमा हिँडिरहेको छ । मनभरि पीडा लिएर भ्रमक सौँभ पर्दा घरमाथिको बर पीपल चौतारीमा थक्क बस्यो र केही बेर सुस्तायो अनि टाढा टाढा आँखा डुलाउँदै के के सोचे जस्तो गरेर लामो श्वास लियो । वरपर मानिसहरू गाईबस्तु लिएर घरतिर जाँदै थिए भने कोही घाँसको भारीमाथि दाउराको ससानो बिटो बोकेर छिटो छिटो घरतिर लम्कँदै थिए । घरबाट पैदल हिँड्दा २ घण्टा लाग्ने सहरको एक सरकारी कार्यालयको जागिरे हो, मानबहादुर ।

गाउँले साथीभाइ तथा आफन्तहरूको नजरमा स्थायी जागिर भएको र पैसावाल मानबहादुर तर वास्तविक कुरा ऊ आफूबाहेक कसैलाई पनि थाहा छैन । बल्लतल्ल सरकारी जागिरमा प्रवेश गरेको पनि १५ पुगेर १६ वर्ष लाग्यो । सरकारी जागिर खानुको पीडा भोग्दै आएको मानबहादुर बाहिरी पीडा लुकाएर जेनतेन हाँसेर हिँडेको छ । चौतारीमा केही बेर सुस्ताएपछि तल्लो कान्लामा रहेको आफ्नो बासस्थानतर्फ गड्ढा पाइला लम्कायो । आफ्नै कमाइबाट निर्माण भएको २ तले, जस्ताको छानो भएको घरको आँगनमा पुग्दा नपुग्दै सधैंजस्तै कंकलाशब्द मानबहादुरको कानमा आउँछ ।

तल्लो घरकी वसन्ती भाउजूलाई साक्षी राखेर श्रीमती सधैंभैँ भन्दै थिइन्— तिम्पो पो श्रीमान्ले भोलाभरि रूपैयाँ लिएर आउँछन् त, आफ्नो त सरकारी जागिर खाने रे, केही आँट नभएको श्रीमान्, एउटा सुनको सिक्की पनि दिन सकेको छैन...

सुनको सिक्की पनि दिन सकेको छैन... ।

हुन त यी शब्द मानबहादुरका लागि नयाँ भने होइनन् । वर्षौंदेखि सुन्दै आएका शब्द हुन् । अब त ११ वर्षकी छोरी कल्पना पनि आमासँगै थपिँदै छे । ९ वर्ष छोरो मोहन पनि आमाको साथ दिन सिपालु भइसकेको छ । छोराछोरीको साथ र सहयोग पाएपछि पार्वतीको असन्तुष्टिले अझ उग्ररूप लिन थालेको थियो ।

म एउटा सरकारी जागिरेको श्रीमती भएर पनि भने जस्तो लाउन-खान र रमाएर हिँड्न सकिन्न भन्ने कुरा त श्रीमतीको दिन-रात जप्ने वा उच्चारण गर्ने मन्त्र जस्तै नै भइसकेको थियो । हुन त मानबहादुरले चाहेको भए उसको हातमा ठूलो धनराशि आउने थियो तर उसले त्यो चाहेन । १५ वर्ष पहिले जब ऊ जागिरमा नियुक्त भयो, त्यस समयमा अफिसको हाकिमले नक्कली बिल तयार गर्न लगाउँदा नाइँनास्ती गरेकै कारण होला, हालसम्म मानबहादुरको बढुवाको सूचीमा नाम समावेश हुन सकेको छैन ।

नियुक्ति पाएदेखि खरिदारको खरिदारमै सीमित छ,

तल्लो घरकी वसन्ती भाउजूलाई साक्षी राखेर श्रीमती सधैंभैँ भन्दै थिइन्— तिम्पो पो श्रीमान्ले भोलाभरि रूपैयाँ लिएर आउँछन् त, आफ्नो त सरकारी जागिर खाने रे, केही आँट नभएको श्रीमान्, एउटा सुनको सिक्की पनि दिन सकेको छैन... ।

उसको पद । श्रीमतीलाई सहयोग गर्दै मानबहादुरको ९ वर्षको छोरा भन्छ— बाबा, मेरो साथी विनयको बाबाको त कति राम्रो कार छ । ऊ त सधैं कारमा चढेर स्कूल आउँछ । आफू भने सधैं धुलैधुलो भएर स्कूल जानुपर्छ ।

यसै गरी उसकी ११ वर्षकी छोरीले पनि बेला बेला यस्तै मनै दुख्ने वचन प्रयोग गर्छ । उसले पनि आफ्नो साथी सबुको बैकमा खाता भएको र खातामा धेरै बचत भएको अनि आफ्नो भने केही नभएको भनी धेरै पटक दबाब दिइसकेकी छ । रातदिन घरका थालबटुकाहरु ठटाउँदै श्रीमती भर्कैर भन्छिन्— साथी विमलाले गलामा सुनको सिक्की ढल्काउँदै हिँड्छे । आफ्नो भने गलामा एक त्यान्द्रो पोते लिएर लाजशरम पचाएर हिँडनुपर्छ सरकारी जागिरको श्रीमती भन्न पनि नसुहाउने ।

कार्यालयबाट दिनभर काम गरेर आएको श्रीमान्को भोकतिर्खा तथा थकाइ देख्नु त कता हो कता, उल्टै मानसिक तनाव दिन थालेपछि मानबहादुर रातमा निद्रा, न दिनमा भोक बन्न थाल्छ । सरकारले दिएको थोरै तलबले ४ जनाको परिवार दुःखसँग गुजारा त हुने थियो । तर परिवारको माग र आवश्यकता अगाडि उसको मासिक पारिश्रमिक फिर्ना हुनपुग्यो ।

परिवारको माग र आवश्यकता अगाडि उसको मासिक पारिश्रमिक फिर्ना हुनपुग्यो । रातभर सोचविचार गर्दै छर्लङ्ग उज्यालो पार्न थाल्यो । मानबहादुर कार्यालय जाँदा पनि हेर्दै बिरामी जस्तो र एकोहोरो भएर पुग्न थाल्यो । उसमा आएको परिवर्तन देखेर हाकिमले सोध्यो— के भएको छ मानबहादुर तिमीलाई आजकाल ? राम्ररी लगनशील भएर काम गर्न पनि छाड्यौ । बिरामी पो भएका छौ कि ?

रातभर सोचविचार गर्दै छर्लङ्ग उज्यालो पार्न थाल्यो । मानबहादुर कार्यालय जाँदा पनि हेर्दै बिरामी जस्तो र एकोहोरो भएर पुग्न थाल्यो । उसमा आएको परिवर्तन देखेर हाकिमले सोध्यो— के भएको छ मानबहादुर तिमीलाई आजकाल ? राम्ररी लगनशील भएर काम गर्न पनि छाड्यौ । बिरामी पो भएका छौ कि ?

हाकिमको सवालको जवाफमा उसले सबै कुरा एकै सासमा खोल्थ्यो । आफ्नो आम्दानीले परिवारको माग पूरा हुन नसकेको तीतो पीडा जो वर्षौंदेखि मनमा

गुम्सिएको थियो, आज सो कुरा नरोकिइकन सबै हाकिमसामु खोल्थ्यो उसले । हाकिमले मानबहादुरको पिठ्युँमा धाप मार्दै भन्यो— अब बल्ल तिमी बुद्धि आएछ । मैले सुरुमै भनेको थिएँ नि, सोभो आँलाले घिउ आउँदैन, आँला बाझो पार्नुपर्छ । तर तिमी उल्टै मलाई सुशासन र कर्तव्यको पाठ पढाउँदै हिँड्यौ । मैले सहरमा घर जोड्ँ, कार जोड्ँ, छोराछोरी अमेरिका पठाएँ, श्रीमतीलाई सुनै सुनले सजाएँ । तिमी जहाँको त्यहाँ छौ ।

अब आजैदेखि मलाई साथ देऊ— कलम बग्याऊ, टेबलमुनिबाट लेनदेन गर । आधा आफू राख, आधा मलाई पास गर, कुरा खतम । अरु कुरा आफैँ मिलेर आउँछ ।

हाकिमको कुराले एकछिन त मानबहादुर पसिनै पसिना भयो । आफू सानो छँदा हजुरबाले अँगैनाको डिलमा बसी आगो ताप्दै अर्ति दिएका प्रत्येक शब्द सजीव भएर अगाडि आए— “जति दुःख पाए पनि भ्रष्टाचारी नबन्नू हे नाति ।”

मानबहादुर अब दोधारमा पन्यो । मुन्टो निहुराएर सोच्न थाल्यो । सोच्दासोच्दै ५ बजेको पत्तो भएन । शिर उठाउँदा हाकिम ओभेल परिसकेको थियो । छेउमै उभिएको बलदेवले उसलाई नियालेर हेरिरहेको थियो ।

हाकिम र मानबहादुरको बीचमा भएको वार्तालापको केही अंश सुने पनि राम्ररी नबुझेको बलदेवले पनि मानबहादुरलाई निराश र दुःखी देखेर नजिक आएर प्रश्नवाचक आँखाले हेर्छ । बलदेवलाई त हाकिमको दाहिने हात नै भने पनि फरक पर्दैन । पदीय हिसाबले मानबहादुरकै हाराहारीको बलदेवको रवाफ निकै नै छ । हाकिम कहाँ कतै बैठक, सेमिनार आदिमा जान तयारी भइरहँदा बलदेव हाकिमको भोला च्यापेर पछि लाग्न पनि निकै रुचाउने गर्छ । हाकिमले आँ गर्दा बलदेवले अलंकार बुझ्ने गर्छ । यसकारण पनि हाकिमले उसलाई सधैं काखी च्यापेको आरोप सुनिन्छ । बलदेवले मानबहादुरको पीडा बुझेभैं गरेर भन्न थाल्छ— तिमीलाई आफ्नो तलबले सबै खर्च धान्न पुग्दै छ ? हाकिम साबले भनेको मानेर काम गरेर नै मैले त घर बनाउँदाको सबै ऋण तिरिसकँ । अब गाडी किन्ने तरखरमा छु ।

यस्तै अरु पनि केके फलाकिरहेको थियो, बलदेव । मानबहादुरले भने एउटा अपराधीभैं टोलाएर अमिलो मनले बलदेवको मुखमा हेरिरह्यो ।

बलदेवका कति कुरा त उसले सुन्दा पनि सुनेन । आजको दिन पनि कार्यालयको केही काम

नगरीकन बितायो उसले । त्यसपछि जुरुक्क उठेर घरतिरको बाटो लाग्यो । घरि श्रीमतीका शब्दहरू, घरि छोराछोरीको माग, घरि हाकिमको प्रस्ताव त घरि बलदेवको सुभावपूर्ण अभिव्यक्ति उसको दिमागमा तँछाडमछाड गर्दै आइरहे । कुन सही वा कुन गलत भन्ने कुरा उसलाई छुट्याउन गाह्रो भइरह्यो । अनायासै उसका पाइला मुखिया बाको घरतिर लागे । सधैं पनि केही सल्लाह लिनुपर्दा मानबहादुर मुखिया बाकहाँ धाउने बानी परेको थियो ।

मुखियाबा घरको पिँडीमा सुकुलमाथि बसेर हुक्काको नली समाती नाति नातिनीहरूलाई उपदेश दिइरहेका थिए । मानबहादुरलाई देखेर बस्ने संकेत गर्दै कुरा सुरु गरे— के हो मानबहादुर तिमी त सरकारी जागिरे मान्छे किन नुर गिरेभै देखिन्छौ त ? यसो मोटरसाइकल किनेर ओहोरदोहोर गर्नु नि, कति लोभ गरेको ? जहिले पैदल हिँडेको देख्छु ।

मुखियाले धारावाहिक रूपमा यस्ता कुरा भनेको सुनेर उसले सोच्यो— सबैको नजरमा म सरकारी जागिर खाने मान्छे । सबैले पैसा कमाएको देख्छन् भने मैले किन पैसा कमाउनतिर ध्यान नदिएको होला ? मैले अब साँच्चै आर्थिक अवस्था सुधार गर्नतर्फ किन विचार नगर्ने त ? यस्तै दोधारे कुरा मनमा खेलाउँदै घर पुग्यो । सधैंभै तीखा वचनहरू कान छेड्दै आइरहे । तर आज मानबहादुरलाई ती वचनले अलिकति पनि छेएन । अब उसले हाकिमलाई साथ दिने प्रायः निश्चित भएको थियो ।

खानपिन सकिएपछि श्रीमती पार्वतीसँग दिउँसोको सबै कुरा बेलिबिस्तार लगायो । पार्वतीले पनि भ्रष्टाचारलाई प्रोत्साहन दिँदै अगाडि बढ्ने वचन दिएपछि काम सुरु भयो । प्रथम दिन नै अवैध-धन खामबन्दी गरेर दिएको नगद हातलागी भयो । श्रीमतीज्यूको मुख बन्द भइहाल्यो । छोराछोरी पनि उज्यालो अनुहार लगाएर वरिपरि बसे । एवं रितले यस्तै क्रम चलिरह्यो । २ वर्षको अवधिमा नै मानबहादुरले सहरमा घर किन्न सक्‍यो । हिजोको हजुरबाबुको अर्ति चटक भुल्यो

उसले । दिनानुदिन पैसाकै पछि लागेर उसले परिवारको माग पूरा गर्दै गयो सहर बसाइ सन्‍यो । कार खरिद गर्‍यो । काम गर्ने नोकरचाकर बढे । सबै पुगिसरी आयो ।

एक दिन मानबहादुर कार्यालयबाट नफर्किक्न २ जना मानिस उसको घरमा पुगे । श्रीमतीले घरको छतबाटै मानबहादुर आई नपुगेको कुरा जाहेर गरिन् । तर पछि बुझ्दा ती मानिस अरु कोही पनि नभई अख्तियारले पठाएका दूत पो रहेछन् । मानबहादुरको

मानबहादुरको नाममा भ्रष्टाचार र घुस लिएको सम्बन्धमा करोडौंको बेरुजु आएको थियो । अनुसन्धान हुँदै जाँदा उसले साँच्चै नै सरकारी सम्पत्ति हिनामिना गरेको र घुस लिएको प्रमाण फेला पऱ्यो । श्रीमती र छोराछोरी बल्ल भसंग भए । उनीहरूको दुई दिनको चुरीफुरी त्यहीँ अन्त्य भयो ।

हाकिम पत्राउ परेपछि उसले नै देखाएर तिनीहरू मानबहादुरलाई सोधपुछ तथा पत्राउ गर्न आएका रहेछन् । मानबहादुरको नाममा भ्रष्टाचार र घुस लिएको सम्बन्धमा करोडौंको बेरुजु आएको थियो । अनुसन्धान हुँदै जाँदा उसले साँच्चै नै सरकारी सम्पत्ति हिनामिना गरेको र घुस लिएको प्रमाण फेला पऱ्यो । श्रीमती र छोराछोरी बल्ल भसंग भए । उनीहरूको दुई दिनको चुरीफुरी त्यहीँ अन्त्य भयो । पछि मानबहादुर १५ वर्षका लागि सर्वस्वसहित जेल चलान भएको समाचार यत्रतत्र फैलियो । जेलको गेटमा पुगेपछि उसले देख्यो— उसको हाकिम र साथी बलदेव पनि अघि नै आएर ऊ आउने बाटोमा बसी उसकै स्वागत गरिरहेका थिए ॥

(ढकाल टीआई नेपाल भक्तपुरका जिल्ला अधिकृत हुनुहुन्छ)

**पारदर्शिता नै लोकतन्त्रको सुन्दर पक्ष हो,
भ्रष्टाचार विरुद्धको मूल अस्त्र पनि पारदर्शिता नै हो ।**

पेल्लैपछ तोरीलाई निकलन्छ है तब तेल

□ तुम्बुरु गौतम

संयोजक, टीआई नेपाल

शान्त सौम्य सभ्य समाज थिए सदाचारी
बन्यो दूषित विकृत अधिक बढे दूराचारी ।
मैत्री सकल वातावरण स्निग्ध स्वच्छ हराभरा
हुँदा दोहोन प्रकृतिको बन्यो उजाड बरा ॥

बनेका ती बाटाघाटा पाटीपौवा दानपुण्य गरी
थिए हाँसीखुसी सब पृथ्वी नै स्वर्गसरि ।
ज्यादती भो सदे छैन जल पवनधरी
तोडिदिँदा राष्ट्रका धरा थितिसब भंग गरी ॥

लोकहित सत्कर्म हुँदा असल नीति रीतिथिति
मति भ्रष्ट भइदिँदा देशलाई क्षति कतिकति ।
संस्कृति लोप भयो विकृतिले सदाचारलाई व्यभिचारी
बिगार्ने बिथोल्नेको लर्को खडा नाना थरी ॥

भयो के, बिग्रियो किन, सुधार्ने कसोगरी ?
खोजी गरौं उपायको लिई दृढसंकल्प मनभरि ।
विक्षिप्त भो हाल देशको सुध्रनैपछ अब
उपायको गरौं खोजी जुटी सुविचारी सब ॥

खप्नुको नि सीमा हुन्छ सहिबस्ने कतिन्जेल ?
अति भयो अब खति जुटौं गरौं छलफल ।
अघि बढौं जन अब नगरौं अलमल
हौला सुखी बढ्ला साख बन्ला देश भलमल ॥

जागौं उठौं मौनता तोडौं सहनुहुन्न जालभेल
पेल्लैपछ तोरीलाई निकलन्छ है तब तेल ।
कुशासनलाई ठाउँ छैन गरौं सदाचारीसँग मेल
रोकौं छेकौं समाजमा भ्रष्टाचारको फोहोरी खेल ॥

उठाई खड्ग मर्दनमा निश्चित लक्ष्य गरिकन
पार्नु पदम दलदलमा विकृति नाश गराउन ।
भाँचेर लिहिलिहीमा चोट बेथितिको गर्न निर्मूल
चाहिन्न अमानवीय साधन देशका मानव कूल ॥

‘म भ्रष्टाचारी होइन’

□ बबिता शर्मा

वरिष्ठ अधिकृत, टीआई नेपाल

म भ्रष्टाचारी होइन किनकि

म भ्रष्टाचारको विरोधमा उभिएको एक पात्र हुँ ॥^१

म सदाचारी पनि होइन किनकि

किनकि, मेरो आत्माले सदाचारलाई ग्रहण गर्न सकेको
छैन ॥

म नातावाद, कृपावादको विपक्षमा वकालत गर्छु तर

मेरो आत्मा त्यसैलाई पछ्याउँछ ।^२

म सुशासनको पक्षमा वकालत गर्छु तर

मेरो आत्मा कुशासनलाई ग्रहण गर्न खोज्छ ॥^३

त्यसैले, भ्रष्ट त त्यो अन्तरआत्मा रहेछ

स्वार्थ त्याग्न गाह्रो मान्ने ॥^४

भ्रष्ट त्यो शिक्षा रहेछ

क्षणिक भौतिक सुख प्राप्तिमा रम्ने ।

समाजले मलाई घृणा गर्छ किनकि

म भ्रष्टाचारको विरोधमा उभिएको पात्र हुँ ॥^५

समाजले मेरो आत्मालाई सत्कार गर्छ

किनकि, त्यसैले व्यक्तिगत चाहना पूरा गरेको भान
छ ॥^६

किन मेरो अभियानको घृणा हुन्छ ?

किन मेरो आत्माको प्रशंसा हुन्छ ?

के अब जीत मेरो आत्माको हो त ?^७

त्यसैले, म भ्रष्टाचारी हुँदै होइन

भ्रष्टाचारी त केवल मेरो आत्मा रहेछ

भ्रष्टाचारी त केवल मेरो आत्मा पो रहेछ ॥

आय/व्यय विवरण

Transparency International Nepal
Statement of Income and Expenditure
For the period from 1 Shrawan 2075 to 31 Ashad 2076
(17 July 2018 to 16 July 2019)

Amount in NPR

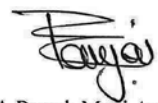
Particulars	Schedule	Current Year	Previous Year
Income			
Revenue Recognition from Restricted Fund	8	29,157,544	27,943,391
Bank Interest		992,871	793,314
Exchange Gain/ (Loss)		-	(11,390)
Other Income		63,227	533,049
Total Income		30,213,642	29,258,364
Expenditure			
Human Resources and Activities	9	27,544,117	26,150,889
Administrative Expenses	10	2,101,769	1,934,926
Total Expenditure		29,645,885	28,085,815
Surplus/(Deficit) - Income over Expenditure		567,757	1,172,549
Balance of Accumulated Fund brought forward		3,820,476	2,647,928
Total		4,388,233	3,820,477
Fund transfer to Endowment Fund		1,500,000	-
Balance of Accumulated Fund carried forward		2,888,233	3,820,476

 Kiran Thapa
 Treasurer

 Pradha Bahadur Pradhan
 Secretary General

 Khem Raj Regmi
 President

 CA Parash Mani Aryal
 P M & Associates
 Chartered Aountants

Place: Kathmandu
 Date: 27 September 2019

Transparency International Nepal Income and Expenditure (1 Shrawan 2075 - 32 Ashad 2076)

Particulars	BNIN	SCWP	Climate Finance	OC4H	ALAC Outreach	IPERR	Total of Project
Sources of Fund							
Opening Balance of fund	275,439	11,682	581,410	-	2,031,376	4,664,596	7,564,504
Fund Received During the period/TIN Contribution	(272,401)	-	639,922	1,607,981	1,059,994	28,157,021	31,192,517
Interest Income	-	-	-	-	-	-	-
Exchange Gain/(Loss)	-	-	-	-	-	-	-
Fund Refunded/ Adjustment	(3,023)	-	-	-	-	-	(3,023)
Capital Reserve	-	-	-	-	-	-	-
Income from OH Charge	-	-	-	-	-	-	-
Fund Available for the Period	15	11,682	1,221,332	1,607,981	3,091,370	32,821,617	38,753,998
Utilization of fund							
Personnel Expenses		-	332,807	613,483	570,609	3,369,367	4,886,266
Activity Costs		10,201	721,898	1,286,282	2,478,369	16,324,776	20,821,526
Project Administration/OH Charge	15	1,481	90,038	407,803	97,149	2,853,267	3,449,753
Total Expenditure	15	11,682	1,144,743	2,307,568	3,146,127	22,547,410	29,157,544
Balance of Fund as on 16 July 2019	0	-	76,589	(699,587)	(54,757)	10,274,208	9,596,453
Represented by:							
Cash	-	-	-	-	-	-	-
Bank/ Deposits	-	14,305	53,387	177	943	10,186,225	10,255,037
Account Receivable- Inter Project	-	-	-	-	-	-	-
Accounts receivable/Advances- Other	-	-	-	-	59,895	468,879	528,774
Account Payable- Inter Project/ TIN	-	(12,824)	23,202	(649,764)	(58,991)	(319,507)	(1,017,884)
Accounts Payable Other	-	(1,481)	-	(50,000)	(56,604)	(61,389)	(169,474)
Balance Fixed Assets	-	-	-	-	-	-	-
Total Balance of Fund	-	-	76,589	(699,587)	(54,757)	10,274,208	9,596,453

Expenditure charged under project administration expenses includes overhead support provided by various projects which has been booked as income of TI Nepal. The detail of overhead support from respective project is as per below:

Project Title	Amount in NPR
IPERR	1,379,908
OC4H	79,619
Total	1,459,527

Handwritten signature

Handwritten signature

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपाल, पदाधिकारी तथा सदस्य

१.	श्री खेमराज रेग्मी, अध्यक्ष
२.	श्री सविता भण्डारी बराल, उपाध्यक्ष
३.	श्री मुकुन्दबहादुर प्रधान, महासचिव
४.	श्री किरण थापा, कोषाध्यक्ष
५.	श्री सुरेन्द्रवीर मालाकार, कार्यसमिति सदस्य
६.	श्री बुद्धिनारायण श्रेष्ठ, कार्यसमिति सदस्य
७.	श्री कृष्ण ज्ञवाली, कार्यसमिति सदस्य
८.	श्री आर्या श्रेष्ठ, कार्यसमिति सदस्य
९.	श्री सीताराम अग्रहरि, कार्यसमिति सदस्य
१०.	डा. देवेन्द्रराज पाण्डे (संस्थापक सदस्य, पूर्वअध्यक्ष), मानार्थ सदस्य
११.	श्री अम्बिका श्रेष्ठ (संस्थापक सदस्य, पूर्वअध्यक्ष), मानार्थ सदस्य
१२.	श्री दामोदरप्रसाद गौतम (संस्थापक सदस्य, पूर्वअध्यक्ष), मानार्थ सदस्य
१३.	श्री केदारभक्त माथेमा (पूर्वसभापति, सल्लाहकार परिषद्), मानार्थ सदस्य
१४.	श्री कृष्णप्रसाद भण्डारी (पूर्वमहासचिव), मानार्थ सदस्य
१५.	श्री भरतबहादुर थापा (पूर्वअध्यक्ष), सदस्य
१६.	श्री विष्णुबहादुर के.सी. (पूर्वअध्यक्ष), सदस्य
१७.	डा. रामदयाल राकेश (पूर्वउपाध्यक्ष), सदस्य
१८.	श्री गीता केशरी (पूर्वउपाध्यक्ष), सदस्य
१९.	श्री महादेवप्रसाद यादव (पूर्वउपाध्यक्ष), सदस्य
२०.	श्री आनन्दराज मुल्मी (पूर्वउपाध्यक्ष), सदस्य
२१.	श्री सर्वज्ञरत्न तुलाधर (पूर्वउपाध्यक्ष), सदस्य
२२.	श्री रामकृष्ण मानन्धर (पूर्वउपाध्यक्ष), सदस्य
२३.	श्री रमेशनाथ ढुङ्गेल (पूर्वउपाध्यक्ष), सदस्य
२४.	श्री आदित्यमान श्रेष्ठ (पूर्वउपाध्यक्ष), सदस्य
२५.	श्री पद्मिनी प्रधानाङ्ग (पूर्वमहासचिव), सदस्य
२६.	श्री कोमल चित्रकार (पूर्वमहासचिव), सदस्य
२७.	श्री लीलाप्रसाद सापकोटा (पूर्वकार्यसमिति सदस्य), सदस्य
२८.	श्री सोमराज सिग्देल (पूर्वकार्यसमिति सदस्य), सदस्य
२९.	श्री भीमबहादुर श्रेष्ठ (पूर्वकार्यसमिति सदस्य), सदस्य
३०.	डा. चिन्तामणि योगी (पूर्वकार्यसमिति सदस्य), सदस्य
३१.	श्री शरच्चन्द वस्ती (पूर्वकार्यसमिति सदस्य), सदस्य
३२.	डा. सागरराज शर्मा (पूर्वकार्यसमिति सदस्य), सदस्य
३३.	श्री तोया गुरुङ (पूर्वकार्यसमिति सदस्य), सदस्य
३४.	डा. विश्वकेशर मास्के (पूर्वकार्यसमिति सदस्य), सदस्य
३५.	डा. मीना आचार्य (पूर्वकार्यसमिति सदस्य), सदस्य
३६.	डा. पोषराज पाण्डे (पूर्वकार्यसमिति सदस्य), सदस्य
३७.	श्री दीपकुमार उपाध्याय, सदस्य

३८.	श्री जगतमान शाक्य, सदस्य
३९.	श्री सूर्यनाथ उपाध्याय, सदस्य
४०.	श्री पुरुषोत्तम बास्कोटा, सदस्य
४१.	डा. प्रेमराज पन्त, सदस्य
४२.	डा. कनकविक्रम थापा, सदस्य
४३.	डा. सुरेशराज चालिसे, सदस्य
४४.	डा. विजय के.सी., सदस्य
४५.	डा. अनुसुया जोशी, सदस्य
४६.	डा. ईश्वरप्रसाद उपाध्याय, सदस्य
४७.	श्री भोजराज पोखरेल, सदस्य
४८.	श्री मुकुन्द शर्मा पौडेल, सदस्य
४९.	श्री वरूणप्रसाद श्रेष्ठ, सदस्य
५०.	डा. रेवतबहादुर कार्की, सदस्य
५१.	डा. विमलप्रसाद कोइराला, सदस्य
५२.	श्री वीरेन्द्रप्रसाद मिश्र, सदस्य
५३.	श्री पवनकुमार ओझा, सदस्य
५४.	श्री केशवप्रसाद आचार्य, सदस्य
५५.	श्री मदनकृष्ण शर्मा, सदस्य
५६.	श्री जयराम सिंह बोहरा, सदस्य
५७.	श्री प्रकाश ए राज, सदस्य
५८.	श्री दोलखबहादुर गुरुङ, सदस्य
५९.	डा. सूर्यप्रसाद ढुङ्गेल, सदस्य
६०.	श्री राजुमान सिं मल्ल, सदस्य
६१.	श्री रामप्रसाद श्रेष्ठ, सदस्य
६२.	श्री गीता अर्याल, सदस्य
६३.	श्री खेमराज पाण्डे, सदस्य
६४.	श्री विनोदप्रसाद विष्ट, सदस्य
६५.	श्री सुरेन्द्रबहादुर भारिजू, सदस्य
६६.	श्री महेन्द्रनारायण श्रेष्ठ, सदस्य
६७.	श्री राजेश्वर नेपाली, सदस्य
६८.	श्री चण्डेश्वर आचार्य, सदस्य
६९.	श्री केदार सुवेदी, सदस्य
७०.	श्री हरिबहादुर थापा, सदस्य
७१.	श्री सुनिता गुरुङ, सदस्य
७२.	श्री फुर्पा तामाङ, सदस्य
७३.	राष्ट्रिय व्यावसायिक पहल, संस्थागत सदस्य

टीआई नेपालमा कार्यरत सचिवालय कर्मचारी

काठमाडौं कार्यालय

१.	आशिष थापा, कार्यकारी निर्देशक
२.	तुम्बुरु गौतम, संयोजक
३.	दिनानाथ भट्टराई, वरिष्ठ अधिकृत
४.	बबिता शर्मा, वरिष्ठ अधिकृत
५.	विनोद भट्टराई, वरिष्ठ अधिकृत
६.	रजिताकुमारी चौधरी, कार्यक्रम अधिकृत
७.	शिशोर ब्योला, कार्यालय सहायक
८.	श्यामलाल साई, चालक

आंशिक सहयोग

१.	उत्तम राउत (डाटा)
२.	महिमा ठकुरी (वित्त)
३.	श्याम महर्जन (डिजाइन)

जिल्ला कार्यालय

१.	उमेश विश्वकर्मा, जिल्ला अधिकृत, सिन्धुपाल्चोक
२.	कमला राना, जिल्ला अधिकृत, गोरखा
३.	गंगा घिमिरे, जिल्ला अधिकृत, सिन्धुली
४.	गंगा लामा, जिल्ला अधिकृत, काभ्रेपलाञ्चोक
५.	जुनु ढकाल, जिल्ला अधिकृत, भक्तपुर
६.	दिपेश घिमिरे, जिल्ला अधिकृत, नुवाकोट
७.	दीपक कुमार के.सी., जिल्ला अधिकृत, रामेछाप
८.	प्रमिला थिङ, जिल्ला अधिकृत, मकवानपुर
९.	विकास आचार्य, जिल्ला अधिकृत, रसुवा
१०.	भलामान विश्वकर्मा, जिल्ला अधिकृत, ओखलढुङ्गा
११.	रत्ना तामाङ, जिल्ला अधिकृत, दोलखा
१२.	सानुबाबु तिमिल्सिना, जिल्ला अधिकृत, धादिङ्ग
१३.	शारदा नेपाली, जिल्ला अधिकृत, ललितपुर/काठमाडौं

हामी आह्वान

तपाईंले कतै भ्रष्टाचार, अनावश्यक हैरानी वा ढिलासुस्तीको सामना गर्नुपरेको छ ? छ भने हामी निःशुल्क नम्बर १६६०-०१-२२२११ मा सम्पर्क गर्नुहोस्। हामी तपाईंलाई मदत गर्न तयार छौं ।

शुल्क नलाग्ने नम्बर १६६०-०१-२२२११

(गुनासो सुन्न व्यवस्था गरिएको)

**ट्रान्सपरेन्सी
इन्टरनेशनल
नेपाल**

भ्रष्टाचार विरुद्धको सहकार्य

भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनःस्थापनामा सदाचार जिल्ला सम्पर्क कार्यालय

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपालले भूकम्पबाट अति प्रभावित जिल्लाहरूमा भूकम्पपछिको पुनर्निर्माण र पुनःस्थापनामा सदाचार कार्यक्रम सञ्चालन गरिरहेको छ । उक्त कार्यक्रम सञ्चालन भइरहेका जिल्लामा खोलिएका सम्पर्क कार्यालयको ठेगाना निम्नानुसार रहेको छः

१. ओखलढुङ्गा

सिद्धिचरण नगरपालिका वडा नं. १२,
जिविस टोल बजार, फोन: ०३७ ५२०२४६

२. सिन्धुली

कमलामाई नगरपालिका वडा नं. ६,
फ्लट नं. २ बजार, फोन: ०४७ ५२११९८

३. रामेछाप

मन्थली नगरपालिका वडा नं. १,
बिनिता चोक, फोन: ०४८ ५४०५२१

४. दोलखा

भीमेश्वर नगरपालिका वडा नं. ३,
चरिघ्याङ बजार, फोन: ०४९ ४२१४११

५. सिन्धुपाल्चोक

चौतारा साँगाचोकगढी न.पा. वडा नं. ५,
जुगल बजार, फोन: ०११ ६२०१५५

६. काभ्रेपलान्चोक

धुलिखेल नगरपालिका वडा नं. ७,
सरस्वती बजार, फोन: ०११ ४९१०६८

७. मकवानपुर

हेटौडा उपमहानगरपालिका वडा नं. ५,
सिचाई टोल, फोन: ०५७ ५२३४०३

८. रसुवा

गोसाइँकुण्ड गाउँपालिका वडा नं. ६,
धुन्चे बजार, फोन: ०१० ५४००७४

९. नुवाकोट

विदुर न.पा. वडा नं. ४, नगरपालिका अफिसरोड
फोन: ०१० ५६०४०७

१०. धादिङ

निलकण्ठ नगरपालिका वडा नं. ३,
शान्तबजार, फोन: ०१० ५२१३९६

११. गोरखा

गोरखा न.पा. वडा नं. १, शक्तिचोक,
बैक रोड, फोन: ०६४ ४२०००८

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपाल आबद्ध संस्था

१. महिला जागरण संघ

इलाम नगरपालिका-८, सिंहबाहिनी, इलाम
फोन: ०२७-५२९६४९

२. नागरिक सरोकार मञ्च

विराटनगर उपमहानगरपालिका-११, मोरङ

३. संकल्प समुदायमा आधारित पुनर्स्थापना

इनरूवा नगरपालिका-३, इनरूवा, सुनसरी
फोन: ०२५-५६९९४४

४. मानवअधिकार र वातावरण विकास केन्द्र

त्रियुगा नगरपालिका-१२, बुद्धचोक, उदयपुर
फोन: ०३५-४२९५६३

५. सामुदायिक विकास समिति

सिरहा नगरपालिका-७, सिरहा,
फोन: ०३३-५२०५८९

६. मानव अधिकार सचेतन तथा विकास केन्द्र

भीमेश्वर नगरपालिका-१०, चरिकोट, दोलखा
फोन: ०४९-४२९२४०

७. जनचेतना तथा विकास कार्यक्रम

जनकपुर उपमहानगरपालिका-९, धनुषा

८. सदाचार अभियान

वीरगञ्ज, पर्सा

९. भ्रष्टाचार विरुद्ध अभियान

भरतपुर महानगरपालिका -१०, रेडक्रस भवन,
चितवन, फोन: ०५६-५२३७४०

१०. सुशासनका लागि नागरिक समाज

पोखरा महानगरपालिका-८, नयाँबजार, कास्की
फोन: ०६१-५३३६४४

११. पारदर्शी सरोकार समूह

ट्राफिकचोक, बुटवल उपमहानगरपालिका-४,
रूपन्देही, फोन: ०७१-५४६३२३

१२. पारदर्शी नेपाल सिद्धार्थनगर

सिद्धार्थनगर नगरपालिका-९, भैरहवा, रूपन्देही
फोन: ०७१-५२९३६८

१३. सुशासन अभियान

रेसुङ्गा नगरपालिका- १, पुतलीबजार, तम्घास, गुल्मी
फोन: ०७९-५२०८५४

१४. विकासका लागि सामाजिक सद्भाव

तुलसीपुर उपमहानगरपालिका, दाङ
फोन: ०८२-५२३९४९

१५. बागेश्वरी असल शासन क्लब

नेपालगञ्ज उपमहानगरपालिका-१०, बाँके
फोन: ०८१-५२६९५४

१६. नागरिक सरोकार संघ

वीरेन्द्रनगर नगरपालिका-८, सुर्खेत
फोन: ०८३-५२९२९४

१७. भवानी जनहित विकास केन्द्र

गमगढी, मुगु

१८. सदाचारका लागि सामाजिक पहल

धनगढी उपमहानगरपालिका-५, धनगढी, कैलाली
फोन: ०९१-५२०४६०

१९. समाज कल्याण समाज

महाकाली नगरपालिका-४, दार्चुला
फोन: ०९३-४१०९४२

नीतिगत छलफल, गोरखा

स्थानीय जनप्रतिनिधिसँग छलफल, धादिङ

महिला बैठकमा छलफल, गोरखा

नीतिगत छलफल, धादिङ

स्वयंसेवक छलफल, रसुवा

पत्रकार भेटघाट, नुवाकोट

महिला बैठक, रसुवा

सार्वजनिक सुनुवाइ, नुवाकोट

नीतिगत छलफल, सिन्धुली

बजार अवलोकन, मकवानपुर

बजार अवलोकन, सिन्धुली

पत्रकारसँग छलफल, मकवानपुर

नीतिगत छलफल, काभ्रेपलान्चोक

विद्यार्थी अभिमुखीकरण, रामेछाप

स्कूल अवलोकन, काभ्रेपलान्चोक

नीतिगत छलफल, रामेछाप

सार्वजनिक सुनुवाई, ओखलढुंगा

पुनर्निर्माणसम्बन्धी नीति तथा प्रगतिबारे सरोकारवालासँग छलफल, सिन्धुपाल्चोक

भूकम्प स्मृति दिवस, ओखलढुंगा

सामाजिक जफादेहितासम्बन्धी औजारबारे छलफल, सिन्धुपाल्चोक

सार्वजनिक सुनुवाई, भक्तपुर

सार्वजनिक सुनुवाई, दोलखा

बजार अनुगमन, भक्तपुर

गैसरकारी संस्थासँग छलफल, दोलखा

सम्पदा अवलोकन, ललितपुर

मलेसियामा आयोजित टीआई बैठकमा सहभागीकासाथ अध्यक्ष

सार्वजनिक सुनुवाइ, ललितपुर

आईपीईआरआर समीक्षा बैठक

सरोकारवालाहरूसँगको अन्तर्क्रियामा राष्ट्रिय पुनर्निर्माण प्राधिकरणको प्रस्तुति, काठमाडौं

'स्वास्थ्य क्षेत्रमा खुला करार' क्षमता अभिवृद्धि गोष्ठी, काठमाडौं

बैंकको सेवासम्बन्धी अन्तर्क्रिया, काठमाडौं

'स्वास्थ्य क्षेत्रमा खुला करार' क्षमता अभिवृद्धि गोष्ठी, काठमाडौं

२४ औं वार्षिक साधारणसभा, काठमाडौं

२४ औं वार्षिक साधारणसभा, काठमाडौं

सम्माननीय प्रधान न्यायाधीशलाई ज्ञापनपत्र बुझाउँदै

सञ्चारकर्मीसँग टीआई नेपाल

चित्रकला प्रतियोगिताका विजेताहरूसँग टीआई नेपालका पदाधिकारी

२४ औं स्थापना दिवस कार्यक्रम, काठमाडौं

पुनर्निर्माणसम्बन्धी अध्ययन भ्रमण, भारत

पुनर्निर्माणसम्बन्धी अध्ययन भ्रमण, भारत

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल (टीआई) नेपाल

सङ्गठनात्मक संरचना

साधारणसभा

ट्रान्सपरेन्सी इन्टरनेशनल नेपालका सबै सदस्य सम्मिलित सभा नै साधारणसभा हो । यो टीआई नेपाल सञ्चालन गर्ने सर्वोच्च निकाय हो । साधारणसभाले अध्यक्ष तथा कार्यसमितिका सदस्यहरू निर्वाचित गर्ने, नीतिगत मामिलामा कार्यसमितिलाई निर्देशन दिने र वार्षिक तथा आर्थिक प्रतिवेदनहरू पारित गर्ने काम गर्दछ । साधारणसभाको अध्यक्षता संस्थाका अध्यक्षले गर्दछन् ।

कार्यसमिति

कार्यसमितिमा हरेक दुई वर्षका लागि निर्वाचित हुने नौजना सदस्यहरू रहन्छन् । कार्यसमितिले नीतिगत मार्ग-निर्देशन जारी गर्ने, कार्ययोजनाको तर्जुमा/कार्यान्वयन गर्ने तथा कार्ययोजना/कार्यक्रमको अनुगमन गर्ने काम गर्दछ । कार्यसमितिको अध्यक्षता संस्थाका अध्यक्षले गर्दछन् । कार्यसमिति तथा सचिवालयको समन्वय गर्ने जिम्मेवारी महासचिवको रहेको छ ।

व्यवस्थापन उपसमिति

व्यवस्थापन उपसमितिले संस्थाका कार्यक्रमहरू

कार्यान्वयनमा सहजीकरण गर्ने काम गर्दछ । व्यवस्थापन उपसमितिमा अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, महासचिव, कोषाध्यक्ष तथा कार्यकारी निर्देशक रहने व्यवस्था छ ।

सचिवालय

कार्यसमिति तथा व्यवस्थापन उपसमितिले पारित साङ्गठनिक कार्ययोजना र कार्यक्रम तथा परियोजनाहरूको कार्यान्वयनका लागि सचिवालय जिम्मेवार रहने गरेको छ, जसको नेतृत्व कार्यकारी निर्देशकले गर्दछन् ।

जिल्ला सम्पर्क कार्यालय

भूकम्पबाट अति-प्रभावित १४ जिल्लाहरूमध्ये काठमाडौं, भक्तपुर र ललितपुरका लागि काठमाडौं उपत्यकामा र अन्य ११ जिल्लामा ११ वटा सम्पर्क कार्यालय सञ्चालनमा रहेका छन् ।

आबद्ध संस्था

नेपालका १८ जिल्लामा १९ वटा स्थानीय गैरसरकारी संस्थाहरू हाल संस्थासँग आबद्ध रही सदाचार प्रवर्द्धनको अभियानमा सक्रिय रहेका छन् ।

भ्रष्टाचार विरुद्ध एकजुट होऔं !

भ्रष्टाचार र सावजनिक सेवासम्बन्धी उजुरीका लागि सम्पर्क गर्ने माध्यम

हटलाइन (निःशुल्क)

१६६००१२२२११

एसएमएस ९८४३२४१९०९

टेलिफोन ०१-४४७५२६२

इमेल complain@tinepal.org

फ्याक्स ०१-४४७५११२

ट्रान्सपरेन्सी
इन्टरनेशनल
नेपाल

भ्रष्टाचार विरुद्धको सहकार्य

छकुबकु मार्ग, नयाँबानेश्वर,
काठमाडौं, नेपाल
पोष्ट बक्स नं: ११४८६
फोन: ००९७७-१-४४७५२६२, ४४७५०६२
फ्याक्स: ००९७७-१-४४७५११२

एलाक टोलफ्री नं: १६६०-०१-२२-२११
नोटिस बोर्ड सेवा: १६१८-०१-४४-७५-११२
Email: trans@tinepal.org
Web: www.tinepal.org
@tinepal